

॥ अथ ताजिकनीलकंठी सटीका सोदाहरणा प्रारभ्यते ॥

श्रीगणेशायनमः॥ ॥श्रीसरस्वत्यैनमः॥ ॥श्रीगुरुचरणारविंदाभ्यांनमः॥ ॥ चंडीकुंडलमाकलय्यकुतुकाद्दंडाभशुंडाग्रगंकृत्वातांडवडंबरेपशुपतेः खेलन्खलूच्छृंखलम् ॥
चंडांशोरविमंडलंतदपरंसंदर्शयन्नंबरेहेरंबोजगदंबिकांविहसयन्वःश्रेयसेगर्जताम्॥१॥ दिवाकरोनामबभूवविद्वान्दिवाकराभोगणितेषुमन्ये॥ स्वकल्पितैर्येनविवृद्धवृंदैर्ब
द्धंजगद्दर्शितविश्वरूपम् ॥२॥ तस्यात्मजाःपंचसमाबभूवुःपंचेंद्रकल्पागणितागमेषु ॥ पंचाननावादिगजेंद्रभेदेपंचाग्निकल्पाद्विजकर्मणाच ॥३॥ अजनिष्टकृष्णनामा
ज्येष्ठस्तेषांकनिष्ठानाम् ॥ विद्यानवद्यवाचांवेत्ताजगतःसदाचारी॥४॥ तस्माज्जातःकनिष्ठोविबुधबुधगणश्रेष्ठतांप्रापजाग्रज्ज्योतिःशास्त्रेणशश्वत्प्रकटितविभवायस्यशि
ष्यप्रशिष्याः॥ विष्णुज्योतिर्विदुर्वीपतिविदितगुणोभूमिदर्वीकरेंद्रोग्रंथव्याख्यानखर्वीकृतविबुधगुरुर्गर्वहागर्वभाजाम् ॥५॥ आसीदासिंधुदासीकृतगणकगणग्रामणीग
र्वभेत्तावेत्ताग्रंथांतराणामतिगुरुरनुजस्तस्यकस्याप्यजेयः ॥ मल्लारिर्वारिवृंदप्रशमनविधयेकोपिमल्लारिनामाव्यक्ताव्यक्तप्रवक्ताजगतिविशदयत्सर्वसिद्धांतवेत्ता ॥६॥
तस्यानुजःकेशवनामधेयोज्योतिर्विदानंदसमुद्रचंद्रः। वाणीप्रवीणावचनामृतेनसंजीवयामासकलाविलासी ॥७॥ तस्यानुजःसंप्रतिविश्वनाथोविष्णुप्रसादाद्गुणमात्रजि
ष्णुः॥सर्वज्ञदैवज्ञविलासविज्ज्ञोनृसिंहकःसाधितसर्वविद्यः॥८॥ आसीद्वेदांतवेत्तास्मृतिनिगमपटुर्ग्रामणीगर्ववेत्ताकर्त्ताग्रंथांतराणांफणिपतिनिगमस्यापिवेत्ताधिकाशी॥
वक्ताश्रीनीलकंठात्मजभजनपटुर्नीलकंठःसचक्रेसंज्ञातंत्रंदुरूहंसकलशुभदशादुर्द्दशादर्शभूतं ॥९॥ गोदातीरस्थगोलाभिधपुरवसतिः पार्थदेशैकभूषासंज्ञातंत्रस्यटी
कांव्यदधदभिनवांगद्यपद्यानवद्याम् ॥ शश्वद्विश्वोपकृत्यैविशदतरतयादैवविद्विश्वनाथोग्रंथोग्रग्रंथिभेत्ताग्रहगणितविदामग्रगण्योऽप्यगर्वः॥१०॥ निर्विघ्नग्रंथसमाप्त्य
र्थंमंगलमाचरन्चिकीर्षितंप्रतिजानीते श्रीनीलकंठःतत्ताजिकंतत्पूर्वाचार्योक्तंताजिकंसूक्तिभिःसदुक्तिभिः नानाछंदोभिर्वाविविनक्तिप्रकटीकरोति कथंभूतंताजिकंसू
रिमनःप्रसादकृत् सूरयःपंडितास्तेषांमनःअंतःकरणंतस्यप्रसादकृत् एतद्ग्रंथावलोकनेनपंडितमनः प्रसन्नंभवतीत्यर्थः किंकृत्वा हेरंबंगणपतिंप्रणम्य ॥ पुनः किंकृत्वा

दिवाकरं सूर्यंप्रणम्य पुनःकिंकृत्वा अनंतदैवज्ञाख्यगुरोः पदांबुजंप्रणम्य ॥ १ ॥ पुमान्पुरुषराशिः चरश्चरसंज्ञकः अग्निरग्निराशिः सुदृढःदृढागःचतुष्पाच्चतुश्चर
णः रक्तः आरक्तवर्णः उष्णः उष्णस्वभावः अतिरवोमहाशब्दः अद्रिःपर्वतचारीउग्रःक्रूरःपीतः पीतवर्णःदिनंदिवाबलीप्राक्पूर्वदिक्स्वामीविषमोदयः अल्पसंग
प्रजः अल्पस्त्रीसंगोऽल्पप्रजश्चरूक्षः कांतिरहितःनृपःक्षत्रियवर्णःसमःसमांगः अजोमेषः एवंगुणविशिष्टोज्ञेयः अयंराशिर्द्विवर्णः आरक्तवर्णःपीतवर्णश्च मेषसिं

प्रणम्यहेरंबमथोदिवाकरंगुरोरनंतस्यतथापदांबुजम् ॥ श्रीनीलकंठोविविनक्तिसूक्तिभिस्तत्ताजिकंसूरिमनःप्रसादकृत् ॥ १ ॥ अथ
द्वादशराशिस्वरूपमाह। तत्रादौमेषस्य। पुमांश्चरोऽग्निः सुदृढश्चतुष्पाद्रक्तोष्णपित्तोऽतिरवोऽद्रिरुग्रः ॥ पीतोदिनंप्राग्विषमोदयोऽल्पसं
गप्रजोरूक्षनृपःसमोऽजः ॥ २ ॥ अथवृषराशिस्वरूपमाह। वृषः स्थिरःस्त्रीक्षितिशीतरूक्षोयाम्येट्सुभूर्वायुनिशाचतुष्पात्॥ श्वेतोऽति-
शब्दोविषमोदयश्चमध्यप्रजासंगशुभोऽपिवैश्यः ॥ ३ ॥

हधन्विनामेववर्णद्वयमुक्तम् कुतः समरसिंहेनोक्तत्वात् ॥ २ ॥ वृषः स्थिरः स्थिरसंज्ञकः स्त्रीस्त्रीराशिः क्षितिर्भूमिराशिः शीतः शीतलस्वभावः रूक्षःकांतिर ॥ १ ॥
हितः याम्येड्दक्षिणदिक्स्वामीसुभूः सुष्ठुभूमिचारी वायुः वायुप्रकृतिः निशारात्रिबली चतुष्पाच्चतुश्चरणः श्वेतः शुभ्रवर्णः अतिशब्दोमहाशब्दः विषमोदयः
मध्यमप्रजासंगः मध्यमप्रजः मध्यमस्त्रीसंगश्च शुभः सौम्यः वैश्यः वैश्यवर्णः अयंश्लथांगः मेषसिंहधन्विनामेवदृढांगत्वमुक्तम् अर्थादितरेश्लथांगाबोध्याः ॥ ३ ॥

द्वंद्वंमिथुनराशिरेताद्दशोज्ञेयः यथाप्रत्यक्पश्चिमदिक्स्वामी समीरोवायुराशिः शुकभाः शुककांतिः हरितवर्णइत्यर्थः द्विपात् द्विचरणः नापुरुषराशिः द्विमूर्त्ति द्विस्वभावः चरस्थिरस्वभावात्मकइत्यर्थः तत्रापिपूर्वार्द्धेस्थिरमुत्तरार्द्धेचरमितिविशेषोज्ञेयः उक्तंचभट्टोत्पलेन चरराशौविपरीतंमिश्रंवाच्यंद्विमूर्त्युदये स्थिरवत्प्रथमेर्द्धेस्यादपरेचरराशिवत्सर्वमिति विषमोदयः उष्णउष्णस्वभावः मध्यमप्रजासंगः मध्यमस्त्रीसंगश्च वनस्थोवनचारीशूद्रः शूद्रवर्णः दीर्घस्वनः महाशब्दः स्निग्धः

अथ मिथुनराशिस्वरूपमाह ॥ प्रत्यक्समीरः शुकभाद्विपान्नाद्वंद्वंद्विमूर्तिर्विषमोदयोष्णः ॥ मध्यप्रजासंगवनस्थशूद्रोदीर्घस्वनःस्निग्ध
दिनेट्तथोग्रः ॥ ४ ॥ अथकर्कराशिस्वरूपमाह ॥ बहुप्रजासंगपदःकुलीरश्चरोंऽगनापाटलहीनशब्दः ॥ शुभः कफी स्निग्धजलांबुचारी
समोदयीविप्रनिशोत्तरेशः ॥ ५ ॥ अथसिंहराशिस्वरूपमाह ॥ पुमान्स्थिरोऽग्निर्दिनपीतरूक्षःपित्तोष्णपूर्वेशदृढश्चतुष्पात् ॥ समोदयो
दीर्घरवोऽल्पसंगप्रजोहरिःशैलनृपोग्रधूम्रः ॥ ६ ॥

चिक्कणः दिनेट्दिवाबली तथाशब्दःपादपूरणे उग्रःक्रूरः अयंश्लथांगः ॥ ४ ॥ कुलीरः कर्कराशिः एताद्दशोज्ञेयः यथाबहुप्रजासंगपदः बहुप्रजोबहुस्त्रीसंगोबहुचरणश्चचरश्चरसंज्ञकः अंगनास्त्रीराशिः पाटलः श्वेतरक्तवर्णः हीनशब्दोनिःशब्दः शुभः सौम्यः कफीकफप्रकृतिः स्निग्धः चिक्कणः जलंजलराशिःअंबुचारी जलचरः समोदयीविप्रोब्राह्मणवर्णः निशारात्रिबली उत्तरेशः उत्तरदिक्स्वामी अयंश्लथांगः ॥ ५ ॥ हरिःसिंहः सएताद्दशोज्ञेयः पुमान्पुरुषःस्थिर स्थिरसंज्ञकः अग्निरग्निराशिः दिनंदिवाबली पीतः पीतवर्णः रूक्षः कांतिरहितः पित्तः पित्तप्रकृतिः उष्णःउष्णस्वभावः पूर्वेशः पूर्वदिक्स्वामी दृढ

 दृढांगः चतुष्पाच्चतुश्चरणः समोदयः दीर्घरवोमहाशब्दः अल्पसंगप्रजः अल्पस्त्रीसंगोऽल्पप्रजश्च शैलःपर्वतचारीनृपः क्षत्रियवर्णः उग्रः क्रूरः धूम्र
धूम्रवर्णः अयंराशिर्द्विवर्णः पीतोधूम्रश्च ॥ ६ ॥ कन्यास्वरूपमेतादृशम् पांडुः पिंगलवर्णः द्विपाद्द्विचरणः स्त्रीस्त्रीराशिः द्वितनुर्द्विस्वभावाचर
स्थिरद्विस्वभाविका यमाशादक्षिणदिक्स्वामीनिशारात्रिबलीमरुद्वायुप्रकृतिः शीताशीतस्वभावा समोदयाक्ष्माभूमिराशिः अर्द्धशब्दाखंडशब्दाशुभभूमिः शुभभू

अथकन्याराशिस्वरूपमाह ॥ पांडुर्द्विपात्स्त्रीद्वितनुर्यमाशानिशामरुच्छीतसमोदयाक्ष्मा ॥ कन्यार्द्धशब्दाशुभभूमिवैश्यारूक्षाऽल्प
संगप्रसवाशुभाच ॥ ७ ॥ अथतुलराशिस्वरूपमाह ॥ पुमांश्चरश्चित्रसमोदयोष्णः प्रत्यङ्मरुतास्निग्धरवोनवन्यः ॥ स्वल्पप्रजासंगमशू
द्रउग्रस्तुलोद्युवीर्योद्विपदःसमानः ॥ ८ ॥ अथवृश्चिकराशिस्वरूपमाह ॥ स्थिरःसितःस्त्रीजलमुत्तरेशनिशारवोनोबहुपात्कफीच ॥
समोदयोवारिचरोऽतिसंगप्रजःशुभःस्निग्धतनुर्द्विजोऽलिः ॥ ९ ॥

मिचारी वैश्यावैश्यवर्णा रूक्षाकांतिरहिताअल्पसंगप्रसवा अल्पसंगा अल्पप्रसवाच शुभाशुभसौम्यराशिः चकारःसमुच्चयार्थः ॥ ७ ॥ पुमान् पुरुषराशि
चरश्चरसंज्ञकः चित्रोनानाविधवर्णः समोदयःउष्णः प्रत्यक् पश्चिमदिक्स्वामी मरुद्वायुराशिः स्निग्धः चिक्कणः रवोनोनिःशब्दः वन्यः वनचारी स्वल्पप्रजा
संगमः स्वल्पप्रजः स्वल्पस्त्रीसंगश्च शूद्रः शूद्रवर्णः उग्रः क्रूरः द्युवीर्योदिवाबलीद्विपदः द्विचरणः समानः समांगः अयंश्लथांगः तुलाराशिरेतादृशोज्ञेयः ॥ ८॥ स्थि
रः स्थिरसंज्ञकः सितः शुभ्रवर्णः स्त्रीस्त्रीराशिः जलंजलराशिः उत्तरेश उत्तरदिक्स्वामी निशारात्रिबली रवोनोनिःशब्दः बहुपात् बहुचरणः कफी

कफप्रकृतिः समोदयः वारिचरः जलचरः अतिसंगप्रजः बहुस्त्रीसंगोबहुप्रजश्च शुभः सौम्यः स्निग्धतनुः चिक्कणतनुः द्विजः ब्राह्मणवर्णः अलिर्वृश्चिकरा शिरेतादृशोज्ञेयः अयंश्लथांगः ॥ ९ ॥ नापुरुषराशिः स्वर्णभाः स्वर्णकांतिः शैलः पर्वतचारी समोदयोऽतिशब्दः महाशब्दश्च दिनंदिवाबली प्रा क्पूर्वदिक्स्वामी दृढः दृढांगः रूक्षः कांतिरहितः पीतः पीतवर्णः राजाक्षत्रियवर्णः उष्णः पित्तः पित्तप्रकृतिः अल्पसूतिसंगः अल्पप्रजोऽल्पस्त्रीसं गश्चोच्यते द्विमूर्तिश्चरस्थिरस्वभावात्मकः द्विपदः द्विचरणः तत्रापिपूर्वार्द्धेद्विपदत्वम् उत्तरार्द्धेचतुष्पदत्वंज्ञेयं स्वयमेवाग्रेवक्ष्यति अग्निरग्निराशिः उग्रः क्रूरः

अथधनूराशिस्वरूपमाह ॥ नास्वर्णभाः शैलसमोदयोऽतिशब्दोदिनंप्राग्दृढरूक्षपीतः॥ राजोष्णपित्तोधनुरल्पसूतिसंगोद्विमूर्त्तिर्द्विपदोऽ-ग्निरुग्रः ॥१०॥ अथमकरराशिस्वरूपमाह ॥मृगश्चरः क्ष्मार्द्धरवोयमाशास्त्रीपिंगरूक्षः शुभभूमिशीतः ॥स्वल्पप्रजासंगसमीररात्रिरादौचतु ष्पाद्विषमोदयोविट् ॥ ११ ॥ अथकुंभराशिस्वरूपमाह ॥कुंभोपदोनादिनमध्यसंगप्रसूः स्थिरःकर्बुरवन्यवायुः ॥ स्निग्धोष्णखंडस्वरतुल्य धातुःशूद्रःप्रतीचीविषमोदयोग्रः॥१२॥ अयंराशिर्द्विवर्णः सुवर्णवर्णः पीतवर्णश्च धनुराशिरेतादृशोज्ञेयः ॥ १० ॥ मृगोमकरराशिरेतादृशोज्ञेयः चरः चरसंज्ञकः क्ष्माभूमिराशिः अर्द्धरवोऽर्द्धशब्दःयमाशा दक्षिणदिक्स्वामी स्त्रीस्त्रीराशिः पिंगः पिंगलवर्णः रूक्षः कांतिरहितः शुभः सौम्यः भूमिः भूमिचारी शीतः शीतलस्वभावः स्वल्पप्रजासंगः स्वल्पप्रजः स्वल्पस्त्रीसंगश्च समीरोवातप्रकृतिः रात्रिः रात्रिबली आदौचतुष्पात् राशिपूर्वार्द्धेचतुष्पदत्वंज्ञेयम् उत्तरार्द्धेजलचरत्वंज्ञेयम् उत्तरार्द्धजलच रत्वमित्यग्रेवक्ष्यति विषमोदयः विट्वैश्यवर्णः अयंश्लथांगः ॥ ११ ॥ कुंभराशिरेतादृशोज्ञेयः अपदः चरणहीनः नापुरुषराशिः दिनंदिवाबली मध्य

संगप्रसूः मध्यमस्त्रीसंगोमध्यमप्रसवश्च स्थिरःस्थिरराशिः कर्बुरश्चित्रवर्णः वन्योवनचारी वायुर्वायुराशिः स्निग्धः चिक्कणः उष्णः खंडस्वरोऽर्द्धस्वरः तुल्यधातुः समवातपित्तकफप्रकृतिः शूद्रः शूद्रवर्णः प्रतीची पश्चिमदिक्स्वामी विषमोदयः उग्रः क्रूरः अयंश्लथांगः ॥ १२ ॥ मीनराशिरेतादृशो ज्ञेयः अपदश्चरणहीनः स्त्रीस्त्रीराशिः कफः कफप्रकृतिः वारिजलराशिः रात्रिः रात्रिबली निःशब्दः शब्दरहितः बभ्रुःपिंगलवर्णः द्वितनुश्चरस्थिरस्वभावात्मकः जलस्थः जलराशिःस्निग्धःचिक्कणः अतिसंगप्रसवः अत्यंतस्त्रीसंगोऽत्यंतप्रसवश्च अपिशब्दःसमुच्चये विप्रोब्राह्मणवर्णः शुभःसौम्यः उत्तराशेट् उत्तरदिक्स्वामी विषमो

अथमीनराशिस्वरूपमाह ॥ मीनोऽपदःस्त्रीकफवारिरात्रिनिः शब्दबभ्रुर्द्वितनुर्जलस्थः ॥ स्निग्धोऽतिसंगप्रसवोऽपिविप्रः शुभोत्तराशेड्विषमोदयश्च ॥ १३ ॥ एवंराशिस्वरूपमुक्त्वेदानींराशीनांमित्रामित्रविभागमाह ॥ धरांबुनोरग्निसमीरयोश्चवर्गेसुहृत्त्वंपरतोऽरिभावः ॥ चापांत्यभागस्यचतुष्पदत्वंज्ञेयंमृगांत्यस्यजलेचरत्वम् ॥ १४ ॥

दयःअयंश्लथांगः धरांबुनोः पृथ्वीराशिजलराश्योर्वर्गेसुहृत्त्वंमित्रत्वंएवं अग्निसमीरयोः अग्निराशिवायुराश्योर्वर्गेऽपिमित्रत्वंज्ञेयम् परतः एतद्वैपरीत्येअरिभावः शत्रुभावः ॥१३॥ एतदुक्तंभवति पितापुत्रयोः स्त्रीपुरुषयोर्वा स्वामिसेवकयोर्वान्ययोर्वायस्यकस्यापिमैत्रीविचारे पृथ्वीराशिजलराशिसंबंधेमित्रत्वंवक्तव्यम् एवमग्निराशिवायुराशिसंबंधेमित्रत्वंवाच्यम् अन्यथाशत्रुत्वम् यथाभूम्यब्भ्योर्भूम्यनलयोरब्वभ्योरंबुवाय्वोर्वर्गेशत्रुत्वम् ॥ यद्वाद्वयोरेकएवपृथिव्यादिवर्गः स्यात् तदाद्वयोः परस्परमतिप्रीतिरित्यर्थतःसिद्धम् अथराशिस्वरूपकथनावसरेधनुर्मकरयोरनुक्तेकिंचित्स्वरूपविशेषेसिंहावलोकनन्यायेनाह चापेति चापस्य धनुषः अंत्यभागे उत्तरार्द्धेचतुष्पदत्वंज्ञेयम् मृगस्यमकरस्यांत्यभागेउत्तरार्द्धेजलचरत्वंज्ञेयम् ॥ १४॥ ॥ ३ ॥

पित्तानिलाविति ॥ मेषः पित्तंवृषोऽनिलोवायुः मिथुनः धातुसमः वातपित्तकफात्मकः कर्कः कफी तथासिंहः पित्तंकन्याऽनिलःतुलाधातुसमोवृश्चिकः कफीएवंधनुःपित्तं मकरोऽनिलः कुंभोधातुसमः मीनःकफीति मेषतःमेषमारभ्यमीनपर्यंतंचतुष्कंचतुष्कंकृत्वा त्रिस्त्रिरावृत्तंभवति एतेराशयः सूरिभिः पंडितैरूहनीयाःज्ञातव्याः अथराजन्यविट्छूद्रधरासुराणांद्वादशराशिषुत्रिरावृत्तिर्ज्ञातव्या तद्यथा मेषोराजन्यः क्षत्रियवर्णः वृषः विट्वैश्यवर्णः मिथुनः शूद्रवर्णः कर्कोधरासुरोब्राह्मणवर्णः तथा सिंहः क्षत्रियवर्णः कन्यावैश्यवर्णातुलाशूद्रवर्णा वृश्चिकोब्राह्मणवर्णःएवंधनुः क्षत्रियवर्णः मकरोवैश्यवर्णः कुंभः शूद्रवर्णः मीनोब्राह्मणवर्णः एतेषांसर्वफलंराश्यनुसारत

अथोक्तराशिस्वरूपस्यफलकथनार्थंसंक्षेपेणकिंचित्स्वरूपमाह ॥ पित्तानिलौधातुसमःकफश्चत्रिर्मेषतःसूरिभिरूहनीयाः ॥ राजन्यविट्छूद्रधरासुराश्चसर्वंफलंराश्यनुसारतः स्यात् ॥ १९ ॥ अथवर्षफलसाधनार्थंवर्षप्रवृत्तिसमयमाह ॥ गताःसमाःपादयुताःप्रकृतिघ्नसमागणात् ॥ खवेदा ४० प्तघटीयुक्ताजन्मवारादिसंयुताः ॥अब्दप्रवेशेवारादिसत्ततष्टेऽत्रनिर्दिशेत् ॥ १६ ॥

राशिस्वरूपसदृशंफलंस्यादित्यर्थः अथगणितंवक्ष्यति तत्रादौ ग्रहाणांचालनंवक्ष्यति तत्रचालनेवर्षप्रवृत्तिरपेक्षितासाचग्रंथकर्त्राऽत्रनोक्ता कुतःवर्षतंत्रेउक्तत्वात् सातुअस्माभिरत्रोपयुक्तत्वात्प्रदर्श्यते अन्यच्च वर्षेशनिर्णयदशांतर्दशामासप्रवेशदिनप्रवेशादिकं अत्रोपयुक्तम् तत्तुवर्षतंत्रे प्रदर्शितमितिनात्रप्रदर्शितम् अत्रतु अस्माभिःयस्य यत्रउपयोगः तत्रतत्प्रदर्श्यते ॥ १५ ॥ गताः समाः गतवर्षाणि तद्यथा जन्मकालिकः शकोवर्त्तमानशकात्शोध्यः शेषंगतसमाः ताःपादयुताः स्वचतुर्थांशेनयुताःकार्या प्रकृतिरेकविंशतिस्तद्घ्नःतेनगुणितोयः समागणोवर्षगणः तस्मात्खवेदा४०प्तघटीयुक्ताश्चत्वारिंशताभक्तात् घट्यादियल्लब्धंतेनचतुर्थांशयुक्तसमायुताःकार्याः ततःजन्मवा

रादिजन्मकालिकवारइष्टघटीपलैः संयुताः कार्याः तदनंतरंऊर्ध्वांकेसप्ततष्टेसप्तभिर्भक्तेयच्छेषंतत् अत्रअस्मिन्ग्रंथेअब्दप्रवेशेवर्षप्रवेशेवारादिवारघटीपलात्मकंनि
र्दिशेत्वदेत् अत्रवर्तमानोवारोज्ञेयः॥१६॥ अब्दः गतवर्षगणः शिवघ्नः एकादशभिर्गुण्यः स्वखाद्रींदुलवाढ्यः स्वकीयोयः सप्तत्यधिकशतभागस्तेनाढ्यः युक्तःकार्यःजन्म
तिथ्यन्वितःशुक्लप्रतिपदमारभ्यजन्मकालीनवर्तमानतिथिभिरन्वितः युक्तः कार्यः खाग्निशेषितःत्रिंशताभक्तःतत्रातिथौतास्मिन्शेषेऽपितिथौ अब्दप्रवेशनंवर्षप्रवेशोभवति
अस्यांतिथौवर्षप्रवेशोभवतीतिनियमोनास्ति कदाचित्पूर्वतिथौ अग्रिमतिथौचभवति अत्रवारस्यैवप्रामाण्यंतिथित्रयस्यमध्येयस्मिंस्तिथौपूर्वानीतवारोभवति
सएववर्षप्रवेशेतिथिर्ज्ञातव्यः यत्रकुत्रापिशेषितस्तष्टः एवमब्दआयातितत्रलब्धस्यत्यागः शेषस्यग्रहणमितिज्ञेर्ज्ञेयम् ॥ अथोदाहरणक्रमोलिख्यते तत्रादौ

अथतिथिसाधनमाह ॥ शिवघ्नोऽब्दःस्वखाद्रींदुलवाढ्यःखाग्निशेषितः ॥ जन्मतिथ्यन्वितस्तत्रातिथावब्दप्रवेशनम् ॥ १७ ॥

कस्यचिज्जन्मसमयोलिख्यते संवत् १६४८ शके १५१३ माघशुक्लप्रतिपदाबुधे घटी ३६ श्रवणनक्षत्र घटी ५४ वज्रयोगघटी ६ अस्मिन्शुभदिने
श्रीसूर्योदयादिष्टघटी ३७ पलेषु ५३ तथारात्रिगतघटी १२ पलानि ३१ जन्मअक्षभा ७।३० देशांतरयोजनानिधनानि ३० सूर्यः ९।७।३०।६ जन्मलग्नम्५।१०।
५३।५० अथवर्षप्रवेशस्योदाहरणम् ॥ तत्रजन्मकालीनः शकः१५१३ वर्तमानशकात् १५५० शोधितः शेषांकप्रमितोजातोगतवर्षगणः ३७ अयंस्वचतुर्थांशेनयुक्तः
९।१५।० गतवर्षगणः ४६ गतवर्षगणः ३७ एकविंशतिभिर्गुणितःजातोऽयमंकः ७७७ अयंचत्वारिंशताभक्तः लब्धंघटीपलात्मकम् १९।२५।३० एतच्चतुर्थांशयुक्त
समागणे ४६।१५।५० घटीषुयुतंजातं ४६ । ३४।२५।३० एतज्जन्मवारादिना ४।३७।५२ युतंजातोऽयमंकः ५१।१२।१८।३० ऊर्ध्वांकेसप्ततष्टेशेषंवर्षप्रवेशेवारादि
२।१२।१८।३० अथप्रकारांतरेणवर्षप्रवेशानयनमाह॥ वर्षध्रुवांकः ३६५।१५।३१।३० अयंगतवर्षेण ३७ गुणितः १३५ १४।३४।२५।३० एतज्जन्मवारादि ४।३७।५३

युतोजातोऽयमंकः १३५१९।१२। १८।३० ऊर्ध्वांकेसप्ततष्टे शेषंवर्षप्रवेशेवारादि २।१२।१८।३० अथतिथ्यानयनम् गतवर्षगणः ३७ एकादशभिर्गुणितः ४०७ अयंस्वकीयसप्तत्यधिकशत १७० भागेन २ युक्तः ४०९ अयंजन्मकालीनशुक्लप्रतिपदमारभ्यवर्तमान २ तिथिभिर्युक्तः ४११ त्रिंशतातष्टः शेषप्रमिता २१ जातावर्षप्रवेशेकृष्णपक्षेषष्ठी अस्यांतिथौपूर्वानीतवारोनास्ति अग्रिमतिथौवर्त्तते इतिकारणात् अस्यांतिथौ २१ एकः १ युक्तः २२ जाताकृष्णपक्षसप्तमी अत्रय स्मिन्मासेजन्मभवति तस्मिन्मासेवर्षप्रवेशोभवति कदाचिज्जन्ममासात्पूर्वेमासेऽथवाऽग्रिममासेचभवति तत्रप्रमाणंवक्ष्यते जन्मकालीनरविणासहतुल्योरविर्यस्मि न्मासेभवतिसएववर्षप्रवेशेमासोज्ञेयः संवत् १७८५ शके १६५० माघकृष्णसप्तमी सोमेघटी ३७ पलानि ३९ हस्तनक्षत्रघटी १७ प० २८ सुकर्मायोगघटी २७ पलानि २८ अस्मिञ्छुभदिनेसूर्योदयाद्गतघटीषु १२ पला. १८ वि. ३० वर्ष ३८ प्रवेशः अथैतद्वर्षप्रवेशसमयेप्रमाणमाह वर्षप्रवेशकालोऽर्कः। तत्कालेऽर्कोजन्मकालरविणा स्याद्यतः समः। सएवमासोविज्ञेयोवर्षाविशे बुधैर्ध्रुवम् ॥ यतः यस्मात्कारणात् तत्कालेवर्षप्रवेशसमयेकरणोक्तरीत्यासाधितः सूर्योजन्मकालीनरविणासमस्तुल्योराश्यं शकलाविकलात्मकोभवति इदमेववर्षप्रवेशसमयेप्रमाणम् अस्योदाहरणमग्रेप्रदर्श्यते। गणेशदैवज्ञैः स्वकृतताजिकभूषणेजन्मकालीनसूर्येणसहवर्षप्रवेशकालीनोऽर्कः कलासुतुल्योनायाति इतिज्ञात्वावर्षप्रवेशसमयेभ्रांत्याअन्यसंस्कारोऽप्युक्तः यद्वावयंच। शाकेजन्मशकोनितेभवतियच्छेषंगताब्दव्रजोऽधोऽधः संगुणितः शरैश्च ५ युगुलेनांगै २।६ र्युगै ४ र्भाजितः। लब्धंतज्जननोत्थ १० वारघटिकाब्देनान्वितंसप्तभिः पूर्वांकेविहितेऽत्रशेषकमितोवर्षप्रवेशोध्रुवः॥ १॥ वर्षप्रवेशोत्थघटीपलाद्येकाले किलस्पष्टतरः सनूनम्। भानुर्जनुर्भानुसमानएषः सिद्धांतरीत्यापरिसाधनीयः॥ २॥ जन्मकालनलिनीविलासिनानैवजातुतुलतांकलासुचेत्। वर्षकालनलिनीपतिस्तयो रंतरंगतिहतंयुतोनितम्॥ ३॥ कार्यवर्षध्रुवेतस्मादसौस्पष्टः प्रजायत। तत्कालसंभवैर्भावैः खेटैश्चफलनिर्णयः॥ ४॥ अथगणेशदैवज्ञभ्रांतिदूरीकरणार्थमुदाहरणंप्रदर्श्यते

जन्मसमयेसिद्धांतरहस्याहर्गणः २१२८ चक्रं ६ सूर्योदयेमध्यमोऽर्कः ९।६।७।४३ देशांतरविकलाभि २२ र्युतः ९।६।८।५ इष्टघटीभिः ३७।५३ चालितः जातस्ता-
त्कालिकोऽर्कः ९।६।४५।२५ मंदकेंद्रं ५।११।१४।३५ मंदफलंधनम् ०।४२।२३संस्कृतोऽर्कः ९।७।३७।४८ अयनांशाः १७।४९ चरखंडानि ७५।६०।२५ चरंधनम्
१३८ संस्कृतोजातो जन्मसमयेस्पष्टोऽर्कः ९।७।३०।६ अथवर्षप्रवेशसमये सिद्धांतरहस्याहर्गणः ३५।९५ चक्रं ९ सूर्योदयेमध्यमोऽर्कः ९।६।३२।५८ देशांतर-
विकलाभिर्युक्तः ९।६।३३।२० इष्टघटीभिः १२।१८।३० चालितः जातस्तात्कालिकोऽर्कः ९।६।४५।२७ मंदकेंद्रं ५।११।१४।३३ मंदफलंधनं ०।४२।२३ सं-
स्कृतोऽर्कः ९।७।२७।५० अयनांशाः १८।२६ चरखंडानि ७५।६०।२५ चरंधनम् १३६ संस्कृतोजातोवर्षप्रवेशसमयेस्पष्टोऽर्कः ९।७।३०।६ अयंवर्षकालीनः सूर्यः
पूर्वानीतजन्मकालीनसूर्येणसहतुल्योजातइति एतेनगणेशदैवज्ञमतंनिरस्तं अनयारीत्याद्वयोस्तुल्यताभवतीतिगणेशदैवज्ञैर्नविलोकितमितिज्ञायते तैस्तुवर्षप्रवेशं
स्पष्टघटीभिः पंचांगस्थितसूर्यस्यचालनंदत्वाजन्मकालीनसूर्येणसहकलासुतुल्यतानायातीतिद्दष्ट्वावर्षप्रवेशघटीषु अन्यः संस्कारोऽप्युक्तइतिचेदुच्यते तत्रापिहेतुरु-
च्यते इदमेवांतरंपततीतिसत्यं अत्रापिहेतुस्तैर्नबुद्धः अस्माभिः प्रदर्श्यते सौरब्रह्मवर्याइत्यादिपक्षाणांपरस्परमंतरेसतिजन्मकालीनसूर्यपंचांगस्थितसूर्ययोरंतरंपतति
एकपक्षमंगीकृत्यउभयोः साधनंचेत्क्रियतेतदाअंतरंनपतति नत्तुसौरपक्षाज्जन्मकालीनसूर्यः साधितः सौरपक्षात्पंचांगस्थसूर्येऽपिवर्तते तत्राप्यंतरंपततीतिचेदुच्य-
तेहेतुः येनयस्यकस्यापिजन्मसमयेग्रहसाधनंक्रियते तेनयस्य कस्मिन्ग्रामेजन्मतद्ग्रामस्यचरदेशांतरसंस्कारः क्रियते येनयद्ग्रामस्यपंचांगंक्रियतेतेन तद्ग्रामस्यचर-
देशांतरसंस्कारोग्रहेषुक्रियते ग्रामेग्रामेचरदेशांतरेभिन्नेभिन्नं इतिकारणादंतरंपतति उभयोरेकदेशस्थसंस्कारश्चेत् क्रियतेतदांतरंसर्वथानपतति यस्माद्ग्रंथात्
साधितः सूर्योजन्मकालीनोयावद्भिः संस्कारैः संस्कृतोभवतितावद्भिः संस्कारैः संस्कृतः तस्माद्ग्रंथाद्वर्षप्रवेशसमयेसाधितः सूर्यः विकलात्मकस्तुल्यो

भवतीतिनिश्चितम् अत्रार्थेपूर्वमेवोदाहरणंप्रदर्शितम् अनयारीत्याद्वयोस्तुल्यताभवतीतिज्ञात्वादैवज्ञचक्रचूडामणिभिः श्रीकेशवदैवज्ञैराचार्यैर्नान्यः संस्कारोवर्ष-प्रवेशसमयेऽप्युक्तः गणेशदैवज्ञैर्यदुक्तंतदसत् ॥१७॥अथवर्षप्रवेशसमयेस्पष्टाग्रहाः साध्याः तत्रापिसुखार्थंपंचांगस्थितग्रहेषुचालनमाह गतैष्यदिवसैः कृत्वाग्रहस्यकला-दिकागतिर्गुण्या खषड्भिः षष्ट्याभाज्यालब्धमंशादिकं अंशकलाविकलात्मकं पंचांगस्थितग्रहेशोध्यंयोज्यंवायदागतमंतरंतदाशोध्यं यदात्वेष्यमंतरंस्यात्तदायो-ज्यम् सतात्कालिकः स्पष्टोग्रहोभवेत् वक्रगतिग्रहस्यराहुकेत्वोश्चचालनंमार्गग्रहापेक्षयाविपरीतंज्ञेयम् उदाहरणम् वर्षप्रवेशवारादिकमध्ये २।१२।१८ अवधि-

रव्यादयःस्पष्टाःस्युः								
सू	चं	मं	बु	गु	शु	श	रा	के
९	५	९	९	९	७	६	२	९
७	२२	२२	१२	१९	१४	२२	२२	२२
३०	९	३६	१६	३४	३१	२४	२४	२४
६	४७	०	९	१३	४८	३६	३६	३६
६१	८१५	४४	५९	१३	७०	३	३	३
१७	२४	१	२३	५०	७	११	११	११

अथवर्षप्रवेशसमयेस्पष्टाग्रहाःसाध्याः ॥ तत्रापिसुखार्थंपंचांगस्थितग्रहेषुचालनमाह ॥ गतैष्यदिवसाद्येनगतिर्निघ्नीखषड् ६० हृता॥ लब्धमंशादिकंशोध्यंयोज्यंस्पष्टोभवेद्ग्रहः ॥ १८ ॥ अथपंचांगस्थनक्षत्राच्चंद्रानयनमाह ॥ खषट्घ्नं६०भयातंभभोगोद्धृतंतत्खतर्काग्निधिष्ण्येषुयुक्तंद्विनिघ्नम् ॥ नवाप्तंशशीभागपूर्वस्तुभुक्तिःखखाभ्राष्ट ४८००० वेदाभभोगेनभक्ताः ॥ १९ ॥

स्थवारादिना ६।१३।५६शोधितेजाताश्चालनांकाः २।५८।२२ अनेनसर्वेग्रहाश्चालिताः ॥ १८ ॥ वर्षप्रवेशसमयेयन्नक्षत्रंभवतितस्यनक्षत्रस्यइष्टकालावधिभुक्तघटिकाः कार्याः ताः षष्ट्यागुण्याः भभोगोद्धृतंनक्षत्रस्यगतैष्ययोगेनभाज्यात् यल्लब्धंतत् षष्टिगुणिताश्विन्यादिगतनक्षत्रेषुयुक्तंद्विनिघ्नं ताअश्विन्यादिनक्षत्रादिष्टघटीपर्यंतंघटिका

भवंति तानवभिर्भाज्यालब्धमंशाः शेषंपष्ट्यागुण्यंनवभिर्भाज्यंलब्धंकलाः पुनः शेषंषष्ट्यागुण्यंनवभिर्भाज्यंलब्धंविकलाः॥ एवंशशीभागपूर्वांशादिकस्तात्कालिकः स्यात्
अथतिथिसाधनम् खखाभ्राष्टवेदा ४८००० भभोगेननक्षत्रगतैष्ययोगेनभक्ताः चंद्रस्यकलादिकास्पष्टागतिः स्यात् उदाहरणम् वर्षप्रवेशसमयेहस्तनक्षत्रंतस्यपूर्वदिने
भुक्तघटिकाः ४१।२४ एताइष्टघटीभिः १२।१८ युक्ताः इष्टघटीपर्यंतंहस्तनक्षत्रस्यभुक्तघटिकाः जाताः ५३।४२ एताः षष्ट्यागुणिताः ३२।२२ नक्षत्रस्यगतैष्ययोगेन
५८।५२ भक्ताः स्ववर्णितौभाज्य १९।३३।२० भाजकौ ३५।३२ भाजनाल्लब्धं ५४।४४।१ अश्विन्यादिगतनक्षत्रपर्यंतसंख्या १२षष्ट्यागुणिताः ७२० पूर्वलब्ध्या५४।
४४।१ युक्ताः ७७४।४४।१ द्विगुणिताः १५४९।२८।२ नवभिर्भक्ताः लब्धंअंशादिकं १७२।९।४७ अंशास्त्रिंशता ३० भक्ताः जातस्तात्कालिकोराश्यादिचंद्रः ५।२२।९

अथभावसाधनमाह ॥ दिवानिशोरिष्टघटीषु शुद्धंद्युरात्रिखंडंत्वपरंनतंस्यात् ॥ २ ॥ तात्कालेसा
यनार्कस्यभुक्तभोग्यांशसंगुणात् ॥ स्वोदयात्खाग्नि ३० लब्धंयद्भुक्तंभोग्यंरवेस्त्यजेत् ॥ २१ ॥

४७अथगत्यानयनम्।खखाभ्राष्टवेदानक्षत्रस्यगतैष्ययोगेन५८।५२ःभक्तलब्धाकलादिकाचंद्रस्यस्पष्टागतिः८१५।२४उक्तरीत्यासाधितास्तात्कालिकस्पष्टाग्रहाः॥ १९॥
अथसप्तभिःश्लोकैर्भावसंधिसाधनमाह। तत्रलग्नसाधनमिष्टकालादिसाधनं दशमलग्नसाधनम् नतोन्नतसाधनम् तत्रादौनतोन्नतसाधनज्ञानमाह। दिनार्धपूर्वमिष्टकालेस
ति दिनखंडंदिनार्द्धदिनगतघटीभिःहीनंकार्यम् तदादिनपूर्वनतंस्यात् रात्रौरात्र्यर्धपूर्वमिष्टकालेसतिरात्रिखण्डंरात्र्यर्धरात्रिगतघटीभिःहीनंकार्यंतदारात्रि पूर्वनतंस्यात् ॥ ६ ॥
अतल्लक्षणंयदादिनार्द्धादुपरीष्टकालस्तदासूर्योदयादिष्टघटीषुशुद्धंशोध्यम् द्युखंडंदिनार्द्धदिवसे अपरंनतंपश्चिमनतंस्याततथारात्र्यर्द्धादुपरीष्टकालेसतिसूर्यास्ता
दिष्टघटीषुशोध्यम् रात्र्यर्द्धरात्रौपश्चिमनतंस्यात्॥ तात्कालिकोऽर्कः अयनांशैर्युक्तःकार्यः तस्यभुक्तभोग्यांशसंगुणादिति यदायदाक्रूणलग्नंसाध्यतेतदाभुक्तांशाःग्राह्याः

यदाधनलग्नसाधनंक्रियतेतदाभोग्याशाः ग्राह्याः तैस्तैः स्वोदयोगुणनीयः त्रिंशद्भक्तःरवेर्भुक्तमथवाभोग्यंयल्लब्धंतत इष्टघटीपलेभ्यस्त्यजेत् शोधयेत् तदनंतरंशेषात् गतगम्यनिजोदयात्त्यजेत् तद्यथा यदाभुक्तकालः साध्यतेतदागुणितोदयात्पष्ठोदयाः शोध्याः यदाभोग्यकालः साध्यतेतदागुणितोदयात् अग्रिमोदयाः शोध्याः शोधितेयच्छेषं तत् खाग्न्या ३० हतं अशुद्धेनयः शोधितोनशुद्धयतिसः अशुद्धोदयः तेनभक्तंफलं अंशादिकं ग्राह्यं ॥ तत् अशुद्धभेहीनंकार्यम् शुद्धभेयुक्तंकार्यम् । तद्यथा ऋणलग्नसाधनेधनलग्नसाधनेच मेषाद्गणनयायद्राशिसंख्यांको अशुद्धोदयोभवति तद्राशिसंख्यामध्येलवादिकंहीनंयोज्यं तदनंतरं व्ययनांशकं अयनांशकैर

इष्टनाडीपलेभ्यश्चगतगम्यान्निजोदयात् ॥ शेषंखन्या३०हतंभुक्तमशुद्धेनलवादिकम् ॥ २२ ॥ अशुद्धशुद्धभेहीनंयुक्तनुर्व्यय नांशकम् ॥ एवंलंकोदयैर्भुक्तंभोग्यंशोध्यंपलीकृतात् ॥ २३ ॥ पूर्वपश्चान्नतादन्यत्प्राग्वत्तद्दशमंभवेत् ॥ सषड्भेलग्नखेजायातुर्यौलग्नोनतु र्यतः ॥ २४ ॥ अग्रेत्रयःषडेवंतेभार्द्धयुक्ताःपरेऽपिषट् ॥ खेटेभावसमंपूर्णफलसंधिसमेतुखम् ॥ २५ ॥

हितंकार्यम् तनुःलग्नंस्यात् एवमनयारीत्यालंकोदयैः कृत्वारवेर्भुक्तंभोग्यंसाध्यम् ततपलीकृतात् पूर्वपश्चिमनताच्छोध्यं अन्यदवशिष्टंयत्कर्मततप्राग्वत्पूर्वरीत्यासाध्यं तद्दशमंभवेत् ॥ तद्यथा यदापूर्वनतंभवति तदापूर्वनतमिष्टकालंप्रकल्प्यलंकोदयैः कृत्वारवेर्भुक्तंशोद्धयम् अन्याक्रियाऋणलग्नवत् यदापश्चिमनतंभवति तदापश्चिमनत मिष्टकालंप्रकल्प्यलंकोदयैः कृत्वारवेर्भोग्यंशोध्यम् अन्यक्रियाधनलग्नवत्कार्या तद्दशमंभवेत् अथलग्नदशमभावावुक्तावन्यभावसाधनमाह । सषड्भेइति । लग्नंराशिषट्कयुतं जायासप्तमभावोभवति एवंसषड्भेतुर्यश्चतुर्थभावोभवति एवंभावचतुष्टयंजातम् ॥ अथलग्नोनतुर्यतः लग्नंचतुर्थभावाच्छोध्यम् शेषस्यषष्ठांशोराश्यादिस्तनुयुक्तं तनुलग्नंका

र्यम् सलग्नद्वितीयभावयोः संधिः स्यात् लग्नस्यविरामसंधिः स्यात् धनभावस्यारंभसंधिरितिसर्वत्रज्ञेयम् अग्रेषष्ठांशयोजनादिति सएवागतसंधिः तेनषष्ठांशेनयुक्तोऽग्रे द्वितीयभावःस्यात् द्वितीयभावःषष्ठांशयुक्तः द्वितीयतृतीयभावयोः संधिःस्यात् अयंषष्ठांशयुक्तः तृतीयभावः स्यात् अयंषष्ठांशयुक्तः तृतीयचतुर्थभावयोः संधि-स्यात् एवंत्रयः ससंधयोभावाः जाताः तदनंतरं अग्रेत्रयः ससंधयोभावाः साध्याः तद्यथा पूर्वानीतषष्ठांशंरूपमध्येसंशोध्य अनेनराश्यादिनासुखभावोयुक्तश्चतुर्थपंचमभावयोः संधिःस्यात् अयमेवसंधिः पुनस्तेनयुक्तः पंचमभावः स्यात् अनेनयुक्तः पंचमषष्ठभावयोः संधिः स्यात् अयंतेनयुक्तः षष्ठभावोभवति अयंतेनयुक्तः षष्ठसप्तमभावयोः संधिः स्यात् एवंषड्रससंधयोभावाः जाताः एतेभार्द्धयुक्ताभार्द्धषड्राशयः तैर्युक्ताः संतः अवशिष्टषड्भावाः ससंधयः स्युः एवंभावसंधिनिष्पत्तिप्रयोजनमाह । खेटइति ।

षष्ठोंऽशयुक्तनुःसंधिरग्रेषष्ठांशयोजनात् ॥ त्रयःससंधयोभावाःषष्ठांशोनैकयुक्सुखात् ॥ २६ ॥ भुक्तंभोग्यंस्वेष्टकालान्नशुद्ध्येत्त्रिंश ३० न्निघ्नात्स्वोदयात्तंलवाद्यम् ॥ हीनंयुक्तंभास्करंतत्तनुःस्याद्राात्रौलग्नंभार्द्धयुक्ताद्रवेस्तु ॥ २७ ॥

योग्रहोयद्भावस्थोभवतिसचेद्भावस्यराश्यंशकलाविकलाभिस्तुल्यः स्यात् तदासग्रहः तद्भावस्थंशुभमशुभंवाफलंपूर्णंविंशतिविश्वात्मकंददाति संधितुल्येग्रहेशून्यंफलंभवति ॥ २० ॥२१॥२२ ॥ २३ ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥ अथसूर्यस्यभुक्तमथवाभोग्यं उक्तरीत्याचानीतंयद्यदिष्टकालघटीपलेभ्योनशुद्ध्येत् तदाकेनोपायेनलग्नसाधनंकर्त्तव्यमित्यतआह ॥ भुक्तमिति॥ भुक्तंभोग्यंयदेष्टकालनाडीपलेभ्योनशुद्ध्येत् तदाइष्टनाडीपलानित्रिंशद्गुणितानिकार्याणिसायनसूर्यस्यराश्युदयेनभाज्यानि एवंलवाद्यंग्राह्यम् हीनंयुक्तंभास्करेकार्यं तद्यथा यदारवेर्भुक्तमानीतंभवति तदालवाद्यंफलंसूर्यमध्येहीनंकार्यम् यदाभोग्यमानीतंभवति तदालवाद्यंफलंसूर्यमध्येयुक्तंकार्यम् । तत्तनुःलग्न ॥ ७ ॥

स्यात् रात्रौलग्नसाधनंचेत् क्रियतेतदाराशिषट्कयुक्ताद्रवेःसकाशाल्लग्नंसाध्यम् रात्रौदशमलग्नसाधनेऽपिराशिषट्कयुक्ताद्रवेः सकाशाद्भुक्तभोग्यंसाध्यम् अत्रोदाहरणम् अस्य जन्मभूमावुदयाः तात्कालिकोऽर्कः ९।७।३०।६ अयनांश १८।२६ युक्तः ९।२५।५६।६ अस्यभोग्यांशैः ४।३।५४ मकरराशेरुदयो २९८ गुणि- तः १२११।२२।१२ अयंत्रिंश३० द्धृक्तः जातोभोग्यकालः ४०।२२।४४ अयमिष्टनाडी १२।१८।३० पलेभ्यः ७३८।३० शोधितः शेषं ६९७।१६ मकरादग्रेकुंभोदयः २३९ शेषाच्छोधितेशेषम् ४५८।३७।१६ कुंभादग्रेमीनोदयः २०३ शेषाच्छोधितेशेषम् २५५।३७।१६ मीनादग्रेमेषोदयः २०३ शेषाच्छोधितेशेषम् ५२।३७।१६ मेषादग्रेवृषभोदयः २३९ अयंशेषात् ५२।३७।१६ नशुद्ध्यति अतःशेषम् ५२।३७।१६ खत्र्या ३० हतं १५७८।३८ अशुद्धोदयेन २३९ भक्तंलब्धं अंशादिकम् ६।३६।१८ इदमशुद्धात्पूर्वमेषाद्गणनयाएकोराशिस्तेनयुक्तं १।६।३६।१६इदंअयनांशैः

जन्मभूम्युदयचक्रम्.		
मे	२०३	मी
वृ	२३९	कुं
मि	२९८	म
क	३४८	ध
सिं	३५९	वृ
क	३५३	तू

१८।२६हीनंजातंलग्नं०।८।१०।१६ राशिषट्कयुतंजातंजायाभवनम् ६।१८।१०।१६ अथदशमलग्नस्योदाहरणम् तत्रलंकोदयाःदिनार्द्धम् १२।४४ दिनगतघटीभिः १२।१८।३० हीनंजातं पूर्वनतं ०।२५।३० अयमिष्टकालःलंकोदयैः कृत्वासायनांशसूर्यस्यभुक्तभागा गुणनीयाः उपरितनांकः त्रिंशद्धृतः लब्धंभुक्तकालः जातोभुक्तकालः २७९।१४।० अयंघटीपलेभ्यः २५।३० नशुद्ध्यति अतः शेषं २५।३० त्रिंशद्गुणितं७६५ स्वोदयेन ३२३ भुक्तंपलंलवादिकं २।२२।६ इदंराश्यादिसूर्यमध्ये ९।७।३०।६ हीनंजातं९।५।८।० इदं राशिषट्कयुतं जातंसुखभवनं ३।५।८।० लग्नहीनचतुर्थभावस्यशेषं २।१६।५४।४४ इदंषड्भक्तंलब्धंराश्यादि ०।१२।४९।३७अनेन

लंकोदयचक्रम्.		
मे	२७८	मी
वृ	२९९	कुं
मि	३२३	म
क	३२३	ध
सिं	२९९	वृ
क	२७८	तू

युक्तंलग्नंजातोलग्नस्यविरामसंधिः १।०।५९।५३ अयंषष्ठांशेनयुताजातोद्वितीयभावः १।१३।४९।३० अयंषष्ठांशेनयुतोजातोद्वितीयभावस्यसंधिः १।२६।३।९७

अयंषष्ठांशेनयुतोजातस्तृतीयभावः २।९।२६।३८ अयंषष्ठांशेनयुतोजातस्तृतीयभावस्यसंधिः २।२२।१७।१९ प्रागानीतषष्ठांशः ०।१२।४९।३७ अयंरूपाच्छो धितः शेषं ०।१७।१०।२३ अनेनसुखभावोयुक्तः जातः सुखभावस्यसंधिः ३।२२।१८।२३ अयंतेनयुक्तःजातःपंचमभावः ४।९।२८।४६ अयंतेनयुक्तःजातःपंच मभावस्यसंधिः ३।२६।३९।१ अयंतेनयुक्तःजातः षष्ठभावः ५।१३।४९।३२ अयंतेनयुक्तःजातोरिपुभावस्यसंधिः ६।०।५९।५५ एतेराशिषट्कयुक्ताः अवशिष्टाःससंधयो

तन्वादिद्वादशभावाः ससंधयः स्युः

त.	ध.	स.	सु.	सु.	रि.	जा.	मृ.	ध.	क.	आ.	व्य.
०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
१८	१३	५	९	९	१३	१८	१३	९	५	९	१३
१०	४९	२८	८	२८	४९	१०	४९	२८	८	२८	४९
१६	३०	४४	०	४६	३२	१६	३०	४४	०	४६	३२
सं.	सं.	सं.	सं.	सं.	सं.	सं.	सं.	सं.	सं.	सं.	सं.
१	१	२	३	४	६	७	७	८	९	१०	०
०	२६	२२	२२	२६	०	०	२६	२१	२२	२६	०
५९	३९	१८	१८	३९	५९	५९	३९	१८	१८	३९	५९
५८	७	२१	२३	९	५५	५८	७	२१	२१	९	५५

खेटेसंधिद्वयांतस्थेफलंतद्भावजंभवेत् ॥ हीने-
ऽधिकेद्विसंधिभ्यांभावेपूर्वापरेफलम् ॥२८॥
ग्रहसंध्यंतरंकार्यंविंशत्या२०गुणितंभजेत्॥भा
वसंध्यंतरेणाप्तंफलंविंशोपकाःस्मृताः॥२९॥

भावकुंडली.

२ १२ भाव ३ ११ १ रा १० ४ केसुगु ५ ९ ७ मंबु श ६ चं. ८ शु

लग्नकुंडली.

२ १२ लग्न ३ ११ रा १ १० ४ ७ ५ मंबुगु श ६ चं ८शु

भावाजाताः सर्वेएकत्रलिख्यंते ॥ २७ ॥ अथभावस्थग्र हफलम् ॥ खेटेसंधिद्वयांतस्थेइति ॥ तद्यथा ग्रहेआरंभसं धेःसकाशात् अधिकेसतिविरामसंधेः सकाशात्न्यूनेसतितदाग्रहोयस्मिन् भाववर्ततेतद्भावजंफलंभवेत् द्विसंधिभ्यांहीनेऽधिकेग्रहेसति पूर्वापरभावेफलंभवेत्तद्यथाआरंभसंधेः सकाशात्ग्रहेहीनेसति यद्भावो वर्ततेतद्भावात्पूर्वभावस्यफलंददाति यदाविरामसंधेः सकाशाद्ग्रहोऽधिकोभवति तदाअग्रिमभावस्यफलंददाति ॥ २८ ॥ अथग्रहाणांविंशोपकात्मकभावफलमाहे उदाह ॥ ८ ॥

रणमेवव्याख्या सूर्यः ९।७।३०।६ अस्यसंधिः ९।२२।१८।२३ अनयोरंतरं १५।४८।१७ विंशत्या २० गुणितं २९।६।५।४० भावः ९।५।८।० संधिः ९।२२।१८।२३ अनयोरंतरेण १७।२०।२३ भजेत् अथसवर्णितोभाज्यः १०६५९४० भाजकः ६१८२३ भाजकेनहतेभाज्येयदाप्तंफलंतदेवविंशोपकाःस्मृताः १७।१४ एवंचंद्रादीनाम्। इतिरव्यादीनांविंशोपकात्मकानिभावफलानि ॥ २९ ॥ अथग्रहाणांबलाबलंवक्ष्यति । तच्चग्रहबलमधिकारंविनान अतस्तद्बलसाधनायादौराशीशद्रेक्काणेशानाह। भौमेति । मेषस्यभौमः वृषस्योशनाशुक्रः मिथुनस्यसौम्योबुधः कर्कस्यशशीचंद्रः सिंहस्यइनः रविः कन्यायाःवित्बुधः तुलायाःसितःशुक्रः वृश्चिकस्यारोभौमः

इदंद्रेक्काणचक्रंलिख्यते.

श्री	मे	वृ	मि	क	सिं	क	तू	वृ	ध	म	कुं	मी
१०	मं	बु	गु	शु	श	सू	सो	मं	बु	गु	शु	श
२०	र	चं	मं	बु	गु	शु	श	सू	सो	मं	बु	गु
३०	शु	श	र	सो	मं	बु	गु	शु	श	सू	सो	मं

भौमोशनःसौम्यशशीनवित्सितारेज्यार्किमंदांगिरसोग्रहेश्वराः ॥ आद्याः
कुजाद्यारवितोऽपिमध्यमाःसितात्तृतीयाः क्रियतोद्दकाणपाः ॥ ३० ॥

धनुषःईज्योगुरुः मकरस्यार्किःशनिः कुंभस्यमंदःशनिः मीनस्यांगिराःगुरुःएतेग्रहेश्वराःद्वादशराशिस्वामिनोभवंति । अथद्रेक्काणस्वामिनउच्यंते । आद्याइति । राशेस्तृतीयांशोदशांशात्मकोद्रेक्काणउच्यते । एकस्मिन्राशौत्रयोद्रेक्काणाः अतःएकस्मिन्राशौकियत्संख्याकोद्रेक्काणोस्तीतिविचार्यः प्रथमश्चेत्तर्हिभौमात् द्वितीयश्चेद्रवेःतृतीयश्चेच्छुक्रात् अनयारीत्याक्रियतः मेषादिद्वादशराशिषुद्रेक्काणपाःद्रेक्काणस्वामिनोभवंति । इतिद्रेक्काणचक्रम् ॥ ३० ॥ ॥ ॐ ॥ ॥ ॐ ॥ ॥ ॐ ॥ ॥ ॐ ॥ ॥ ॐ ॥

अथग्रहाणामुच्चनीचराशीन्भागांश्चाह । सूर्यादीति । सूर्यादीनांग्रहाणांतुंगर्क्षउच्चराशयःस्युः सूर्यस्यअजः मेषः उच्चंदिग्भिर्दशभिरंशैः चंद्रस्यउक्षावृषःउच्चंगुणैस्त्रि भिरंशैः भौमस्यनक्रोमकरः उच्चं अष्टयमैरष्टाविंशतिभिरंशैः बुधस्यकन्याउच्चंशरैकैः पंचदशभिरंशैः गुरोःकुलीरःकर्कः उच्चंभूतैः पंचभिरंशैः शुक्रस्यांत्योमीनः उच्चंभ संख्यैःसप्तविंशतिभिरंशैः शनेस्तुलाउच्चंनखसंमितैर्विंशतिभिरंशैः परमोच्चमितिसर्वत्रज्ञेयं ॥इत्युच्चानि ॥ ३१ ॥ अथग्रहाणांनीचस्थानम् ॥ उच्चबलानयनंनवांशस्वामि नश्चाह । तदिति । तेषांसूर्याद्युच्चराशीनांसप्तमस्तुलादिकोराशिर्नीचम् अंशाश्चत एव यथा सूर्यस्यतुलानीचंदशभिरंशैः परमंनीचमितिसर्वत्रपूर्ववत् एवंचंद्रादीनामपिज्ञे

ग्रहाणामुच्चनीचानि.

सू	चं	मं	बु	गु	शु	श	ग्रह
० १०	१ ३	९ २८	५ १५	३ ५	११ २७	६ २०	उच्च
६ १०	७ ३	३ २०	११ १५	९ ५	५ २७	१ २०	नीच

सूर्यादितुंगर्क्षमजोक्षनक्रंकन्याकुलीरांत्यतुलालवैःस्युः ॥ दिग्भिर्गुणैरष्टयमैःशरै-
कैर्भूतैर्भसंख्यैर्नखसंमितैश्च ॥ ३१ ॥ तत्सप्तमंनीचमनेनहीनोग्रहोऽधिकश्चेद्रस
भाद्विशोध्यः ॥ चक्रात्तदंकांशलवोबलंस्यात्क्रियेणतौलींदुभतोनवांशाः ॥ ३२ ॥

अथाद्यचक्रम्

मे	वृ	मि	क
सिं	क	तु	वृ
ध	म	कुं	मी

यम् । नीचानि । अथोच्चबलम् । अनेननीचेनग्रहोहीनः कार्यः चेद्रसभादधिकःषडधिकः तदाचक्राद्द्वादशराशिभ्यःशोध्यः शे षस्यांशाः कार्याः नवभिर्भाज्याः लब्धंकलादिउच्चबलंस्यात् इत्युच्चबलम् । अथनवांशेशाउच्यंते । क्रियोमेषः एणोमकरः तौलिस्तुला इंदुभंकर्कः एतेमेषादिराशीनां त्रिरावृत्त्याआद्याः भवंति तेयथा मेषसिंहधनूराशीनामाद्योमेषः वृषकन्यामकरराशीनामाद्योमकरः मिथुनतुलाकुंभराशीनामाद्यातुलाकर्कवृश्चिकमीनराशीनामाद्यः कर्कः अत्रराशिस्वामिनएवनवांशस्वामिनइत्यर्थः । इत्याद्यचक्रम् ॥ ३२ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥

अथषड्भिःश्लोकैर्मेषादिद्वादशराशिषुहद्देशानाह अंकस्थापनमेवव्याख्या । सायथा । मेषराशौप्रथमषडंशानांजीवोगुरुः ततः षडंशानामास्फुजिच्छुक्रः ततोऽ

अथ मेषादिराशिविभागयुक्ता हद्देशाः

मे	वृ	मि	क	सिं	कं	तू	वृ	ध	म	कुं	मी
गु६	शु८	बु६	मं७	गु६	बु७	श६	मं७	बृ१२	बु७	शु७	शु१२
शु६	बु६	शु६	शु६	शु५	शु१०	बु८	शु४	शु५	गु७	बु६	गु४
बु८	गु८	गु५	बृ६	श७	गु४	गु७	बृ८	बृ४	शु८	गु७	बु३
मं५	श५	मं७	गु७	बु६	मं७	शु७	गु५	मं५	श४	मं५	मं९
श५	मं३	श६	श४	मं६	श२	मं२	श६	श४	मं४	श५	श२

मेषेंगतर्काष्टशरेषुभागाजीवास्फुजिज्ज्ञारशनैश्वराणाम् ॥ वृषेष्टषण्णागशरान
लांशाः शुक्रज्ञजीवार्किकुजेशहद्दाः ॥ ३३ ॥ युग्मेषडंगेषुनगांगभागाःसौम्यास्फु
जिज्जीवकुजार्किहद्दाः ॥ कर्केद्रितर्कांगनगाब्धिभागाःकुजास्फुजिज्ज्ञेज्यशनैश्व
राणाम् ॥ ३४ ॥ सिंहेंगभूताद्रिरसांगभागादेवेज्यशुक्रार्किबुधारहद्दाः ॥ स्त्रियोन
गाशाब्धिनगाक्षिभागाःसौम्योशनोजीवकुजार्किनाथाः ॥३५॥ तुलेरसाष्टाद्रिन
गाक्षिभागाःकोणज्ञजीवास्फुजिदारनाथाः ॥ कीटेनगाब्ध्यष्टशरांगभागाभौमा
स्फुजिज्ज्ञेज्यशनैश्वराणाम् ॥ ३६॥ चापेरवीष्वंबुधिपंचवेदाजीवास्फुजिज्ज्ञारशनैश्वराणाम्॥ मृगेनगाब्ध्यष्टयुगश्रुतीनांसौम्येज्यशुक्रार्कि
कुजेशहद्दाः ॥३७॥ कुंभेनगांगाद्रिशरेषुभागाःशुक्रज्ञजीवारशनैश्वराणाम्॥मीनेऽर्कवेदानलनंदपक्षाःसितेज्यसौम्यारशनैश्वराणाम् ॥ ३८॥

ष्टानांअंशानांज्ञोबुधः ततः पंचांशानामारोभौमः ततः पंचानामंशानांशनैश्वरःस्वामी एवमेववृषादिष्वपि ज्ञेयम् ॥ इतिहद्देशचक्रम् ॥३३॥ ३४॥३५॥३६॥३७॥३८॥

अथपंचवर्गीबलमाह । त्रिंशत्स्वभइति । स्वभेस्वराशौग्रहे ३० त्रिंशल्लवाः बलम् स्वोच्चस्थे २० विंशतिर्बलम् स्वहद्दास्थे १५ पंचदशबलम् स्वद्रेक्काण स्थे १० दशबलम् मुसल्लहेस्वनवांशस्थे ५ पंचलवाः प्रदिष्टाः उक्ताः वेदलवैः बलस्यचतुर्थांशोविंशोपकाः प्रकल्प्याः ॥ ३९ ॥ यदाग्रहः स्वगृहस्वोच्चस्वहद्दा स्वद्रेक्काणनवांशेषुपंचस्वधिकारेषुकुत्रापिनास्तितदाबलमाह । स्वस्वाधिकारेइति । स्वस्वाधिकारोक्तबलस्यविभागः सुहृद्भेमित्रगृहेपादोनंचतुर्थांशोनंबलंग्राह्यम् · सम भेसमस्यगृहेअर्द्धम् अरिभेशत्रुगृहेंघ्रिश्चतुर्थांशोबलंस्यात् तद्यथा ग्रहस्यस्वगृहेत्रिंशल्लवाः बलंस्यात् मित्रगृहेपादोनंसार्द्धद्वाविंशतिः २२।३० जाताः समभेऽर्द्धंपंच दश १५ जाताः शत्रुगृहेचतुर्थांशः सार्द्धाः सप्त ७।३०।१ जाताः तथा स्वहद्दायांपंचदश १५ लवाबलम् मित्रहद्दायांसपादाः एकादश ११।१५ जाताःसमहद्दायांसा

त्रिंशत्स्वभेविंशतिरात्मतुंगेहद्देक्षचंद्रादशर्कद्रकाणे ॥ मुसल्लहेपंचलवाः प्रदिष्टाविंशोपकावेदलवैःप्रकल्प्याः ॥ ३९ ॥स्वस्वाधिकारो क्तबलंसुहृद्भेपादोनमर्द्धंसमभेरिभेंघ्रिः ॥ एवंसमानीयबलंतदैक्येवेदोद्धृतेहीनबलःशरोनः ॥ ४० ॥

र्द्धाःसप्त ७।३० शत्रुहद्दायांपादोनाश्चत्वारः ३।४५ तथास्वद्रेक्काणेदश १० लवाबलम् मित्रद्रेक्काणेसार्द्धाः सप्त ७।३० समद्रेक्काणेपंच ५ शत्रुद्रेक्काणेसार्द्धद्वयं २।३० एवंस्वनवांशेपंच ५ लवाबलम् मित्रनवांशेपादोनाश्चत्वारः ३।४५ समनवांशेसार्द्धद्वयं २।३० शत्रुनवांशेसपादमेकम् १।१५ बलंस्यात् एवंपंचवर्गीबलंसमानीय तदै क्येपंचानांयोगेवेदोद्धृतेचतुर्भिर्भक्तेयल्लब्धंतद्विंशोपकात्मकंग्रहाणांबलंभवति शरोनः पंचभ्योन्यूनः हीनबलोग्रहोज्ञेयः । उक्तंच । पंचाल्पोहीनवीर्यःस्यादधिको मध्यउच्यते ॥ दशाधिकोबलीप्रोक्तः पंचवर्गीबलादिदम् ॥ अथक्रमप्राप्तमुदाहरणप्रदर्शनार्थंवक्ष्यमाणमित्रसमशत्रवोलिख्यंते । उदाहरणम् । सूर्यः ९।७।३०।६अस्य

मकरराशौस्थितत्वाद्गृहेशः शनिः अयंसूर्यस्यशत्रुः अतःकरणात् गृहेप्राप्तंबलंसार्द्धाःसप्त ७।३०। अथोच्चबलम्। सूर्यस्यनीचम् ६। १० अनेनहीनोरविः ३।२७।३०।६ अस्यांशाः ८७।३०।६ नवभिर्भक्ताः जातंसूर्योच्चबलम् ९।४३। अथहद्देशबलम्। मकरराशौसूर्यस्यसप्तांशाःत्रिंशत्कलाः विद्यंते मकरराशौहद्दायां आदौसप्तांशाः अयं सप्ताधिकोऽग्रिमसप्तमध्येवर्त्ततेइतिकारणात् जातोहद्देशोगुरुः अयंसूर्यस्यसमोभवति समहद्दायांप्राप्तंबलम् ७।३०अथत्रैराशिकबलम् मकरराशौप्रथमदशकमध्येवर्त्तते

अथपंचवर्गीचक्रंलिख्यते

ग्र	धी	स्व	मि	स	श
मि	गृ	३० ०	२२ ३०	१५ ०	७ ३०
स	ह	१५ ०	११ १५	७ ३०	३ ४५
श	त्रै	१० ०	७ ३०	५ ०	२ ३०
नवांशः	मु	५ ०	३ ४५	२ ३०	१ १५

क्षेत्रंहोरान्यब्धिपंचांगसप्तवस्वंकांशेशार्कभागाःसुधीभिः॥ विज्ञात-
व्यालग्नसंस्थाः शुभानांवर्गाः श्रेष्ठाः पापवर्गास्त्वनिष्टाः ॥ ४१ ॥
ओजेरवींद्वोः समइंदुरव्योर्होरेगृहार्द्धप्रमितेविचिंत्ये ॥ द्रेक्काणपाः
स्वेषुनवर्क्षनाथास्तुर्यांशपाः स्वर्क्षजकेंद्रनाथाः ॥ ४२ ॥

अथद्वादशवर्गीचक्रंलिख्यते

सू	चं	मं	बु	गु	शु	श
चं	सू शु	श	श	श	चं सू	मं बु गु
मं बु गु	श	सू शु	सू शु	सू बु श	मं बु गु शु	चं शु
श	मं बु गु	चं बु गु	चं मं गु	चं मं शु	०	सू

दीशोगुरुः अस्यसमत्वात्प्राप्तंत्रैराशिकंबलम् ५।१०।अथमुसल्लहबलम्।नवांशगणनयाजातोमुसल्लहेशोगुरुःअस्यसमत्वात्प्राप्तं नवांशकबलम् २।३०पंचानांयोगः ३२।१३चतुर्भिर्भक्तः जातंसूर्यस्यविश्वात्मकंबलम् ८।३एवमेवचंद्रादीनामपिज्ञेयम्॥४०॥अथद्वादशवर्गीचक्रमाह।क्षेत्रमिति।क्षेत्रंगृहम् होरात्रिलवः चतुर्लवः पंचलवःषड्लवः सप्तलवः अष्टलवः अंकलवः दशलवः एकादशलवः द्वादशलवः एतेद्वादशभागाःलग्नसंस्थाः लग्नसमयेविद्यमानग्रहाणांसुधीभिःवि ज्ञातव्याःशुभानांशुभग्रहाणांवर्गाः श्रेष्ठाः शुभफलदाज्ञेयाः पापग्रहाणांवर्गाश्चेत्स्युः तदाअनिष्टाः दुष्टफलदाज्ञेयाः॥४१॥ अथहोराद्रेक्काणतुर्यांशानामधीशानाहतत्रादौ

होरेशानाह । ओजेइति । ओजेविषमराशौगृहार्द्धेपंचदशभागाःतत्प्रमितेतत्प्रमाणे रवींद्वोर्होरेविघिंत्येज्ञेये । तद्यथा । प्रथमपंचदशभागमध्येसूर्यस्यतदनंतरंचंद्रस्य । तथासमेसमराशौ चंद्ररव्योर्विचिंत्ये[1] । अथद्रेक्काणेशाउच्यंते । राशेस्त्रिभागोदशांशपरिमितोद्रेक्काणोज्ञेयः यस्यद्रेक्काणविचारः क्रियते सचेत्प्रथमविभागमध्येतदासयस्मिन्राशौतिष्ठति तद्राशिस्वामिनएवद्रेक्काणाधीशत्वम् द्वितीयद्रेक्काणश्चेत्तदास्वराशितःपंचमोयोराशिस्तत्स्वामिनएवद्रेक्काणेशत्वम् तथा तृतीयद्रेक्काणश्चेत्तदास्वराशेःसकाशान्नवमोयोराशिः तत्स्वामिनएवद्रेक्काणाधीशत्वम् । अथतुर्यांशस्वामिनउच्यंते । स्वर्क्षजकेंद्रनाथाइति । स्वर्क्षग्रहाधिष्ठितोयोराशिस्तस्माज्जातानिकेंद्राणि[2]तन्नाथाः चतुर्थांशस्वामिनः । तद्यथा । राशेस्त्रिंशदंशास्तस्यचतुर्थांशः सार्द्धाः सप्त ७।३० । तत्रप्रथमविभागमध्ये ७।३० स्वर्क्षस्वराशिस्वामिनएवा

ओजर्क्षेपंचमांशेशाःकुजार्कीज्यज्ञभार्गवाः ॥ समभेव्यत्ययाज्ज्ञेयाद्वादशांशाःस्वभात्स्मृताः ॥ ४३ ॥

धिपत्यं । द्वितीयविभागमध्ये १५।० केंद्रनाथः स्वराशेः सकाशात् स्वचतुर्थोयोराशिः तत्स्वामिनएवाधिपत्यं । तृतीयविभागमध्ये २२।३० स्वराशेः सकाशात्सप्तमोयोराशिः तत्स्वामिनएवाधिपत्यं चतुर्थविभागमध्ये ३० स्वराशेः सकाशाद्दशमोयोराशिः तत्स्वामिनएवाधिपत्यम् ॥ ४२ ॥ अथपंचमांशेशद्वादशांशेशानाह ओजर्क्षेइति । पंचमांशप्रमाणंषडंशाः ६ एवंराशौपंचभवंति तत्रौजर्क्षेविषमराशौ प्रथमपंचमांशस्वामीकुजः द्वितीयपंचमांशस्वामीआर्किः शनिः तृतीयपंचमांशस्वामीई

टिप्पणीः—१ अर्थात् विषमराशौ पूर्वपरार्धभागस्य होरयोरीशौ रवींदू तथा समराशौ पूर्वपरार्धभागस्य होरयोरीशौ इंदुरवी इति ज्ञेयम् । २ प्रथमचतुर्थसप्तमदशमानिइति ।

ज्योगुरुः चतुर्थपंचमशस्वामीज्ञोबुधः पंचमपंचमांशस्वामीभार्गवः शुक्रः । समभेसमराशौव्यत्ययाद्विपरीताज्ञेयाः । तद्यथा । समराशौप्रथमपंचांशस्वामीशुक्रः द्वितीय पंचांशस्वामीबुधः तृतीयपंचांशस्वामीगुरुः चतुर्थपंचांशस्वामीशनिः पंचमपंचांशस्वामीभौमः । अथद्वादशांशस्वामिनउच्यंते । द्वादशांशाः स्वभात्स्वराशेः सकाशात् स्मृताः । तद्यथा । द्वादशांशप्रमाणंसार्द्धमंशद्वयं २।३० एवंराशौद्वादशभवंति । तेयथा । एतत्प्रमाणेनयत्संख्येंशेग्रहस्तिष्ठति स्वराशितस्तत्संख्यराशेर्द्वादशांशेशो ज्ञेयः ॥४३॥ अथषट्सप्ताष्टनवदशैकादशांशेशानयनमाह । लवीकृतइति । व्योमचरोग्रहोलवीकृतःयथाराशयस्त्रिंशद्गुणिताः अधःस्थितांशयुताः एवंग्रहोंऽशात्मकःकार्यः

लवीकृतोव्योमचरोंगशैलवस्वंकदिग्रुद्रगुणाःखरामैः ॥ भक्तोगतास्तर्कनगाष्टनंददिग्रुद्रभागाःकुयुताःक्रियात्स्युः ॥ ४४ ॥

षट्स्थानेस्थाप्यः क्रमेण अंग ६ शैल ७ वसु ८ अंक ९ दिक् १० रुद्र ११ गुणाःसतत्रखरामैः ३० त्रिंशताभक्तोयल्लब्धंतेगतास्तर्कनगाष्टनंददिग्रुद्रभागाभवंति एते कुयुताःएकयुक्ताःसंतःक्रियान्मेषमारभ्यगणनायांयत्रविश्रांतिः तद्राशिस्वामीतद्वर्गस्यज्ञेयः एकयुक्तलब्धंयदिद्वादशाधिकंभवतितदाद्वादशभिः १२ तष्टंकार्यम् उदाहरणम् सूर्यः ९।७।३०।६ एतस्यमकरराशौस्थितत्वात्गृहेशः शनिः । अथहोरामकरराशौप्रथमपंचदशभागमध्येऽस्ति अतोहोरेशः चंद्रः । अत्रत्रिलवः सूर्यः प्रथमभागमध्येऽस्ति अतोद्रेक्काणाधीशः शनिः । अथचतुर्लवः सूर्योद्वितीयचतुर्थांशमध्येवर्त्तते अतःकारणात्मकरराशेः सकाशात् चतुर्थोराशिर्मेषः तत्स्वामी भौमः एवंचतुर्लवः स्वामीभौमः । अथपंचमांशः सूर्यः समराशौद्वितीयविभागमध्येवर्तते अतःपंचमांशःस्वामीबुधः । अथषडंशः सूर्यस्यांशाः२७७।३०।६ षड्गुणिताः

एतत्पंचवर्गीबलचक्रंलिख्यते.

ग्रहाः	सूर्यः	चंद्रः	भौमः	बुधः	गुरुः	शुक्रः	शनिः	ग्रहाः
गृ०	७ ३०	७ ३०	७ ३०	७ ३०	३० ०	१५ ०	१५ ०	गृ०
उ०	९ ४३	४ ३२	१५ १०	१० १८	० ३६	६ २३	१८ ३२	उ०
ह०	७ ३०	४ ४५	७ ३०	७ ३०	१५ ०	७ ३०	१५ ०	ह०
त्रै०	५ ०	२ ३०	२ ३०	२ ३०	७ ३०	१० ०	५ ०	त्रै०
मु०	२ ३०	५ ०	२ ३०	१ १५	५ ०	२ ३०	३ ४५	मु०
यो०	३२ १३	२३ १७	३५ १०	२९ ३	५८ ६	४१ २३	५७ १७	यो०
वि०	८ ३	५ ४९	८ ४७	७ १५	१५ ३१	१० २०	१४ १९	वि०

जाताः १६६५।०।३६ त्रिंशद्भक्ताः लब्धं ५५ कु १ युक्तं ५६ द्वादशभि १२ स्तष्टं शेषं ८. मेषाद्गणनयाजातोवृ श्चिकराशिः तत्स्वामीभौमः एवंजातःषडंशःस्वामीभौमः । अथसप्तांशः अंशाः२७७।३०।६ सप्तभिर्गुणिताः १९४२ । ३०।४२ त्रिंशद्भक्ताः लब्धं ६४ कुयुक्तं ६५ द्वादशभि १२ स्तष्टंशेषं ५ मेषाद्गणनयाजातः सिंहराशिः तत्स्वामी सूर्यः एवंजातः सप्तांशःस्वामीसूर्यः । अथाष्टांशः अंशाः २७७।३०।६ अष्टभिर्गुणिताः २२२०।०।४८ त्रिंशद्भक्ताःलब्धं७४ कुयुतं ७५ द्वादशभि १२ स्तष्टं शेषं ३ मेषाद्गणनयाजातोमिथुनराशिः तत्स्वामीबुधः एवमष्टमांशःस्वामीबुधः । अथ नवांशः अंशाः२७७।३०।६ नवभिर्गुणिताः २४९७।३०।५४ त्रिंशद्भक्ताः लब्धं ८३ कुयुतं ८४ द्वादशभि १२ स्तष्टं शेषं०मेषाद्गणनयाजातोमीनराशिः तत्स्वामीगुरुः एवंजातोनवांशःस्वामीगुरुः । अथदशांशः अंशाः २७७।३०।६ दश भिर्गुणिताः २७७५।१।७ त्रिंशद्भक्ताः लब्धं ९२ कुयुतं ९३ द्वादशभि १२ स्तष्टं शेषं ९ मेषाद्गणनयाजातोधनराशिः तत्स्वामीगुरुः एवंजातोदशांशस्वामीगुरुः । अथैकादशांशः २७७।३०।६ एकादशभिर्गुणिताः ३०५२।३१।६ त्रिं शद्भक्तः लब्धं १०१ कुयुतं १०२ द्वादशभि १२ स्तष्टं शेषं ६ मेषाद्गणनयाजातः कन्याराशिः तत्स्वामीबुधः एवं जातः एकादशस्वामीबुधः । अथद्वादशांशः २ एवंद्वादशांशविभागगणनयाचतुर्थविभागमध्येवर्तते अतःकारणात्मक राद्गणनयाजातश्चतुर्थो मेषराशिः तत्स्वामीभौमः एवंजातोद्वादशांशस्वामीभौमः एवंचंद्रादीनामपिज्ञेयम् ॥ ४४ ॥

एतत्द्वादशवर्गीचक्रम्.

र	चं	मं	बु	गु	शु	श	ग्रहाः
श	बु	बृ	बृ	बृ	मं	गु	प्रथ.
चं	सू	सू	सू	चं	सू	सू	द्वि.
श	गु	गु	मं	गृ	चं	गु	तृ.
मं	बृ	बृ	बृ	बु	सू	गु	चतु.
बु	श	बृ	बृ	गु	मं	गु	पंच.
मं	श	बु	शु	बु	श	गु	षडं.
सू	गु	बृ	श	बु	गु	मं	सप्त.
बु	श	गु	मं	गु	बु	गु	अ.
बृ	चं	सू	च	गु	श	बृ	नव.
गु	श	सू	मं	बु	श	बृ	दश.
बु	चं	श	बृ	बु	गु	बृ	एका.
मं	गु	गु	मं	मं	सू	बृ	द्वाश.

अथद्वादशवर्ग्युपसंहारंतत्फलंचाह । एवमिति । एवंग्रहाणांबलसिद्धयेद्वादशवर्गीस्यात् साद्वादशवर्गीस्वोच्चमित्रशुभाःश्रेष्ठा नीचारिक्रूरतोअशुभाश्च । तद्यथा । यस्यग्रहस्यद्वादशवर्गीक्रियते सचेत्स्वगृहादिषु अथवास्वोच्चवर्गे अथवा शुभग्रहस्यव र्गेतिष्ठति तदाश्रेष्ठाशुभफलदात्री तथासग्रहोयदिनीचवर्गे अथवाशत्रुवर्गे अथवापापग्रहस्यवर्गेवातिष्ठतितदाअशुभादुष्ट फलदात्री ॥ ४५ ॥ अथद्वादशवर्ग्याशुभपापग्रहवर्गफलनिर्णयःकथंस्यादित्यतआह । एवमिति । एवंग्रहाणांशुभपापवर्ग पंक्तिद्वयंवीक्ष्य तद्यथा पूर्वोक्तप्रकारेणग्रहाणांद्वादशवर्गीकार्या तत्रग्रहहोरादिद्वादशस्थानेषुकियंतः शुभग्रहवर्गाः पाप

एवंद्वादशवर्गीस्याद्ग्रहाणांबलसिद्धये ॥ स्वोच्चमित्रशुभाः श्रेष्ठानीचारिक्रूरतोऽशुभाः ॥ ४५ ॥ एवंग्रहाणांशुभपापवर्गपंक्तिद्वयंवीक्ष्यशुभाधिकत्वे ॥ दशाफलंभावफलं चवाच्यंशुभंत्वनिष्टंत्वशुभाधिकत्वे ॥ ४६ ॥

द्वादशांशचक्रंलिख्यते.

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
२	५	७	१०	१२	१५	१७	२०	२२	२५	२७	३०
३०	०	३०	०	३०	०	३०	०	३०	०	३०	०

वर्गाश्चकियंतइतिविचार्य शुभग्रहसंख्याभिन्नालेख्या पापग्रहसंख्याभिन्नालेख्या पंक्तिद्वयस्यांतरंकार्यम् इतियदिशुभा धिकत्वंशुभग्रहस्यशेषमवशिष्टंतदातद्ग्रहस्यदशाफलंभावफलंचशुभमेववाच्यम् यदिअशुभाधिकत्वं अशुभग्रहस्यशेषमवशि ष्टंतदातद्ग्रहस्यदशाफलंभावफलंचाशुभमेववाच्यम् ॥ ४६ ॥

अथग्रहभेदेनसौम्यपापवर्गभेदेनचफलतारतम्यमाह । क्रूरोपीति । यस्यग्रहस्यद्वादशवर्गिकाक्रियते सचेत्क्रूरोपि यदिपापग्रहोपि भवतिद्वादशवर्ग्यांसौम्यग्रहाधिकवर्गेणशालतेयुक्तोभवतितदाशुभः शुभफलदः । शुभखेचरश्चेत् तद्यथा यस्यग्रहस्यद्वादशवर्गिकाक्रियतेसयदिशुभग्रहोभवति द्वादशवर्ग्यांशुभग्रहाधिकवर्गप्राप्तोभवति तदाऽतिसौम्यः अत्यंतशुभफलदाता । सौम्योऽपिपापाधिकवर्गयोगान्नेष्टः तद्यथा यस्यद्वादशवर्गिकाक्रियते सयदिशुभग्रहोभवति द्वादशवर्ग्यांपापग्रहाधिकवर्गप्राप्तोभवति तदानेष्टःअशुभफलदः । पापखेटः तद्यथा यस्यद्वादशवर्गिकाक्रियतेसयदिपापग्रहोभवति द्वादशवर्ग्यांपापग्रहाधिकवर्गप्राप्तोभवति तदाअति

क्रूरोऽपिसौम्योधिकवर्गशालीशुभोऽतिसौम्यःशुभखेचरश्चेत् ॥ सौम्योऽपिपापाधिकवर्गयोगान्नेष्टोऽतिनिंद्यःखलुपापखेटः ॥ ४७ ॥ राशीशमित्रोच्चरिपुक्रमेणचिंत्यंतनोरप्यनयैवरीत्या ॥ भावेषुसर्वेष्वपिवर्गचक्रंविलोक्यतत्तत्फलमूहनीयम् ॥ ४८ ॥ शरीरवर्णचिह्नायुर्वयोमानंसुखासुखम् ॥ जातिःशीलंचमतिमांल्लग्नात्सर्वंविचिंतयेत् ॥ ४९ ॥

निंद्यः अत्यंतदुष्टफलदाता ॥ ४७ ॥ अथद्वादशभावानांशुभाशुभफलमाह । राशीशेति । तनोर्लग्नस्याप्यनयैवरीत्याशुभग्रहाधिकपापग्रहाधिकवर्गशालित्वेनशुभाशुभफलंचिंत्यंविचार्यम् । यथा । यदिलग्नंशुभग्रहाधिकवर्गशालिस्यादथवालग्नस्वामीशुभग्रहः सन्मित्रगृहेस्वगृहेस्वोच्चेवा तदाशुभफलंज्ञेयम् । यदिलग्नंस्वामिसमगृहेवर्तते तदाशुभाशुभफलाभावः । यदिलग्नंपापग्रहाधिकवर्गशालिस्यादथवास्वामीपापग्रहः सन्शत्रुगृहेनीचेवा तदाशुभंफलंज्ञेयम् । एवंसर्वेष्वपिभावेषुलग्नादिद्वादशभावेषुच वर्गचक्रंद्वादशवर्गिकाकार्या तांदृष्ट्वाद्भावस्यशुभाशुभफलमनयैवरीत्याऊहनीयंविचारणीयम् ॥ इतिद्वादशवर्गिका ॥ ४८ ॥ अथलग्नेकिंविचार्यमित्यतआह । श

रीरेति । वर्षलग्नंप्रश्नलग्नंचांगीकृत्यशरीरादिसर्वंविचार्यम् । तद्यथा । स्वशरीरंकृशंपुष्टंच वर्णः रक्तःश्वेतःशुक्रतनुनिभइत्यादि चिन्हंमशकादि आयुर्जीवनंकियत् वयोमानंबाल्यंयौवनंवार्द्धकमिति सुखं असुखंदुःखं जातिःब्राह्मणादिः शीलमाचरणं एवंमतिमान्बुद्धिमान्लग्नात्सर्वंविचिंतयेत् ॥ ४९ ॥ अथधनभवनेकिंविचार्यमित्यतआह। सुवर्णेति। सुवर्णरूप्यरत्नानि धातुःगैरिकादिः द्रव्यंकांस्यादि सखामैत्रीविचारः धनेधनभवनेएतावद्विचार्यम् । अथसहजभवनेकिंविचार्यमित्यतआह । विक्रमेइति । विक्रमेसहजभवनेएतावद्विचार्यम् भ्रातासहजः भृत्यःसेवकः अध्वायानं पित्र्यंपितुः संबंधि स्खलनंकार्यभ्रंशः साहसंसाहसकर्म एतानिसहजभवनेविचार्याणि

सुवर्णरूप्यरत्नानिधातुर्द्रव्यंसखाधने ॥ विक्रमेभ्रातृभृत्याध्वपित्र्यस्खलनसाहसम् ॥५०॥ पितृवित्तंनिधिक्षेत्रं
गृहंभूमिश्चतुर्यतः ॥ पुत्रेमंत्रधनोपायगर्भविद्यात्मजेक्षणम् ॥५१॥ रिपौमातुलमांद्यारिचतुष्पाद्बंदभीर्व्रणान् ॥
द्यूनेकलत्रवाणिज्यनष्टविस्मृतिसंकथा ॥ हताध्वकलिमार्गादिर्चिंत्यंद्यूनेग्रहोऽशुभः ॥ ५२ ॥

॥५० ॥ अथचतुर्थभवनेकिंविचार्यमित्यतआह । पितृवित्तमिति । पितृवित्तंपितुर्द्रव्यम् निधिःनिक्षिप्तवस्तु क्षेत्रंकृष्यादि गृहम् भूमिः तुर्यतः चतुर्थभवनेएतावद्विचार्यम् । अथपंचमभवनेकिंविचार्यमित्यतआह । पुत्रेइति पुत्रेपंचमभवनेएतावद्विचार्यम् । मंत्रः धनोपायः गर्भः विद्या आत्मजः पुत्रः एतेषांईक्षणमवलोकनंकार्यम् ॥ ५१ ॥ अथषष्ठभवनेकिंविचार्यमित्यतआह । रिपाविति । रिपौषष्ठभवनएतावद्विचार्यम् मातुलः मांद्यंरोगः अरिःशत्रुः चतुष्पाद्गवादिः बंदः पराश्रयः

भीर्भयम् व्रणःक्षतम्इति । अथसप्तमभवनेकिंविचार्यमित्यतआह। द्यूनइति । द्यूनेसप्तमभवनेएतावद्विचार्यम् कलत्रंजाया वाणिज्यंवणिक्कर्म नष्टंनष्टवस्तु विस्मृतिः विस्मरणं एतेषांसंकथाकथनं ह्रतंह्रतद्रव्यंतस्यअध्वामार्गविचारः कलिःकलहविचारः मार्गादियात्राविचारः द्यूनेसप्तमभवनेशुभःपापोवाविद्यमानोग्रहः अशुभः अनिष्टफलदः ॥ ५२ ॥ अथाष्टभवनेकिंविचार्यमित्यतआह । मृत्याविति । मृत्यौअष्टमस्थानेएतावद्विचार्यम् । चिरंतनंद्रव्यंप्राचीनंद्रव्यम् । मृतवित्तंमृतस्यवित्तम् रणःसंग्रामः रिपुःशत्रुः दुर्गस्थानं मृतिर्मरणम् नष्टंनष्टवस्तु परीवारःकुटुंबम् मनोव्यथामानसीव्यथा ॥ ५३ ॥ अथनवमभवनेकिंविचार्यमित्यतआह । धर्मेइति ।

मृत्यौचिरंतनंद्रव्यंमृतवित्तंरणोरिपुः ॥ दुर्गस्थानंमृतिर्नष्टंपरीवारोमनोव्यथा ॥ ५३ ॥ धर्मेरतिस्तथापंथाधर्मोपायंविचिंत
येत् ॥ व्योम्निमुद्रांपरंपुण्यंराज्यंवृद्धिंचपैतृकम् ॥५४॥ आयेसर्वार्थधान्यार्घकन्यामित्रचतुष्पदाः ॥ राज्ञोवित्तंपरीवारोलाभो
पायांश्चभूरिशः ॥ ५५ ॥ व्ययेवैरिनिरोधार्तिव्ययादिपरिचिंतयेत् ॥ ५६ ॥

धर्मेनवमस्थानेएतावद्विचार्यम् रतिःक्रीडा पंथाःयात्राविचारः धर्मोपायं धर्मसाधनम् विचिंतयेत् । अथदशमभवनेकिंविचार्यमित्यतआह व्योम्नीति । व्योम्निदशम भावेएतावद्विचार्यम् । मुद्रांराजमुद्रां परंपुण्यंउत्कृष्टपुण्यं राज्यं वृद्धिंभागवृद्धिं पैतृकंपितुःसंबंधि ॥ ५४ ॥ अथैकादशभवनेकिंविचार्यमित्यतआह। आयेइति। आये एकादशस्थानेएतावद्विचार्यम् सर्वार्थःसर्वद्रव्यप्रयोजनम् धान्यार्घःधान्यमौल्यम् कन्या मित्रं चतुष्पदःगजाश्वादि राज्ञःवित्तंराजद्रव्यम् परीवारःकुटुंबविचारः भूरिशःभूयांसः लाभोपायःप्राप्त्युपायः ॥ ५५ ॥ अथव्ययभवनेकिंविचार्यमित्यतआह । व्ययेइति । व्ययेद्वादशभवनेएतावद्विचार्यम् वैरिनिरोधः शत्रुकृतावरोधः

आर्तिःपीडा व्ययादि एतावद्विचिंतयेत् ॥ ५६ ॥ अथबलिष्ठग्रहस्यलक्षणमाह । लग्नेति । लग्नं अंबुचतुर्थम् द्यूनंसप्तमम् कर्मदशमम् एतेषांस्थानानांकेंद्रंकंटकचतु ष्टयंचेतिसंज्ञाकृता अत्रकेंद्रेस्थितःखेटोग्रहोबलीज्ञेयःतथापि चतुर्थसप्तमदशमस्थानापेक्षयालग्नसंस्थोग्रहोविशेषेणबलीज्ञेयः ॥ ५७ ॥ अथग्रहाणांशुभस्थानानिवदन् बलिष्ठयोगमाह । लग्नेति । लग्नं कर्मदशमम् अस्तंसप्तमम् तुर्यचतुर्थम् आयंएकादशम् सुतंपंचमम् अंकंनवमम् एषुस्थानेषुग्रहोबली तत्र यथादिममादिमस्थानमन

लग्नांबुद्यूनकर्माणिकेंद्रमुक्तंचकंटकम् ॥ चतुष्टयंचात्रखटोबलीलग्नेविशेषतः ॥ ५७ ॥ लग्नकर्मास्ततुर्यायसुतां
कस्थोबलीग्रहः ॥ यथाऽऽदिमंविशेषेणसत्रिवित्तेषुचंद्रमाः ॥५८ ॥ कुजःसत्रिषुपृच्छायांसूतौचान्यत्रचिंतयेत् ॥
भावानवेत्थंशस्ताःस्यूरिःफाष्टरिपवोऽशुभाः ॥ दीप्तांशातिक्रमेशस्ताइमेऽपीतिविचिंतयेत् ॥ ५९ ॥

तिक्रम्ययथादिममग्रिमस्थानापेक्षयापूर्वपूर्वस्थोग्रहोविशेषेणबलिष्ठः तद्यथा आदौनवमस्थोग्रहोबलिष्ठस्तदपेक्षयापंचमस्थोबलिष्ठस्तदपेक्षयाएकादशस्तदपेक्षया चतुर्थस्तदपेक्षयासप्तमस्तदपेक्षयादशमस्तदपेक्षयालग्नस्थोबलिष्ठइत्यर्थः एतत्तु सर्वग्रहाणांसाधारणबलमुक्तम् । अथचंद्रमाः । सत्रिवित्तेषुतृतीयद्वितीयसहितेषुपू र्वोक्तेषुस्थानेषुबलीज्ञेयः तत्र द्वितीयेबलिष्ठश्चंद्रस्तदपेक्षयातृतीयेबलिष्ठस्तदपेक्षयानवमस्तदपेक्षयापंचमस्थस्ततःपूर्ववज्ज्ञेयः ॥ ५८ ॥ अथभौमः । कुजइति । कुजो भौमः सत्रिषुतृतीयस्थानसहितेषुप्रागुक्तेषुस्थानेषुबलिष्ठोज्ञेयः तत्र भौमस्तृतीयेबलिष्ठस्तदपेक्षयानवमस्थस्ततःपूर्ववज्ज्ञेयः एवमेततस्थानस्थंग्रहंपृच्छायांप्रश्नलग्ने

सूतौजन्मनि अन्यत्रवर्षलग्नादौचचिंतयेत् इत्थममुनाप्रकारेणनवसंख्याकाभावाःशस्ताःशुभफलदाःस्युः ग्रहाधिष्ठिताद्वादशाष्टमषष्ठभावाअशुभाःस्युः इमेद्वादशाष्ट
मषष्ठभावाअधिष्ठितग्रहदीप्तांशान् अतिक्रम्यवर्त्तते तदातेऽपिभावाःशस्ताःशुभफलदातारःस्युरितिचिंतयेत् तत्राप्यधिष्ठितग्रहदीप्तांशमध्येइमेरिःफाष्टमरिपुभा
वायदिस्युस्तदैवानिष्टाइत्यर्थः ॥ ५९ ॥ अथत्रैराशिकस्वामिनमाह । त्रिराशिपाइति । दिनेदिवावर्षप्रवेशेमेषाच्चतुर्णांराशीनांसूर्यसितार्किशुक्राः स्वामिनःस्युः तद्यथा
दिवावर्षप्रवेशेमेषलग्नंतदासूर्यः वृषस्यशुक्रः मिथुनस्यार्किःशनिः कर्कस्यशुक्रः निशिरात्रौवर्षप्रवेशेमेषादीनांचतुर्णांराशीनांईज्येंदुबुधक्ष्माजाःस्वामिनः तद्यथा

त्रिराशिपाःसूर्यसितार्किशुक्रादिनेनिशीज्येंदुबुधक्ष्माजाः॥मेषाच्चतुर्णांहरिभाद्विलोमंनित्यंपरेष्वा
र्किकुजेज्यचंद्राः ६० वर्षेशार्थंदिननिशाविभागोक्तास्त्रिराशिपाः ॥ पंचवर्गीबलाद्यर्थंद्रेक्काणेशान्
विचिंतयेत् ॥ ६१ ॥

इदंत्रैराशिकस्वामियंत्रम्.

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	
सू	शु	श	गु	गु	चं	बु	मं	श	मं	गु	चं	दिवा
गु	चं	बु	मं	र	शु	श	गु	श	मं	गु	चं	रात्री

रात्रौमेषस्यस्वामीगुरुः वृषस्यचंद्रः मिथुनस्यबुधः कर्कस्यभौमः एते । हरिभात्सिंहाच्चतुर्णांराशीनांविलोमंविपरीतंज्ञेयम् मेषादीनांयेदिनेशास्तेसिंहादीनांरात्रावी
शाः येमेषादीनांरात्रीशास्तेसिंहादीनांदिनेशाइत्यर्थः तद्यथा दिनेसिंहलग्नस्यगुरुः कन्यायाश्चंद्रः तुलायाबुधः वृश्चिकस्यभौमः रात्रौसिंहस्यसूर्यः कन्यायाःशुक्रः
तुलायाःशनिः वृश्चिकस्यशुक्रः परेषुधनुरादिषुचतुर्षुराशिषु नित्यंसदा दिवारात्रौ वर्षप्रवेशेआर्किकुजेज्यचंद्राः स्वामिनः तद्यथा धनुषःशनिः मकरस्यभौमः
कुंभस्यगुरुः मीनस्यचंद्रः । दिवारात्रौवर्षप्रवेशेसतिधनुरादीनांदिनरात्रीशयोर्विपर्ययोनास्तीत्यर्थः ॥ ६० ॥ अथैतस्यप्रयोजनमाह । वर्षेशार्थमिति । एतेवर्षे
शार्थवर्षेशनिर्णयार्थंदिननिशाविभागेनत्रिराशिपाउक्ताः पंचवर्गीबलाद्यर्थंपूर्वोक्तान्द्रेक्काणेशान्विचिंतयेत् ॥ ६१ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥

अथक्रमप्राप्तोदाहरणप्रदर्शनार्थंवर्षतंत्रोक्तंचतुर्भिःश्लोकैर्वर्षेशनिर्णयमाह । तत्रादौअधिकारिणश्चाह । जन्मेति । जन्मलग्नपतिःजन्मलग्नस्वामी । अब्दलग्नपोवर्षलग्न स्वामी मुंथहाधिपोमुंथहास्वामी त्रिराशिपःत्रैराशिकस्वामी सूर्यसितार्किशुक्राइत्यादिनात्रैराशिकेश्वरोज्ञेयः अह्निदिवावर्षप्रवेशेसूर्यराशिपतिर्दिनेशोज्ञेयःनिशिरा त्रौवर्षप्रवेशेसतिचंद्रभाधीश्वरः चंद्राधिष्ठितराशीशोज्ञेयः सएवरात्रिस्वामीज्ञेयइत्यर्थः अनयारीत्याग्रहपंचकंविमृश्यविचार्य ॥ ६२ ॥ एवंपंचाधिकारिणोज्ञात्वा तेषांदृग्बलंपंचवर्गीबलंचज्ञात्वावर्षपतिनिर्णयमाह । बलीयइति । एषांपंचानामधिकारिणांमध्येयोग्रहोबलीपंचवर्ग्याबलाधिकस्तनुंलग्नंईक्षमाणः पश्यति सवर्षपोव

जन्मलग्नपतिरब्दलग्नपोमुंथहाधिपइतस्त्रिराशिपः ॥ सूर्यराशिपतिरह्निचंद्रभाधीश्वरोनिशिविमृश्यपंचकम् ॥ ६२ ॥ बलीयए
षांतनुमीक्षमाणःसवर्षपोलग्नमनीक्षमाणः ॥ नैवाब्दपोदृष्ट्यतिरेकतःस्याद्बलस्यसाम्येविदुरेवमाद्याः ॥ ६३ ॥ दृगादिसाम्ये
प्यथनिर्बलत्वेवर्षाधिपःस्यान्मुथहेश्वरस्तु ॥ पंचापिचेन्नोतनुमीक्षमाणावीर्याधिकोऽब्दस्यविभुर्विचिंत्यः ॥ ६४ ॥ बलादि
साम्येरविराशिपोऽह्निनिशींदुराशीडितिकेचिदाहुः ॥ येनेत्थशालोऽब्दविभुःशशीसवर्षाधिपश्चंद्रभपोऽन्यथात्वे ॥ ६५ ॥

र्षस्वामीज्ञेयः । यदाबलिष्ठोऽपिग्रहोलग्नमनीक्षमाणःलग्नंनपश्यतितदावर्षाधिपोनैवस्यात् । यदाबलस्यसाम्येपंचवर्ग्यांसर्वेतुल्यबलास्तदादृष्ट्यतिरेकतःस्यात् । यथा योऽधिकदृष्ट्यालग्नंपश्यतिसवर्षाधीशइतिएवमाद्याविदुःवदंति ॥ ६३ ॥ दृष्टिसाम्येचाह । दृगिति । सर्वेषांदृक्साम्येदृष्टिसाम्ये आदिशब्दाद्बलसाम्येऽपि अथवानि र्बलत्वेवर्षाधिपोवर्षेश्वरःमुंथहेश्वरःस्यात् चेत्पंचाधिकारिणःसबलायद्यपितनुंलग्नंनेक्षमाणाः नपश्यंति तथापिवीर्याधिकःअंकतोयस्यैवंबलमधिकंसएवाब्दस्यवर्ष स्यविभुःस्वामीविचिंत्यः ॥ ६४ ॥ अथकेनचिन्मतेनदृष्टिबलसाम्येवर्षाधिपतिनिर्णयमाह । बलादीति । बलसाम्येआदिशब्दाद्दृष्टिसाम्येच । अह्निदिवावर्षप्रवेशेर

विराशिपःरव्याक्रांतराशीश्वरोज्ञेयः । निशिरात्रौवर्षप्रवेशेइंदुराशीट्चंद्राक्रांतराशीश्वरोवर्षाधीश्वरोज्ञेयइतिकेचिदाहुः । अथोत्तरार्द्धविशेषमाह । येनेत्थशालइति । यउक्तप्रकारेणशशीचंद्रःअब्दविभुःवर्षस्वामीजातः सयदियेनपंचाधिकारिमध्यस्थितेनग्रहेणसहेत्थशालंकुरुते तदासएववर्षाधिपोवर्षस्वामीकल्प्यः । अन्यथात्वे इत्थशालयोगाभावेचंद्रभपश्चंद्राक्रांतराशीश्वरोवर्षाधिपोज्ञेयः ॥६५॥ अथमुंथानयनमाह। स्वेति। यदाजन्मजातंतस्मिन्समयेयल्लग्नंतदासैवमुथहा,। सामुथहास्वजन्म लग्नात्प्रतिवर्षएकैकराशिवृद्धयाभ्रमति । तद्यथा ॥ जन्मलग्नंकन्याजन्मसमयेतत्रैवमुथहा । द्वितीयवर्षेतुलायामित्यादिर्मुथहोत्पत्तिप्रकारइष्टवर्षेभवति । अथमुथहानय

स्वजन्मलग्नात्प्रतिवर्षमेकैकराशिभोगान्मुथहाभ्रमेण ॥ स्वजन्मलग्नंरवितष्टयातंशरघ्नुतंसाभमुखेंथिहास्यात् ॥ ६६ ॥
प्रत्यहंशरलिप्ताभिर्वर्धतेसानुपाततः ॥ सार्धमंशद्वयंमासइत्याहुःकेपिसूरयः ॥ ६७ ॥ भोग्याराहोर्लवास्तस्यमुखंपृष्ठं
गतालवाः ॥ ततःसप्तमभंपुच्छंविमृश्येतिफलंवदेत् ॥ ६८ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

नम् । राश्यादिस्वजन्मलग्नंयातशरघ्नुतंजन्मकालाद्गतवर्षगणेनयुक्तं द्वादशभिस्तष्टंसाशेषप्रमिताभमुखाराश्यादिइंथिहा मुथहास्यात् । उदाहरणम् । जन्मलग्नम् ५।१०।५३।५० गतवर्षगणेनयुक्तम् ४२।१०।५३।५० द्वादशभिस्तष्टम् । शेषांकप्रमिताजातराश्यादिर्मुथहा ६।१०।५३।५०। ॥ ६६ ॥ साष्टभिदंपद्यम् ॥ ६७ ॥ ॥ १६ ॥
अथराहोर्मुखपृष्ठपुच्छानांलक्षणमाह । भोग्येति यस्मिन्राशौराहुरस्तितेनवक्रगतिनायेभोग्याअंशास्तेमुखसंज्ञाः । येगतालवाः भुक्तलवाःतेपुच्छसंज्ञाः । ततः सप्तमंभवनंततोराहोःसप्तमंसप्तमराशिःपुच्छसंज्ञकइतिविमृश्यविचार्यमुथहायाःफलंवदेत् । अथोक्तप्रकारेणवर्षेशनिर्णयः तत्रादौजन्मलग्नेबुधः वर्षलग्नेशोभौमः ।

मुंथहेशोभृगुः । त्रैराशिकेशःसूर्यः । दिनेशः शनिः । पंचानांमध्येबलिष्ठः शनिःपूर्णदृष्ट्यालग्नंपश्यति अतोवर्षेशःशनिः ॥ ६८ ॥ ६९ ॥ इतिश्रीदिवाकरदैवज्ञात्मज विश्वनाथदैवज्ञविरचितेश्रीनीलकंठज्योतिर्वित्कृतसंज्ञातंत्रेग्रहाध्यायः प्रथमः॥१॥ ॥ अथग्रहाणांस्वरूपम् ॥ तत्रादौसूर्यस्यस्वरूपमाह ॥ सूर्यइति । सूर्यएतादृ शोज्ञेयः । नृपः क्षत्रियः । ना पुरुषग्रहः । चतुरस्रः चतुष्कोणाकृतिः । मध्यंदिनं मध्यान्हकालेप्रबलः । इंद्रादिक्पूर्वदिक्स्वामी । स्वर्ण सुवर्णद्रव्यस्वामी । चतुष्प

श्रीगर्गान्वयभूषणंगणितविच्चिंतामणिस्तत्सुतोऽनंतोऽनंतमतिर्व्यधात्खलमतध्वस्त्यैजनुःपद्धतिम् ॥ तत्सूनुःखलुनीलकंठ विबुधोविद्वाच्छिवानुज्ञयासंतुष्टचैव्यदधाद्ग्रहप्रकरणंसंज्ञाविवेकेऽमलम् ॥६९॥ इतिसंज्ञातंत्रेग्रहाध्यायः प्रथमः॥ १ ॥ सूर्यो नृपोनाचतुरस्रमध्यंदिनेंद्रदिक्स्वर्णचतुष्पदोऽग्रः ॥ सत्वंस्थिरस्तिक्तपशुक्षितिस्तुपित्तंजरन्पाटलमूलवन्यः ॥ १ ॥ वैश्यः शशीस्त्रीजलभूस्तपस्वीगौरोपराह्णांबुगधातुसत्वम् ॥ वायव्यादिक्श्लेष्मभुजंगरूप्यस्थूलोयुवाक्षारशुभःसिताभः ॥ २ ॥

दामश्वगजादीनांप्रभुः । उग्रः क्रूरः । सत्वं सत्वप्रधानः । स्थिरः स्थिरस्वभावः । तिक्तः तिक्तरसप्रियः । पशुक्षितिः भूमिचारी । पित्तं पित्तप्रकृतिः । जरन् वृद्धः । पाटलः श्वेतरक्तमिश्रितवर्णः । मूलं मूलोत्पन्नस्यधान्यादेरधिष्ठाता । वन्यो वनचारी । एवंगुणविशिष्टः सूर्यः ॥ १ ॥ अथचंद्रस्वरूपमाह ॥ शशीचंद्रः । वैश्यः वैश्यजातिः । स्त्री स्त्रीग्रहः । जलभूरार्द्रभूमिचारी । तपस्वी तपोयुक्तः । गौरः गौरवर्णः । अपराह्णः अपराह्णकालेप्रबलः । अंबुगो जलचारी । धातुर्गैरिकादिः । सत्वंसत्वप्रधानः । वाय

ता० नी० व्यदिक् वायव्यदिक्स्वामी । श्लेष्मा श्लेष्मप्रधानः । भुजंगः भुजंगस्वामी । रूप्यं रूप्यद्रव्यस्वामी । स्थूलोऽतिपुष्टः । युवा तरुणः । क्षारः लवणरसप्रधानः । शुभः शुभ प्र०
॥१७॥ ग्रहः । सिताभः शुभ्रवर्णः । एवंविधश्चंद्रोज्ञेयः ॥ २ ॥ अथभौमस्वरूपमाह ॥ भौमइति । एतादृशोभौमोज्ञेयः । तमः तमोगुणप्रधानः । पित्तं पित्तप्रकृतिः । युवात
रुणः । उग्रः क्रूरः । वन्यो वनचारी । मध्याह्नः मध्याह्नकालेप्रबलः । धातुः गैरिकादिः । यमदिक् दक्षिणदिक्स्वामी । चतुष्पाच्चतुष्पदानामश्वादीनांप्रभुः । ना पुरुष १
ग्रहः । राट् राजा । चतुष्कोणः चतुष्कोणाकृतिः । सुवर्णकारः सुवर्णकाराणांस्वामी । दग्धाऽवनी ज्वलितभूमिचारी । व्यंगः किंचिदंगरहितः । कटुः कटुरसप्रियः । रक्त

भौमस्तमःपित्तयुवोग्रवन्योमध्यान्हधातुर्यमदिक्चतुष्पात् ॥ नाराट्चतुष्कोणसुवर्णकारोदग्धाऽवनीव्यंगकटुश्चरक्तः ॥ ३ ॥
ग्राम्यःशुभोनीलसुवर्णवृत्तःशिश्विष्टकोच्चःसमधातुजीवः ॥ श्मशानयोषोत्तरदिक्प्रभातंशूद्रःखगःसर्वरसोरजोज्ञः ॥ ४ ॥

स्ताम्रवर्णः वा रक्तवर्णद्रव्यस्वामी ॥ ३ ॥ अथबुधस्वरूपमाह ॥ ग्राम्यइति । ग्राम्यः ग्रामचारी । शुभः सौम्यः । नीलः नीलवर्णः । सुवर्णः सुवर्णद्रव्यस्वामी । वृत्तो
वर्तुलाकृतिः । शिशुर्बालकः । इष्टकोच्चः इष्टकोच्चसंचारी । समधातुः वातपित्तकफात्मकः । जीवो मनुष्यादिः । श्मशानं यत्रशवदहनंभवतितत्स्थलचारी । योषा स्त्रीग्र
हः । उत्तरदिगुत्तरदिक्स्वामी । प्रभातं प्रातःकालेसबलः । शूद्रः शूद्रजातिः । खगः पक्षिजातिः । सर्वरसः कट्वादिसकलरसप्रधानः । रजो रजोगुणप्रधानः । ज्ञो बुधः ॥१७॥
एवंगुणविशिष्टोज्ञेयः ॥ ४ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ

अथगुरुस्वरूपमाह॥गुरुरिति। एतादृशोगुरुः। प्रभातेप्रातःकालेप्रबलः। ना पुरुषग्रहः। शुभः सौम्यग्रहः। ईशदिगीशानदिक्स्वामी। द्विजो ब्राह्मणः। पीतः पीतवर्णः। द्विपात् द्विपदानांस्वामी। ग्राम्यः ग्रामचारी। सुवृत्तो वर्तुलाकृतिः। जीवो मनुष्यादिः। वाणिज्यं वणिक्कर्मकर्ता। माधुर्यं मधुररसप्रियः। सुरालयेशो देवतागृहस्वामी। वृद्धः वृद्धग्रहः। सुरत्नं शोभनरत्नद्रव्यस्वामी। समधातुर्वातपित्तकफात्मकः। सत्वं सत्वगुणप्रधानः॥५॥ अथ शुक्रस्वरूपमाह॥ शुक्रइति। शुक्रएतादृशोज्ञेयः। शुभः शुभग्रहः। स्त्री स्त्रीग्रहः। जलगो जलचारी। अपराह्णः अपराह्णकालेप्रबलः। श्वेतः शुभ्रवर्णः। कफी कफप्रकृतिः। रूप्यं रूप्यद्रव्यस्वामी। रजः रजोगुणप्रधानः। अम्लः

गुरुःप्रभातेनृशुभेशदिक्द्विजःपीतोद्विपाद्ग्राम्यसुवृत्तजीवः॥वाणिज्यमाधुर्यसुरालयेशोवृद्धःसुरत्नंसमधातुसत्वम्॥५॥शुक्रःशुभःस्त्रीज
लगोऽपराह्णःश्वेतःकफीरूप्यरजोऽम्लमूलम्॥ विप्रोऽग्निदिङ्मध्यवयोरतीशोजलावनीस्निग्धरुचिर्द्विपाच्च॥६॥ शनिर्विहंगोऽनिलवन्य
संध्याशूद्रांगनाधातुसमःस्थिरश्च॥ क्रूरःप्रतीचीतुवरोऽतिवृद्धोत्करक्षितीट्दीर्घसुनीललोहम्॥७॥

अम्लरसप्रियः। मूलं मूलोत्पन्नस्यधान्यादेःस्वामी। विप्रो ब्राह्मणः। अग्निदिगाग्नेयदिक्स्वामी। मध्यवयाः तरुणः। रतीशः क्रीडारसप्रधानः। जलावनी जलभूमिचारी। स्निग्धरुचिः श्लक्ष्णकांतिः। द्विपाद्द्विपदानांमनुष्यादीनांस्वामी॥६॥ अथशनिस्वरूपमाह॥शनिरिति। शनिरेतादृशः। विहंगः पक्षिजातिः। अनिलो वायुचारी। वन्यो वनचारी। संध्या संध्याकालेप्रबलः। शूद्रः शूद्रजातिः। अंगना स्त्रीग्रहः। धातुसमः वातपित्तकफात्मकः। स्थिरः स्थिरस्वभावः। क्रूरः पापग्रहः। प्रतीची पश्चिम

दिक्स्वामी। तुवरः कषायरसप्रियः। अतिवृद्धः अत्यंतवृद्धग्रहः। उत्करक्षितीट् उत्करभूस्वामी। दीर्घः दीर्घाकृतिः। सुनीलः सुष्ठुनीलवर्णः। लोहं लोहस्यस्वामी॥ ७॥ अथराहुस्वरूपमाह॥ शनिवत्तत्रकिंचिद्विशेषोऽस्तीत्याह। राह्विति। निषादजातिश्चांडालविशेषः। भुजंगः सर्परूपः। अस्थिपोऽस्थिस्वामी। नैर्ऋतीशःनैर्ऋतिदिक्पतिः। अथ केतुस्वरूपंशनिराहुवत्परंत्वेतावान्विशेषः॥ केतुः॥ शिखी शिखावान्। अनेकरूपःनानाविधरूपः। इत्थममुनाप्रकारेणग्रहस्वरूपात्फलमूह्यम् ज्ञेयम्॥ ८॥ अथदृष्टिमाह॥ तत्रग्रहाणांचतुर्विधादृष्टिः। एकाप्रत्यक्षस्नेहा द्वितीयागुप्तस्नेहा तृतीयागुप्तवैरा चतुर्थीप्रत्यक्षवैरा। तत्रादौस्नेहदृष्टिमाह ॥ दृष्टिरिति। कुंडल्याग्रहाः स्वाक्रांतस्था

राहुस्वरूपंशनिवन्निषादजातिर्भुजंगोऽस्थिपनैर्ऋतीशः ॥ केतुःशिखीतद्वदनेकरूपःखगस्वरूपात्फलमूह्यमित्थम् ॥ ८ ॥
दृष्टिःस्यान्नवपंचमेबलवतीप्रत्यक्षतःस्नेहदापादोनाऽखिलकार्यसाधनकरीमेलापकाख्योच्यते॥ गुप्तस्नेहकरीतृतीयभवभेकार्यस्य
संसिद्धिदात्र्यंशोनाकथितातृतीयभवनेषड्भागदृष्टिर्भवे ॥ ९ ॥

नान्नवपंचमेनवमस्थानस्थंग्रहं पंचमस्थानस्थंग्रहंच पश्यतिसादृष्टिर्बलवती प्रत्यक्षतःस्नेहदाप्रीतिदा पादोनासादृष्टिःचतुर्थांशन्यूनापंचचत्वारिंशत्कलात्मिका ४५ अखिलानांसमस्तानांकार्याणांसाधनंसंपत्तिंकरोति। मेलापकाख्यापरस्परप्रीतिकारिणी। इत्येकादृष्टिः। अथस्वाक्रांतस्थानाद्ग्रहस्तृतीयस्थानस्थंग्रहं एकादशस्थान स्थंग्रहंचयत्पश्यतिसादृष्टिर्गुप्तस्नेहकरीकार्यस्यसंसिद्धिदाभवति। सादृष्टिस्तृतीयभवनेत्र्यंशोनाचत्वारिंशत्कलात्मिका ४० कथिता। भवेएकादशस्थानेषड्भागः षडं

शदशकलात्मिकादृष्टिःस्यात् ॥ ९ ॥ अथग्रहाणांशत्रुदृष्टिमाह । दृष्टिः पादमितेति॥स्वाक्रांतस्थानाद्ग्रहश्चतुर्थस्थानस्थंगृहं दशमस्थानस्थंग्रहंचयत्पश्यति सादृष्टिर्गु प्तारिभावा अप्रकाशितशत्रुभावास्मृता । पादमिताचतुर्थांशमितापंचदशकलात्मिकादृष्टिः । तथाऽन्योऽन्यंपरस्परंसप्तमभेसप्तमराशौतथैकभवनेएकराशावपिग्रहोयत्प श्यति सादृष्टिःप्रत्यक्षवैरा । अखिलासंपूर्णादृष्टिः षष्टि६० कलात्मिकास्यात् । इदंदुष्टंदृक्त्रितयंचतुर्थदशमरूपमेवंसमसप्तकरूपंद्वितीयमेकराशिगतंतृतीयमेवमिदंदृ ष्टित्रयंक्षुताह्वयंसकलशुभकर्मनाशकं । इदमपिदृष्टित्रयंकार्यस्याभीष्टस्यविध्वंसदं । किंच संग्रामादि संग्रामोयुद्धंतत्प्रभृतिककलिप्रदंयुद्धकारकंक्लेशंप्रददाति । इमादृ

दृष्टिःपादमिताचतुर्थदशमेगुप्तारिभावास्मृताऽन्योऽन्यंसप्तमभेतथैकभवनेप्रत्यक्षवैराऽखिला ॥ दुष्टंदृक्त्रितयंक्षुताह्वयमिदं कार्यस्यविध्वंसदंसंग्रामादिकलिप्रदंदृशइमाःस्युर्द्वादशांशांतरे ॥ १० ॥ अपास्यपश्यंनिजदृश्यखेटादेकादिशेषेध्रुवलिप्तिकाः स्युः ॥ पूर्णंखवेदास्तिथयोऽक्षवेदाःखंषष्टिरभ्रंशरवेदसंख्या ॥ ११ ॥

शोद्वादशांशांतरेद्रष्टृदृश्यांतरंद्वादशभागानधिकं तदायथोक्तफलदात्र्यः स्युः ॥१०॥ अथगणितागतदृष्टिसाधनमाह ॥ अपास्येति ।तिथ्यइतिच । योग्रहःपश्यति सद्र ष्टायंपश्यतिसदृश्यं इत्यवलोक्य पश्यंद्रष्टारं ग्रहंनिजदृश्यखेटात् अपास्यशोध्य । यद्राश्यादिशेषंतिष्ठति । यस्मिन्नेकादिशेषात्मकेध्रुवाः स्थिराः लिप्तिकाःदृष्टिकलाःपू र्णमित्यादिकाःस्युः । तद्यथा । द्रष्टारहितदृश्यग्रहस्यराशिस्थानेएकस्मिन्शेषेपूर्णंशून्यंदृष्टिः ॥ द्विशेषेखवेदाश्चत्वारिंशत् ४० । त्रिशेषेतिथयःपंचदश १५ ।

चतुःशेषेऽक्षवेदाः ४५ पंचचत्वारिंशत् । पंचशेषेखंशून्यं० । षट्शेषेषष्टिः६० । सप्तशेषेअभ्रंशून्यं० । अष्टशेषेशरवेदसंख्यापंचचत्वारिंशत् ४५ । नवशेषेतिथ्यःपंचदश १५ । दशशेषेखचंद्राः १० । एकादशशेषेवियच्छून्यं० । द्वादशशेषेभ्रतर्काः षष्टिः६० । शेषांशेति द्रष्टारहितदृश्यस्यराशिस्थानेयोंकःप्राप्तःसस्थाप्यः यातैष्ययोर्गतगम्ययोर्विशेषांतरंकार्यम् । तद्यथा । राशिस्थानेयोंकःप्राप्तः सयातसंज्ञकः । तस्याग्रिमांकोयःसएष्यसंज्ञकः । तयोरंतरंकार्यम् । तेनांतरेणशेषांशाःगुण्याः । ततः खरामैस्त्रिंशाद्भि ३० र्भक्तेयल्लब्धंकलादिकं तत् ध्रुवेराशिस्थानेप्राप्तांकेस्वर्णकार्यम् । कदाचाधिकोनकैष्येसतियदाग्रिमोध्रुवःप्राग्ध्रुवादधिकोभवेत् तदाधनम् । यदो

दृष्टिध्रुवांकाः सांतरा लिख्यते.												
राशयः	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
ध्रुवांकाः	०	४०	१५	४५	०	६०	०	४५	१५	१०	०	६०
अंतरांकाः	४०	२५	३०	४५	६०	६०	४५	२५	५	१०	६०	६०
ऋण.धन.	धन	ऋ.	ध.	ऋ.	ध.	ऋ.	ध.	ऋ.	ध.	ऋ.	ध.	ऋ.

तिथ्यःखचंद्रावियदभ्रतर्काःशेषांकयातैष्यविशेषघातात् ॥ लब्धं
खरामैः३०रधिकोनकैष्येस्वर्णंध्रुवेताःस्फुटदृष्टिलिप्ताः ॥ १२ ॥

नोऽग्रिमध्रुवहीनोभवेत्तदाऋणं एवंसतिताःस्फुटाःदृष्टिलिप्ताः कलाःस्युः । उदाहरणम् । द्रष्टाचंद्रः ५।२२ ९।४७दृश्योरविः ९।७।३०।६ द्रष्टारहितदृश्यः ३।१५।२०।१९। अस्यराशिस्थानेत्रयोंकःत्रयाणामधःपंचदशध्रुवांकःप्राप्तः१५ अग्रिमोंकःपंचचत्वारिंशत् ४५ अनयोरंतरेण३०शेषांकाः१५।२०।१९गुणिताःजाताः ४६०।९।३०त्रिंशद्भक्ताःलब्धं १५।२० इदमग्रिमस्यांकस्याधिकत्वात्पंचदश१५मध्येयुतंजातासूर्योपरिचंद्रस्यकलात्मिकादृष्टिः ३०।२०एवंसर्वग्रहाणामपिज्ञेयम्॥१२॥ ॥ १९ ॥

ग्रहदृष्टियंत्रम्.

	र	चं	मं	बु	गु	शु	श
र	० ०	३० २१	१४ ५	९ ३२	४४ १०	४ १९	१५ ४४
चं	३० २०	० ०	२१ २१	२३ १५	२२ २५	३८ १	३० ४१
मं	१४ ५	१३ ४४	० ०	५५ २७	२९ ५४	१९ ५८	११ १७
बु	९ ३३	१३ २१	५५ २८	० ०	२५ २१	२४ ३१	१० ५४
गु	४४ १०	२२ २६	२९ ५४	२५ २१	० ०	१ ४१	१३ ४७
शु	१७ १७	१० २४	१९ ५८	२४ ३१	६ ४४	० ०	५ ५४
श	१५ ४१	३० ४९	३३ ३३	३५ २७	२१ १	२६ ५६	० ०

अथग्रहमैत्रीचक्रमाह ॥ पश्यन्निति ॥ योग्रहोयंग्रहंमित्रदृशामित्रदृष्ट्यानवपंचमतृतीयैकादशदृष्ट्यापश्यति सग्रहस्तंप्रति सुहृन्मित्रंज्ञेयः । योग्रहोरिपुदृशाशत्रुदृष्ट्याचतुर्थदशमैकसप्तमदृष्ट्यापश्यतिसतंप्रतिशत्रुर्ज्ञेयः । अन्यथामित्रशत्रुदृष्ट्यभावेपरिशेषाद्द्वितीयषष्ठाष्टमद्वादशस्थानेषुसमताभवति । अत्रार्थेसंमतिवाक्यम् । तथाचरोमकः । मित्रंतृतीयपंचमनवमैकादशगतोऽपियोयस्य ॥ धनमृतिरिपुरिःफेषुचसमोग्रहःस्यादितिज्ञेयम् ॥ १ ॥ शत्रुस्तथैकतुर्यैजायास्थानेतथादशमे ॥ ताजिकहिल्लाजमतेनैतादृक्कथितमस्माभिः ॥ २ ॥ अत्रमित्रसमशत्रुविचारेनवपंचमादिस्थानेदृष्टिरेवग्राह्या । अत्रसर्वेष्वपिस्थानेषुयद्यपिगणितागतदृष्टिरायाति तथापिसानग्राह्या । कुतः दृष्ट्यभावेसमतोक्ता । गणितागतदृष्टौसत्यांसमतायाअभावःस्यादितिहेतुरितिकेचित् । वस्तुतस्तु अत्रग्रहयोरेकपंचसप्तैकादशांतरयोस्तुल्यभागाद्यवयवयो

पश्यन्मित्रदृशासुहृद्रिपुदृशाशत्रुःसमस्त्वन्यथातिथ्यर्काष्टनगांकशैलखचराः १५।१२।८।७।९।
७।९ सूर्यादिदीप्तांशकाः ॥ चक्रेवामदृगुच्यतेबलवतीमध्याद्यथावेश्मनीत्येकर्क्षेऽपिदृगुच्यतेऽर्थ
जननीत्येकेविदुःसूरयः ॥ १३ ॥

गणितागतदृष्टेरभावः। यथा द्रष्टाचंद्रः१।३।२०।५०दृश्योबुधः२।३।२०।५०वाबुधः६।३।२०।५०वाबुधः८।३।२०।५०एवंकदाचित् ०।३।२०।५०एवंकदाचित्संभवती
तिग्रंथांतरेसमानोक्ता ॥ अथसूर्यादीनांदीप्तांशानाह ॥ तिथीति । सूर्यस्यतिथयःपंचदश १५। चंद्रस्यार्काः द्वादश १२। भौमस्याष्टौ ८। बुधस्यनगाःसप्त ७। गुरो
रंकानव ९। शुक्रस्यशैलाःसप्त ७। शनेःखचराःनव ९। सूर्यादीनांग्रहाणामेतेदीप्तांशका ज्ञेयाः॥ अथदृष्टौकश्चिद्विशेषउच्यते ॥ चक्रइति॥ चक्रेलग्नादिद्वादशराशि
चक्रेवामदृग्बलवतीज्ञेया। दक्षिणदृष्ट्यपेक्षयेत्यर्थः। वामस्यवामस्थानस्थग्रहस्यदृक्वामदृक्। वामभागस्थग्रहस्यदक्षिणभागस्थग्रहोपरियादृष्टिःसाबलवती। लग्नादिप
ष्ठांतंदक्षिणविभागः। सप्तमादिद्वादशांतंवामविभागः॥तदुक्तंबृहज्जातके। कंटगित्यादिश्लोकेवाममुदितेरितिराशिभिरुदितैर्दृश्यभागावस्थितैर्वामांगविभागलग्नस्योदि
तमागास्तथाद्वादशैकादशदशमनवमाष्टमाः तथासप्तमस्यराशेर्लग्नोदिततुल्यभागाः एषभागोदितोशेषोऽनुदितःअर्थादनुदितैरदृश्यैर्दक्षिणोविभागः तत्रलग्नानुदितभा
गाः तथाद्वितीयतृतीयचतुर्थपंचमषष्ठाःसप्तमराशेर्लग्नोदिततुल्यविभागइत्यनुदितोविभागः एषदक्षिणोविभागःइति भट्टोत्पलः चक्रेवामदृगुच्यतेबलवतीत्यत्रकिंचिदेक
मुदाहरणमाह मध्यादिति मध्याद्दशमस्थानाद्वेश्मनिचतुर्थस्थानेयादृष्टिःसाबलवतीत्युक्तंभवति दशमस्थानस्थितग्रहस्यचतुर्थस्थानस्थितग्रहोपरियादृष्टिःसाबलवती
त्यर्थः चतुर्थस्थानस्थितग्रस्यदशमस्थानस्थितग्रहोपरियादृष्टिःसानिर्बलेत्यर्थत्वात्सूचितं ॥ सप्तमादिद्वादशस्थानस्थितानांग्रहाणांलग्नादिषष्ठांतस्थानस्थितेषुग्रहेषु
यादृष्टिः साबलवतीतिनिर्दिष्टोर्थः। समरसिंहस्याप्ययमेवार्थः। तद्यथा। चक्रस्यवामदृष्टेर्दक्षिणदृष्टिर्बलीयसीज्ञेया ॥भूकेंद्रोपरिदृष्टिर्मध्यात्सबलेतिसर्वतोप्यूह्यमिति॥वा
मदृष्टिरित्यत्रसप्तमीतत्पुरुषःसमासः। वामेदृष्टिर्वामदृष्टिः। दक्षिणेदृष्टिर्दक्षिणदृष्टिः।दक्षिणभागस्थितानांग्रहाणांयावामभागस्थग्रहेषुदृष्टिस्तदपेक्षयावामभागस्थग्रहा
णांदक्षिणभागस्थग्रहोपरियादृष्टिःसाबलतीत्यर्थः । अत्रोदाहरणम् भूकेंद्रेति ॥ मध्याद्दशमस्थानाद्भूकेंद्रोपरिचतुर्थोपरियादृष्टिःसाबलवती । एवंसर्वतोऽपिसप्तमादि

द्वादशांतस्थानस्थितानांलग्नादिषष्ठांतस्थानस्थितेषुग्रहेषुयादृष्टिःसाबलवतीत्यूह्यम् विचार्यम् ॥ श्रीकेशवदैवज्ञस्याप्ययमेवार्थः । तद्यथा । परार्द्धखगदृक्प्राक्ज्यार्द्धदृक्तोधिकेति । परार्द्धखगस्यदृक् । लग्नादिषष्ठांतंपूर्वार्द्धम् । सप्तमादिद्वादशांतमपरार्द्धमिति । अथैकस्थानदृष्टौमतांतरमाह । एकर्क्षेपीति एकर्क्षेएकराशिस्थितयोर्दृश्यद्रष्ट्रोःपरस्परंयादृग्दृष्टिःसाअर्थजननी अत्यंतलाभपूर्वकशुभफलदात्रीज्ञेया । इत्येकेसूरयः पंडितास्ताजिकशास्त्रवेत्तारोविदुः ॥ १३ ॥ अथपूर्वोक्तानांदीप्तांशानांप्रयोजनमाह ॥ पुरइति ॥ अनवमादिस्थानदृष्टौसत्यांग्रहोद्रष्टास्वदीप्तांशैः कृत्वापुरोऽग्रेपृष्ठेपश्चाद्वाऽवस्थितेग्रहेविशिष्टमुत्कृष्टंनवमादिस्थान

पुरःपृष्ठेस्वदीप्तांशैर्विशिष्टंदृक्फलंग्रहः ॥ दद्यादतिक्रमेतेषांमध्यमंदृक्फलंविदुः ॥ १४ ॥ प्रागिक्कवालोपरइं
दुवारस्तथेत्थशालोऽपरईसराफः ॥ नक्तंततःस्याद्यमयामणाऊकंबूलतोगैरिकबूलमुक्तम् ॥ १५ ॥ खल्लास
रंरद्दमथोदुफालिकुत्थंचदुत्थोत्थदिबीरनामा ॥ तंबीरकुत्थौदुरफश्चयोगाःस्युःषोडशैषांकथयामिलक्ष्म ॥ १६ ॥

स्थंदृक्फलंदृष्टिफलंदद्यात् ॥ तेषांदीप्तांशानामतिक्रमेदृष्टिफलंमध्यमंसाधारणंदद्यादितिविदुः ॥ १४ ॥ अथषोडशयोगाव्याख्यायंते तत्रतेषांनामानिश्लोकद्वयेनाह प्रागिति ॥ खल्लेतिच । प्राक्प्रथमोयोगःइक्कवालः । १ अपरःइंदुवारः । २ तथेत्थशालः । ३ अपरःईसराफः । ४ ततोनक्तंस्यात् । ५ यमया । ६ मणाऊ । ७ कबूलं । ८ गैरिकबूलं । ९ खल्लासरं । १० रद्दं । ११ अथोदुफालिकुत्थं । १२ दुत्थोत्थदिबीरं । १३ तंबीरः । १४ कुत्थः । १५ दुरफः । १६ एतेषोडशयोगाःस्युः एषामिक्कवालादीनांलक्ष्मलक्षणंकथयामि ॥ १५ ॥ १६ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥

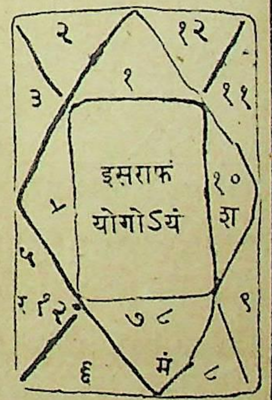
 अथदृष्टिविचारमाह ॥ लग्नेशेति ॥ लग्नेशःलग्नस्वामीकार्याधिपःकार्यस्वामीचतत्सहायोनामलग्नेशमित्रं कार्येशमित्रंचएतेचत्वारोयत्रयस्मिन्राशौस्युःभवंति
 अस्मिन्राशौपतिः स्वामी सौम्यःशुभग्रहःआभ्यांदृष्टेसति तदाप्रागुत्पन्नंमुथशिलयोगंबलाढ्यम् उत्कृष्टफलदंकथयंति । तत्रापिसंतःअतिशिष्टाःस्नेहदृशास्ने
हदृष्टयाविषेषतःसबलमितिआहुः ॥ २१ ॥ अथाऽन्यमपिफलविचारमाह ॥ स्वर्क्षेति । लग्नाधिपःकार्याधीशश्चस्वर्क्षादिषुस्वगृहस्वोच्चस्वहद्दास्वत्रैराशिपस्वमुसल्लहेषु ।
अथवासत्स्थानेषुशुभग्रहस्थानेषुगतोविद्यमानःसन्शुभैःशुभग्रहैःयुतेक्षितश्चेदभूत् तदाप्राक्पूर्वंशुभंशुभफलंसंपूर्णमभवज्जातमितिवक्तव्यम् । यदालग्नपकार्याधीशौ

लग्नेशकार्याधिपतत्सहायायत्रस्युरस्मिन्पतिसौम्यदृष्टे ॥ तदाबलाढ्यंकथयंतियोगंविशेषतःस्नेहदृशाऽपिसंतः ॥ २१ ॥
स्वर्क्षादिसत्स्थानगतःशुभैश्चेद्युतेक्षितोभूद्भविताऽथवास्ते ॥ तदाशुभंप्रागभवत्सुपूर्णमग्रेभविष्यत्यथवर्ततेच ॥ २२ ॥
व्यत्यस्तमस्माद्विपरीतभावेऽथेष्टर्क्षतोऽनिष्टगृहंप्रपन्नः ॥ अभूच्छुभंप्रागशुभंत्विदानींसंयातुकामेनचभाविवाच्यम् ॥ २३ ॥

स्वर्क्षादिसत्स्थानगौशुभैर्युतेक्षितौचेद्भवितारौतदाशुभफलमग्रेभविष्यतीतिवाच्यम् ॥ यदालग्नपकार्याधीशौस्वर्क्षादिसत्स्थानगौशुभग्रहैर्युतेक्षितौचेद्भवतः तदाशुभफल
मिदानींवर्त्ततएवेतिवक्तव्यम् ॥ २२ ॥ ॥ अथ शुभफलमाह ॥ व्यत्यस्तमिति ॥ अस्मात्स्वर्क्षादिसत्स्थानगतइति पूर्वोक्तादर्थाद्विपरीतभावेदुष्टस्थानेस ॥ २२ ॥
तिव्यत्यस्तंअन्यथाज्ञेयम् ॥ तद्यथा ॥ सलग्नाधीशःकार्याधीशोवास्वशत्रुक्षेत्रगतःस्वनीचगृहगतोवा स्वशत्रुहद्दादिष्वशुभेषुपापग्रहस्थानेषुवागतःसन्पापग्रहैर्यु
तोदृष्टोवाचेदभूत्तदाप्राक्पूर्वमेवाऽशुभमभवत् ॥ यदालग्नाधीशःकार्याधीशोवादुष्टस्थानगतःसन् पापग्रहैर्युतेक्षितोवाचेदास्तेतदेदानींअनिष्टंवर्ततएवेतिवाच्यम् ॥

अथतृतीयमुथशिलयोगेफलविशेषविचारमाह । अथेति यदालग्नेशःकार्येशोवाइष्टर्क्षगतःमित्रराशेःसकाशादनिष्टगृहंशत्रुगृहंप्रपन्नःप्राप्तःतदाप्राक्पूर्वंशुभंशुभफलंअ
भूज्जातमितिवक्तव्यम् । इदानीमशुभफलंवर्ततइतिवाच्यम् । संयातुकामेन । तद्यथा । लग्नाधीशःकार्याधीशोवामित्रगृहेवर्तते । अग्नेशत्रुग्रहंप्रति आयास्यति
तदाअशुभफलंभाविवाच्यमग्रेभविष्यतीतिवाच्यम् ॥ २३ ॥ ॥ अथेसराफयोगस्यलक्षणमाह ॥ शीघ्रइति ॥ यदामंदगतेःमंदगतिग्रहस्यैकमप्यंशंशीघ्रः
शीघ्रगतिग्रहोभ्येति । अतिक्रम्याग्रेगच्छति । तदाइसराफःइसराफाख्योयोगः स्यात् अपरःपर्यायोमूसरीफाख्यइति । खलोत्थेशीघ्रगतिमंदगतिग्रहयोःपापयोः

शीघ्रोयदामंदगतेरथैकमप्यंशमभ्येतितदेसराफः ॥ कार्यक्षयोमूसरिफेखलोत्थेसौम्येनहिल्लाजमतेनचिंत्यम् ॥ २४ ॥
लग्नेशकार्याधिपयोर्नदृष्टिर्मिथोऽथतन्मध्यगतोपिशीघ्रः॥आदायतेजोयदिपृष्ठसंस्थान्न्यसेदथान्यत्रहिनक्तमेतत् ॥२५॥

संबंधेनजातेमुसरीफेयोगेसतिकार्यक्षयोवांछितकार्यनाशःस्यात् ॥ तस्मिन्नीसराफयोगेसौम्येशुभग्रहोत्पन्नेकार्यक्षयोननास्ति इदंफलंहिल्ला
जमतेनचिंत्यंज्ञेयम् ॥ २४ ॥ ॥ अथनक्तयोगस्यलक्षणमाह ॥ लग्नेशेति ॥ लग्नेशःलग्नस्वामी । कार्याधिपःकार्यस्वामी । अन
योर्मिथःपरस्परंदृष्टिर्नास्ति अथतन्मध्यगतोपिशीघ्रः यदितयोर्लग्नाधीशकार्याधीशयोर्मध्येयःकश्चिच्छीघ्रगतिग्रहोभवति । तादृशोमध्य
वर्तीपृष्ठसंस्थाच्छीघ्रग्रहात् तेजःआदायगृहीत्वाऽन्यत्रान्यस्मिमंदगतिग्रहेन्यसेत् अर्पयति तन्नक्तंनक्तनामयोगःस्यात् ॥ २५ ॥

अथाऽस्यनक्तयोगस्योदाहरणमाह ॥ स्त्रीलाभेति । चापइति च । केनाचित्प्रष्ट्रायस्मिन्कस्मिन्समये आगत्यपृच्छाप्रश्नःकृतः । ममस्त्रीप्राप्तिर्भविष्यातिनवेति । तस्मिन्समयेतनुर्लग्नंकन्यास्ति । तस्यस्वामीबुधःसिंहगतःसिंहराशौद्वादशस्थानेदशांशैर्दशभिरंशैरुपलक्षितोस्तितथादेवगुरुःबृहस्पातिःसूर्यांशकैर्द्वादशभिरंशैरुपलक्षितःसन्कलत्रेसप्तमस्थानेस्ति तयोर्बुधजीवयोर्मिथःपरस्परंषडष्टस्थानस्थितत्वाद्दष्टिर्नास्त्येव । अथचंद्रःशीघ्रःशीघ्रगतिग्रहःउभयोर्बुधजीवयोर्मध्यगतःसन्चापेधनुषिअथवावृषभराशौअस्ति । कीदृशःउभयदृश्यमूर्तिः । उभाभ्यांबुधजीवाभ्यांदृश्यामूर्तिःस्वरूपंयस्यबुधजीवदृष्टः । पुनःकीदृशःअष्टभागैरथवाभवांशैःएकादशभिरंशैरुपलक्षितः । एतादृशश्चंद्रःबुधतःतेजःसामर्थ्यआदायगृहीत्वाजीवायगुरवेयद्ददौददातिस्म । तस्माल्लग्नस्वामिनोबुधस्यतेजोपहारात्स्वप्रयत्नेनस्त्रीप्राप्तिर्नभवतीतिवक्तव्यम् । कुतःतृतीयेनमध्यस्थचंद्रेणतेजोपहारात्तस्मात्तृतीयमध्यस्थप्रयत्नेनस्त्रियाःप्राप्तिर्वक्तव्या ॥ नक्तयोगोयम् ॥ २६ ॥ २७ ॥

स्त्रीलाभपृच्छातनुरस्तिकन्यास्वामीबुधःसिंहगतोदशांशैः ॥ सूर्यांशकैर्देवगुरुःकलत्रेदृष्टिस्तयोर्नास्तिमिथोथचंद्रः ॥२६॥
चापेवृषेचोभयदृश्यमूर्तिःशीघ्रोऽष्टभागैरथवाभवांशैः॥आदायतेजोबुधतोददौयज्जीवायलाभःपरतःस्त्रियाःस्यात्॥२७॥
अंतःस्थितोमंदगतिस्तुपश्येद्दीप्तांशकैर्द्वावथशीघ्रतस्तु॥नीत्वामहोयच्छतिमंदगायकार्यस्यासिद्धचैयमयःप्रदिष्टः ॥ २८ ॥

नक्तयोगोऽयम्

॥ अथयमयायोगलक्षणमाह ॥ अंतःस्थितइति । द्वौलग्नाधीशकार्याधीशौपरस्परंनपश्यतःअनयोर्लग्नाधीशकार्याधीशयोरंतःस्थितोमध्येवर्त्तमानोमंदगतिर्ग्रहःस्वदीप्तांशैःकृत्वाद्वौलग्नाधीशकार्याधीशौस्थानदृष्टयापश्येत् ॥ अथसमंदगामीग्रहःशीघ्रतःलग्नाधीशका

र्याधीशयोर्मध्येयः शीघ्रगतिग्रहः तस्मान्महस्तेजोनीत्वागृहीत्वामंदगायमंदगतिग्रहाययच्छति ॥ लग्नपकार्यपयोर्मध्येयोमंदगतिर्ग्रहःतस्मैयच्छतिददातिसयमया ख्योयोगः वांछितकार्यस्यसिद्ध्यैप्रदिष्टःकथितः ॥ २८ ॥ ॥ अथास्ययमयायोगस्योदाहरणम् ॥ राज्येति ॥ दिगंशकइतिच ॥ ममराज्यप्राप्तिर्भविष्यतिनवेतिपृच्छायांप्रश्नेलग्नंतुला । तस्यनाथःस्वामीसितःशुक्रः । मेषेसप्तमस्थानेगतोऽष्टलवैरुपलक्षितोऽस्ति ॥ तथाराज्यनाथः । राज्यभवनंदशमंतस्यनाथःस्वामीचंद्रःरसांशैःषडंशैरुपलक्षितःसन् वृषभस्थोऽष्टमस्थानगतोभवति । तयोर्लग्नाधीशराज्यनाथयोःपरस्परंद्विर्द्वादशस्था

राज्याप्तिपृच्छातुललग्ननाथोमेषेसितस्त्वष्टलवैर्वृषस्थः ॥ चंद्रोरसांशैर्यदिराज्यनाथोदृष्टिस्तयोर्नास्तिगुरुस्तुमंदः ॥ २९ ॥ दिगंशकैःकर्कगतस्तुपश्यन्नुभौमहोदीप्तलवैःसचांद्रं ॥ ददौसितायेतिपदस्यलाभोऽमात्येनभावीतिविमृश्यवाच्यम् ॥ ३० ॥

यमयायोगोऽयम्

८		६
९	७ ४	५
१०	वृ	१०
११	शु८ १	३
१२	चं	२६

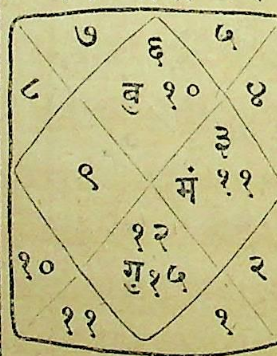
नस्थितत्वात् दृष्टिर्नास्त्येव । गुरुःबृहस्पतिर्मंदोमंदगतिर्ग्रहः दिगंशकोदशभिरंशैःपरिमितःकर्कगतःकर्कस्थितोदशमस्थानस्थितःसन् उभौलग्नाधीशकार्याधीशौस्थानदृष्ट्यापश्यन् सन् उभाभ्यांचंद्रशुक्राभ्यांअधिकैःस्वदीप्तांशैःकृत्वासचांद्रंचंद्रसंबंधिमहःतेजोगृहीत्वासितायशुक्रायददौददाति । अतःकारणात् पदस्यस्थानस्यराज्यलाभोऽमात्येनमंत्रिणाभाविभविष्यति । इतिविमृश्यविचार्यवाच्यंवक्तव्यम् ॥ यमयायोगोऽयम् ॥ २९ ॥ ॥ ३० ॥

अथमणऊयोगलक्षणमाह ॥ वक्रइति ॥ तेजोहरेदितिच ॥ अस्मिन्मणऊयोगेलग्नाधीशकार्याधीशयोःपरस्परंस्थानदृष्टिरपेक्षिता ॥ यदिशीघ्रखेटात् ल ग्नाधीशकार्याधीशयोर्मध्येयःशीघ्रखेटःशीघ्रगतिग्रहोंशादिस्तस्मात्पश्चात्पूर्वपुरःअग्रेवांशैरेववक्रोभौमःशनिर्वातिष्ठति तादृशोभौमःशनिर्वातुर्यदृष्ट्याचतुर्थस्थानदृष्ट्यावै कर्क्षसप्तर्क्षभुवा ॥ अथवाएकराशिजातयादृष्ट्या तथासप्तमस्थानजातयादृशादृष्ट्यावाचेदंशैरधिकोनकैः तद्यथा ॥ शीघ्रग्रहस्यभागापेक्षयाऽधिकैरूनकैर्वांशैः शीघ्रग तिग्रहस्यदीप्तांशमध्यवर्तिभिःपश्यन्सन् शीघ्रगतिग्रहस्यतेजोहरेत् । कीदृशः । कार्यपदेत्थशालीस्थितः । कार्यपदंवांछितकार्यस्यस्थानं । अर्थात्कार्यस्थानाधीशे

वक्रःशनिर्वायदिशीघ्रखेटात्पश्चात्पुरस्तिष्ठतितुर्यदृष्ट्या ॥ एकर्क्षसप्तर्क्षभुवादृशावापश्यन्नथांशैरधिकोनकैश्चेत् ॥ ३१ ॥
तेजोहरेत्कार्यपदेत्थशालीस्थितोऽपिवासौमणऊशुभोन ॥ स्त्रीलाभपृच्छांतनुरास्तिकन्याऽत्रज्ञोदिगंशैस्तिथिभिःसुरेज्यः ॥३२॥
कलत्रगःखेऽवनिजोभवांशैःपूर्वंबुधोभौमहृतःस्वतेजाः ॥ जीवेनपश्चान्मिलतीतिलाभोनार्यास्तुनोपृष्ठगतेऽथवास्मिन् ॥ ३३ ॥

नसहमुथशिलकारीसंस्थितोऽपिवर्त्तमानश्चेद्भवति । तदा । असौमणऊनामयोगःस्यात् । सशुभोन । कार्यकर्तानभवेदित्यर्थः । अथोदाहरणम् । स्त्रीलाभेतिकलत्रग तिच । ममस्त्रीप्राप्तिर्भविष्यतिनवेतिपृच्छायांप्रश्नेतनुर्लग्नंकन्यास्ति । तस्यस्वामीज्ञोबुधः । अत्रकन्यायांदिगंशैर्दशभिरंशैरुपलक्षितोऽस्तितथासुरेज्योगुरुःतिथिभिः पंचदशभागैरुपलक्षितः सन्कलत्रगःकलत्रंस्त्रीभवनंतत्रगच्छतीति सप्तमस्थानेऽस्तीत्यर्थः ।तथा अवनिजोभौमःखेदशमस्थानेभवांशैरेकादशभिरंशैरुपलक्षितोऽस्ति अथभौमस्तुर्यदृष्ट्याबुधंपश्यति । तस्माद्बुधात् । एकांशेनाधिकोभूत्वाऽग्रस्थितोजातस्ततोग्रेगत्वाभौमेनहृतंस्वतेजोयस्यतादृशः तेजोरहिततोबुधः पूर्वंप्रथमतःकृत.

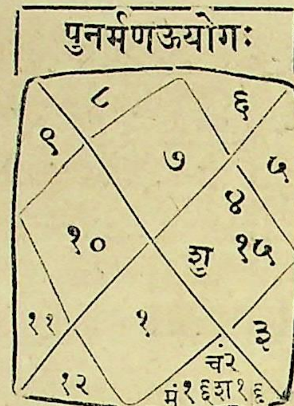
पश्चादनंतरंजीवेनकार्याधीशेनसहशीघ्रगतित्वान्मिलति इतिहेतोः नार्याःजायायाःलाभःप्राप्तिर्नो नास्तीतिवक्तव्यम् । अयमेकोयोगः । अथापरः अथवा यथाव स्थितेपूर्वस्मिन्योगेबुधापेक्षयाभौमः स्वल्पांशैरवस्थितः सन्षष्ठगतोभवति । एवमस्मिन् भौमे षष्ठगतेसति असौमणऊयोगः कार्यनाशकोभवति । मणऊयोगोऽयम् ॥ ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ अथमणऊयोगभेदमाह ॥ यदीत्थशालइति ॥ यद्युभयोर्लग्नेशकार्येशयोर्मुथशिलयोगोस्ति तथाशनिभूसुतौएकर्क्षगौलग्नाधीशकार्याधी शयोर्मध्येकेनचित्सहएकराशिगतौस्तः। स्वदीप्तहीनाधिकांशैः । स्वशब्देनलग्नाधीशकार्याधीशावुच्येतेतयोर्येदीप्तांशकास्तदपेक्षयान्यूनैरधिकैर्वादीप्तांशमध्यवर्त्तिभिः

यदीत्थशालोस्त्युभयोःस्वदीप्तहीनाधिकांशैःशनिभूसुतौचेत् ॥ एकर्क्षगौलग्नपकार्यपौस्तस्तेजोहरौकार्यहरौनिरुक्तौ ३४

राज्याप्तिपृच्छातुललग्ननाथःकर्केसितोंशैस्तिथिभिर्दिगंशैः ॥ वृषेशशीभूपलवैःकुजश्चहरन्द्वयोर्भांहरतेचराज्यम् ॥ ३६ ॥

शनिभौमयोरंशैः कृत्वालग्नपकार्यपयोः लग्नाधीशकार्याधीशयोस्तेजोहरौसंतौकार्यहरौकार्यनाशकौनिरुक्तौ ॥ ३४ ॥ अथोदाहरणम् ॥ राज्याप्तिपृच्छेति ॥ ममराज्यप्राप्तिर्भविष्यतिनवेतिपृच्छायांप्रश्नेतुलालग्नंतस्यनाथःस्वामी सितःशुक्रः कर्केदशमेस्थानेतिथिभिःपंचदशांशैः रुपलक्षितोस्ति ॥ राज्यभवनाधीशः शशीचंद्रोवृषेउच्चस्थःसन्नष्टमतःसदिगंशैर्दशभिरंशैरुपलक्षितोऽस्ति ॥ कुजोवृषस्थः सन् भूपलवैः षोडशांशैरुपलक्षितोऽस्ति ॥ चकाराच्छनिरपिवृषस्थः सन् भूपलवैः १६ उपलक्षितोऽस्तीतिज्ञातव्यम् ॥ भौमार्कयोर्लग्नाधीशकार्या धीशयोरित्थशालेपरस्परमुथशिलयोगेसतिभांतेजोहरन् राज्यंहरति ॥ पुनर्मणऊयोगोऽयम् ॥ ३५ ॥

अथाष्टमषोडशभेदभिन्नंकंबूलयोगंवक्तुकामःसामान्यतःकंबूलयोगलक्षणमाह ॥ लग्नकार्येशयोरित्थेति ॥ अत्रलग्नाधीशकार्याधीशयोरित्थशालेपरस्परमुथशिलयोगेसति अनयोर्मध्येकेनचिदेकेनसाकंइंद्वित्थशालतः इंदुश्चंद्रः इत्थशालतः मुथशिलंचेत्करोतितदाकंबूलं कंबूलनामायोगःस्यात् लग्नेशकार्येशयोर्मध्येकेनचिदेकेनसहचंद्रमुथशिलेकंबूलंभवतीत्युक्तम् । ताजिकभूषणे यथा । निशाकरोयोगकरग्रहाभ्यामेकेनचेन्मुत्थशिलंकरोति ॥ कंबूलयोगःकथितस्तदानींपूर्णोहिमध्योऽधमकस्त्रिधाऽसौ ॥ सममध्यमयोर्मध्यमत्वेनगणनात्रिधाइत्युक्तम् ॥ अन्यच्च ॥ द्वयोर्मुथशिलेविधुः केनचित्स्यात्तयोर्मुथशिलः सकंबूलयोग इति ॥

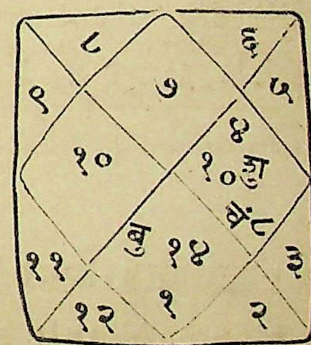
लग्नकार्येशयोरित्थशालत्रेंद्वित्थशालतः ॥ कंबूलंश्रेष्ठमध्यादिभेदैर्नानाविधंस्मृतम् ॥ ३६ ॥

तत्कंबूलंसामान्यतस्त्रिविधम् श्रेष्ठमध्यादि । श्रेष्ठम् । मध्यमम् । आदिशब्देनाधमम् । एतैर्भेदैर्नानाविधंस्मृतम् । लग्नेशकार्येशचंद्राणांचतुर्विधाधिकारभेदेनषोडशप्रकारकमित्यर्थः । तद्यथा । उत्तमोत्तमम् १ उत्तममध्यमम् २ उत्तमम् ३ उत्तमाधमम् ४ मध्यमोत्तमम् ५ मध्यममध्यमम् ६ मध्यमम् ७ मध्यमाधमम् ८ उत्तमम् ९ मध्यमम् १० मध्यममध्यमम् ११ अधमम् १२ अधमोत्तमम् १३ अधममध्यमम् १४ अधमम् १५ अधमाधमम् १६ एतेषांप्राकट्यार्थचक्रंलिख्यते ॥ तत्रस्वगृहेस्वोच्चाधिकारश्चोत्तमः ॥

	लग्नाधीशकार्या०	लग्नाधीशकार्या०	लग्नाधिकारस्थौ	लग्नाधिकारस्थौ
उत्तमाधिकारश्चंद्रः	मध्यमाधिकारस्थौ	मध्यमाधिकारस्थौ	समाधिकारस्थौ	अधमाधिकारस्थौ
मध्यमाधिकारश्चंद्रः	उत्तमाधिकारस्थौ	मध्यमाधिकारस्थौ	समाधिकारस्थौ	अधमाधिकारस्थौ
समाधिकारश्चंद्रः	उत्तमाधिकारस्थौ	मध्यमादिकारस्थौ	समाधिकारस्थौ	अधमाधिकारस्थौ

स्वहद्दास्वद्रेक्काणस्वनवांशाधिकारोमध्यमः । स्वशत्रुस्वनीचाधिकारोऽधमः । एतत्स्थानत्रितयराहित्यंसमाधिकारः उक्तंचमनुष्यजातके कंबूलमीपद्धितये त्थशालेचंद्रोऽपिचेन्मुत्थशिलंविधत्ते । मिथःस्वगेहोच्चगतौप्रधानंमध्यंत्रिकाद्येत्वधमंपरर्क्षे॥समरसिंहेप्युक्तमस्ति ॥ ३६ ॥ उत्तमोत्तमाभिःसं ज्ञाभिस्तानेवभेदानाह ॥ तत्रादौउत्तमोत्तमकंबूललक्षणमाह॥ यदींदुरिति ॥ यदिइंदुश्चंद्रः गृहोच्चस्थःस्वगृहेस्वोच्चेवाभवति । तादृशौलग्नका र्यपौ । तादृशेनस्वगृहस्वोच्चस्थितेनवालग्नाधीशेन तथास्वगृहस्थेनोच्चस्थितेनवाकार्याधीशेन । परस्परकृतमुथशिलेन सहइत्थशालीमुथ

उत्तममध्यकंबूलं

यदींदुःस्वगृहोच्चस्थस्तादृशौलग्नकार्यपौ ॥ इत्थशालीकंबूलंतदुत्तमोत्तममुच्यते ॥ ३७ ॥
स्वीयहद्दाद्रेक्काणांकभागस्थेनेत्थशालतः ॥ मध्यमोत्तमकंबूलंहीनाधिकृतिनोत्तमम् ॥ ३८ ॥

शिलंकरोति ॥ तदातत्कंबूलंउत्तमोत्तममुच्यते । त्रयाणांउत्तमाधिकारप्राप्तत्वात् । अयंप्रथमोभेदः ॥ अत्रषोडशकंबूलयो गेषुलग्नेशकार्येशयोरेकाधिकारत्वंपरस्परमुथशिलंचनियतम् ॥ चंद्रमुथशिलंतुलग्नेशकार्येशयोर्मध्येकेनचिदेकेनसहापेक्षितम् ॥ ३७ ॥ अथोत्तममध्यमकेवलोत्तमयोःकंबूलयोर्लक्षणमाह ॥ स्वीयेति ॥ अथस्वीयहद्दाद्रेक्काणांकभागस्थेनस्वहद्दायांस्वद्रेक्काणेवास्वनवांशेवालग्नाधीशेनकार्याधीशेनचपर स्परंकृतमुथशिलेनचस्वगृहगः स्वोच्चराशिगतोवाचंद्रश्चेन्मुथशिलंकरोति तदोत्तममध्यमंकंबूलंस्यात् ॥ कुतःचंद्रस्योत्तमाधिकारप्राप्तत्वात् । इतरयोर्मध्यमा-

धिकारप्राप्तत्वात् ॥ ग्रंथकर्त्रातुमध्यमोत्तममित्युक्तम् कुतः छंदोभंगभयात् ॥ अत्रोदाहरणम् ॥ ममभाग्यंभविष्यति नवेति प्रश्नेतुलालग्नं तस्यस्वामीभृगुर्द-शमेस्वहद्दायांदशांशः १० भाग्यभवनाधीशोबुधः सप्तमेस्वहद्दायांचतुर्दशांशः १४ अनयोःपरस्परमुथशिलं । चंद्रः कर्के स्वगृहेअष्टादशांशस्ताभ्यांमुथशि लीत्युत्तममध्यममेतत्कंबूलमत्यल्पायाससाध्यंभाग्यंफलिष्यति ॥ एवंस्वद्रेष्काणस्वनवांशस्थाभ्यां उदाहरणानिएषूह्यानि ॥ एवंहीनाधिकृतिनाहीनाः गताः उत्तममध्यमाधमाधिकाराः यस्यतादृशेनलग्नाधीशेनकार्याधीशेनपरस्परमुथशिलेनस्वगृहस्थःस्वोच्चस्थोवाशशीचेन्मुथशिलंकरोति ॥ तदोत्तममेवकंबूलंभवति ॥ कुतः केवलंचंद्रस्योत्तमाधिकारप्राप्तत्वात् ॥ इतरयोःसमाधिकारप्राप्तत्वात् ॥ उदाहरणम् ॥ राज्याप्तिप्रश्नेलग्नंमिथुनंतस्यस्वामी बुधःसमस्यगृहेतिष्ठति ॥

उत्तमाधमतानीचरिपुगेहस्थितेनचेत् ॥ स्वद्रेष्काणांशगश्चंद्रःस्वभोच्चस्थेत्थशालकृत् ॥ ३९ ॥

राज्यभवनाधीशोगुरुः समस्यगृहेकन्यायामस्तिचंद्रस्तूच्चेवृषे । एवंत्रयाणांपरस्परमुथशिलयोगेसत्युत्तमंकबूलंजातंतेनराज्यप्राप्तिरुत्तमावक्तव्या ॥ ३८ ॥ अथश्लो कार्द्धेनोत्तमाधमकंबूललक्षणमाह ॥ उत्तमेति ॥ स्वनीचराशिगतेनस्वशत्रुराशिगतेनवालग्नाधीशेनकार्याधीशेनचपरस्परंमुथशिलयोगेसतिस्वगृहगतः स्वोच्चराशि गतोवाचंद्रः तयोरन्यतरेणचेत्मुथशिलंकरोति तदोत्तमाधमता उत्तमाधमाख्यंकंबूलंस्यात् ॥ कुतः चंद्रस्योत्तमाधिकारप्राप्तत्वात् । इतरयोरधमाधिकारप्रा प्तत्वात् ॥ अत्रोदाहरणम् ॥ स्त्रीप्राप्तिप्रश्नेतुलालग्नंतत्स्वामीशुक्रः कन्यायांदशांशः १० नीचे स्त्री भवनाधीशोभौमः कर्के नीचेपंचदशांशश्चंद्रोऽपि-

कर्केस्वगृहे द्वादशांशः १२ एषांपरस्परंमुथशिलयोगः उत्तमाधमकंबूलाख्यो जातोऽतःस्त्रीप्राप्तिरीषदायाससाध्या ॥ अथ मध्यमोत्तमकंबूल लक्षणमाह ॥ स्वद्रेष्काणेति । स्वद्रेक्काणेस्वनवांशकेवास्थितः सन् स्वभोच्चस्थेनस्वगृहगतेनस्वोच्चराशिगतेनवालग्नाधीशेनकार्याधीशेनचपरस्परकृतमु थशिलेनइत्थशालकृतमुथशिलंचेत्करोति तदैतत् कंबूलंमध्यमोत्तमाख्यंस्यात् ॥ कुतः चंद्रस्यमध्यमाधिकारप्राप्तत्वात् ॥ इतरयोरुत्तमाधिकारप्राप्तत्वात् । एतत्मध्यमोत्तमकंबूलंपूर्वस्मात् पूर्वोक्तात् उत्तममध्यमकंबूलान्नविशिष्यते । नविशिष्टफलदमित्यर्थः ॥ अत्रोदाहरणम् ॥ स्त्रीप्राप्तिप्रश्नेतुलालग्नंतस्यस्वामीशुक्रः लग्नेस्वगृहेचतुर्विंशत्यंशः २४ सप्तमभावोमेषः तत्स्वामीभौमः मेषेस्वगृहे अष्टाविंशत्यंशः २८ चंद्रस्तुवृषकर्कौविहायमकरेस्वनवमांशेद्वाविंशत्यंशेः २२ तत्रै

मध्यमोत्तममेतच्चपूर्वस्मान्नविशिष्यते ॥ स्वहद्दादिपदस्थेनकंबूलंमध्यमध्यमम् ॥ ४० ॥

षांमुथशिलंपरस्परमभूदितिमध्यमोत्तमाख्यंकंबूलं । अत्रस्त्रीप्राप्तिरुत्तमा ॥ अथश्लोकार्द्धेनमध्यमाधमकंबूललक्षणमाह ॥ स्वहद्दादिपदस्थेनेति ॥ स्वहद्दायांस्वद्रेक्काणे वास्वनवांशेवास्थितेनलग्नाधीशेनकार्याधीशेनचपरस्परकृतमुत्थशिलेनस्वद्रेक्काणेस्वनवांशेवास्थितश्चंद्रोमुत्थशिलंचेत्करोति तदामध्यममध्यमकंबूलंस्यात् । कु तः सर्वेषांमध्यमाधिकारप्राप्तत्वात् ॥ अत्रोदाहरणम् ॥ संततिप्रश्नेमिथुनलग्नंतस्यस्वामीबुधस्तुलायांस्वहद्दायांअष्टमांशः ८ सुतभवनाधीशः शुक्रोमिथुनेस्व हद्दायामष्टमांशः ८ चंद्रस्तुकर्केप्रथमद्रेक्काणेस्वीयनवांशेचाऽस्ति अत्रत्रयाणामपिपरस्परंमुथशिलयोगाच्चमध्यममध्यमाख्यंकंबूलं तेनसंततिप्राप्तिर्मध्यममध्यमा भवति ॥ प्रयत्नेनसाध्येत्यर्थः ॥ ३९ ॥ ॥ ४० ॥

अथश्लोकार्द्धेनमध्यमकंबूललक्षणमाह ॥ मध्यममिति ॥ हीनारहिताअधिकृतयोऽधिकारायेषांतेहीनाधिकृतयस्तेचतेखेटाश्चतेभ्योजातंमुत्थशिलम् ॥ एत दुक्तंभवति ॥ स्वोत्तममध्यमाधिकाररहितेनअर्थात्समाधिकारप्राप्तेनलग्नाधीशेनकार्याधीशेनच कृतपरस्परमुत्थशिलेनस्वमध्यमाधिकारस्थः शशीचेत् मुथशि लंकरोति तदामध्यमकंबूलंस्यात् । कुतः चंद्रस्यमध्यमाधिकारप्राप्तत्वात् । इतरयोःसमाधिकारप्राप्तत्वात् ॥ अत्रोदाहरणम् ॥ संततिप्रश्नेवृषलग्नंतत्पतिः शुक्रः । समस्यहद्दायांचतुरंशःसन् मकरेऽस्ति । पंचमभवनाधीशोबुधः समस्यहद्दायांपंचांशःसन् तुलायामस्ति । चंद्रस्तुस्वेद्रेक्काणेकर्केंऽयंशोस्ति । परस्परमेतन्मुथशि

मध्यमंचकंबूलंस्याद्धीनाधिकृतिखेटजम् ॥ मध्यमाधमकंबूलंनीचारिभगखेटजम् ॥ ४१ ॥

इंदुःपदोनःस्वर्क्षोच्चास्थितेनाप्युत्तमंतुतत् ॥ स्वहद्दादिगतेनापिपूर्ववन्मध्यमुच्यते ॥ ४२ ॥

लेकृतेमध्यमकंबूलंजातं तेनसंततिप्राप्तिरायाससाध्येत्यर्थः ॥ अथश्लोकार्द्धेनमध्यमाधमकंबूललक्षणमाह ॥ मध्यमाधमेति ॥ लग्नाधीशेनकार्याधीशेनचस्वनीचक्षेत्रे स्वशत्रुक्षेत्रेवास्थितेनकृतपरस्परमुथशिलेनस्वद्रेक्काणेस्वनवांशेवास्थितश्चंद्रोमुथशिलंचेत्करोतितदामध्यमाधमाख्यंकंबूलं स्यात् ॥ कुतः चंद्रस्यमध्यमाधि कारप्राप्तत्वात् । इतरयोरधमाधिकारप्राप्तत्वात् ॥ अत्रोदाहरणं ॥ भाग्यप्राप्तिप्रश्नेमेपलग्नंतस्यस्वामीभौमः कर्केनीचेस्तिनवमभुवनस्वामीगुरुर्मकरेनीचे चंद्रः कर्केस्वद्रेक्काणे एषांपरस्परमुथशिलयोगसत्त्वान्मध्यमाधमंकंबूलजातंभाग्यप्राप्तिरायाससाध्याभवति ॥ ४१ ॥ अथापरमुत्तमकंबूललक्षणमाह । इंदुरिति ॥ इंदुश्चंद्रः । पदोनः अधिकाररहितः स्वगृहस्वोच्चस्वद्रेक्काणस्वनवांशस्वनीचस्वशत्रुक्षेत्ररूपाधिकाररहितः । किंतु समगृहादिगतः । स्वर्क्षोच्चास्थितेनस्वराशिगतेनस्वो

चराशिगतेनवालग्नाधीशेनकार्याधीशेनचपरस्परमुथशिलेनचेन्मुथशिलवान्नभवति ॥ तदोत्तममेवकंबूलंस्यात् । कुतः चंद्रस्याधिकारशून्यत्वात् ॥ इतरयो रुत्तमाधिकारप्राप्तत्वात् ॥ अत्रोदाहरणम् ॥ धनलाभप्रश्नेतुलालग्नं लग्नाधीशः शुक्रः लग्नेस्वगृहे । धनाधीशोभौमः मकरेउच्चे । चंद्रः समद्रेक्काणेमिथुने स्ति । एषांपरस्परमुथशिलयोगसत्त्वात् कंबूलंसमोत्तमंजातमितिभाग्यप्राप्तिरुत्तमा । अथापरंमध्यमकंबूललक्षणंश्लोकार्द्धेनाह ॥स्वहद्दादीति ॥स्वहद्दायांस्वद्रेक्काणे वासनवांशेवास्थितेनलग्नाधीशेनकार्याधीशेनचकृतपरस्परमुथशिलेनसमाधिकारश्चंद्रश्चेन्मुथशिलीतदाकंबूलंमध्यमंस्यात् । कुतश्चंद्रस्याधिकारराहित्यादितर योःमध्यमाधिकारप्राप्तत्वात् । एतत्पूर्ववत्पूर्वोक्तमध्यमकंबूलतुल्यफलदम् ॥ उदाहरणम् ॥ धनलाभप्रश्नेतुलालग्नंतस्यस्वामीशुक्रः । सिंहेस्वहद्दायांदशांशः १०

पादोनेनापिमध्यंस्यादितियुक्तंप्रतीयते ॥ नीचारिस्थेनेत्थशालेऽधमकंबूलमुच्यते ॥ ४३ ॥

धनभावाधीशोभौमःवपुषिस्वहद्दायांदशांशः १० चंद्रस्तुमध्यमद्रेक्काणेमिथुनेदशांशः तत्रैषांपरस्परंमुथशिलयोगोस्ति ॥ तस्मान्मध्यमसेतत्कंबूलंभवति । तेनधन लाभोमध्यमोभवति ॥ ४२ ॥ पुनःप्रकारांतरेणमध्यमकंबूललक्षणमाहश्लोकार्द्धेन ॥ पादोनेनेति ॥ पादोनेनउत्तममध्यमाधिकाररहितेनलग्नाधीशेनका र्याधीशेनचकृतपरस्परमुथशिलेनसमाधिकारश्चंद्रश्चेन्मुथाशिली । तदा मध्यमकंबूलंस्यादित्यस्माभिर्युक्तं युक्तिसहंप्रतीयते । कुतः सर्वेषांसमाधिकारप्राप्तत्वात् ॥ उदाहरणम् ॥ धनलाभप्रश्नेलग्नंमेषः । तत्स्वामीभौमःसिंहेदशांशः १० धनेशः शुक्रः कुंभेदशांशः चंद्रस्तुलायांदशांशः १० एषांपरस्परंमुथशिलयोगे जातेसतिम ध्यमकंबूलं। तेनलब्धिर्मध्यमा। नोत्कृष्टानापकृष्टाचेत्यर्थः। अथाधमकंबूलंश्लोकार्द्धेनाह। नीचारिस्थेनेत्थशालेइति । स्वनीचराशिगतेनस्वशत्रुराशिगतेनबालग्नाधीशे

ता० नी० नकार्याधीशेनचकृतपरस्परमुथशिलेनसमाधिकारस्थितश्चंद्रश्चेन्मुथशिलंकरोति । तदाधमाख्यंकंबूलंस्यात् । कुतश्चंद्रस्यसमाधिकारप्राप्तत्वात् ।इतरयोरधमाधिकार प्र०
प्राप्तत्वात् ॥ उदाहरणम् ॥ पुत्रप्रश्नेमिथुनलग्नंतस्यस्वामीबुधः मीनेनीचे । पुत्रभावाधीशः शुक्रः कन्यायांनीचे । चंद्रस्त्वधिकाररहितः अत्रत्रयाणांपरस्परंमुथशि १
॥ २८ ॥ लयोगादधमंकंबूलंस्यात् । तेनपुत्राप्तिचिंता अधमाऽधमफला । ईषत्कष्टसाध्येतियावत् ॥ ४३ ॥ अथाधमोत्तमकंबूललक्षणमाह । नीचशत्र्विति ॥ यदिचंद्रो-
नीचराशिगतः शत्रुराशिगतोवा । स्वगृहगतेनस्वोच्चगतेनवालग्नाधीशेनकार्याधीशेनचपरस्परंकृतमुथशिलेनचेन्मुथशिलीभवति । तदा अधमोत्तमकंबूलंस्यात् ।
कुतः चंद्रस्याऽधमाधिकारप्राप्तत्वात् । इतरयोरुत्तमाधिकारप्राप्तत्वात् । एतत्पूर्वमुक्तस्यकंबूलयोगस्यतुल्यंफलंप्रददाति ॥ उदाहरणम् ॥ सुखप्राप्तिप्रश्नेलग्नंसिंहः

नीचशत्रुभगश्चंद्रःस्वभोच्चस्थेत्थशालकृत् ॥ अधमोत्तमकंबूलंपूर्वतुल्यफलप्रदम् ॥ ४४ ॥
चंद्रोनीचारिगेहस्थःस्वहद्दादिगतोनचेत् ॥ इत्थशालीकंबूलंतदुच्यतेऽधममध्यमम् ॥ ४५ ॥

तत्स्वामीसूर्यः मेषेउच्चे । सुखभवनाधीशोभौमः मकरेउच्चे । चंद्रोनीचेवृश्चिके । एवंत्रयाणांपरस्परंमुथशिलेजातेसतिअधमोत्तमसंज्ञकंकंबूलमभूदिति । सुखप्राप्तिरी
षदायाससाध्याभवति ॥ ४४ ॥ अथाधममध्यमकंबूललक्षणमाह ॥ चंद्रइति । यदिचंद्रोनीचगृहगतः शत्रुगृहगतोवास्वहद्दायामादिशब्देनस्वद्रेष्काणेवास्वन
वांशेवालग्नाधीशेनकार्याधीशेनचपरस्परंकृतमुथशिलेनचेदित्थशालीमुथशिलीभवति । तदाऽधममध्यमकंबूलमुच्यते । कुतः चंद्रस्याधमाधिकारत्वादितरयोर्म ॥ २८ ॥
ध्यमाधिकारप्राप्तत्वात् ॥ उदाहरणम् ॥ पुत्रप्राप्तिप्रश्नेकन्यालग्नंतत्स्वामीबुधः मकरेस्वहद्दायांत्र्यंशः । पुत्रभावाधीशः शनिस्तुमीनेस्वहद्दायांपंचांशोस्ति । चंद्रस्तु
नीचेवृश्चिकेत्र्यंशः । एषांत्रयाणांपरस्परमुथशिलयोगेजातेसति । अधममध्यमकंबूलंजातं । तेनसंततिप्राप्तिरत्यायाससाध्याज्ञेया ॥ ४५ ॥

अथान्यदधमकंबूललक्षणमाह ॥ इंद्विति ॥ यदींदुश्चंद्रः स्वनीचराशिगतःस्वशत्रुराशिगतोवा ।पादोनेन उत्तममध्यमाधिकाररहितेनलग्नाधीशेनकार्याधीशेनचकृत परस्परमुथशिलेनचेन्मुथशिलीभवति । तदाऽधमाख्यंकंबूलंज्ञेयम् । कुतःचंद्रस्याधमाधिकारप्राप्तत्वात् ।इतरयोः समाधिकारप्राप्तत्वात् । एतत्पूर्वमुक्तस्यकंबूलयोग स्यतुल्यंफलंप्रददाति । उदाहरणम् । राज्याप्तिप्रश्नेवृषलग्नंतत्स्वामीशुक्रःषडंशः सिंहे।राज्याधीशः शनिर्वृषेदशांशः१० चंद्रस्तुनीचेवृश्चिकेत्र्यंशोस्ति । एषांमुथशि लयोगेजातेऽधमकंबूलंतेनराज्यप्राप्तिःकष्टसाध्या ॥४६ ॥ अथाधमाधमकंबूललक्षणमाह ॥ नीचारिभस्थेति । स्वनीचराशिगतेनस्वशत्रुराशिगतेनवालग्नाधीशे

इंदुर्नीचारिगेहस्थःपादोनेनेत्थशालकृत् ॥ कंबूलंमध्यमंज्ञेयंपूर्वतुल्यफलप्रदम् ॥ ४६ ॥ नीचारिभस्थखेटेननीचारिभगतःशशी ॥
इत्थशालीकंबूलंतदधमाधममुच्यते ॥ ४७ ॥ मेषेरविः कुजोवापिवृषेकर्केऽथवाशशी ॥ तत्रेत्थशालीकंबूलमुत्तमोत्तमकार्यकृत् ॥ ४८ ॥

नकार्याधीशेनचपरस्परःकृतमुथशिलेनस्वनीचराशिगतः स्वशत्रुराशिगतोवाशशीचेन्मुथशिलंकरोति।तदाकंबूलमधमाधममुच्यते । कुतः । चंद्रस्येतरयोश्चाधमाधि कारप्राप्तत्वात् ॥ उदाहरणम् । पुत्रलाभप्रश्नेलग्नंधनुः तस्यस्वामीगुरुः मकरेनीचे । पुत्रभावाधीशोभौमः कर्केनीचे । चंद्रोपिमीनेवृश्चिके ॥ अत्रत्रयाणांपरस्प- रमुथशिलयोगेऽधमाधमकंबूलाख्ययोगस्तेनसंततिलाभोनास्त्येवेतिवाच्यम् ॥ ४७ ॥ एवंषोडशकंबूलस्यभेदाउक्ताः ॥अथप्रागुक्तानांकंबूलभेदानांमध्येउत्तमोत्तम कंबूलयोगोदाहरणमाह ॥ मेषेइति ॥ अत्रापत्यप्रश्नेमेषलग्नंतत्स्वामीभौमः मेषेस्वगृहे । पंचमभावाधीशोरविर्मेषेस्वोच्चे । अनयोर्लग्नाधीशकार्याधीशयोःपरस्परमु थशिलयोगेसति। चंद्रस्यवृषउच्चंकर्कस्वगृहं । अनयोर्मध्येकचिद्विद्यमानश्चंद्रश्चेन्मुथशिलंकरोति । तदाकंबूलमुत्तमोत्तमकार्यकृत्वांछितफलदमित्यर्थः ॥ ४८ ॥

अथांतिमकंबूलयोगस्याधमाधमाख्यस्योदाहरणमाह ॥ वृश्चिकस्थइति ॥ पुत्रलाभप्रश्नेधनुर्लग्नंलग्नाधीशोगुरुर्मकरेनीचे । पुत्रभावाधीशोभौमः कर्केनीचे । वृश्चि-
कस्थःचंद्रोनीचे । तत्रचंद्रभौमाभ्यांगुरुभौमाभ्यांचमुथशिलयोगाज्जातंकंबूलमधमाधमाख्यंतद्वांछितकार्यविध्वंसदंदुःखंचददाति ॥ ४९ ॥ अथाद्यंतिमयोः कंबूलभे
दयोर्दिशाअंतरालवर्त्तिनांकंबूलभेदानामुदाहरणान्यूह्यानीत्याह ॥ एवमिति ॥ एवं पूर्वोक्तभेदानांविचक्षणैर्दैवज्ञैरुदाहरणयोजनाउक्तलक्षणसंबंधात्प्रागुक्तल
क्षणयोजनाऊहनीयाविचार्याउदाहरणानिनोक्तानि कुतः लक्षणवाक्यानांस्पष्टार्थत्वात् ॥ ५० ॥ अथात्रकेचित्कंबूललक्षणेशीघ्रमंदगतिग्रहयोरेकराशिस्थयोरेवमुथ

वृश्चिकस्थःशशीभौमःकर्केतत्रेत्थशालतः ॥ अधमाधमकंबूलंकार्यविध्वंसदुःखदम् ॥ ४९ ॥ एवंपूर्वोक्तभेदानामुदाहरणयोजना ॥
उक्तलक्षणसंबंधादूहनीयाविचक्षणैः ॥५०॥ मेषस्थेऽब्जेशनीत्यादिदृष्टांतान्मंदशीघ्रयोः ॥ एकर्क्षावस्थितावित्थशालादीनपरेजगुः ॥५१॥

शिलयोगमाहुः । तन्मतमुपन्यस्यति । मेषराशिस्थेऽब्जेचंद्रमसि । मेषस्थेनैवशनिनासह मुथशिलयोगेकृतेसति । तदाएतदुत्पन्नंकंबूलंमध्यमाधमसंज्ञंजातंइत्या-
दिदृष्टांतवशात्शीघ्रमंदगतिग्रहयोरेकराश्यवस्थितत्वात् एवंमुथशिलयोगादीनपरेजगुः । आदिशब्देनेसराफादयः । तथाचसमरसिंहः । मेषस्थेब्जेशनिनाकर्कस्थे
भुभूवास्त्रियांकविना । मकरस्थेगुरुणासहमीनस्थेज्ञेननशुभंच ॥ १ ॥ अस्यार्थः । मेषराशिस्थेब्जेचंद्रमसि . स्थानांतरस्यानुक्तत्वान्मेषस्थेनैवशनिनासह कृतमुथ
शिलेसतिमध्यमाधमसंज्ञंकंबूलंजातं । कुतः अत्रहिचंद्रोमेषेस्वगृहोच्चाधिकारेनास्तिस्वद्रेक्काणस्तुनसंभवति प्रायःस्वनवांशेस्ति । शनिस्तुनीचस्थएव । तथा । कर्क
स्थेचंद्रेभूभुवामंगलेन कर्काख्यनीचस्थानगतेन कृतपरस्परमुथशिलेसत्युत्तमाधमकंबूलंजातं । कुतः अत्रहिचंद्रः स्वगृहस्थः । भौमोनीचस्थः । तथा स्त्रियांक-

न्यास्थेचंद्रे कविनाशुक्रेण कन्याख्यनीचराशिगतेनसहमुथशिलेकृतेसति मध्यमाधमकंबूलंजातं । कुतः चंद्रः स्वनवांशेस्ति । शुक्रोनीचेस्ति । अत्रापिचंद्रस्य स्वद्रेक्काणस्तुनसंभवति । तथा मकरस्थेचंद्रे गुरुणामकराख्यनीचराशिगतेनसहमुथशिलेसति मध्यमाधमकंबूलंजातम् । कुतः अत्रचंद्रः स्वद्रेक्काणे स्वनवांशेचास्ति । गुरुर्नीचे । अत्रापिस्वद्रेक्काणस्तुनसंभवति । तथा मीनस्थेचंद्रे बुधेनमीनाख्यनीचस्थितेनमुथशिलेसतिमध्यमाधमकंबूलंजातम् । कुतः अत्रचंद्रः स्वद्रेक्काणेस्वनवांशेस्ति । बुधोनीचेस्ति । इदमुदाहरणपंचकंशुभंनशुभफलदंनेत्यर्थः ॥५१॥ अथैषांमतं दृष्टांतेनैवदूषयति ॥ तदयुक्तमिति । शीघ्रमंदगति

तदयुक्तंनीचगस्यनीचेनरिपुणारिपोः ॥ इत्थशालंकार्यनाशीत्युक्तंतत्रयतःस्फुटम् ॥ ५२ ॥

ग्रहयोरेकराशिस्थयोरेवमुथशिलादियोगोविचार्यइतियत् केषांचिन्मतंतदयुक्तं नयुक्तिसहमित्यर्थः । कुतइत्यतआह । नीचगस्येति । लग्नाधीशकार्याधीशयोर्मध्येकेन चिदेकेन ग्रहेणस्वनीचराशिगतेनस्वनीचराशिगतस्यतदितरग्रहस्यचेदित्थशालंतत्कार्यनाशीत्युक्तं । नहिद्वयोरेकंनीचस्थानंभवति । तथारिपुणारिपोर्लग्नेशकार्येशयोः परस्परवैरेसतियन्मुथशिलंतत्कार्यनाशीत्युक्तम् । यतःकारणात्तत्रसमरसिंहकृतताजिकसंज्ञातंत्रेस्फुटंप्रकटार्थमुक्तमस्ति । तद्वाक्यंचयदिनीचोनीचेनचमुथशिलकारीतथारिपुर्द्विषता । तत्कंबूलंनेष्टंचंद्रोपिविनाशकोमुष्मिन् ॥ १ ॥ अत्रद्वितीयोयोगः एकराशिस्थयोरपिसंभवतीतिनदूषणत्वेनोपन्यसनीयः । ग्रंथकर्त्रातु आकरग्रंथसंदर्भवशाल्लिखितः ॥ ५२ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

अथप्रकारांतरेणफलोत्पत्तिज्ञानार्थंकंबूलयोगस्यभेदांतरमाह ॥ लग्नकार्येति ॥ पूर्वंतुलग्नाधीशकार्याधीशयोरभिन्नाधिकारस्थितयोश्चंद्रेणमुथशिलेकंबूलमुक्तम् ॥ इदानींतुतयोरप्यधिकारभेदउच्यते ॥ यत्रलग्नाधीशकार्याधीशयोर्मुथशिलयोगोविचार्यते ॥ तत्रतयोर्मध्येएकःस्वनीचगतोस्ति ॥ अन्यःद्वितीयःस्वर्क्षा दिपदहीनःस्वगृहेस्वोच्चेस्वहद्दायांस्वद्रेक्काणेस्वनवांशेस्वनीचेस्वशत्रुक्षेत्रेवानभवति । अर्थात्समाधिकारगतोस्ति । अत्रसमाधिकारगतश्चंद्रश्चेन्मुथशिलंकरोति । तदापि कंबूलाख्योयोगःस्यात् ॥ ५३ ॥ अथसदृष्टांतमेतस्यफलमाह ॥ तत्रेति ॥ तत्रतादृशेकंबूलयोमेकार्याल्पताज्ञेया । तत्रदृष्टांतः । अन्यजातिःपुमान्जात्यन्यंविजाती

लग्नकार्यपयोरित्थशालेचैकोस्तिनीचगः ॥ स्वर्क्षादिपदहीनोऽन्योऽत्रेंदुःकंबूलयोगकृत् ॥ ९३ ॥ तत्रकार्याल्पताज्ञेयायथाजात्य न्यमर्थयन् ॥ अन्यजातिःपुमानर्थंतथैतत्कवयोविदुः ॥ ९४ ॥ यस्याधिकारःस्वर्क्षादिःशुभोनाप्यशुभोपिच ॥ केनाप्यदृश्यमू र्तिश्चसशून्याध्वगइष्यते ॥ ९९ ॥

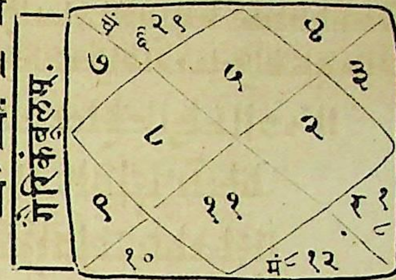
यमर्थयन्प्रार्थयन्सन् यथा अर्थंस्वल्पंलभतेइत्यध्याहारः ॥ तथैतत्कंबूलंकवयःपंडिताविदुर्जानंति ॥ अर्थाद्यदासजातीयमर्थयते तदातस्मैलज्जावशात्बह्वपिक दाचित्प्रयच्छंतिइत्यर्थः ॥ ५४ ॥ अथगैरिकंबूलंवक्तुकामस्तदुपयोगित्वेनशून्यमार्गगग्रहलक्षणमाह ॥ यस्येति । यस्यग्रहस्यस्वर्क्षादिस्वगृहस्वोच्चस्वहद्दास्वद्रेष्का णस्वनवांशात्मकःशुभःशुभफलदोधिकारोनास्ति । अशुभोपिनीचशत्रुराशिगतःअशुभःअशुभफलदोधिकारोपिनास्ति । पुनःकेनापिशुभग्रहेणपापेनवाऽदृश्यमूर्त्तिर

दृष्टः शून्याध्वगःशून्यमार्गगइष्यतेउच्यते । अत्रार्थेसंमतिर्नास्तिसमरसिंहेनानुक्तत्वात् ॥ ५५ ॥ अथशून्यमार्गगलक्षणंप्रतिपाद्यगैरिकंबूललक्षणमाह श्लोकद्वयेन ॥ लग्नकार्यइति ॥ लग्नाधीशकार्याधीशयोरित्थशालेसति तत्रशशीश्चंद्रश्चेच्छून्याध्वगःशून्यमार्गगोभवति । शून्यमार्गगःकथंजातइत्यतआह । उच्चादिपदशून्यत्वात् स्वोच्चम्आदिशब्देनस्वग्रहस्वद्रेक्काणस्वनवांशस्वनीचस्वशत्रुभंएतत्स्थानस्यशून्यत्वाद्रहितत्वादित्यर्थः ॥५६॥ अतएतादृशचंद्रस्यकेनचिल्लग्नाधीशकार्याधीशयोर्मध्ये केनचिदेकेनमुथशिलयोगश्चेन्नभवति ॥ एतादृशश्चंद्रोयदिराश्यंतेवर्तमानःसन्नन्यर्क्षमग्रिमराशिंप्रविश्ययस्मिन्राशौप्रविष्टःसराशिर्यस्यग्रहस्यस्वगृहंस्वोच्चंवासग्रहमस्मि न्यदितिष्ठेत्तेनग्रहेणसहयदिचंद्रोमुथशिलंकरोति॥तदागैरिकंबूलसंज्ञकोयोगोभवति। एतद्गैरिकंबूलंपूर्वोक्तकंबूलभेदतुल्यफलदंज्ञातव्यम्। विशेषैर्यदितुअन्यराशिगतश्चं

लग्नकार्येशयोरित्थशालेशून्याध्वगःशशी ॥ उच्चादिपदशून्यत्वान्नेत्थशालोस्यकेनचित् ॥ ९६ ॥ यद्यन्यर्क्षंप्रविश्यैषस्वर्क्षो
च्चस्थेत्थशालवान् ॥ गैरिकंबूलमेतत्तुपदोनेनाशुभंस्मृतम् ॥ ९७॥ लप्स्येसुखमितिप्रश्नेसिंहलग्नेरविःक्रिये ॥ अष्टांशैःसुखपः
कुंभेभौमोंशैरविभिस्तयोः ॥ ९८ ॥ इत्थशालोस्तितत्रेंदुःकन्यायांचरमेंशके ॥ स्वर्क्षादिपदहीनस्यनेत्थशालस्यकेनाचित्॥९९॥

द्रस्तद्राशिस्थेनग्रहेणपदोनेनस्वगृहाद्यधिकाररहितेनमुथशिलंकरोति । तदातद्गैरिकंबूलमशुभमनिष्टफलदंस्मृतम् ॥५७॥ अथास्यगैरिकंबूलस्योदाहरणंश्लोकत्रयेणाह लप्स्येइतिअहंसुखंसौख्यंलप्स्येप्राप्स्यामिनवेतिप्रश्नेक्रियमाणेसति।तस्मिन्कालेसिंहलग्नमस्ति ।तस्यस्वामीसूर्यःक्रियेमेषेअष्टांशैरष्टभिरंशैरुपलक्षितोस्ति ।सुखभवनंचतु र्थंवृश्चिकाख्यंतस्यस्वामीभौमःकुंभेरविभिर्द्वादशांशैरुपलक्षितोस्ति । तयोर्लग्नाधीशकार्याधीशयोःसूर्यभौमयोः । परस्परंमुथशिलयोगोस्ति । तत्रास्मिन्योगेसतिइंदुश्चं द्रःकन्यायांचरमेंशकेत्रिंशपरिमितेंशेस्ति । अत्रविद्यमानस्यस्वर्क्षादिशुभाधिकारहीनस्याऽस्यचंद्रस्यलग्नाधीशकार्याधीशयोर्मध्येकेनचिदेकेनमुथशिलयोगोनास्ति ।

परंतुचंद्रस्तुलाग्रहंगंतुकामोस्ति।तत्तुलाग्रहंशनेरुच्चमस्ति अतःतुलास्थेनशनिनासहशीघ्रगामित्वात् अन्यराशिस्तुलातत्रगतश्चंद्रोमुथशिलकारीभवति एतदेवंविधंग्रह संस्थानंगैरिकंबूलाख्यंजातं।अथास्यफलमुच्यते । अन्येनतृतीयेनसहायभूतेनलाभंवांच्छितकार्यसिद्धिरूपंददातिउदाहरणकुंडलीयथा अस्मिन्नेक्योगेतुलाराशौबुधादि स्तिष्ठति यस्यैकोप्यधिकारःशुभोऽशुभोनास्तिततत्रगतश्चंद्रोबुधादिनाकृतमुथशिलश्चेत्तदाअनिष्टफलंगैरिकंबूलंज्ञेयम् अत्रोदाहरणेसं मतिर्नास्तिसमरसिंहेनानुक्तत्वात् ॥५८॥५९॥६०॥ अथखल्लासरयोगस्यलक्षणमाह॥शून्यइति॥अत्रकेनचिदेकेनेतिपदमध्याहार्य्यम्॥

सस्वोच्चगेनशशिनान्यर्क्षस्थेनेत्थशालकृत् ॥ गैरिकंबूलमन्येनसहायाल्लाभदायकम् ॥ ६० ॥ शून्येध्वनीं दुरुभयोनेत्थशालोनवायुतिः ॥ खल्लासरोनशुभदःकंबूलफलनाशनः ॥६१॥ अस्तनीचरिपुवक्रहीनभाद्दुर्बलोमुथशिलंकरोति चेत् ॥ नेतुमेपनविभुर्यतोमहोंऽतेमुखेऽपिनसकार्य्यसाधकः ॥ ६२ ॥

समरसिंहेनाप्युक्तत्वात् । लग्नाधीशकार्याधीशयोर्मुथशिलयोगस्त्वपोक्षितएव । तत्रपूर्वोक्तलक्षणेनचंद्रः शून्येऽध्वनिशून्यमार्गगोस्ति । एतादृशश्चंद्रउभयोर्लग्नाधी शकार्याधीशयोर्मध्येकेनचिदेकेनसहमुथशिलयोगवान्नभवति । अथवातादृशश्चंद्रस्तेनलग्नाधीशेनकार्याधीशेनवायुतोपिनास्ति । सयोगःखल्लासरनामको ज्ञेयः । अयंनशुभदः कीदृशः । कंबूलफलनाशकः । मुथशिलयोगेसतिकेवलयोगेवाकंबूलंपूर्णंभवति । अत्रतुकेनापिसहमुथशिलयोगाभावात् युक्तयभावाद्वाकंबू- लफलंनाशयति ॥ ६१ ॥ अथरद्दयोगलक्षणमाह ॥ अस्तेति ॥ योग्रहोऽस्तंगतःस्यादथवानीचगतःस्यादथवाखशत्रुग्रहेस्यादथवावक्रीस्यादथवाहीनाऽत्यल्पाभा दीप्तिर्यस्यसतेजोरहितइत्यर्थः । एतादृशोग्रहोदुर्बलोज्ञेयः । यदिदुर्बलोग्रहःकेनापिभावस्वामिनासहमुथशिलंचेत्करोति । सग्रहोंऽतेमुखेप्यादावपितद्भावकार्यसाध-

कोनभवति । यतःकारणादेषग्रहोमहस्तेजोनेतुंनविभुःसमर्थोनभवति ॥ ६२ ॥ अथतादृशस्यरदसंज्ञस्यनिर्बलग्रहस्यस्थानविशेषेस्थित्वासमयविशेषेणफलपाकमाह केंद्रस्थइति । कार्याधीशोयोदुर्बलोग्रहःकेंद्रस्थःसन्नापोक्लिमगं आपोक्लिमस्थानगतंलग्नाधीशंग्रहंयुनक्तिमुथशिलंकरोति । तदाविशिष्टंकार्यमादितः प्रथमतोभूत्वा ऽतेपरिणामेनश्यतिनष्टंभवति । यदिआपोक्लिमस्थोग्रहःकेंद्रस्थानगतंग्रहंयुनक्तिमुथशिलंकरोति । तदापूर्वंप्रथमतःविनश्यनाशंप्राप्यपश्चात्प्रांतेविशिष्टंकार्यंभवती तिवाच्यम् ॥ ६३ ॥ अथदुष्फालिकुथयोगलक्षणमाह ॥ मंदस्वेति ॥ मंदोमंदगतिग्रहः स्वभोच्चादिस्वक्षेत्रेस्वोच्चे आदिशब्देनस्वहद्दायांस्वद्रेक्काणेस्वनवांशेवास्थितः

केंद्रस्थआपोक्लिमगंयुनक्तिभूत्वादितोनश्यतिकार्यमंते ॥ आपोक्लिमस्थोयदिकेंद्रयातंविनश्यपूर्वंभवतीहपश्चात् ॥ ६३ ॥

मंदस्वभोच्चादिपदेस्थितश्चेत्पदोनशीघ्रेणकृतेत्थशालः ॥ तत्रापिकार्यंभवतीतिवाच्यंवक्रादिनिर्वीर्यपदेनचेत्स्यात् ॥ ६४ ॥

वीर्योनितौकार्यविलग्ननाथौस्वर्क्षादिगेनान्यतरोयुनक्ति ॥ अन्यौयदाद्वौबलिनौतदान्यसाहाय्यतःकार्यमुशंतिसंतः ॥ ६५ ॥

सन् पदोनेनशीघ्रेणस्वभोच्चादिशुभाधिकाररहितेनशीघ्रगतिग्रहेणकृतेत्थशालश्चेद्भवति तत्राभीष्टंकार्यंभवतीतिवाच्यम् । चेच्छीघ्रगतिर्ग्रहः वक्रादिनिर्वीर्यपदे प्रागुक्तास्तनीचरिपुवक्रहीनभाइत्यादिनिर्बलस्थानेषु चेन्नस्यात् ॥६४॥ अथदुत्थोत्थदिवीरयोगमाह॥वीर्योनिताविति॥यदालग्नाधीशकार्याधीशौवीर्योनितौ॥अस्तनी चरिपुवक्रहीनभाइत्याद्युक्तरीत्यानिर्बलौस्यातां । तयोर्लग्नाधीशकार्याधीशयोर्मध्येकश्चिदेकस्तृतीयेनग्रहेणस्वर्क्षादिगेनस्वगृहोच्चस्वहद्दादिगतेनसहयुनक्तिमुथशिलं करोति । तदान्यसाहाय्यतस्तृतीयोयःकश्चित्सहायभूतस्तत्सकाशात्कार्यंसंतः अतिशिष्टाउशंतिवांछंति । अथवायदान्यौयौकौचिद्द्वौग्रहौबलिनौस्वग्रहोच्चादिगौसंतौ लग्नाधीशकार्याधीशयोर्मध्येकेनाचिदेकेनसहयुक्तः मुथशिलंकुरुतस्तदाप्यन्यसाहाय्यतःकार्यमुशंतिसंतइति ॥ ६५ ॥

अथतंबीरयोगस्यलक्षणमाह।बलीति। यदालग्नकार्यपोःलग्नाधीशकार्याधीशयोः परस्परंमुथशिलयोगोनभवेत्तदाऽन्योर्मध्येकश्चनबलीग्रहःराश्यंतगःस्वाक्रांतराश्यं
तिमांश२९ वर्त्तीसन् यदान्यर्क्षगामी अग्रिमराशिगमनकामःस्वदीप्तांशकैरन्यस्मैअग्रिमराशिविद्यमानायग्रहायमहस्तेजोदत्ते सतंबीरयोगः। अग्रिमराशिगतोग्रह
॥ ३२ ॥ श्चेत्स्वगृहादिबलयुक्तस्तदायंयोगः कार्यकरोऽभीष्टकार्यकर्तास्यात् ॥ ६६ ॥ अथकुत्थलक्षणमाह ॥ अत्रकुत्थशब्देनयवनभाषयाबलीग्रहउच्यते तत्रबलमने १
कप्रकारंतत्रकांश्चित्प्रकारान्प्रथमश्लोकेनाह । लग्नइति । अत्रग्रहोबलीत्यन्वयः । तत्रापिसर्वापेक्षयालग्नस्थोबली । तदभावेकेंद्रस्थश्चतुर्थसप्तमदशमस्थानेषुबली ।

बलीराश्यंतगोन्यर्क्षगामीदीप्तांशकैर्महः ॥ दत्तेऽन्यस्मैकार्यकरस्तंबीरोलग्नकार्यपोः ॥ ६६ ॥
लग्नेऽथकेंद्रेनिकटेपिवास्यविलग्नदर्शीस्वगृहोच्चदृक्के ॥ मुसल्लहेस्वेनिजहद्दगोवाबलीग्रहोमध्यगतिस्त्वशीघ्रः ॥ ६७ ॥

परंतुलग्नस्थापेक्षयान्यूनबलः । तदभावेऽस्यकेंद्रस्यनिकटेपणफरेद्वितीयपंचमैकादशस्थानेषुबली । केंद्रस्यापेक्षयान्यूनबलः । तदभावेयोग्रहोविलग्नदर्शीविलग्नं
पश्यतीतिविलग्नदर्शी तृतीयनवमस्थोबलवान्भवति यद्वानिकटोपिवाऽस्यविलग्नदर्शीतिविशेषणविशेष्यभावः । अस्यकेंद्रस्यनिकटेपणफरेआपोक्लिमेचस्थितःसन्वि
लग्नदर्शीतृतीयपंचमनवमैकादशस्थः सबलवानित्यर्थः । अन्येषुषडष्टद्वादशवर्जितपणफरापोक्लिमानांनिकटपदेनसंग्रहः षडादिष्वपिगणितागतदृष्टौसोऽपिकथंचि ॥ ३२ ॥
द्बलीत्यर्थइत्याहुः । तथायोग्रहः स्वगृहेस्वोच्चेस्वद्रेष्काणेस्वमुसल्लहेस्वनवांशेस्वहद्दायांवावर्त्तमानोबली । तथामध्यगतिःनंदाक्षाभुजगारवेरित्याद्युक्तमध्यग
तितुल्यःस्पष्टगतिर्ग्रहोबलवान्भवति । तथाअशीघ्रोनशीघ्रोऽशीघ्रोमध्यगत्यपेक्षयाऽल्पगतिर्ग्रहोबली ॥ ६७ ॥

अथान्यान्प्रकारानाह। कृतोदयइति। योग्रहःकृतोदयःउदितःसवली। तथामार्गगतिर्मार्गीग्रहोबली। तथाशुभेनशुभग्रहेणयुतःईक्षितोवासवली तथाक्रूरखगस्यपापग्रहस्यक्षुताख्ययाचतुर्थदशमसप्तमैकराशिदृष्टयानाधिगतःनदृष्टःसवली। तथाक्रूरेणनयुक्तःपापग्रहेणयुक्तोनभवतिसवली।एवंसामान्यतोग्रहवलमुक्त्वाइदानींसमयबलमाह। सायंचसितेंदुभौमाइति। इदमग्रिमश्लोकेनसंबध्यते॥ ६८॥ ॥ अथान्यत्प्रकारमाह। यदेति। सितेंदुभौमाःशुक्रचंद्रभौमाःसायंसंध्याकालेयदोदयंतेतदाबलिनः। जीवार्कजौगुरुशनीअपररात्रिभागेअर्धरात्रादुपरिभागेबलिनौ। तथानराःपुरुषग्रहाःसूर्यभौमगुरवोऽह्निदिवसेबलिनः। अन्येग्रहाःचंद्रबुधशुक्रशनयो

कृतोदयोमार्गगतिःशुभेनयुतेक्षितःक्रूरखगस्यदृष्ट्या। क्षुताख्ययानाधिगतोनयुक्तःक्रूरेणसायंचसितेंदुभौमाः॥ ६८॥
यदोदयंतेपररात्रिभागेर्जीवार्कजावह्निनराःसवीर्याः॥ अन्येनिशीनस्यनवैकभागेस्थिताःस्थिरर्क्षेचबलेनयुक्ताः॥ ६९॥

निशिरात्रौबलिष्ठाः। तथा। इनस्यसूर्यस्यनैकभागस्थिताः सूर्योयद्राशिनवांशेतस्मिन्नेवनवांशेयादिग्रहानस्युस्तदापिबलिनोभवंति। तस्मादन्येनिशीनस्यनवैकभागेस्थिताइतिपाठःसाधीयान्। अन्येनिशीनस्यतथैकभागइत्यपिपाठः। उक्तंचसमरसिंहे। सूर्यस्यनैकभागेस्थिरराशौवातदाचतेबलिनःइत्यत्रसूर्यस्यचैकभागेइतिपाठंवृत्वाएकभागेएकराशिनवांशेइतिव्याख्यानंकुर्वंतितन्न। अस्तमितस्याप्येवंसंभवात्। नचास्तमितःक्वचिद्ग्रंथेबलीश्रूयते। प्रत्युतअस्मिन्नेवग्रंथेनिर्बलःश्रूयते। तस्मात्सूर्यस्यनैकभागइतियुक्तःपाठः। तथास्थिरर्क्षेचवृषसिंहवृश्चिककुंभराशिस्थाःग्रहाःबलेनयुक्ताःबलिष्ठाज्ञेयाः॥ ६९॥ ॥

अथान्यान्प्रकारानाह । स्त्रियइति । स्त्रियःस्त्रीग्रहाश्चतुर्थाच्चतुर्थभावमारभ्यभषट्कगाःषड्राशिगताःबलिनःस्युः । चतुर्थाद्यावन्नवमांतम् तावन्मध्येवर्त्तमानबलिनःस्युरित्यर्थः । पुरुषाःपुरुषग्रहाः वियद्दावाद्दशमभावमारभ्यषड्राशिगताःबलिनःस्युः । दशमाद्यावत्तृतीयंतावन्मध्येवर्तमानाबलिनःस्युरित्यर्थः । तथाओजभगाविषमराशिस्थाःपुमांसःपुरुषग्रहाबलिष्ठाः । अपरेस्त्रीग्रहाःसमेसमराशौबलिनःस्युः । एतेषुपूर्वोक्तेष्वनेकेषुबलभेदेषुविशेषंशुभाधिकाररूपंविमृश्यविचार्यफलंशुभंनिगद्यंवक्तव्यम् ॥ ७० ॥ ॥ अथदुरफ्फलक्षणमाह ॥ अत्रयवनभाषयादुरफ्फशब्देननैर्बल्यमुच्यते । तच्चानेकप्रकारम् । तत्रकियतः प्रकारान्प्रथमश्लोकेनाह।

स्त्रियश्चतुर्थात्पुरुषावियद्दाद्भषट्कगाओजभगाःपुमांसः ॥ समेपरेस्युर्मलिनोविमृश्यविशेषमेतेषुफलंनिगद्यम् ॥ ७० ॥ लग्नात्षष्ठाष्टमेंत्ये

ऽनृजुररिगृहगोनीचगोवक्रगामीक्रूरैर्युक्तोऽस्तगोवायदिचमुथशिलीक्रूरनीचारिभस्थैः॥क्षुद्दृष्ट्याक्रूरदृष्टोव्ययरिपुमृतिगैरित्थशालंविधित्सुः

कुर्वन्वानिर्बलोयंस्वगृहनगभगोराहुपुच्छास्यवर्ती ॥ ७१ ॥

लग्नादिति । अत्रनिर्बलोयमित्यर्थः । लग्नाद्वर्षलग्नान्मासादिनप्रश्नलग्नाद्वायः कश्चिद्ग्रहःषष्ठेस्थानेऽथवाऽष्टमेऽथवांत्येद्वादशेवर्त्तमानः सन्निर्बलोभवति । तथा नृजुर्वक्रगतिग्रहोनिर्बलः । तथाअरिगृहगःशत्रुराशिस्थोनिर्बलः । तथानीचगःनीचराशिगतःनिर्बलः । तथावक्रगामीवक्राभिलाषीग्रहोनिर्बलः । तथाक्रूरैःपापग्रहैर्युक्तोग्रहोनिर्बलः । तथाऽस्तगःअस्तंगतोग्रहोनिर्बलः । तथायदिक्रूरनीचारिभस्थैःमुथशिली । यदिकश्चिद्ग्रहःक्रूरग्रहेणनीचराशिगतेनशत्रुराशिगतेनवाग्रहेणमुथशिलीमुथशिलंकरोतिसनिर्बलः । तथाक्रूरेणक्षुद्दृष्ट्याचतुर्थदशमसप्तमैकस्थानगतदृष्ट्याद‍ृष्टश्चेन्निर्बलः । तथाव्ययरिपुमृतिगैर्द्वादशषष्ठाष्टमस्थानस्थिते ॥ ३३ ॥

ग्रहैःसहेत्थशालंविधित्सुःकर्तुमिच्छति । अथवाकुर्वन्मुथशिलंकरोतिसनिर्बलः । तथाखगृहनगभगःस्वगृहात् ग्रहस्ययद्गृहंयथादेशोभौमस्यतस्मान्नगभगः सप्तमंय त्स्थानंतत्रगतोग्रहोनिर्बलः तद्यथाग्रहाधिष्ठितोराशिःसचेत्ग्रहस्यस्वगृहात्सप्तमोभवति तदानिर्बलइत्यर्थः । तथाराहुपुच्छास्यवर्त्तीराहोःपुच्छंराहुभुक्तांशाआस्यंमुखं राहुभोग्यांशाः तत्रतिष्ठतियोग्रहःसनिर्बलः ॥ ७१ ॥ ॥ अथान्यानशुभप्रकारानाह ॥ अनीक्षमाणइति । योग्रहस्तनुंलग्नमनीक्षमाणोनेक्षतेसनिर्बलः । तथाअस्तभागस्थितःसूर्योयद्राशिनवांशोऽस्तितस्मात्सप्तमोयोनवांशः तत्रस्थितोग्रहोनिर्बलः । उक्तंच समरसिंहेन । सूर्यास्तभागसंस्थइति । तथायोग्रहःस्वभो

अनीक्षमाणस्तनुमस्तभागास्थितःस्वभोच्चादिपदैश्चशून्यः ॥ क्रूरेसराफीनसवीर्ययुक्तःकार्यंविधातुंनविभुर्यतोसौ ॥ ७२ ॥
चंद्रःसूर्याद्द्वादशेवृश्चिकाद्येखंडेनेष्टोंत्येतुलायांविशेषात् ॥ राशीशेनादृष्टमूर्तिर्नसर्वैर्दृष्टोज्ञेयःशून्यमार्गापदोनः ॥ ७३ ॥

च्चादिपदैः स्वगृहस्वोच्चस्वहद्दास्वद्रेक्काणस्वनवांशाख्यैःपदैरधिकारैःशून्योरहितःसनिर्बलः । तथायोग्रहःक्रूरेसराफीपापग्रहेणसहईसराफयोगंकरोतिसग्रहोवीर्ययुक्तोनभ वति । यतोसौग्रहःकार्यमनोभिलपितंविधातुंकर्तुंनविभुः नसमर्थोभवति ॥ ७२ ॥ एवंसर्वेषांग्रहाणांसामान्यतःदुरप्फमुक्त्वाइदानींचंद्रस्याऽत्यंतदुरप्फ विशेपमाह ॥ चंद्रइति ॥ सूर्यात्सूर्याधिष्ठितराशेःसकाशात्द्वादशेस्थानेयदिचंद्रोभवतिसनिर्बलः । तथावृश्चिकाद्येखंडेपूर्वार्द्धेनेष्टः अशुभफलदःनिर्बलः । तथा तुलायाःतुलाराशेःअंत्येउत्तरार्द्धेविशेषान्नेष्टःनिर्बलः । तथाराशीशेनचंद्रोयस्मिन्राशावस्ति तद्राशीश्वरेण अदृष्टमूर्त्तिर्नदृष्टस्तथासर्वैर्ग्रहैर्नदृष्टःसनिर्बलःतथाशून्य मार्गः प्रागुक्तलक्षणलक्षितशून्यमार्गगश्चेच्चंद्रोभवतितदापादोनोनिर्बलोज्ञेयः ॥ ७३ ॥ ॥

अथान्यदुरप्फंचंद्रस्याह ॥ क्षीणइति ॥ चंद्रइत्यनुवर्त्तते । क्षीणः अर्द्धोनःकृष्णाष्टमीमारभ्यशुक्लाष्टमीपर्यंतमिति । यावत्कृष्णैकादशीमारभ्यदर्शांतपर्यंतंक्षीणइतिके
चित् । तथाभांतेराशेरंतेराशिरंतिमनवांशेवर्त्तमानःसन् नोशुभोदुष्टफलदः स्यात् निर्बलइंर्थः । एवममुनाप्रकारेणचंद्रोजन्मकालेतथापृच्छायांप्रश्नलग्नेविचिंत्यःवाशुक्ले
शुक्लपक्षेभौमःकृष्णपक्षेऽर्कसूनुःशनैश्चरः एतौक्षुदृष्टयाचतुर्थदशमसप्तमैकस्थानदृष्टयाचोर्देंदुंवीक्षेतेपश्यतःतदासौचंद्रःनोशुभःशुभफलदोनभवति ॥७४॥ अथशुभस्यापि
चंद्रस्यकेनचिद्योगविशेषेणदोषाल्पतामाह । शुक्लइति ॥ शुक्लेशुक्लपक्षेदिवादिवसेनृगृहगःपुरुषराशयोमेषमिथुनसिंहादयस्तेषुगतोऽर्कसुतः शनिर्यदिशशांकंचंद्रंप

क्षीणोभांतेनाशुभोजन्मकालेपृच्छायांवाचंद्रएवंविचिंत्यः॥शुक्लेभौमःकृष्णपक्षेर्कसूनुःक्षुदृष्टचेंदुंवीक्षतेनोशुभोऽसौ॥७४॥शुक्लेदिवानृगृहगोर्क
सुतःशशांकंकृष्णेकुजोनिशिसमर्क्षगतःप्रपश्येत्॥ दोषाल्पतांवितनुतेपरथाबहुत्वंप्रश्नेथवाजनुषिबुद्धिमतोहनीयम्॥७५॥इतिषोडशयोगाः॥
नंद९त्रि३षट्६लग्न१भवर्क्ष११पुत्र५व्यया१२इनाद्धर्षपदंस्वभोच्चम् ॥ त्रिभांत्रिभंलग्नभतःक्रमेणस्त्रीणांनृणांरात्रिदिनेचतेषु ॥ ७६॥

श्येत्तदादुरप्फदोषस्याल्पतांन्यूनत्वंवितनुते । अपरथाअन्यथा यद्यर्कसुतोनपश्येत्तदादुरप्फदोषस्थबहुत्वंबाहुल्यंवितनुते । तथाकृष्णे कृष्णपक्षेनिशिरात्रौसमर्क्षगतः
समराशयोवृषकर्ककन्यादयस्तेषुगतः कुजोयदिचंद्रंप्रपश्येत्तदाल्पतांदुरप्फदोषस्यन्यूनत्वंवितनुते । यदिभौमोनप्रपश्येत्तदादोषबहुत्वंवितनुते । सर्वमिदंप्रश्नेप्रश्न
लग्नेऽथवाजनुषिजन्मलग्नेबुद्धिमताऊहनीयंविचार्यम् । अर्थाद्धर्षलग्नादिष्वपिविचार्यमिति ॥ एवंषोडशयोगाः समाप्ताः ॥ ७५ ॥ अथसर्वग्रहाणांचत्वारिहर्षस्थाना
न्याह ॥ नंदत्रिषडिति ॥ तत्रप्रथमंहर्षस्थानमुच्यते ॥ इनात्सूर्यमारभ्यसर्वेषांग्रहाणांनंदइत्यादिहर्षस्थानानिक्रमेणभवंति लग्नादितिसंबंधः ॥ तद्यथा ॥ लग्ना

न्नवमस्थःसूर्योहर्षितः । चंद्रस्तृतीयस्थः । भौमःपृष्ठस्थः । लग्नस्थोबुधः । गुरुरेकादशस्थः । शुक्रःपंचमस्थःशनिर्व्ययस्थोहर्षदइत्यर्थः । अथद्वितीयंहर्षस्थानमुच्यते । स्वभोच्चमिति । यदाग्रहःस्वगृहेभवतिअथवास्वोच्चेभवतितदाहर्षितोज्ञेयः । स्वगृहेयद्बलंतदेवस्वोच्चेउभयत्रापिपंचविंशोपकाबलंनतुद्विगुणम् । अथतृतीयहर्षस्थानमुच्यते ॥ त्रिभामिति । लग्नभतोलग्नराशेः सकाशात् त्रिभंत्रिभंराशित्रयंराशित्रयंक्रमेणस्त्रीणांस्त्रीग्रहाणांनृणांपुरुषग्रहाणांहर्षपदंभवति ॥ अयमर्थः ॥ लग्नाद्द्वितीयतृतीयराशिषुवर्तमानाःस्त्रीग्रहाःहर्षिताः । ततस्त्रिषुराशिषुचतुर्थपंचमषष्ठस्थानेषुवर्तमानाःपुरुषग्रहाःहर्षिताः । पुनरपि सप्तमाष्टमनवमस्थानेषुस्त्रीग्रहाहर्षिताः । पुनर्दशमैकादशद्वादशस्थानेषुपुरुषग्रहाहर्षिताः । अथचतुर्थहर्षस्थानमुच्यते । रात्रीति । तेषांस्त्रीपुरुषग्रहाणांरात्रिदिनेरात्रिदिवसयोर्हर्षदत्वम् । अयमर्थः । रात्रौवर्षप्रवेशेस्त्रीग्रहाणांहर्षदत्वम् । दिवावर्षप्रवेशेपुरुषग्रहाणांहर्षदत्वम् । तेषुचतुर्षुस्थानेषुस्थिताग्रहाःबालिनोभवंति । इहताजिकेचंद्रशनिशुक्रबुधानार्यःस्त्रीग्रहाः । रविभौमगुरवःपुरुषग्रहाः । अत्रनपुंसकानसंति । अत्रविंशति२०विंशोपकाः परमबलम् । तत्रचत्वारिहर्षस्थानानिइतिकारणाच्चतुर्भिर्भक्तंलब्धाःपंचविंशोपकाःएवंचतुर्षुस्थानपदेषुप्रत्येकंपंचविंशोपकाःबलंतेस्थाप्याः ।अस्योदाहरणम्। सूर्यादिग्रहाःलग्नान्नंदइत्यादिस्थानेषुनसंति । अतःप्रथमंहर्षपदंनप्राप्तम्। अत्रगुरुः स्वगृहेशनिःस्वोच्चेऽस्तिअतोद्वितीयंहर्षपदंप्राप्तम्तत्रबलंपंचविंशोपकाः । लग्नात्सप्तमाष्टमनवमस्थाःस्त्रीग्रहाःशनिशुक्रबुधाःसंति दशमस्थानेपुरुषग्रहःसूर्यस्तिष्ठति।अतस्तेषांतृतीयहर्षपदंप्राप्तम् । अत्रापिबलंपंचविंशोपकाः । अत्रदिवावर्षप्रवेशःअतःपुरुषग्रहाणांरविभौमगुरूणांचतुर्थहर्षपदंप्राप्तम् । अत्रापि बलंपंचविंशोपकाः । एवंसर्वेषांग्रहाणांहर्षस्थानानितेषुप्रत्येकंबलानितदैक्यानिलिख्यंते ॥ ७६ ॥

	र	चं	मं	बु	गु	शु	श
स्थान.	०	०	०	०	०	०	०
उ. स्व	०	०	०	०	५	०	५
त्रि.	५	०	०	५	०	५	५
दि.	५	०	५	०	५	०	०
योगः	१०	०	५	५	१०	५	१०

 ७७ इतिश्रीदिवाकरदैवज्ञात्मजविश्वनाथदैवज्ञविरचितेनीलकंठज्योतिर्वित्कृतसंज्ञातंत्रेषोडशयोगाध्यायःसव्याख्योदाहृतिःसमाप्तः ॥ ॥ ॥

 श्रीगर्गान्वयभूषणंगणितविच्चिंतामणिस्तत्सुतोऽनंतोनंतमतिर्व्यधात्खलमतध्वस्त्यैजनुःपद्धतिम् ॥ तत्सूनुः खलुनीलकंठवि
बुधोविद्वच्छिवानुज्ञयायोगान्षोडशहर्षभान्निचतथासंज्ञाविवेकेऽभ्यधात् ॥ ७७ ॥
पुण्यं १ गुरु २ ज्ञान ३ यशो ४ थमित्रं ५ माहात्म्य ६ माशाच ७ समर्थताच ८ ॥ भ्राता ९ ततोगौरव १० राज ११ ता
त १२ माता १३सुतो १४जीवित १५ मंबु १६ कर्म १७ ॥ १ ॥ माद्यंच १८मन्मथ १९कला २० परतःक्षमोक्तं २१ शास्त्रं २२
सबंधुसहमं २३ त्वथबंदकंच ॥ २४ ॥ मृत्योश्वसद्म २५ परदेश २६ धना २७ न्यदारा २८ स्यादन्यकर्म २९ सवणिक् ३०
त्वथकार्यसिद्धिः ३१ ॥ २ ॥ उद्वाह ३२ सूति ३३ संतापाः ३४ श्रद्धा ३५ प्रीति ३६ बलं ३७ तनुः ३८ ॥ जाड्य ३९
व्यापारसहमे ४० पानीयपतनं ४१ रिपुः ४२ ॥ ३ ॥

अथसहमानयनमाह ॥ तत्रादौचतुर्भिःश्लोकैः पंचाशत्सहमान्याह ॥ पुण्यमितिस्पष्टार्थः ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥

॥४॥अथपुण्यसहमसाधनमाह॥सूर्योनेति॥ अह्निदिवसेवर्षप्रवेशश्चेत्तदाचंद्रमध्येरविः शोध्यः। निशिरात्रौचेत्तदासूर्याच्चंद्रःशोध्यः। लग्नंयोज्यं राश्यादिपुण्यसंज्ञंसह संभवेत् ॥ अथसर्वत्रसहमानयनेविशेषसंस्कारउच्यते ॥ शोध्यर्क्षेति ॥ शोध्यर्क्षशुध्याश्रयभयोरंतरालेलग्नराशिश्चेन्नास्ति तदासहमेएकोराशियोज्यइति। तद्यथा। योग्रहःशोध्यते न्यूनःक्रियतेसशोध्यः। तस्यऋक्षंराशिःशोध्यग्रहराशेःसकाशादित्यर्थः। शुद्ध्याश्रयभंयावत्। तद्यथायस्मिन्ग्रहेशोध्योग्रहःशोध्यते सशुद्ध्याश्रयोग्रहः तस्यभं राशिः अनयोःशोध्यशोधकयोरंतरालेमध्येचेल्लग्नंनभवति तदोक्तंराश्यादिपुण्यसहमंसैकभमेकराशिसहितंकार्यम्। यदिशोध्यशो

शौर्यो ४३ पाय ४४ दरिद्रत्वं ४५ गुरुतां ४६ बुपथाभिधं ४७ ॥ बंधनं ४८ दुहिता ४९ श्वश्व ५०

पंचाशत्सहमानिहि॥४॥सूर्योनचंद्रान्वितमन्हिलग्नंवींद्वर्कयुक्तंनिशिपुण्यसंज्ञम्॥शोध्यर्क्षशुत्ध्याश्रयभांतरालेलग्नंनचेत्सैकभमेतदुक्तम् ॥ ५ ॥

धकयोर्मध्येलग्नंभवति। तदैकराशिर्नयोज्यइत्यर्थतःसिद्धम्॥ अशोध्यर्क्षशुद्ध्याश्रयेग्रहेइत्युपलक्षणंभावसहमेपिबोध्यम्। अग्रे उक्तमस्तिवित्तपमर्थभावादितिपुण्याद्धौममितिक्षेत्रग्रहऋक्षभादिभवनंएतेराशिपर्यायाल्लग्नमितियोजकोपलक्षकंज्ञेयं॥उदाह० ॥ सूर्यः ९।७।३०।६ चंद्रमध्ये ५।२२।९।४७ शोधितः शेषं।८।१४।३९।४१ लग्नं १८।३।५४ युतंजातंपुण्यं ९।२।४३।३५ ॥५॥

शुद्धाः ग्रहाः							
र	चं	मं	बु	गु	शु	श	ल
९	५	८	८	८	७	६	०
७	२२	१४	१२	२९	२४	६	१८
३०	९	३२	१६	३५	३१	४६	३
६	४७	३६	८	१३	४८	५४	५४

अथगुरुविद्यायशःसहमानांसाधनमाह ॥ व्यत्यस्तामिति ॥ अस्मात्पुण्यसहमसाधनाद्व्यत्यस्तंविपरीतंगुरुविद्ययोःसहमयोस्तुसंसाधनंकार्यम् । तद्यथा दिवारविमध्येचंद्रःशोध्यःलग्नंयोज्यम् ॥ रात्रौवर्षप्रवेशश्चेत्तदाचंद्रमध्येरविःशोध्यःलग्नंयोज्यम् तेगुरुविद्यासहमेभवतः ॥ पुण्यसहमेनावियुक्ऊनःसुरेज्योगुरुःकार्यो दिवा । निशिरात्रौविलोमंविपरीतंपुण्यसहममध्येगुरुः शोध्यः । पूर्ववदितिलग्नयोगः ॥ शोध्यर्क्षेत्यादिसंस्कारश्चसर्वत्रसहमेकार्यः । तद्यशोभिधंयशःसहमंतुधाव दंति ॥ उदाहरणम् रविमध्ये ९।७।३०।६ चंद्र ५।२२।९।४७ शोधितःशेषम् ३।१५।२०।१९लग्नयुतम् ४।३।२४।१३ सैकंजातंगुरुसहमम् ५।३।२४।१३।इदमेवविद्या

व्यत्यस्तमस्माद्गुरुविद्ययोस्तुसंसाधनंपुण्यवियुक्सुरेज्यः ॥ दिवाविलोमंनिशिपूर्ववत्तुयशोभिधंतत्सहमंवदंति ॥ ६ ॥
पुण्यसद्मगुरुसद्मतस्त्यजेद्व्यत्ययोनिशिसितान्वितंचतत् ॥ सैकतातनुवदुक्तरीतितोमित्रनामसहमंविदुर्बुधाः ॥ ७ ॥ पुण्या
द्भौमंशोधयेदुक्तवत्स्यान्माहात्म्यंतन्नक्तमस्माद्विलोमम् ॥ शुक्रंमंदादन्हिनक्तंविलोममाशाख्यंस्यादुक्तवच्छेषमूह्यम् ॥ ८ ॥

सहमम् ५।३।२४।१३। पुण्यसहमम् ९।२।४३।३५ गुरुमध्ये ८।२९।३५।१३ शोधितेशेषम् ११।२६।५१।३८ लग्नयुतंजातंयशःसहमम् ०।१४।५५।३२ ॥ ६ ॥ अथमित्रसहमसाधनमाह ॥ पुण्यसद्मेति ॥ दिवागुरुसद्मतःगुरुसहमतःपुण्यसद्मपुण्यसहमंत्यजेत् । निशिरात्रौव्यत्ययोविपरीतंपुण्यसहममध्येगुरुसहमंशोधयेत् । ततःसितेनशुक्रेणान्वितंयुक्तंकार्यम् । अत्रलग्नयोगोनकार्यः । शुक्रयुक्तत्वात्तनुवत्उक्तरीतितःसैकताकार्या।सायथा । शोध्यर्क्षशुद्धयाश्रयभांतरालेशुक्रोनचेदिति ततबु धाःमित्रनामसहमंविदुः । उदाहरणम् । पुण्यसहमं ९।२।४३।३५ गुरुसहममध्ये ५।३।२४।१३ शोधितेशेषं ८।०।४०।३८ शुक्रेण ७।२४।३१।४८ युतंसैकंजातंमित्रस हमम् ३।२५।१२।२६ ॥ ७ ॥ अथमाहात्म्याशासहमयोरानयनमाह ॥ पुण्यादिति । पुण्यसहमाद्भौमंशोधयेत्दिवाततःउक्तवल्लग्नयोगःसैकताचकार्या । नक्तंरात्रौअ

स्माद्विलोमंविपरीतंभौममध्येपुण्यसहमंशोध्यम्। तन्माहात्म्यसहमंस्यात्। अथाह्निदिवसेमंदाच्छनिमध्येशुक्रंविशोधयेत्। नक्तंरात्रौविलोमम्। शुक्रमध्येशनिःशोध्यः। शेषंलग्नयोगाद्युक्तवद्दूह्यंउक्तरीत्याज्ञेयम् । तदाशासहममिच्छासहमंस्यात्। उदाहरणम् । पुण्यसहममध्ये९।२।४३।३५भौमे८।१४।३२।३६शोधितेशेषम् ०।१८।१०।५९लग्नयुतंसैकंजातंमाहात्म्यसहमम् २।६।१४।९३शनिमध्ये६।६।४६।५४शुक्रे७।२४।३१।४८शोधितेशेषम् १०।१२।१५।६लग्नयुतंजातंआशासहमम् ११।०।१९।०॥८॥ अथसामर्थ्यभ्रातृसहमयोरानयनमाह ॥ सामर्थ्यमिति ॥ आराद्भौमात्तनुपंलग्नस्वामिनंविशोध्यदिवसेनक्तंरात्रौलग्नस्वामिमध्येभौमंविशोधयेत्लग्नयोगः सैकताचपूर्ववत्तत्सामर्थ्यसहमंस्यात् । लग्नस्वामीचेद्भौमस्तदाकिंकार्यमतआहतनुपेइतिलग्नस्वामिनिभौमेसतिजीवाद्विशुद्धचेत् सततंदिवारात्रौचतत्सामर्थ्यसहमंस्यात् । अथस

सामर्थ्यमारात्तनुपंविशोध्यनक्तंविलोमंतनुपेकुजेतु ॥ जीवाद्विशुद्धचेत्सततंपुरावद्भ्रातार्किहीनाद्गुरुतःसदाह्यः ॥ ९ ॥
दिनेगुरोश्चंद्रमपास्यनक्तंरविक्रमादर्कविधूचदेयौ ॥ रीत्योक्तयागौरवमर्कमार्केरपास्यवामंनिशिराजतातौ ॥ १० ॥

दाहोरात्रमार्किहीनात्शनिरहिताद्गुरुतःपुरावत्प्राक्संस्कारसाहितात्भ्राताभ्रातृसहमंस्यात् । उदाहरणम् । भौमात्तनुपंविशोध्यइत्युक्तं । अत्रलग्नस्वामीभौमोस्ति । अतः कारणात्गुरुमध्ये ८।२९।३५।१३ भौमे ८।१४।३२।३६ शोधितेशेषम् ०।१५।२।३७ लग्नयुतंसैकंजातंसामर्थ्यसहमम् २।३।६।३१ गुरुमध्ये ८।२९।३५।१३ शनौ ६।६।४६।५४ शोधितेशेषम् २।२२।४८।१९ लग्नयुतंसैकंजातंभ्रातृसहमं ४।१०।५२।१३॥ ९ ॥ अथगौरवराजतातसहमानयनमाह । दिनइति । दिनेदिवसेगुरुमध्ये चंद्रःशोध्यःरविर्योज्यः। नक्तंरात्रौगुरुमध्येरविःशोध्यश्चंद्रयोगःकार्यःउक्तयारीत्यासैकताचकार्यातत्गौरवसहमंभवतितद्यथाशोध्यर्क्षशुद्धयाश्रयभांतरालेक्रमेणदिवा

रात्रौसूर्यचंद्रौनचेत्तदासैकताकार्येत्यर्थः । दिनेवर्षप्रवेशेआर्केःशनिमध्येअर्कसूर्यविशोध्यनिशिरात्रौवामंविपरीतंसूर्यमध्येशनिमपास्यलग्नयोगःसैकताचकार्याराजता तसहमेभवतः । उदाह० । गुरुमध्ये ८।२९।३५।१३ चंद्रे ५।२२।९।४७ शोधितेशेषं ३।७।२५।२६ रविणा ९।७।३०।६ युतंसैकंजातंगौरवसहमम् १।१४।५५।३२ शनिमध्ये ६।६।४६।५४ सूर्येशोधिते ९।७।३०।६ शेषं ८।१९।१८।४८ लग्नयुतंजातंराजसहमं ९।७।२२।४२ तातसहमंच ९।७।२२।४२ ॥ १० ॥ अथमातृपुत्रजीवितांबुसहमानामानयनमाह ॥ मातेति ॥ दिवसेइंदुतश्चंद्रमध्येसितंशुक्रमपास्यसंशोध्यविलोमंनक्तंरात्रौशुक्रमध्येचंद्रःशोध्यःलग्नयोगःसैकताचकार्यातन्मातृसहमंस्यात्।

मातेंदुतोपास्यसितंविलोमंनक्तंसुतोऽहर्निशमिंदुमीज्यात् ॥ स्याज्जीविताख्यंगुरुमार्कितोन्हिवामंनिशीदंसममंबयांबु ॥११॥
कर्मज्ञमारान्निशिवाममुक्तंरोगाख्यमिंदुंतनुतःसदैव ॥ स्यान्मन्मथोलग्नपमिंदुतोऽन्हिवामंनिशींदुंतनुपंसदार्कात् ॥ १२ ॥

अहर्निशंदिवारात्रौवर्षप्रवेशेसति गुरुमध्येचंद्रःशोध्यःलग्नयोगःसैकताचकार्यातत्पुत्रसहमंस्यात् ॥ अथान्हिदिवसेशनिमध्येगुरुः शोध्यः इदंनिशिवामंगुरुमध्येशनिःशोध्यःलग्नयोगःसैकताचकार्यातज्जीविताख्यंसहमंस्यात् ॥ अंबयासमंचमातुःसहमतुल्यंअंबुसहमम् ॥ उदाहरणं ॥ चंद्रमध्ये ५ । २२ । ९ । ४७ शुक्रेशोधिते ७।२४।३१।४८ शेषम् ९।२७।३७।५९ लग्नयुतंजातंमातृसहमं १०।१५।४१।५३ गुरुमध्येचंद्रेशोधितेशेषं ३।७।२५।२६ लग्नयुतंसैकंजातंपुत्रसहमं ४।२५।२९।२० शनिमध्येगुरौशोधितेशेषं ९ । ७ । ११ । ४१ लग्नयुतंजातंजीविताख्यंसहमम् ९।२५।१५। ३५ मातुःसहममेवांबुसहमम् १० । १५ । ४१ । ५३ ॥ ११ ॥ अथ कर्मरोगमन्मथसहमानामानयनमाह ॥कर्मज्ञमिति ॥ दिवाभौममध्येबुधःशोध्यःनिशिरात्रौवामंबुधमध्येभौमःलग्नयोगःशोध्यःसैकताचकार्यातत्कर्मसहमंस्यात्।सदैव

।दिवारात्रौचतनुतःलग्नमध्येचंद्रःशोध्यःलग्नयोगःसैकताचकार्यातद्रोगसहमंस्यात् । दिवसेचंद्रमध्येलग्नस्वामीशोध्यःवामंनिशिलग्नस्वामिमध्येचंद्रःशोध्यःलग्नयोगःसैकताचकार्या तन्मन्मथोमदनस्तस्यसहमंस्यात् । इंदुंतनुपंलग्नस्वामीचंद्रश्चेत्तदाऽहोरात्रं अर्काल्लग्नस्वामीचंद्रः शोध्यः लग्नयोगः सैकताचकार्यामन्मथसहमंस्यात् ॥उदाहरणं॥ भौममध्येबुधेशोधितेशेषं ०।२।१६।२८ लग्नयुतंसैकंजातंकर्मसहमम् १।२०।२० । २२ लग्नमध्येचंद्रेशोधितेशेषं ६ ।२५।५४।७ लग्नयुतंजातंरोगसहमम् ७।१३।५८।१ चंद्रमध्येलग्नस्वामिनिभौमेशोधितेशेषं ९ । ७ । ३७ । ११ लग्नयुतंजातंमदनसहमं ९ । २५ । ४१ । ५ ॥ १२ ॥ अथकलिक्षमाशास्त्रसहमानामानयनमाह ॥कलिक्षमइति ॥ दिवागुरुमध्येभौमः शोध्यः विलोमंनिशिभौममध्येगुरुः शोध्यः पूर्वरीत्येतिलग्नयोगः सैकताचकार्यातत्कलिसहमंक्षमासहमंचभव

कलिक्षमेस्तोगुरुतोविशुद्धेकुजेविलोमंनिशिपूर्वरीत्या ॥ शास्त्रंदिनेसौरिमपास्यजीवाद्वामंनिशिज्ञस्ययुतिःपुरावत् ॥ १३ ॥

दिवानिशंज्ञाच्छशिनंविशोध्यबंध्वाख्यमेतन्निशिबंदकंस्यात् ॥ वामंदिवैतन्मृतिरष्टमर्क्षादिंदुंविशोध्योक्तवदार्कियोगात् ॥ १४ ॥

तः ॥ दिनेगुरुमध्येशनिःशोध्यः रात्रौशनिमध्येगुरुः शोध्यः ज्ञस्ययुतिःबुधयोगःकार्यःपुरावदितिशोध्यर्क्षशुद्ध्याश्रयभांतरालेबुधोनचेत्तदासैकताचकार्या । तच्छास्त्रसहमंस्यात् ॥ उदाहरणं ॥ गुरुमध्येभौमेशोधितेशेषम् ०।१५।२।३७ लग्नयुतंसैकंजातंकलिसहमम् २।३।६।३१ क्षमासहमंच २।३।६।३१ गुरुमध्येशनौशोधितेशेषं २।२२।४८।१९ बुधयुतंजातंशास्त्रसहमम् ११।५।४।२७॥ १३ ॥ अथबंधुबंदकमृत्युसहमानामानयनमाह॥ दिवानिशमिति ॥ दिवारात्रौवर्षप्रवेशेसतिबुधमध्येचंद्रःशोध्यःलग्नयोगः सैकताचकार्या ॥ तद्बंधुसहमंस्यात् ॥ निशिवर्षप्रवेशश्चेदेतद्बंधुसहमंबंदकसहमंस्यात् ॥ दिवावामंविपरीतंचंद्रमध्येबुधः शोध्यःलग्नयोगः सैकताचकार्यातदाबंदकंस्यात् ॥ दिवारात्रौवर्षप्रवेशेसति ॥ अष्टमर्क्षात्अष्टमभावमध्येचंद्रः शोध्यः शनिर्योज्यः उक्तवत्सैकताचकार्यामृतिसहमंस्यात् ॥ उदाहरणम्

बुधमध्येचंद्रेशोधितेशेषम् २।२०।६।२१ लग्नयुतंसैकंजातंबंधुसहमं ४।८।१०।१५ चंद्रमध्येबुधेशोधितेशेषं ९।९।५३।३९ लग्नयुतंजातंबंदकसहमं ९।२७।५७।३३
अष्टमभावमध्ये ७।१३।४९।३० चंद्रेशोधितेशेषं १।२१।३९।४३। शनियुतंजातंमृत्युसहमं ७।२८।२६।३७ ॥ १४॥ अथदेशांतरार्थसहमयोरानयनमाह ॥ देशांतरे
ति॥सततंदिवारात्रौवर्षप्रवेशेसातिनवमान्नवमभावमध्येधर्मेश्वरंनवमभावस्वामिनंविशोध्यउक्तवल्लग्नयोगः सैकताचकार्यातद्देशांतरसहमंस्यात् । अहर्निशंदिवारात्रौ
वर्षप्रवेशेसाति अर्थभावाद्धनभावाद्वित्तपंधनस्वामिनंविशोध्यपूर्वोक्तवल्लग्नयोगःसैकताचकार्या अर्थसहमंस्यात् ॥ उदाहरणं । नवमभावमध्ये ८।९।२६।३८ नवमभा

देशांतराख्यंनवमाद्विशोध्यधर्मेश्वरंसंततमुक्तवत्स्यात् ॥ अहर्निशंवित्तपमर्थभावाद्विशोध्यपूर्वोक्तवदर्थसद्म ॥ १९ ॥
सितादपास्यार्कमथान्यदाराव्हयंसदाप्राग्वदथान्यकर्म ॥ चंद्राच्छनिंवाममथोनिशायांशश्वद्वणिज्यंदिनबंदकोक्त्या ॥ १६ ॥

वस्वामिनंगुरुं ८।२९।३५।१३ विशोध्यशेषं ११।९।५१।२५ लग्नयुतंजातंदेशांतरसहमं११।२७।९५।१९धनभावमध्ये १।१३।४९।३०धनभावस्वामिनंशुक्रंविशोध्यशेषं
५।१९।१७।४२ लग्नयुतंजातंद्रव्यसहमं ६।७।२१।३६॥ १५ ॥ अथपरदारान्यकर्मवणिक्सहमानामानयनमाह । सितादपास्यार्कमिति । सदाहोरात्रंशुक्रमध्येसूर्यः
शोध्यः प्राग्वदितिलग्नयोगःसैकताचकार्या ॥ अन्यदाराव्हयंसहमंस्यात् ॥ अथदिवसेचंद्रमध्येशनिंविशोध्यवामंनिशायांशनिमध्येचंद्रः विशोध्यःलग्नयोगःसैकता
चकार्या अन्यकर्मसहमंस्यात् ॥ शश्वद्दिवारात्रौदिनेबंदकसहममित्युक्तयारीत्यासाध्यं तद्वणिक्सहमंस्यात् तद्यथा दिवारात्रौवर्षप्रवेशेसतिचंद्रमध्येबुधः शोध्यः
लग्नयोगःसैकताचकार्यावणिक्सहमंस्यात् ॥ उदाहरणं ॥ शुक्रमध्येसूर्येशोधितेशेषं १०। १७।१।४२ लग्नयुतंजातंपरस्त्रीसहमं ११।५।५।३६ चंद्रमध्येशनौशोधि

तेशेषं ११।१५।२२।५३ लग्नयुतंजातंअन्यकर्मसहमं ०।३।२६।४७ चंद्रमध्येबुधेशोधितेशेषं ९।९ ।५३। ३९ लग्नयुतंजातंवणिक्सहमं ९।२७।५७। ३३ ॥ १६ ॥
अथकार्यसिद्धिविवाहसहमयोरानयनमाह ॥ शनेरिति ॥ दिवसेशनिमध्येऽर्कंविशोध्यसूर्यराशिस्वामीयोज्यः रात्रौशनिमध्येचंद्रःशोध्यःचंद्रराशिस्वामीग्रहोयोज्यः।
सैकताचकार्या तत्कार्यसिद्धिसहमंस्यात् ॥ सततंदिवारात्रौवर्षप्रवेशेसतिशुक्रमध्येशनिःशोध्यःसैकताचकार्यातद्विवाहसहमंस्यात् । उदाहरणम् । शनिमध्येसूर्येशो
धितेशेषं ८।२९।१६।४८सूर्यराशिस्वामीशनिःतेनयुतंजातंकार्यसिद्धिसहमं ३।६।३।४२शुक्रमध्येशनौशोधितेशेषं १।१७।४४।५४लग्नयुतंसैकंजातंविवाहसहमं ३।५।४८।

शनेर्दिवार्केनिशिचंद्रमार्कौविशोध्यसूर्येंदुभनाथयोगात् ॥ स्यात्कार्यसिद्धिःसततंविशोध्यमंदंसितात्स्यात्तुविवाहसद्म ॥ १७॥
गुरोर्बुधंप्रोह्य भवेत्प्रसूतिर्वामंनिशींदुंशनितोविशोध्य ॥ षष्ठंक्षिपेदुक्तदिशासदैवसंतापसद्माऽरमपास्यशुक्रात्॥ १८ ॥
श्रद्धासदाप्रोक्तदिशाऽथपुण्यंविद्याख्यतःप्रोह्यसदापुरोक्त्या ॥ प्रीत्याख्यमुक्तंबलदेहसंज्ञेयशःसमेजाड्यमपास्यभौमात्॥ १९॥

४८॥१७॥अथप्रसवसंतापसहमयोरानयनमाह ।गुरोरिति॥ दिवसेगुरुमध्येबुधःशोध्यःनिशिवामंबुधमध्येगुरुःशोध्यःलग्नयोगःसैकताचकार्यातत्प्रसूतिसहमंस्यात् ॥
सदैवदिवारात्रौशनिमध्येचंद्रःशोध्यःषष्ठंक्षिपेत्षष्ठभावोयोज्यःउक्तनिशासैकताकार्यातत्संतापसहमंस्यात् ॥ आरमपास्यशुक्रादित्यग्रिमश्लोकेनसंबंधः ॥ उदाहर
णम्॥गुरुमध्येबुधेशोधितेशेषम्०।१७।१९।५लग्नयुतंसैकंजातंप्रसूतिसहमं २।५।२२।५९ शनिमध्येचंद्रेशोधितेशेषं०।१४।३७।७ रिपुभावेन ५।१३।४५।१६ युतंसैकंजातं
संतापसहमं ६।२८।२२।२३॥१८॥अथश्रद्धाप्रीतिबलदेहसहमानामानयनमाह॥श्रद्धेति॥सदाहोरात्रंशुक्रमध्येआरंभौमंविशोध्य।प्रोक्तदिशालग्नयोगःसैकताचकार्यात

च्छ्रद्धासहमंस्यात् ॥ सदादिवारात्रौविद्यासहममध्येपुण्यसहमंविशोध्यपुरोक्त्यालग्नयोगःसैकताचकार्यातत्प्रीतिसहमंस्यात् । अथपूर्वंयद्यशःसहममुक्तंतदेवबलदेहस
ञ्ज्ञंसहमद्वयंतत्रबलंसैन्यंनतुसामर्थ्यंतस्यपूर्वंकथितत्वात् ॥ देहःशरीरं ॥ जाड्यमपास्यभौमादित्यऽग्रिमश्लोकेनसंबंधः । उदाहरणम् । शुक्रमध्येभौमेशोधितेशेषं ११।
९।५९।१२लग्नयुतंजातंश्रद्धासहमं ११।२८।३।६ विद्यासहममध्येपुण्यसहमेशोधितेशेषं ८।०।४०।३८।लग्नयुतंजातंप्रीतिसहमं ८।१८।४४।३२पूर्वोक्तंयशःसहमंतदेवबल
सहमं०।१४।५५।३२देहसहमंच०।१४।५५।३२॥१९॥अथजाड्यव्यापारपानीयपातसहमानामानयनमाह । शनिरिति॥दिवसेभौममध्येशनिः शोध्यःचांद्रेर्बुधस्ययोगः

शनिर्विलोमंनिशिचांद्रयोगाद्व्यापारआराज्ज्ञमपास्यशश्वत् ॥ पानीयपातःशशिनंविशोध्यसौरेर्विलोमंनिशिपूर्ववत्स्यात् ॥ २० ॥
मंदंकुजात्प्रोझ्झ्यरिपुर्विलोमंरात्रौभवेद्भौमविहीनपुण्यात् ॥ शौर्यंविलोमंनिशिपूर्ववत्स्यादुपायईज्यंशनितोविशोध्य ॥ २१ ॥

विलोमंनिशिशनिमध्येभौमः शोध्यः बुधोयोज्यःसैकताचकार्याजाड्यसहमंस्यात् । शश्वद्दिवारात्रौभौममध्येबुधःशोध्यःलग्नयोगःसैकताचकार्या तद्व्यापारसहमंस्यात्।
दिवाशनिमध्येचंद्रःशोध्यःरात्रौचंद्रमध्येशनिः शोध्यःपूर्ववत्स्यादितिलग्नयोगःसैकताचकार्यातत्पानीयपातसहमंस्यात् ॥ उदाहरणं॥ भौममध्येशनौशोधितेशेषं २।
७।४५।४२बुधयुतंजातंजाड्यसहमं १०।२०।५१।५०भौममध्येबुधेशोधितेशेषं ०।२।१६।२८लग्नयुतंसैकंजातंव्यापारसहमं १।२०।२०।२२ शनिमध्येचंद्रेशोधितेशेषं०।
१४।३७।७ लग्नयुतंसैकंजातंपानीयपातसहमं २।२।४१।१ ॥ २० ॥ अथशत्रुशौर्योपायसहमानामानयनमाह॥ मंदमिति । दिवसेभौममध्येशनिःशोध्यःरात्रौविलोमं
शनिमध्येभौमःशोध्यः लग्नयोगः सैकताचकार्यातद्रिपुसहमंस्यात् । दिवसेपुण्यसहममध्येभौमः शोध्यः रात्रौभौममध्येपुण्यसहमंशोध्यंपूर्ववत्स्यादितिलग्नयोगः सैक

ताचकार्याशौर्यसहमंभवति ॥ उपायईज्यंशनितोविशोध्यइत्यग्रिमश्लोकेनसंबंधः। उदाहरणम्। भौममध्येशनौशोधितेशेषं । २ । ७ । ४५ । ४२ । लग्नयुतंसैकंजातं शत्रुसहमं । ३ । २५ । ४९ । ३६ । पुण्यसहममध्येभौमेशोधितेशेषं । ० । १८ । १० । ५९ । लग्नयुतंसैकंजातंशौर्यसहमं । २ । ६ । १४ । ५३ ॥ २१ ॥ अथदरिद्रगुरुतासहमयोरानयनमाह ॥ वाममिति । दिवसेशनिमध्येईज्योगुरुःशोध्यः रात्रौगुरुमध्येशनिः शोध्यः लग्नयोगः सैकताचकार्यातदुपायसहमंस्यात् ॥ दिवसेपुण्यसहममध्येबुधः शोध्यः बुधयोगः कार्यः रात्रौबुधमध्येपुण्यसहमंशोध्यंबुधयुक्तंकार्यसैकताचकार्यातद्दरिद्रसहमंस्यात् ॥ दिवसेसूर्योच्चमध्येसूर्यः शोध्यः

वामंनिशिज्ञंतुविशोध्यपुण्याज्ज्ञयुग्विलोमंनिशितद्दरिद्रम् ॥ सूर्योच्चतःसूर्यमपास्यनक्तंचंद्रंतदुच्चाद्गुरुतापुरोक्त्या ॥ २२ ॥
कर्काद्धतः३।१९प्रोज्झ्यशनिंस्याज्जलाध्वान्यथानिशि ॥ पुण्याच्छनिंविशोध्याऽन्हिवामंनिशितुबंधनम् ॥ २३ ॥

नक्तंरात्रौचंद्रोच्चमध्येचंद्रःशोध्यःपुरोक्त्यालग्नयोगः सैकताचकार्यातद्गुरुतासहमंस्यात् ॥ उदाहरणं ॥ शनिमध्येगुरौशोधितेशेषं ९ । ७ । ११ । ४१ । लग्नयुतंसैकं जातंउपायसहमं ९ । २५ । १५ । ३५ । पुण्यसहममध्येबुधेशोधितेशेषं ० । २० । २७ । २७ बुधयुतंजातंदारिद्र्यसहमं ९।२।४३।३५।सूर्योच्चमध्ये ०।१० सूर्येशोधितेशेषं ३ । २ । २९ । ५४ लग्नयुतंसैकंजातंगुरुतासहमं ४।२०।३३।४८॥२२॥ अथजलपथबंधनसहमयोरानयनमाह ॥ कर्काद्धतइति ॥ दिवाकर्काद्धतः सार्द्धराशित्रय मध्ये ३ । १९ शनिंशोध्यअन्यथानिशिरात्रौशनिमध्येसार्द्धराशित्रयं ३ । १९ विशोध्यलग्नयोगः सैकताचकार्या ॥ जलाध्वा जलपथसहमंस्यात् ॥ अन्हिदिव सेपुण्यसहममध्येशनिः शोध्यः रात्रौशनिमध्येपुण्यसहमंशोध्यंलग्नयोगः सैकताचकार्यातद्बंधनसहमंस्यात् ॥ उदाहरणं ॥ सार्द्धराशित्रयमध्ये । ३।१९। शनौशो

धितेशेषं ९।८।१३।६। लग्नयुतंजातंजलपथसहमं ९।२६।१७।० पुण्यसहममध्येशनौशोधितेशेषं २।२९।५६।४१ लग्नयुतंसैकंजातंबंधनसहमं ४। १४। ०।३५॥२३॥
अथकन्याश्वसहमयोरानयनमाह । चंद्रइति । सदादिवारात्रौशुक्रमध्येचंद्रः शोध्यः उक्तवदितिलग्नयोगः सैकताचकार्यातत्कन्यासहमंस्यात् । दिवसेपुण्यसहमस
ध्येसूर्यः शोध्यः रात्रौसूर्यमध्येपुण्यसहमंशोध्यं । आयभावएकादशभावोयोज्यः सैकताचकार्यातदश्वसहमंस्यात् । उदाहरणं । शुक्रमध्येचंद्रेशोधितेशेषं २।२।२२।१
लग्नयुतंसैकंजातंकन्यासहमं ३।२०।२५।५५ पुण्यसहममध्येसूर्येशोधितेशेषं ११।२५।१३।२९ एकादशभावेन १०।९।२६।३८ युतंजातंअश्वसहमं १०।४।४०।७
अस्मिन्सहमद्वयेसंमतिर्नास्तिसमरसिंहेनानुक्तत्वात् ॥ अस्मिन्संज्ञातंत्रेशोध्यशोधकयोर्मध्येलग्नंचेन्नभवति तदासहमेएकोराशिर्योज्यः इत्युक्तमस्ति । तर्हि अत्रार्थे
संमतिवाक्यंकुत्रापिनलभ्यते। यवनानांमतेपिसैकतानास्ति। समरसिंहेलग्नाद्वितीयभवनादित्यपिपाठस्तिष्ठति। अस्मिन्पाठेसैकतासमायाति। अत्रग्रंथकर्त्रालग्नद्वितीयभ

चंद्रःसितादपास्योक्तंसदाकन्याख्यमुक्तवत् ॥ पुण्यादर्कमपास्याययोगादश्वोऽन्यथानिशि ॥ २४ ॥

वनादितिपाठंधृत्वासहमेषुसैकतोक्ता परंतुसमरसिंहेतथायवनताजिकेतथामनुष्यताजिकेलग्नाद्वितीयभवनादित्येवपाठोस्ति। अस्मिन्पाठेसैकतानास्ति।एवंपुरस्कृत्यसर्वै
राचार्यैः सहमेषुसैकतानोक्ता। अत्रोदाहरणं । यदाहसमरसिंहः। दिवसेदिनपतिभोग्याच्छशिभुक्तानंशकान्संमील्य । अंतस्थितराशियुतांस्त्रिंशत्प्रत्येकतः कृत्वा ॥१॥
यद्यंतरराश्यंतर्नभवति लग्नंतदाऽस्यभुक्तांशाः मध्येक्षेप्याः मध्यस्थितेतुभोग्यांशकाः पात्याः लग्नाद्वितीयभवनात्त्रिंशत्प्रत्येकतः शोधितेयत्रविश्राम्याति तत्र
र्क्षेविज्ञेयंपुण्यसहममिति । दिवसेवर्षप्रवेशेसतिसूर्यस्यराशिंत्यक्त्वा अंशादिकंस्थाप्यं अंशास्त्रिंशदंशमध्येशोध्याः कलादिकंषष्टिमध्येशोध्यंअंशादिकंयदवशिष्टंत
द्भोग्यंतन्मध्येचंद्रराशिंत्यक्त्वा अंशादिकंयोज्यंतदनंतरंसूर्याधिष्ठितराशेः सकाशादग्रिमोयोराशिस्तस्माद्गणनयायत्संख्याकश्चंद्राधिष्ठितराशेः सकाशात्पूर्वराशि

पुण्य	गुरु	विद्या	यश	मित्र	महा	आशा	सामर्थ्य	भ्राता	गौरव	राज	तात	माता	सुत	जीव	अंबु	कर्म	रोग	मद	कलि	क्षमा	शास्त्र	बंधु	बंधक	मृत्यु
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५
९	५	५	०	३	२	११	२	४	१	९	९	१०	४	९	१०	१	७	९	२	२	११	४	९	७
२	३	३	१४	२५	६	०	३	१०	१४	७	७	१५	२५	२५	१५	२०	१३	२५	३	३	५	८	२७	२८
४३	२४	२४	५५	१२	१४	१९	६	५२	५५	२२	२२	४१	२९	१५	४१	२०	५८	४९	६	६	४	१०	५७	२६
३५	१३	१३	३२	२६	५३	०	३१	१३	३२	४२	४२	५३	२०	३५	५३	२२	१	५	३१	३१	२७	१५	३३	३७
देशां तर	धन	अन्य स्त्री	अक	वणिक्	का०	विवाह	प्रसूति	संताप	श्रद्धा	प्रीति	बल सैन्य	देह	जाड्य	व्यापार	पानयि	शत्रु	शौर्य	उपाय	दरिद्र	गुरुता	जल	बंध	कन्या	अश्व
२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०
११	६	११	०	९	३	३	२	६	११	८	०	०	१०	१	२	३	२	९	९	४	९	४	३	१०
२७	७	५	३	२७	६	५	५	२८	२८	१८	१४	१४	२०	२०	२	२५	६	२५	२	२०	२६	१४	२०	४
५५	२१	५	२६	५७	३	४८	२२	२२	३	४४	५५	५५	१	२०	४१	४९	१४	१५	४३	३३	१७	०	२५	४०
१९	३६	३६	४७	३३	४२	४८	५९	२३	६	३२	३२	३२	५०	२२	१	३६	३६	३५	३५	४८	०	३५	५५	७

भवति । तावत्यः संख्याः पूर्वानीतांशेपरिस्थाप्याः । तदनंतरंप्रत्येकतः कृत्वात्रिंशप्रत्येकंप्रत्येकमितित्रिंशत्प्रत्येकतः राशीनामंशाः कार्याः । अथःस्थांशयुताः तदनंतर सूर्यराशेः सकाशाच्चंद्रराशिर्यावदनयोर्मध्येलग्नराशिश्चेन्नभवति तदालग्नस्यराशित्यक्त्वांऽशायोज्याः । अनयोर्मध्येलग्नराशिश्चेत्भवति तदालग्नस्यभो ग्यांशाःशोध्याः तदनंतरंयदास्यभुक्तांशायुक्तास्तदालग्नाद्गणनाक्रमः । यदालग्नस्यभोग्यांग्नशाःशोधिताः तदाधनभावाद्गणनाक्रमः अनयारीत्यागणनायांप्रतिरा शौत्रिंशात्रिंशच्छो धतेयस्मिन्राशौत्रिंशन्नशुध्यति तस्मिन्राशौपुण्यसहमंज्ञेयम् । लग्नद्वितीयभवनादितिपाठे सूर्यचंद्रयोर्मध्येलग्नंनभवति । अथवा भवति । तदा धनभवनादेवगणनाक्रमः नतुलग्नात् । उदाहरणं । सूर्यः ९।७।३०।६ चंद्रः ५।२२।९।४७ लग्नं० ।१८।३।५४ सूर्यस्यभोग्यांशमध्ये २२।२९।५४ चंद्रस्यभुक्तांशाः २२।९।४७ युक्ताःजाताः ४४।३९।४१ सूर्यचंद्रयोरंतरालराशिभिर्युक्ताःजातोयमंकोराश्यादिः ३।१४।३९।४१ अस्यांशाः १०।४।३९।४१ सूर्यचंद्रयोर्मध्येलग्नंना स्ति इतिकारणाल्लग्नस्यभुक्तांशैः १८।३।५४ युक्ताजाताः १।३२।४३।३५ लग्नात्रिंशत्प्रत्येकतः शोधितेजातंसिंहराशौपुण्यसहमं ४।२।४२।३५ धनभवनात्रिंशत्प्र त्येकतःशोधितेजातंकन्याराशौपुण्यसहमं ५।२।४२।३५ अनयारीत्यासैकतासमायाति । एवंपाठयोर्विवादः लग्नाद्वितीयभवनादितिपाठेएतावतीयुक्तिरस्ति यदाल ग्नस्यभुक्तांशाः युक्तास्तदालग्नस्यभोग्यमवशिष्टंइतिकारणाल्लग्नाद्गणनाक्रमः तत्रलग्नसंबंधस्तिष्ठति यदालग्नस्य भोग्यांशाः शोधितास्तदालग्नसंबंधोनास्ति इतिकार णाद्धनभवनाद्गणनाक्रमः अत्रलग्नशेषंकिमपिनास्ति एतावतीयुक्तिरस्ति सर्वग्रंथेषुसंमतिरस्ति संमतेरभावाल्लग्नद्वितीयभवनादित्यपिपाठः । तथाचोक्तंमनुष्यजातके "भोग्यादुक्तमप्रूनियावदखिलान्यंतर्भयुक्तान्यतोलग्नेबाह्यगतेऽस्यभुक्तसहितंभोग्योनमंतःस्थिते ॥ कृत्वाराशिमपास्तिलेनदहनैर्लग्नाद्द्वितीयाच्चतत्पुण्याद्यानिभवंति तत्रसहमान्यंशे विरामोयतः" ॥ २४ ॥

अथसहमोत्पत्तिमभिधायतत्फलान्यभिधास्यमानोवर्षप्रवेशात्कतिदिवसैः सहमफलावाप्तिः स्यादित्याकांक्षांपरिहरंस्तत्प्राप्तिदिवसानयनमाह । स्वनाथहीनमिति । यस्यसहमस्यशुभाशुभफलावाप्तिदिवसाज्ञातुमिष्टास्तत्सहमराश्यादिकेकर्मभूमौस्थाप्यं । स्वनाथेनस्वीयस्वामिनाग्रहेणहीनमूनंकार्यमवशिष्टस्यांशाःकार्यास्तेतत्सहमाक्रांतराशिस्वीयोदयेनविनिघ्नाः त्रिशत्याशतत्रयेणाविहृताभक्ताःयल्लब्धादिवसास्तैःकृत्वातेषांसद्मनांसहमानांपाकःफलपाककालःस्यात् ॥ अत्रागतैर्दिनसैःत्रिंशत्भक्तैःवर्षप्रवेशकालिकोराश्यादिः स्पष्टसूर्ययुक्तस्तावतिसूर्येभुक्तेसतितत्सहमस्यफलपाककालोभवतीति केचित्तुसहमेश्वरमहादशाप्रवृत्तिदिनादेवतावद्भिरानीतैर्दिवसैःतद्दशायांअन्यद्दशायांवाफलपाकइति ॥ ननुसहमसहमेश्वरयोर्यदाराश्यादिसाम्यंस्यात्तदांतराभावादेवतत्सहमदिवसलब्धोकथंसहमफलादिनज्ञानंस्यादित्यतआह । तद्द

स्वनाथहीनंसहमंतदंशाः स्वीयोदयस्थाविहृतात्रिशत्या ॥ तत्सद्मपाकोदिवसैर्हिलब्धैःस्यात्तद्दशायांतदसंभवेवा ॥ २८ ॥

शायामिति।सत्यंतदसंभवेवाअंतराभावाद्दिवसाप्राप्तौसत्यांतत्सहमनाथदशायामेवसहमफलप्राप्तिःस्यात् तत्रापिसूक्ष्मकालज्ञानंत्वंतर्दशायांवाविदशायांवास्यादितिनिष्कर्षः । उदाहरणं । पुण्यसहमं ५।५।२५।१ स्वस्वामिनाबुधेन३।६।१४।१२हीनंशिष्टं१।२९।१०।४९ अस्यांशाः ५९।१०।४९ कन्यास्थसहममितिकन्योदयेन ३३५ गुणितंजातं १९८२५।२३।३५ त्रिशत्या ३०० भक्तं लब्धादिवसाः ६६ घटी ९ पलानि ४ वर्षप्रवेशदिवसादेतावत्सुदिनेष्वतीतेषुपुण्यसहमफलपाकः । अथवा पुण्यसहमाधीशबुधमहादशायांबहुदिनवत्यांबुधमहादशाप्रवेशदिनादेतावत्सुदिनेष्वतीतेषुपुण्यसहमफलपाकः यद्यल्पदिनवात्त्वंयदावासहमेश्वरः ॥ २५ ॥

अथसहमानांफलानिव्याख्यायंते ॥ स्वोच्चादीति । सहमपःसहमराशिस्वामी स्वोच्चादिस्वगृहस्वोच्चस्वहद्दास्वत्रैराशिकस्वमुसल्लहपतत्स्थानस्थःसन् अथवासत्पद
गतःशुभस्थानस्थःसन् उपलक्षणत्वान्मित्रगृहगतःसुहृत्सौम्यदृष्टोयुतोवायदिलग्नदर्शीलग्नंपश्यति तदावीर्यान्वितः वीर्येणबलेनान्वितोयुक्तः बलीत्यर्थः ॥ सहम
स्वामीस्वोच्चादिसत्पदगतःसन् यदि अंगंलग्नंनेक्षतेनपश्यतितदाअसौबलीनभवति निर्बलइत्यर्थः । रविशशीति । रविशशिभ्यामाश्रितेयेभेराशीतयोःराश्योः ईशौ
स्वामिनौतद्यथा । जन्मकालेसूर्योयस्मिन्राशावस्तितद्राशिस्वामी । तथाजन्मकालेचंद्रोयस्मिन्राशावस्तितद्राशिस्वामी । जन्मकालादतीतागतामावास्यायावत्घटीपरि

स्वोच्चादिसत्पदगतोयदिलग्नदर्शीवीर्यान्वितःसहमपोयदिनेक्षतेंगं ॥ नासौबलीरविशशिश्रितभेशदर्शपूर्णांतलग्नपबलस्यविचारणेत्थम्
॥२६॥ पंचवर्गीबलेनोनोनहर्षस्थानमाश्रितः ॥ अबलोऽयंलग्नादर्शीबलीस्वल्पेऽस्तिचेत्पदे ॥ २७॥ मिताऽस्ति तस्मिन्कालेतात्क

लिकसूर्यात्लग्नंसाध्यं तत्स्वामी तथाजन्मकालातीतपूर्णांतलग्नस्वामी । एतेषांचतुर्णांबलस्यैवंविचारः । हिल्लाजेआयुर्दायानयने तथा मनुष्यजातकेआयुर्दायान
यने एतेषांबलविचारस्योपयोगः प्रकृतेअत्रप्रयोजनाभावेपिप्रसंगादुक्तम् ॥ २६ ॥ अथनिर्बलसबलत्वलक्षणमाह ॥ पंचवर्गीति । पंचवर्गीबलंप्रागुक्तं तेनऊनःशरो ॥ ४२ ॥
नोहीनबलइत्युक्तः । नंदत्रिषडित्यादिचत्वारिहर्षस्थानानि प्रागुक्तानि । तन्मध्येएकमपिहर्षस्थानंनाश्रितः । तथालग्नादर्शीलग्नमपिचेन्नपश्यति तदाअयंग्रहः
अबलः निर्बलोज्ञेयः । चेत्स्वल्पेपदेऽस्तितदाबली । तद्यथा ॥ स्वगृहस्वोच्चस्थानेग्रहेसति महाधिकारः । स्वहद्दायांग्रहेसतिमध्यमोऽधिकारः । स्वत्रैराशिकेस्वमुस

छद्मग्रहेसति खल्पोऽधिकारः । अतएवमाङ्गैर्बलतारतम्यमुक्तं । त्रिंशत्स्वगेविंशतिरात्मतुंगेइत्यादि । पदंस्थानं एवंस्वल्पेपिपदेत्रैराशिकमुसल्लहाख्येस्थानेस्थितः सन्लग्नंपश्यति । तदाबलीग्रहोज्ञेयः ॥ २७ ॥ एवंसहमाधिपस्यबलाबलंज्ञात्वेदानींसहमस्यवृद्धिर्न्हासावाह ॥ स्वस्वामिनेति । यत्सहमंस्वस्वामिनासहितंदृष्टं वाअथवाशुभग्रहैः सहितंदृष्टंवाभवति यदिप्रागुक्तप्रकारेणसहमस्वामीबलीस्यात् तदातत्सहमस्यवृद्धिः फलदातृत्वेसामर्थ्यंस्यात् । यत्सहमंचेत्स्वामिना अथवाशुभग्रहै

स्वस्वामिनाशुभखगैःसहितंचदृष्टंस्वामीबलीचयदितत्सहमस्यवृद्धिः॥यत्स्वामिनाशुभखगैश्चनयुक्तदृष्टंतत्संभवोनहिभवेदिति चिंत्यमादौ २८ अष्टमाधिपतिनायुतेक्षितंपापदृग्युतमथेत्थशालितैः ॥ संभवेऽपिविलयंप्रयातितत्तेनजन्मनिपुरेदमीक्ष्यताम् ॥ २९ ॥ आदौजन्मनिसर्वेषांसहमानांबलाबलम् ॥ विमृश्यसंभवोयेषांतानिवर्षेविचिंतयेत् ॥ ३० ॥

र्नयुक्तंनदृष्टंतदातत्सहमस्यनसंभवः फलदातृत्वसामर्थ्यंनभवेत् नामसदृशंफलंनददातीत्यर्थः । इत्यादौप्रथमतश्चिंत्यंविचार्यम् ॥ २८॥ अथान्यत्सहमासंभवलक्षणमाह ॥ अष्टमेति ॥ यत्सहमंवर्षलग्नादष्टमाधिपतिनाअष्टमराशिस्वामिनायुतंईक्षितंदृष्टंवा । अथवा।पापग्रहेणदृष्टंयुतंवा । अथवा । तैरष्टमराशिस्वामिनापापग्रहैर्वाइत्थशालीमुथशिलंकरोति तदास्वस्वामिनाशुभखगैः सहितमित्यादिसहमस्यफलप्राप्तिसंभवेऽपि विलयंनाशंयाति । सहमंनामसदृशंफलंनददातीत्यर्थः । तेनकारणेनजन्मनिजन्मकालेप्रथमतः इदंसहमस्यबलाबलमीक्ष्यतांविचार्यताम् ॥२९॥ अथबलिष्ठसहमस्यसाधनंनिर्बलस्यनिराकरणमित्यतआह ॥ आदाविति ॥ आदौ

प्रथमतः जन्मनिजन्मकालेसर्वेषांपंचाशत्सहमानांबलाबलंविशेषज्ञात्वायेषांफलप्राप्तिसंभवस्तानिवर्षेविचिंतयेत् ॥ येषांतुसहमस्वामिनासर्वप्रकारेणनैर्बल्यंज्ञातंतानि वर्षेकदापिनविचारयेदित्यर्थः ॥ ३० ॥ एवमुक्तप्रकारेणसहमानांसबलत्वेसतिफलदातृत्वमुक्तं । इदानींसमस्तसहमानांफलानिउच्यंते । तत्रादौपुण्यसहमस्यफलमाह ॥ सबलेइति । सबलेपुण्यसहमेसति शुभग्रहैःस्वामिनाचदृष्टयुतेसति धर्मस्यसिद्धिर्धनागमःधनप्राप्तिः।व्यत्ययेसहमस्यनिर्बलत्वेसतिपापग्रहदृष्टयुतेसतिव्यत्ययंधर्मनाशः धननाशश्चेतिफलंविदुःवदंति ॥ ३१ ॥ अथास्याशुभफलंसापवादमाह ॥ लग्नादिति । वर्षलग्नात्षष्ठाष्टमद्वादशस्थानस्थंपुण्यसहमंयदाभवतितदाधर्म

सबलेपुण्यसहमेधर्मसिद्धिर्धनागमः ॥ शुभस्वामीक्षितयुतेव्यत्ययेव्यत्ययंविदुः ॥ ३१ ॥ लग्नात्षष्ठाष्टरिःफस्थंधर्मभाग्ययशो
हरम् ॥ शुभस्वामिदृशांप्रांतेसुखधर्मादिसंभवः ॥ ३२ ॥ पापयुक्शुभदृष्टंचेदशुभंप्राक्ततःशुभम् ॥ शुभयुक्तंपापदृष्टमा
दौशुभमसत्परे ॥ ३३ ॥ यत्राब्देपुण्यसहमंशुभंसोऽत्रशुभावहः ॥ अनिष्टेऽस्मिन्नशुभोनेतिपुण्यमादौविचारयेत् ॥ ३४ ॥

भाग्ययशसांनाशकंभवेत् । एतत्स्थानास्थितंसत् शुभग्रहेणस्वामिनावादृष्टंतदाप्रांतेवर्षांतेसुखधर्मादिसंभवःप्राप्तिःस्यात् । अर्थाद्वर्षपूर्वार्द्धेअशुभफलम् ॥ ३२ ॥ अथपापशुभग्रहसंबंधेनयुतिदृष्टयोःफलमाह॥ पापयुगिति । तत्पुण्यसहमंपापयुक्तंशुभदृष्टंचचेद्भवति तदाप्राक्पूर्वार्द्धेअशुभंभवेत । वर्षस्योत्तरार्द्धेशुभंस्यात् । यदातुपुण्यसहमंशुभयुक्तंपापदृष्टंचेत्तदादौवर्षपूर्वार्द्धेशुभंस्यात् । परेवर्षस्योत्तरार्द्धेअसत् अशुभंस्यात् । यदातुपापयुक्तंपापदृष्टंचेत्तदासंपूर्णवर्षमशुभंभवेत् । यदातुशुभग्रहयुक्तं शुभग्रहदृष्टंचेत्तदासंपूर्णवर्षपर्यंतंशुभफलंभवतीत्यर्थतः सिद्धम् ॥ ३३ ॥ अथपुण्यसहमप्रशंसामाह ॥ यत्राब्दइति । यत्राब्देयस्मिन्वर्षेपुण्यसहमंशुभंशुभफलजन

कंसोऽब्दःशुभावहः । तद्वर्षंशुभफलदंज्ञेयमित्यर्थः । यस्मिन्वर्षेपुण्यसहमेअनिष्टेसति तदाशुभोनेतिशुभफलंवर्षमध्येनददातीत्यर्थः । अशुभमेवददातीत्यतःकारणा त् पुण्यसहममादौप्रथमतः विचारयेत् ॥ ३४ ॥ अथपुण्यसहमस्यजन्मलग्नेत्वनिष्टस्थानस्थितस्याशुभफलमाह ॥ सूताविति । सूतौजन्मसमयलग्नेषष्ठाष्टरिःफस्थे रिःफशब्देनद्वादशस्थानं एतत्स्थानस्थितंचेत्पुण्यंपुण्यसहमंभवति । अब्देवर्षेपुनः पापहतंपापयुतंदृष्टंवातदाधर्मार्थसौख्यानांघातकंभवति पत्यौपुण्यसहमस्वामिनि दग्धेऽस्तंगतेतथाफलंधर्मार्थसौख्यानांघातकंभवति ॥ ३५ ॥ सहमानीति । अखिलानिसमग्राणिसहमानिइत्थममुनाप्रकारेणसूतौजन्मलग्नेवर्षेचचिंतयेत् । मांद्यं

सूतौषष्ठाष्टरिःफस्थेमध्येपापहतंपुनः ॥ पुण्यंधर्मार्थसौख्यघ्नंपत्यौदग्धेफलंतथा ॥ ३५ ॥ सहमान्य
खिलानीत्थंसूतौवर्षेविचिंतयेत् ॥ मांद्यारिकलिमृत्यूनांव्यत्ययादादिशेत्फलम् ॥ ३६ ॥ कार्यसिद्धि
सहमंयुतंशुभैर्दृष्टमूथशिलगंजयप्रदम् ॥ संगरेऽथशुभपापदृष्टियुक्क्लेशतोजयउदीरितोबुधैः ॥ ३७ ॥

रोगः।अरिःशत्रुः।कलिःझकटकः।मृत्युःप्रसिद्धः।अशुभसहमस्योपलक्षणत्वाद्दारिद्र्यसहममपि।अतएवग्रंथकर्ताअग्रेवक्ष्यति।'दारिद्र्यमृतिमांद्यारिका।लिपूक्तोविपर्ययइति' एषुसहमेषुव्यत्ययात्पुण्यसहमफलाद्विपरीतंफलमादिशेत् । तद्यथा । पुण्यसहमवत्स्वोच्चादिसत्पदगतोयदिलग्नदर्शीत्येतच्छ्लोकमारभ्यसूतौषष्ठाष्टरिःफस्थमित्ये तावत्पर्यंतंविचारेक्रियमाणेयदिमांद्यारिकलिमृत्यूनांसहमानांशुभफलमागतं तदाअशुभफलंवाच्यम् । यदित्वशुभफलमागंततदाशुभफलंवाच्यमित्यर्थः ॥ ३६ ॥ अथकार्यसिद्धिसहमस्यशुभाशुभफलमाह । कार्यसिद्धीति । कार्यसिद्धिसहमंशुभैः शुभग्रहैर्युतंदृष्टंवातथाशुभग्रहैर्मुथशिलश्चेत्कृतस्तदासंगरेसंग्रामेजयप्रदं शत्रुनाशः

 स्वोत्कर्षश्चभवतीत्यर्थः । अथेत्यनंतरं तत्कार्यसिद्धिसहमंशुभपापग्रहदृष्टंयुक्तंवातदाक्लेशतोत्यायासेनबुधैः पंडितैर्जयउदीरितः कथितः । संगरइत्युपलक्षणंविवादादे
रपि ॥ ३७ ॥ अथकलिसहमस्यशुभाशुभफलमाह । कलीति । कलिः झकटकस्तस्यसहमंमिश्रखगैः शुभपापग्रहैर्दृष्टंसंयुतंवानभवति । तथा । यदिपापसुथशिलगंपाप
 ग्रहकृतमुथशिलयोगश्चेद्भवति तदा कलेः कलहप्रसंगान्मृतिंमरणंप्राप्नोति । अथेत्यनंतरंतत्रकलिसहमेसौम्यैः शुभग्रहैः सहितेयुक्तेऽवलोकितेदृष्टेवासति कलौ
कलहेजयमेति स्वोत्कर्षंप्राप्नोति । यदिमिश्रदृशितः शुभपापग्रहदृष्टिश्चेद्भवति । तदाकलिव्यथेकलिश्चव्यथाचकलिव्यथे कलिः कलहः व्यथादुःखंच

कलिसद्ममिश्रखगदृष्टिसंयुतंयदिपापमूथशिलगंकलेर्मृतिम् ॥ अथतत्रसौम्यसहितावलोकितेजयमेतिमिश्रदृशितःकलिव्यथे ॥ ३८ ॥
विवाहसद्माधिपसौम्यदृष्टंयुतंशुभैर्मूथशिलंशुभाप्तिम् । कुर्याद्यदामिश्रसमेतदृष्टंकष्टादथक्रूरमृतीश्वरैर्न ॥ ३९ ॥
यशोधिपेनैधनगेखलेनयुतेक्षितेसद्मयशसोविनाशः ॥ पापार्जितस्यायशसोऽस्तिलाभोनष्टौजसिस्यात्कुलकीर्त्तिनाशः ॥ ४० ॥

तेभवतः ॥ ३८ ॥ अथविवाहसहमस्यशुभाशुभफलमाह ॥ विवाहेति । विवाहसद्मसहमंअधिपेनस्वामिनायुतंदृष्टंवा । तथाऽन्यैर्वासौम्यैःशुभग्रहैर्दृष्टंयुक्तंवास्यात्तथा
शुभैर्मुथशिलं शुभैः शुभग्रहकृतमुथशिलयोगश्चेत्तदाशुभाप्तिंविवाहप्राप्तिंकुर्यात् । यदामिश्रसमेतदृष्टंमिश्रैः शुभाशुभग्रहैः युक्तंदृष्टंवाचेत्तदाकष्टात्क्लेशेनविवाहप्राप्तिंकु
र्यात् । अथ क्रूरैःपापैर्विवाहसहमंयुतंदृष्टंवामुथशिलीकृतंवा तथामृतीश्वरेणतत्फलम्वाद्विवाहसहमाद्वाअष्टमस्थानाधीश्वरेणयुतंदृष्टंवामुथशिलीकृतंवास्यात्तदानतस्मिन्वर्षे
विवाहोनैवभवेत् ॥ ३९ ॥ अथयशः सहमस्याशुभफलमाह ॥ यशइति ॥ यशोधिपेयशः सहमस्वामिनिनैधनगेऽष्टमस्थानगतेखलेनपापग्रहेणयुतेदृष्टेवासतिअनेक

कालार्जितस्यसद्यशसोविनाशःस्यात् । किंतुपापसंबंधेनार्जितस्यायशसोऽस्तिलाभः । तादृशेऽष्टमस्थितेसतिपुनर्नष्टौजसि अस्तंगतेसतिकुलकीर्तिनाशःस्यात् ॥ ॥ ४० ॥ अथपुनरपियशःसहमस्यशुभाशुभफलमाह ॥ शुभेति । यशःसहमपतिनासहशुभेत्थशालेशुभग्रहेणसाकंमुथशिलयोगेसतिशुभदृक्युतेवासतिबलान्वितेब लिष्ठेसतियशसोऽभिवृद्धिःस्यात् । तथायुद्धेजयःस्यात् । तथावाहनानांगजाश्वादीनांशस्त्राणांचलाभःस्यात् । तथायशः सहमपतेः पापग्रहेणसहईसराफयोगे सतिअयशोर्थनाशश्चस्यात् ॥ ४१ ॥ अथाशासहमस्यशुभाशुभफलमाह ॥ आशेति । आशासहमंलग्नात् षष्ठाष्टमरिःफवर्जितंएतत्स्थानस्थितंनभवति । तथात

शुभेत्थशालेशुभदृग्युतेवाबलान्वितेस्याद्यशसोऽभिवृद्धिः । युद्धेजयोवाहनशस्त्रलाभःपापेसराफादयशोर्थनाशः ॥ ४१ ॥

आशातदीशश्चषडष्टरिःफविवर्जितःसौम्ययुतेक्षितश्च । स्याद्वांच्छितार्थांबरवाहनादिलाभःखलेक्षायुतितोऽतिदुःखम् ॥ ४२ ॥

मांद्याधिपःपापयुतेक्षितश्चपापःस्वयंरोगकरोविचिंत्यः ॥ चेदित्थशालोमृतिपेनमृत्युस्तदाभवेद्धीनबलेतिकष्टात् ॥ ४३ ॥

दीशश्चआशासहमाधिपतिश्चएतत्स्थानविवर्जितोभवति । द्वयमपिसौम्यैःशुभग्रहैर्युतैरीक्षितौदृष्टौवास्यातां । तदावांच्छितानामर्थानांसुवर्णादि द्रव्याणांअंबराणां वस्त्राणांवाहनादीनांचलाभःस्यात् । खलेनपापग्रहेणदृष्टेयुतेसतितदावांच्छितार्थादीनामपिदुःखम् ॥ ४२ ॥ अथरोगसहमस्याशुभफलमाह ॥ मांद्याधिपइति ॥ मांद्याधिपः रोगसहमाधीशःस्वयंपापग्रहः पापयुतेक्षितश्च । पापग्रहैर्युतः दृष्टः तदासरोगकरोविचिंत्योज्ञेयः चेन्मृतिपेनलग्नादष्टमस्थानाधिपतिनासहरोग सहमाधीशइत्थशालोमुथशिलंकरोति । तदामृत्युर्मरणंस्यात् । यदितुतादृशोमांद्यसहमस्वामिनिहीनबलेसति अतिकष्टान्मरणंभवेत् ॥ ४३ ॥

अथपुनरपिमांद्यसहमस्यशुभाशुभफलमाह ॥ स्वस्वामीति॥मांद्येमांद्यसहमेस्वस्वामिनासौम्यग्रहैर्वायदीक्षणंतद्भजतितादृशेसति उपलक्षणत्वाद्युक्तेवासतितथानाथेस
वीर्येसतिमांद्याधिपउक्तरीत्यासबलेसति अष्टषडंत्यवर्जेषडष्टद्वादशस्थानस्थितिरहितेसतितदारोगोनैवभवति । यदाशुभपापैर्युतेईक्षितेदृष्टेवासतिकिंचिद्रुग्भयंरोगभ
यमस्तीतिज्ञेयम्॥४४॥अथार्थसहमस्यशुभाशुभफलमाह॥अर्थाख्यमिति। अर्थाख्यंसहमंशुभेननाथेनस्वामिनादृष्टंयुतंचेद्भवतितदाद्रव्यागमात्द्रव्यप्राप्त्याकृत्वासौख्यदं

स्वस्वामिसौम्येक्षणभाजिमांद्येनाथेसवीर्येऽष्टषडंत्यवर्जे ॥ रोगस्तदानैवभवेद्धिमिश्रंयुतेक्षितेरुग्भयमास्तिकिंचित् ॥ ४४ ॥
अर्थाख्यंशुभनाथदृष्टसहितंद्रव्यागमात्सौख्यदंपापैर्दृष्टचयुतंचवित्तविलयंकुर्यादथोपापयुक् ॥ सदृष्टंचशुभेत्थशालियदितत्पूर्वं
धनंनाशयेत्पश्चादर्थसमुद्भवंचससुखंव्यत्यासतोव्यत्ययः ॥ ४५॥ रिपुदृष्टचारिपोर्भीतिस्तस्करादेर्धनक्षयः ॥ मित्रदृष्टयामित्रयो
गाद्धनंमानोयशःसुखम् ॥ ४६ ॥

यदापापग्रहैर्दृष्टंयुतंवाचेत्तदावित्तस्यद्रव्यस्यनाशंकुर्यात्।अथार्थसहमंपापयुक्सदृष्टंचपापग्रहैर्युक्तंसद्भिःशुभग्रहैर्दृष्टंचभवति । तथाशुभेत्थशालिशुभग्रहेणसहमुथशि
लयोगंकरोतितदासर्वंधनंसर्वसंचितंधनंनाशयेत् । पश्चादर्थस्यद्रव्यस्यसमुद्भवंससुखंसुखसहितंकुर्यात् । व्यत्यासतोव्यत्ययइति॥ अर्थसहमंशुभाशुभैर्दृष्टंतथातैरेवमुथशि ॥ ४५ ॥
लयोगंयदिकरोतितदाबहुधाशुभफलमेवईषत्धननाशश्चस्यात् ॥ ४५ ॥ अथशत्रुमित्रदृष्टयोःफलमाह ॥ रिपुदृष्टचेति।यत्सहमंशुभग्रहेणपापग्रहेणवारिपुदृष्टयाशत्रु
दृष्टयायदापश्यति तदारिपोःशत्रोःसकाशाद्भीतिर्भयंस्यात् । तस्करादेर्धनक्षयश्च । यत्सहमंशुभेनपापेनवामित्रदृष्टयापश्यति तदामित्रयोगाद्धनंमानोयशःसुखंप्राप्नो

ति ॥ ४६ ॥ अथपुत्रसहमस्यशुभाशुभफलमाह ॥ सत्स्वामिदृष्टमिति ॥ पुत्रसद्मपुत्रसहमंसच्छुभग्रहैश्चस्वामिनाचदृष्टंयुतंवा । तदाआत्मजस्यपुत्रस्यलाभंपुत्रो
त्पत्तिंतज्जनितसुखंयच्छति । यदिपुत्रसहमंपापान्वितंपापग्रहयुक्तंसौम्यग्रहैःसहेत्थशालंकरोतितदाप्राक्प्रथमतःपुत्रसंबंधिदुःखंपश्चात्सुखायपुत्रसौख्यंभवति ॥ ४७ ॥
अथपुनःसुतसहमस्यशुभाशुभफलमाह ॥ पापान्वितमिति ॥ यदिपुत्रसहमंपापग्रहैर्युक्तंपापग्रहकृतेसराफयोगंइशेपुत्रसहमाधीशेगतौजसिनिर्बलेअस्तंगतेवासति । तदा

सत्स्वामिदृष्टंयुतमात्मजस्यलाभंसुखंयच्छतिपुत्रसद्म ॥ पापान्वितंसौख्यखगेत्थशालीप्राग्दुःखदंपुत्रसुखायपश्चात् ॥४७॥ पापान्वि
तंपापकृतेसराफेनाशायपुत्रस्यगतौजसीशे ॥ सूतौसुतेशःसहमेश्वरोऽब्देपुत्रस्यलब्ध्यैशुभमित्रदृष्टः ॥ ४८ ॥ पित्र्यंसदीक्षितयुतं
पतियुक्तदृष्टंतातस्ययच्छतिधनांबरमानसौख्यम् ॥ पत्यौगतौजसिमृतौखलमूसराफेनाशःपितुश्चरगृहेपरदेशयानात् ॥ ४९ ॥
शुभेत्थशालेखलखेटयोगेगदप्रकोपःप्रथमंमहान्स्यात् ॥ पश्चात्सुखंविंदतिपूर्णवीर्यैनाथेनृपान्मानयशोऽभिवृद्धिः ॥ ५० ॥

पुत्रस्यनाशः । अब्देवर्षप्रवेशसमयेपुत्रसहमाधीश्वरःसूतौजन्मकालेसुतेशःपंचमभावाधीश्वरोभवतिपुनःशुभग्रहैर्मित्रेणचेद्दृष्टोभवतितदापुत्रस्यलब्ध्यैप्राप्त्यैभवति ॥४८॥
अथपितृसहमस्यशुभाशुभफलमाह ॥ पित्र्यमिति । पित्र्यंपितृसहमंसच्छुभग्रहैरीक्षितंदृष्टंयुतंवा । अथवापत्यास्वामिनायुक्तंदृष्टंवासत्तातस्यपितुर्धनांबरमानसौख्यंयच्छति ।
पत्यौपितृसहमस्वामिनिगतौजसिनिर्बलेअस्तंगतेवा । मृतौलग्नादष्टमस्थानस्थितेसति । खलेनकृतमूसराफयोगेचसति । तत्रापिचरगृहेचरराशिस्थेमेषकर्कतुलामकरा
शिस्थेसति । पितुःपरदेशयानात्परदेशयात्रायांसत्यांनाशोमरणंभवेत् ॥ ४९ ॥ अथपुनरपिपितृसहमस्यशुभाशुभफलमाह । शुभइति । पितृसहमेउपलक्षणत्वात्पु

 ग्रसहमेश्वरस्यापिशुभग्रहकृतइत्थशालयोगश्चेद्भवतिपुनःपापग्रहयोगश्चेद्भवतितदाप्रथमंवर्षपूर्वार्द्धेगदस्यरोगस्यप्रकोपोऽभिवृद्धिःमहान्स्यात् ।पश्चाद्वर्षोत्तरार्द्धेसुखंविं
दतिप्राप्नोति। रोगरहितोभवतीत्यर्थः। नाथेपितृसहमस्वामिनिपूर्णवीर्येपंचदशविश्वाधिकबलेसतिनृपाद्राज्ञःसकाशान्मानयशोभिवृद्धिःस्यात् ॥५०॥ अथबंधनसह
 मस्यशुभाशुभफलमाह । बंधनेति । बंधनसहमंस्वामिनायुतेक्षितंयुतंदृष्टंवातदाबंधनंकारागृहप्राप्तिर्नास्ति । तद्बंधनसहमंपापग्रहेणदृष्टंयुतंतदाबंधनमस्ति। पुनर्बंधन

बंधनाख्यसहमंयुतेक्षितंस्वामिनानहितदास्तिबंधनम् ॥ पापवीक्षितयुतेऽस्तिबंधनंपापजेमुथशिलेविशेषतः॥९१॥
गौरवाख्यसहमंयुतोक्षितंस्वामिनाशुभखगैःसुखाप्तये ॥ राजगौरवयशोंबराप्तयेपापवीक्षितयुतेपदक्षतिः ॥ ९२ ॥
शुभाशुभैर्दृष्टयुतंखलैश्चेत्कृतेत्थशालंधनमाननाशम् ॥ पूर्वंविधत्तेचरमेशुभेत्थाशालेसुखंवाहनशस्त्रलाभम् ॥ ९३ ॥
कर्मभावसहमाधिपाःशुभैःस्वामिनामुथशिलबिलान्विताः॥हेमवाजिगजभूमिलाभदाःपापदृष्टियुतितोऽशुभप्रदाः॥९४॥

सहमस्यतत्स्वामिनोवापापगृहकृतोमुथशिलयोगश्चेत्तदाविशेषतोबंधनमस्ति॥५१॥ अथगौरवसहमस्यशुभाशुभफलमाह ॥ गौरवाख्येति ॥ गौरवसहमंस्वामिना
शुभग्रहैर्वायुतंदृष्टंवातदासुखाप्तयेसुखप्राप्त्यैस्यात् । राजगौरवंयशःअंबराणिवस्त्राणितेषांप्राप्तिश्चगौरवसहमंपापग्रहैर्युतंदृष्टंवास्यात्तदापदस्याधिकारस्यक्षतिर्नाशः
स्यात् ॥५२॥ अथपुनर्गौरवसहमस्याशुभफलमाह॥शुभाशुभैरिति । गौरवसहमंशुभपापग्रहैर्दृष्टंयुतंवा । तथाखलैःपापग्रहैश्चेत्कृतमुथशिलंतदापूर्ववर्षपूर्वार्धेधननाशं
माननाशंचविधत्तेकरोति । चरमेवर्षस्योत्तरार्द्धेगौरवसहमंशुभग्रहैःकृतमुथशिलंचेत्तदासुखंवाहनशस्त्रलाभंचविधत्ते ॥ ५३ ॥ अथकर्मसहमस्यशुभाशुभफलमाह ।

कर्मभावेति । कर्मभावःकर्मसहमंचतयोश्चाधिपौकर्मभावाधिपःकर्मसहमाधिपश्चएवंचत्वारोबलान्विताः । शुभैःशुभग्रहैःस्वामिनाचकृतमुथशीलः तदाहेमवाजिगज
भूमिलाभदाःस्युःएतेकर्मभावसहमाधिपाःपापग्रहैर्दृष्टयुताःतदाअशुभदाःस्युः ॥ ५४ ॥ अथपुनरपिकर्मभावसहमाधिपानामशुभफलंचाह । दग्धाइति । कर्मभावसह
माधिपाःअस्तंगताःवक्राःवक्रगतित्वंतदाकर्मवैकल्यदाःकर्मणःप्रारब्धशुभकार्यस्यवैकल्यमनिष्पत्तिस्तांददतितादृशाःस्युः । कर्मभावसहमाधिपाःसौरिणाशनैश्चरेणयु
क्ताद्दष्टावातदाविशेषादवश्यमेवकर्मवैकल्यदाःस्युःतथाराजकर्मेशौराजसहमेश्वरकर्मभावेश्वरौखलेनपापग्रहेणमूसरीफौकृतमूसरीफयोगौचेत्तदाराजभ्रंशोराज्यनाशःक

दग्धावक्राःकर्मवैकल्यदास्तेयुक्तादृष्टाःसौरिणातेविशेषात् ॥ राज्यभ्रंशःकर्मनाशश्चराजकर्मेशौचेन्मूसरीफौखलेन ॥ ९५ ॥
उपदेष्टागुरुर्ज्ञानंविद्याशास्त्रंश्रुतिस्मृती ॥ मोहोजाड्यंबलंसैन्यमंगंदेहोजलंद्युतिः ॥९६॥ गुरुतामंडलेशत्वंगौरवंमानशालिता॥
निग्रहानुग्रहविभूराजाछत्रादिलिंगभाक् ॥ ९७ ॥

र्मनाशश्चप्रारब्धशुभकार्यस्यनाशःस्यात्॥५५॥अथकेषांचित्सन्दिग्धार्थानांसहमानांनिःसंदिग्धमर्थमाह।उपदेष्टेति गृणात्युपदिशतिगायत्र्यादिकमितिगुरुः सउपदेष्टै
वात्रोच्यतेयद्यपिगुरुर्गीष्पतिपित्राद्याविदित्यमरकोशोस्तितथापिपितृसहमस्यपार्थक्येनाभिधानान्नात्रतद्वाचकता। बृहस्पतिवाचकत्वंतुततःफलप्राप्तेरसंभवान्नैवसंभवति
अतःगुरुरुपदेष्टातथाविद्यासहमशब्देनज्ञानम् । शास्त्रशब्देनश्रुतिस्मृती । जाड्यशब्देनमोहः।अज्ञानमितियावत्बलशब्दःसैन्यदेहशक्त्योःप्रसिद्धःतदर्थनिर्णयमाह
बलशब्देनसैन्यं।देहशब्देनअंगंशरीरमितियावत्।जलशब्देनद्युतिःकांतिरितियावत्।५६॥अथगुरुशब्दाद्भावप्रत्ययोत्पत्तौसत्यांगुरुतागौरवशब्दयोर्निष्पत्तिःअनयो

रर्थस्यैकत्वात्पृथक्सहमकथनमनुचितमितिमत्वातयोर्भेदमाह ॥ गुरुतेति । अत्रतुलोकप्रसिद्धिः शरणंगुरुताशब्देनमंडलेशत्वंदेशस्वामिगौरवशब्देनमानशालिताप्रतिष्ठाधिक्यम्। अथराजशब्दःक्षत्रियवाचकःप्रसिद्धोस्तितदर्थनिर्णयमाह। निग्रहेत्यादिनाअर्द्धेन। अत्रहिलोकप्रसिद्धचाराजशब्देनपृथ्वीश्वरएवोच्यतेतल्लक्षणमाह। निग्रहेति निग्रहोनामअनिष्टकरणम्अनुग्रहोनामवाक्यस्येष्टकरणंतयोर्विभुःसमर्थःकीदृशःछत्रादिलिंगभाक्छत्रंप्रसिद्धंआदिशब्देनचामरादियल्लिंगंचिन्हंतद्भाक्भजतीति ॥ ५७ ॥ अथमाहात्म्यसामर्थ्यशौर्याणामर्थमाह ॥ माहात्म्यमिति । महतोभावोमाहात्म्यंमहत्त्वंच । मंत्रगांभीर्यं मंत्रएकांतेकृतविचारस्तस्यगांभीर्यमप्रकाशता।

माहात्म्यंमंत्रगांभीर्यंधृतिबुद्ध्यादिशालिता।।सामर्थ्यंदेहजाशक्तिःशौर्यंयत्नोऽरिनिग्रहे ॥ ५८ ॥ आशेच्छोक्तामतिर्धर्म्या
श्रद्धाबंदःपराश्रयः ॥ पानीयपतनंवृष्टिर्जलेऽकस्माच्चमज्जनम् ॥ ५९ ॥ आधिव्याधितापमांद्येसपिंडाबंधवःस्मृताः ॥
सत्यालीकंवणिग्वृत्तिराधानंप्रसवःस्मृतः ॥ ६० ॥

नन्वप्रकाशःकथंभवत्यतआह । धृतीति । धृतिर्धैर्यंबुद्धिःपरिणामजाप्रज्ञाआभ्यांशालतेतत्शालियुक्तमित्यर्थः ॥ अस्यभावः । शालिताएतद्रूपंमाहात्म्यमित्यर्थः। ॥ ४७ ॥
सामर्थ्यशब्देनदेहजाशक्तिः । शौर्यशब्देनशत्रुनिग्रहेयत्नःप्रयत्नः ॥ ५८ ॥ आशेति । आशाशब्देनइच्छोक्ताश्रद्धाशब्देनधर्म्यामतिः । बंदशब्देनपराश्रय पराधीनता । पानीयपतनशब्देनवृष्टिः । अथवाऽकस्माज्जलेमज्जनम् ॥ ५९ ॥ आधीति । तापशब्देनआधिः । मांद्यंनामव्याधिः । शरीरपीडाकरः । बंधुशब्दे

मसपिंडाःप्रोक्ताः । वणिक्शब्देनसत्यालीकवृत्तिः । सत्यासत्यवृत्त्याजीवनं । प्रसवशब्देनआधानम् ॥ ६० ॥ दासत्वमितिपरकर्मशब्देनदासत्वमुक्तं । अन्यत्स
हमानिस्वनामतःस्पष्टानि । कुलजातिस्वरूपतःयथायोग्यंनिरूप्याणि ॥ ६१ ॥ शुभयोगेति ॥ यत्सहमंशुभग्रहयुतंदृष्टंवातदासौख्यंपत्युर्वीर्यानुसारतःसहमस्वामि
नोयादृशंबलंतादृशंतत्सहमजनितंसौख्यंज्ञेयम् । तद्यथा । यदासहमस्वामीबलिष्ठस्तदामहत्सौख्यं । यदामध्यबलस्तदामध्यमंसौख्यं । यदाहीनबलस्तदासुखा

दासत्वंपरकर्मोक्तमन्यत्स्पष्टंस्वनामतः ॥ निरूप्याणियथायोग्यंकुलजातिस्वरूपतः ॥६१ ॥ शुभयोगेक्षणात्सौख्यंपत्युर्वी
र्यानुसारतः ॥ दारिद्र्यमतिमांद्यारिकलिषूक्तोविपर्ययः ॥ ६२ ॥ प्रश्नकालेपिसहमंविचार्यंप्रष्टुरिच्छया ॥ सर्वेषामुपयोगो
त्रचित्रंपृच्छंतियज्जनाः॥६३॥ इति सहमफलविचारः॥ स्पष्टान्सलग्नान्खचरान्विधायराशीन्विनात्यल्पलवंतुपूर्वम् ॥ निवे
श्यतस्मादधिकाधिकांशक्रमादयंस्यात्तुदशाक्रमोब्दे ॥ १ ॥

भावः । दारिद्र्यमतिमांद्यारिकलिषूक्तोविपर्ययः । एतत्सहमानांफलंविपरीतंज्ञेयम् । तद्यथा । यदाशुभफलमागतंतदाअशुभंज्ञेयं । यदात्वशुभंफलमागतंतदाशुभ
फलंज्ञेयम् ॥ ६२ ॥ जन्मपत्र्यभावेशुभाशुभसहमविचारःकेनोपायेनस्यादित्यतआह ॥ प्रश्नकालेष्विति । प्रश्नकालेसहममितिजात्यभिप्रायेणैकवचनंसहमानीत्यर्थः ।
तानिपुण्यादीनिसहमानिप्रष्टुःप्रश्नकर्तुरिच्छयाविचार्याणि । अत्रसर्वेषांसहमानामुपयोगःयतोजनाश्चित्रंपृच्छंति ॥६३॥ इतिसहमफलविचारः॥अथदशानयनमाह॥
तत्रादौकृशांशसाधनमाह ॥ स्पष्टानिति ॥ तत्रवर्षप्रवेशसमयेस्पष्टान्सलग्नान्ग्रहान्विधाय । राशिंत्यक्त्वाअंशादयः सर्वेस्थाप्याःतत्रात्यल्पलवाः तेषांमध्येन्यूनां

शोग्रहःपूर्वंनिवेश्यःस्थाप्यः । तस्मादधिकादधिकांशक्रमान्निवेश्य । तद्यथा । यथायथायस्ययस्यग्रहस्यांशाधिकाधिक्यंतथातथाससग्रहःसलग्नोनिवेश्यःस्थाप्यः
अयमब्देदशाक्रमःस्यात् ॥ १ ॥ अथपात्यांशसाधनमाह । ऊनमिति । ऊनंस्वल्पमंशाद्यंग्रहमधिगतोऽधिकांशाद्ग्रहात्क्रमेणविशोध्यः । तद्यथा । प्रथमं
यथाल्पताएवस्थाप्याःततःप्रथमाद्द्वितीयात्तृतीयादित्यादिक्रमेणशोध्याः । तदनंतरं विशुद्धांशकशेषकैक्यंपरस्परशोधनेसति । येउर्वरिताअंशास्तेषामैक्यंकार्यं
तत्सर्वग्रहमध्येयोधिकांशों ऽतिमग्रहस्तत्तुल्यमेवस्यादितिव्याप्तिः ॥ पश्चादनेनशेषांशयोगेनवर्षमितिसौरी ३६० सावनीवा ३६५।१५।३१।३० भाज्याल्लब्धं

ऊनंविशोध्याधिकतःक्रमेणशोध्यंविशुद्धांशकशेषकैक्यम् ॥ सर्वाधिकांशोन्मितमेवतत्स्यादनेनवर्षस्यमितिस्तुभाज्या ॥ २ ॥
शुद्धांशकांस्तान्गुणयेदनेनलब्धध्रुवांकेनभवेद्दशायाः ॥ मानंदिनाद्यंखलुतद्ग्रहस्यफलान्यथासांनिगदेत्तुशास्त्रात् ॥ ३ ॥
शुद्धांशसाम्येबलिनोदशाद्याबलस्यसाम्येऽल्पगतेस्तुपूर्वा ॥ साम्येविलग्नस्यखगेनचिंत्याबलादिकालग्नपतेर्विचिंत्या ॥ ४ ॥

सध्रुवांकःस्यात् ॥ २ ॥ अथदिवसानयनमाह ॥ शुद्धांशकानिति ॥ अनेनलब्धध्रुवांकेनसर्वेपिशुद्धांशकागुणनीयाः । एवंकृतेसतितत्तद्ग्रहस्यदिनादिकंदशायाःमानं
भवेत् । एवंदशादिनान्यानयिशास्त्रात्फलानिशुभाशुभानिनिगदेत्॥३॥ अथांशसाम्येदशानिर्णयमाह॥ शुद्धांशेति॥ द्वयोरंशैःसाम्येसमत्वेसतिबलिनःपंचवर्गीबला ॥ ४८ ॥
धिकःस्याद्याप्रथमादशास्यात् ॥ अत्रशुद्धांशसाम्येइत्ययंपाठः हीनांशसाम्येइतिपाठःसाधीयान्युक्तियुक्तःसर्वसंमतश्च ॥ अत्रदशाक्रमस्तुपूर्वमेवहीनांशेनैवभवति ।
तदंनतंरकृतशोधेनकृतशुद्धांशाभंवतीतिनियमत्वात्। द्वयोःशुद्धांशसाम्येयस्यबलमधिकंतस्यआद्यादशा।तदनंतरंद्वितीयस्यइदंकथंस्यात्तत्राह।बलस्येति। बलसाम्ये

अथसौरमानेनहीनांशाः पात्यांशाः

	श	सू	बु	मं	ल	चं	शु	गु	यो
हीनांशाः	६	७	१२	१४	१८	२२	२४	२९	००
	४८	३०	१६	३२	३	९	३१	३५	००
	५४	६	८	३६	५४	४७	४८	१३	००
पात्यांशाः	६	०	४	२	३	४	२	५	२९
	४८	४१	४६	१६	३१	५	२२	३	३५
	५४	१२	२	२८	१८	५३	१	२५	१३
दश. दिवसाः	८२	८	५८	२७	४२	४९	२८	६१	३६०
	५५	२१	००	४०	५१	५१	४७	३१	००
	१८	१८	१९	२७	०	४७	५९	५२	००
दशाप्रवेशः	९	००	००	२	३	४	६	७	९
	७	००	८	६	४	१७	७	५	७
	३०	२५	४६	४७	२७	१८	१०	५८	३०
	६	२४	४२	१	२८	२८	१५	१०	६

शनिरन्तर्दशा.

श	र	बु	मं	ल	चं	शु	गु	यो
१९	१	१३	६	९	११	६	१४	८२
५	५५	२१	२२	५२	२९	३८	१०	५५
५८	२७	३८	२८	१२	८	४	२३	१८
९	९	१०	१०	१०	११	११	०	
२६	२८	११	१८	२८	९	१६	०	
३६	३१	५३	१५	७	३६	१५	२५	
४	३१	९	३७	४९	५७	१	२४	

अथसावनमानेनकशांशाः पात्यांशाः

	श	सू	बु	मं	ल	चं	शु	बृ	यो
कशलवाः	६	७	१२	१४	१८	२२	२४	२९	००
	४८	३०	१६	३२	३	९	३१	३५	००
	५४	६	५८	३६	५४	४७	४८	१३	००
पात्यांशाः	६	००	४	२	३	४	२	५	२९
	४८	४१	४६	१६	३१	५	२२	३	३५
	५४	१२	२	२८	१८	५३	१	२५	१३
दशादिवसाः	८४	८	५८	२८	४३	५०	२९	६२	३६५
	७	२८	५१	४	२८	३५	१३	२५	१५
	५२	३७	१५	४१	३०	२६	१२	५८	३१

न्यूनगतेःपूर्वादशाज्ञेया । विलग्नस्यग्रहस्यचांशसाम्येकस्यप्रथमंदशेत्यत्राह साम्येति खगनग्रहेणविलग्नस्यसाम्येऽर्थादंशैः साम्येबलादिकाबलगत्यादिका चिंत्यालग्नपतेर्लग्नपातिसंबांधि नीबोध्येत्यर्थः । सौरदशायांवर्षप्रवेशसमये एवप्रथमंसौरदशाप्रवेशः । तदधोवर्षप्रवेशकालीनःस्पष्टःसूर्योलेख्यःप्रथमदशादिनादिप्रथमदशाप्रवेशकालीनस्पष्टसूर्येयोज्यम् । तद्यथा । सूर्यस्यअंशस्थानेदिवसायोज्याः कलास्थानेघटिकायोज्याः विकलास्थाने पलानियोज्यानिविकलाःषष्ट्याभक्ताःलब्धंकलासुयोज्यम् । कलाःषष्ट्याभक्ताःलब्धमंशेषुयोज्यम् । अंशास्त्रिंशद्भक्ताः लब्धंराशि

षुयोज्यं । राशयोद्वादशांकाधिकास्तदाद्वादशभिस्तष्टाः शेषंराशयःतादृशिसूर्येद्वितीयदशाप्रवेशकालीनसूर्येद्वितीयदशादिनायोज्यं । तादृशिसूर्येद्विती
यदशाप्रवेशएवमग्रेपि । एवंयोजनेवर्षप्रवेशकालीनसूर्यतुल्यः अंतिमसूर्योभवति ॥ तदासौरदशाक्रमः शुद्धोऽन्यथाअशुद्धइति ॥ अथसावनदशायां
वर्षप्रवेशसमयेसावनसावनप्रथमदशाप्रवेशः । ततोवर्षप्रवेशवारादौप्रथमसावनदशादिनानियोज्यानितस्मिन्मासेतावतिवारादौद्वितीयदशाप्रवेशः। एवंद्वितीयदशा
प्रवेशवारादौद्वितीयदशादिनानियोज्यानितस्मिन्मासेतावतिवारादौतृतीयदशाप्रवेशःएवमग्रेपि । एवंयोजितेअग्रिमवर्षप्रवेशेवारादिकमायातितदादशाप्रवेशःशुद्धः
अन्यथाअशुद्धः ॥ उदाहरणम् ॥ शनिः सर्वापेक्षयान्यूनांशः अतः कारणात्राशिंत्यक्त्वाप्रथमंशनिः स्थापितः ६।४८।५४ ततोर्कः ७।३०।६ ततोबुधः १२।१६।
१८ ततोभौमः १४।३१।३६ ततोलग्नं १८।३।५४ ततश्चंद्रः २२।९।४७ ततःशुक्रः२४।३१।४८ततोगुरुः २९।३५।१३ अथप्रथमंयथास्थिताः शनिपात्यांशाः ६।
४८।५४ एतेरविहीनांश ७।३०।६ मध्येशोधिताःजाताःरविपात्यांशाः ०।४१।१२ एवंपूर्वांशाअग्रिममध्येशोधिताःजाताःसर्वेषांपात्यांशाःबुधः ४।४६।२ भौमः २।
१६।२८ लग्नं ३।३१।१८ चंद्रः ४।९।५३ शुक्रः २।२२।१गुरुः ९।३।२५ एतेषांयोगः २९।३५।१३ अनेनवर्षमितिः ३६० षाष्टिसवर्णितौ १२९६००० भाज्यभाजकौ
१०६।५।१३हरभक्ताजातोगुणकः१२।१०।३अनेनशनिपात्यांशाः६।४८।५४गुणिताःजाताशनिदशादिनानि ८२।५।५५।१८अथवापात्यांशयोगेन२९।३५।१३वर्षमि
तिः३६५।१५।३१ भक्ताजातोगुणकः १२।२०।४२अनेनशनेःपात्यांशाः६।४८।५४गुणिताःजातानिशनिदशादिनानि ८४।७।५२ एवंजातानिसर्वेषांदशादिनानि॥४॥

अथांतर्दशानयनमाह ॥ दशामानामिति ॥ स्पष्टोऽर्थः यस्यग्रहस्यदशामध्येंऽतर्दशाक्रियतेतस्यदशामानंदिनघटीपलात्मकंतदेवसमामानंप्रकल्प्यउक्तविधिना अंतर्दशासाध्याउदाहरणम्शनिदशा ८२।५५।१८ पात्यांशयोगेन २९।३५।१३ भक्ताजातोगुणकः २।४८।९ अनेनशनिपात्यांशागुणिताः जाताशनिदशामध्येश नेरंतर्दशा १९।५।५८ एवंजाताशनिदशामध्येसर्वेषामंतर्दशा ॥ ५ ॥ अथमासदिनप्रवेशानयनमाह ॥ एकैकेति । जन्मकालीनः सूर्योयादृशोराश्यादिर्भवति । सएकादशधास्थाप्यः। एकद्वियोंदिराशिवृद्ध्यायुक्तोयथावस्थितांशादितुल्योयस्मिन्मासघटीपलात्मकेकालेभवति ।तदातत्संख्याकोमासप्रवेशोज्ञेयः । एतदुक्तंभवति

दशामानंसमामानंप्रकल्प्योक्तेनवर्त्मना ॥ अंतर्दशासाधनीयाप्राक्पात्यांशवशेनतु ॥आदावंतर्दशापाकपतेस्तत्क्रमतोपरा ॥ ९॥
एकैकराशिवृद्ध्याचेत्तुल्योंऽशाद्यैर्यदारविः ॥ तदामासप्रवेशोद्युप्रवेशश्चेत्कलासमः ॥६॥ मासार्कस्यतदासन्नपंक्त्यर्केणसहांतरम् ॥
कलीकृत्वार्थगत्याप्तदिनाद्येनयुतोनितम् ॥७॥ तत्पंक्तिस्थंवारपूर्वंमासार्केऽधिकहीनके ॥ तद्वाराद्येमासवेशोद्युवेशोप्येवमेवच ॥८॥

प्रथममासप्रवेशस्तुवर्षप्रवेशएवजातः । तत्रजन्मार्कतुल्यएवार्कोऽस्ति । द्वितीयमासप्रवेशश्चेत्क्रियतेतदैकैकराशिसंयोजनात्अंशकलाविकलासमत्वंराशौयोजितेतत्तु ल्यःसूर्यःयद्दिनेयस्मिन्समयेतदाद्वितीयमासप्रवेशोभवति।एवमग्रेपिबोध्यम्। दिनप्रवेशश्चेत्क्रियतेतदैकैकांशसंयोजनात्कलाविकलासमत्वंयस्मिन्समयेतदाद्युप्रवेशोभ वतिअथपंचांगान्मासप्रवेशघटिकाद्यानयनमाह।मासार्कस्येति । एकैकराशियोगेनजातोमासप्रवेशार्कः । अस्यासन्नपंचांगस्थितयदवध्यर्क्षस्तदवधिस्थार्कमासप्रवे

 र्गार्कयोरंतरंकार्यं । तस्यकलाःकार्याः । अवधिस्थार्कगत्याभाज्याः । फलंदिनाद्यंत्रिस्थंवासरघटीपलात्मकंग्राह्यं । तत्फलंअवधिस्थवारादौयुतोनितंकार्यं ।
त्यथा । अवधिस्थार्कतोमासप्रवेशार्कोऽधिकश्चेत्तदाअवधिस्थवारादौयुक्तंकार्यं । न्यूनेहीनंकार्यं । तस्मिन्वारादौवारघटीपलात्मकेकालेमासप्रवेशोभवति ।
 एवमेवानयारीत्याद्यप्रवेशोदिनप्रवेशोज्ञेयः।अवधिस्थवारादावित्यत्रअवधिस्थघटिकानग्राह्याःकुतःयद्ग्रामस्यपंचांगंतद्ग्रामस्थचरदेशांतरसंस्कारस्यकृतत्वात्इतिकार
णादवधिस्थवारादावित्यत्रसंस्काररहितोवारघटीपलात्मकोऽब्दपोग्राह्यः ।सयथा यस्माद्ग्रंथात्पंचांगस्थितःसूर्यःसाधितः । तस्माद्ग्रंथादब्दपःसाध्यःपरंत्वेतावान्
विशेषः । यदिग्रंथादावब्दपेउदयांतरभुजफलंचरसंस्कारश्चेत्कृतोभवति । तदासंस्काररहितोऽब्देशःकार्यः । यथारामविनोदस्थाब्दपेग्रंथादावुदयांतरभुजफल
काशस्थिचरसंस्कारःकृतोऽस्ति । तथामकरंदस्थाब्दपेग्रंथादौकेवलकाशीस्थचरसंस्कारःकृतोऽस्ति । इतिकारणात्संस्काररहितोऽब्दपःकार्यःतदनंतरं अस्मिन्सं
स्काररहिताऽब्दपे यस्यमासप्रवेशःक्रियते ।तस्ययद्ग्रामेजन्मतद्ग्रामस्थचरदेशांतरउदयांतरभुजफलसंस्कारःकार्यः ।सोऽब्दपःसूक्ष्मोभवति।परंतुएतत्संस्कारचतुष्टयम
ध्येजन्मकालीनसूर्योयावद्भिःसंस्कारैःसंस्कृतोभवतितावद्भिःसंस्कारैरब्दपःसंस्कार्यः । तदनंतरंमासप्रवेशार्कावधिस्थार्कयोरंतरात्यत्पूर्वानीतवारादिकंतदस्मिन्नब्द
पेउक्तरीत्यायुतोनंकार्यंतदामासप्रवेशेसूक्ष्मघटिकाभवंति । यदिजन्मकालीनःसूर्योरामविनोदात्साधितोनास्ति । पंचांगस्थितोवधिस्थार्कोपिरामविनोदात्साधि
तोस्ति । अथवाजन्मकालीनस्तथावधिस्थश्चार्कयोःसाधनंमकरंदाच्चेत्कृतमस्ति । तदासूक्ष्मघटिकाःभवंति । ग्रंथभेदेस्थूलघटिकाभवंति । अत्रोदाहरणम् ।
ग्रहलाघवाज्जन्मकालीनःस्पष्टोर्कः ९।७।३०।६ एकराशियुक्तोजातोद्वितीयमासप्रवेशार्कः १०।७।३०।६ अस्यासन्नफाल्गुनकृष्णनवमी ९ भृगौरामविनोदस्थपंचांग
स्थितअवधिस्थार्कः १० । १० । १ । ३८ अनयोरतरं ० । २ । ३१ । ३२ । अस्यकलाः १५१ । ३२ । अवधिस्थार्कगतिकलाभिः ६० । ३१ भक्ताः

सवर्णितौभाज्यभाजकौभाज्य ९० । ९२ भाजकाः ३६ । ३१ भाजकेनहतेभाज्येफलं २ । ३० । १३ दिनघटीपलात्मकम् ॥ ७ ॥ ८ ॥ अथरामविनोदस्थपंचांग स्थितेग्रहेसतिअब्दपानयनमाह । भूरिति । यस्मिन्वर्षेरामविनोदःकृतोस्तितस्मिन्वर्षेशकः १५१२ अयंइष्टशकमध्ये १५५० शोधितःशेषंगताब्दाः ३८ अयमंकः १ । १५ । ३१ । २४ गताब्दैः ३८ गुणितोजातः ४७ । ४९ । ५७ । ५३ । १२ एतन्मध्येऽयंक्षेपो० । २४ । २३ योजितः ४८ ।१४।२० । ५३। १२ ऊर्ध्वांकेसप्तष्टेजातोऽब्दपः ५ । ५६ । ५७ परंतुएतन्मध्येउदयांतरभुजफलचरफलसंस्कारःकृतोऽस्तिइतिकारणात् एतन्मध्येसंस्कारैरहितःक्रियते तत्रादौउदयांत रसाधनंग्रंथादौशकः १५ १२ अस्मिन्शके मेषसंक्रांतिसमयेसूर्यः ० । ० । ०।०। अयनांशाः १६ । २४। ५४ ब्रह्मतुल्यात्साधितमुदयांतरपलात्मकंऋणं १३ ग्रहा

भूः १ पंचचंद्राः १५ कुगुणाः ३१ कुरामाः ३१ सिद्धा २४ गताब्दैर्गुणिताःसमेताः ॥ खेनाऽब्धिदस्रै २४ र्गुणलोचनैश्च२३ तष्टानगै ७ रर्कमुखोऽब्दपःस्यात् ॥ १ ॥

पेक्षयाब्दपेविपरीतमित्युक्तत्वात्जातंधनं १३ इदमब्दपेऊनंजातउदयांतररहितोऽब्दपः ६ । १४ । ८ अथभुजाफलमाह । सूर्यान्मंदफलधनं २ । ७ अस्यकलाः १२७ भाजकेन ३६० भक्ताःलब्धंघटिकाद्यंभुजफलंधनं ० । २१ विपरीतमित्युक्तत्वात्जातमृणं०। २१ इदमुदयांतरसंस्कृताब्दपे ६ । १४ । ८ युतंजातउदयांतरभु जफलसंस्कृतोऽब्दपः ६ । १४ । २९ अथचरसंस्कारमाह । काश्यांपलभा ५ । ४५ चरखंडानि ५७ । ४६ । १९ चरंऋणंजातमर्कं ३१ विपरीतमित्युक्तत्वा त् जातंधनं ३१ इदमुदयांतरभुजफलसंस्कृताब्दपे ६।१४।२९ रहितंजातःउदयांतरभुजफलचरसंस्कृतोऽब्दपः ६।१३। ५८अनयारीत्यासंस्कारसहितोऽब्दपोजातः।

उदाहरणप्रदर्शनार्थंएतावत्प्रदर्शितम् । अथसुगमोपायःकथ्यते । पूर्वग्रंथादावुदयांतरभुजफलचरमानीयतेषांत्रयाणांपरस्परसंस्कारेकृतेसातित्रयोविंशति २३ पला निऋणानिजातानिएतानिस्थिराणि । अभीष्टवर्षेपूर्वोक्तश्लोकेनाऽब्दपश्चेत्साध्यतेतदातस्मिन्नब्दपपलेषुत्रयोविंशतिपलानिरहितानिकार्याणि । अभीष्टवर्षेसोऽब्दपः संस्काररहितोभवति । यथापूर्वानीतोऽब्दपः ६।१४।२१ अयंत्रयोविंशतिपलैरहितःकृतःजातःपूर्वानितसंस्काररहिताब्दपतुल्यः ।६।१३।५८ अब्दपः॥१॥ अथवाराम विनोदस्थपंचांगेअभीष्टवर्षेसंस्कारत्रयरहिताब्दपानयनमाह । अब्दौघतइाति । यस्मिन्वर्षेरामविनोदःकृतस्तस्मिन्वर्षेशकः १९१२ अयमिष्टशक १९५० मध्ये

अब्दौघतःशैलनखै २०७ र्विनिघ्नात्पुनर्मनुघ्नंगतवर्षवृंदम् ॥ शराब्धिभक्तं ४५ घटिकादिलब्धंयुतंनभोऽव्याग्नि३२० युता त्खखेभैः ८०० ॥ हृतादिनाद्यंगतवर्षयुक्तंसप्तोद्धृतंमेषमुखोऽब्दपःस्यात् ॥२॥

शोधितःजातानिगतवर्षाणि ३८ एभिरयमंको २०७गुणितोजातः ७८६६ गतवर्षगणः ३८ चतुर्दशभिर्गुणितः५ ३२ अनेन४५भक्तःपलंघटिकाद्यं ११।४९इदंपूर्वांक ७८६६।युतं७८६६।मध्ये११।४९अस्मिन्नूर्ध्वांके३२० अयमंकोयोजितः ८१८६।११।४९अष्टशतैः८००भक्तं२फलंदिनघटीपलात्मकं१०।१३।५८अस्योर्ध्वांकेगतवर्षाणि ३८युतानि४८।१३।५८ सप्तभिस्तष्टानिशेषांकप्रमितोजातोऽब्दपः६।१३।५८जन्मकालीनसूर्यमध्येचरदेशांतरसंस्कारःकृतोस्ति इतिकारणात् अस्मिन्नब्दपेस्वदेशीयच रदेशांतरसंस्कारःक्रियतेअवधिस्थार्काद्यचरंपलात्मकंधनं ७८ षष्टिभक्तंजातंघटिकाद्यं१।१८विपरीतमित्युक्तत्वाज्जातंऋणं १।१८इदमब्दपे६।१३।५८ रहितंजातश्च रसंस्कृतोऽब्दपः६।१२।४० देशांतरयोजनानिघनानि ३०चतुर्थांशोनितानिपलानि २२ विपरीतमित्युक्तत्वात् जातानिऋणानि २२एतानिचरसंस्कृताब्दपेरहिता-

निजातश्चरदेशांतरसंस्कृतोब्दपः६।१२।१८ अवधिस्थार्कमासप्रवेशार्कयोरंतरात्पूर्वसाधितवारादिकमिदं २।३०।१३ अवस्थार्कतः मासार्कस्यन्यूनत्वात्स्पष्टाब्दपं६। १२।१८रहितंजातोमासप्रवेशकालः३।४२।५ एवंजाताःफाल्गुनकृष्ण६भौमेद्वितीयमासप्रवेशेस्थूलघटिकाः४२।५ कुतःग्रहलाघवाज्जन्मकालीनःसूर्यःसाधितोऽस्ति रामविनोदस्थपंचांगस्थितअवधिस्थार्कोगृहीतोऽस्ति। एकग्रंथादुभयोःसाधनंचेत्क्रियतेतदासूक्ष्मघटिकाःभवंति।अतएवविचार्यग्रंथभेदेसतिपंचांगोपरिसुगमोपायत्वा न्मासप्रवेशानयनंसर्वैःक्रियते।तदशुद्धं।अथसूक्ष्मघटिकानयनमाह । यस्माद्ग्रंथाज्जन्मकालीनसूर्योयावद्भिःसंस्कारैःसंस्कृतोस्तितावद्भिःसंस्कारैस्तस्माद्ग्रंथान्मासप्रवे शार्कःमासप्रवेशदिवसेसूर्यःसाध्यःमासप्रवेशदिवसेज्ञानंपंचांगोपरिअनुमानेनज्ञातुंशक्यते।जन्मकालीनसूर्येएकराशौयोजितेजातोमासप्रवेशार्कःमासप्रवेशदिवसेसूर्यो यःसाधितोभवति।तयोर्मासप्रवेशार्कयोरंतरंकार्यंतस्यकलाःकार्याःमासप्रवेशसमयेसूर्योयःसाधितोभवतितस्यगतिः कलाभिर्भाज्याफलंदिनघटीपलात्मकंग्राह्यंमासप्रवे शेसूक्ष्मघटिकाःभवंति।उदाहरणम्।ग्रहलाघवाज्जन्मकालीनचरदेशांतरसंस्कृतःस्पष्टोर्कः९।७।३०।६जातःएकराशियुक्तोजातोद्वितीयमासप्रवेशेर्कः१०।७।३०।६फाल्गु नकृष्ण६भौमेग्रहलाघवादहर्गणः ३६२४ चक्रं९सूर्योदयेमध्यमोऽर्कः१०।५।७।६५ देशांतरविकलाभिः२२युक्तो१०।५।८।१७मंदकेंद्रं ४।१२।५१।४३मंदफलंधनं१।३५ ४९संस्कृतोर्कः १०।६।४४।६चरंधनं १।२४संस्कृतःजातोमासप्रवेशदिवसेस्पष्टोऽर्कः१०।६।४५।३०स्पष्टागतिः ६०।३५उभयोरंतरं०।०।४४।३६अस्यकलाः४४।३६ गतिकलाभिः ६०।३५भक्ताःसवर्णितौभाज्य २६७६भाजको ३६३५भाजनाल्लब्धंदिनघटीपलात्मकं०।४४।१० एवंफाल्गुनकृष्ण६भौमेसूर्योदयाद्गतघटीषु४४पलेषु१० जातोद्वितीयमासप्रवेशः। अनयारीत्याचेत्साध्यतेतदामासप्रवेशेसूक्ष्मघटिकाःभवंतिअस्मिन्समयेसूर्यः१०।७।२०।६अयंपूर्वतुल्येजातः। एवमग्रेपिबोध्यं। अनया

रीत्यादिनप्रवेशःसाध्यःमासदिनप्रवेशसमयेग्रहभावाःसाध्याःपंचवर्गीफलादिकंविचार्यम् । अथग्रंथालंकारस्तत्रपितामहवर्णनमाह॥आसीदितिचिंतामणिश्चिंतामणि
संज्ञकआसीत्बभूव । कथंभूतश्चिंतामणिःअसीमगुणमंडितपंडिताग्र्यः असीमा निर्मर्यादाः अनंतागुणाःसाधुत्वादयः तैर्मंडिताःगुणकाइतियावत् । येपंडिताःशास्त्रज्ञाः
तेषग्र्यःश्रेष्ठःअतिपंडितइत्यर्थः।पांडित्यमेवविद्गुणोति।पुनःकथंभू० भुजंगपगवीःभुजंगपःशेषनागःतस्यगावोवाण्यःमहाभाष्यरूपाः व्याख्यत्सदामहाभाष्याध्यापकइ
त्यर्थःपुनःकथंभूतःश्रुतिवित्वेदविद्यामर्मज्ञःपुनःकथंभूतःसुवृत्तःसमीचीनाचरणःयथाकालविहितश्रौतस्मार्तकर्मानुष्ठानशीलः पुनःकथं०साहित्यरीतिनिपुणः अलंकार

आसीदसीमगुणमंडितपंडिताग्र्योऽव्याख्यद्भुजंगपगवीः श्रुतिवित्सुवृत्तः ॥ साहित्यरीतिनिपुणो
गणितागमज्ञश्चिंतामणिर्विपुलगर्गकुलावतंसः ॥१॥ तदात्मजोऽनंतगुणोऽस्त्यनंतोयोऽधोक्षतदु
क्तीः किलकामधेनुम् ॥ सत्तुष्टयेजातकपद्धतिंचन्यरूपयद्दुष्टमतंनिरस्य ॥ २ ॥

ज्ञानविषयेऽतिपंडितइत्यर्थःपुनःकथंभूतःगणितागमज्ञःज्योतिःशास्त्रज्ञःपुनःकथंभूतः विपुलगर्गकुलावतंसःविपुलंमहद्यद्गर्गकुलंगर्गर्षेर्वंशःतस्यावतंसः भूषणरूपःगर्गगो
त्रोत्पन्नइत्यर्थः॥अथपितृवर्णनमाह।तदात्मजइति । तदात्मजश्चिंतामणिदैवज्ञस्यपुत्रःअनंतःअनंताख्यदैवज्ञःप्रसिद्धोस्तिपृथिव्यां। अनंतगुणःअसंख्येयगुणाश्रयीभूतः
सकः असंदिग्धंकामधेनुंकामधेनुसंज्ञंतिथ्यादिपंचांगसाधकंज्योतिःशास्त्रेप्रसिद्धंग्रंथंतस्मात्तदुक्तीःग्रंथेगणितव्याख्यानानिअधोक्षदुदोह । कामधेनुसारिण्युपरियेनटी

काकृतेत्यर्थः। किमर्थं सत्तुष्टये सतांगुणग्राहिणांदैवज्ञानांसंतोषार्थं । तथाजातकपद्धतिंउत्पन्नबालकस्यतज्जन्मकालमधिकृत्यशुभाशुभनिरूपकंशास्त्रंतदुपजीव्यगणि तप्रतिपादिकाकृतिंन्यरूपयतनिरूपितवान् । ननु श्रीपत्यादिपद्धतीनांसत्त्वेनकथंतांकृतवानित्यपेक्षायामाह ॥ दुष्टमतमिति। दुष्टमतंयुक्तिविरुद्धंनिरस्यदूषणदाने नदूरीकृत्य ॥ २ ॥ अथस्ववर्णनपूर्वकंसंज्ञातंत्रमाह ॥ पद्मांबयेति । ततोऽनंतदैवज्ञात् पद्मांबयापद्मानाम्नीयाअंबामातातयेत्यर्थः । श्रीनीलकंठःपांडित्यादिशोभा युतोनीलकंठरूपःपुत्रः असावि प्रसूतः । कथंभूतः । विपश्चित्पंडितः श्रुतिशास्त्रनिष्ठः वेदशास्त्रसंपन्नः । संज्ञाविवेकंसंज्ञाविचारंग्रंथंव्यदधात् कृतवान् । कथंभूतं सह

पद्मांबयाऽसावित्ततोविपश्चिच्छ्रीनीलकंठः श्रुतिशास्त्रनिष्ठः ॥ विद्वच्छिवप्रीतिकरं
व्यधात्तंसंज्ञाविवेकंसहमावतंसम्॥३॥इति ताजिकनीलकंठ्यांसंज्ञातंत्रंसमाप्तम्॥१॥

मावतंसं सहमनिरूपकशास्त्रमवतंसःभूषणंयस्यतं अत्रग्रंथेसहमविचारंसम्यङ्निरूपितवान् । पुनःकथंभूतंविद्वच्छिवप्रीतिकरंपंडितशिवस्यप्रीतिदम् ॥ ३ ॥ इतिश्री दिवाकरदैवज्ञात्मजविश्वनाथदैवज्ञविरचितेश्रीनीलकंठज्योतिर्वित्कृतसंज्ञातंत्रेसहमाध्यायस्यव्याख्योदाहृतिःसमाप्ता ॥ अकारिविश्वनाथेनसंज्ञातंत्रप्रकाशिका ॥ टीकाटीकाकृतिंकुर्यात्सज्जालज्जानुबंधनम् ॥ १ ॥ चंद्रबाणशरचंद्र १५५१ संमितेहायनेनयतिशालिवाहने ॥ मार्गशीर्षसितपंचमीत्तिथौविश्वनाथविदुषासमा पितम् ॥ २ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥

इतिताजिकनीलकंठ्यांप्रथमंसंज्ञातंत्रंसटीकंसमाप्तम्.

श्रीगणेशायनमः ॥ यत्पादपद्मंसुरसिद्धदैत्याअभीष्टसिद्ध्यैप्रणमंतिनित्यं ॥ तंविघ्नराजंमनसास्मरामिभक्तप्रियंनागमुखंगणेशं ॥१॥ गोदावरीतटेभातिगोलग्रामो ऽतिसुंदरः ॥ तत्रावसन्पूर्वजामेसिद्धांतांबुजभानवः ॥ २ ॥ अनेकविद्याकुशलैर्द्विजेंद्रैःसंसेवितोभूमितलेप्रसिद्धः ॥ दिवाकरोदैवविदांवरिष्ठोवेदांतशास्त्राभिरुचिर्बभूव ॥ ३ ॥ तस्यात्मजाःपंचगुणैरुपेताःजाताअमीषांप्रथमस्तुकृष्णः ॥ दैवज्ञवर्यःसकलागमज्ञोविश्वेशपादाब्जरतोनितांतं ॥४॥ तस्यानुजौख्यातशिरोमणीतौयौविष्णु मल्लार्यभितौपृथिव्यां ॥ त्रिस्कंधपारंगमरंगमल्लौश्रीकेशवस्याग्रजनीप्रसिद्धौ ॥ ५ ॥ तस्यानुजोगणितविद्गणनाग्रगण्योमल्लारिसेवनसमुद्गतशास्त्रपण्यः ॥ सच्छास्त्रबु द्धिसुत्ददांचमहाशरण्यःश्रीविश्वनाथगणकःसुतरांचकास्ति ॥६॥ आसीन्नाम्नानीलकंठोद्विजाग्र्योज्योतिःसिंधोःपारदृग्भाष्यवेत्ता ॥ तेनोद्दिष्टेवर्षतंत्रेकरोमिटीकांसं

स्वस्वाभिलाषंनहिलब्धुमीशानिर्विघ्नमीशानमुखाःसुरौघाः ॥ विनाप्रसादंकिलयस्यनौमितंढुंढिराजंमतिलाभहेतुम् ॥ १ ॥

जातकोदितदशाफलंचयतस्थूलकालफलदंस्फुटंनृणाम् । तत्रनस्फुरतिदैवविन्मतिस्तद्ब्रुवेऽब्दफलमादिताजिकात्॥ २ ॥

म्यग्विश्वनाथोविविच्य॥७॥तत्रग्रंथारंभेप्रारिप्सितानिर्विघ्नसमाप्त्यर्थंकृतंमंगलंशिष्यशिक्षायैनिबध्नाति।स्वस्वेति।अहंनीलकंठस्तंढुंढिराजंनौमिनमस्करोमि । कथंभूतं। मतिलाभहेतुं मतिर्बुद्धिस्तस्यालाभः प्राप्तिस्तत्रहेतुंकारणं । तंकंयस्यढुंढिराजस्यप्रसादमनुग्रहंविनाईशानमुखाः सुरौघाःईशानोमहादेवस्तदादयःसुरौघादेवसमूहाः निर्विघ्नंयथास्यात्तथास्वस्वाभिलाषंस्वीयस्वीयमनोरथंलब्धुमीशाःसमर्थाःनहिनभवंति किलेतिनिश्चयेन । श्रुत्यादौश्रूयतेअतोगणेशस्तुतिरावश्यकी ॥ १ ॥ तत्रप्रथ मंसप्रयोजनंतदारंभंप्रतिजानीते ॥ जातकेति । तत्तस्मात्कारणात्अब्दफलंवर्षीयशुभाशुभफलंआदिताजिकात्प्रथमताजिकग्रंथात्जात्यभिप्रायेणैकवचनं पूर्वंताजिक

ग्रंथेभ्यइत्यर्थः ब्रुवेवदामि । तस्मात्कस्मात् यतोयतोयस्मात्कारणात्जातकशास्त्रोक्तदशाशुभाशुभफलंनृणांमनुष्याणांस्थूलकालफलदंस्थूलकालेनवर्षाधिककालेनो
त्सर्गतःफलंददातिइतिस्फुटं । यतस्तत्रग्रहाणामायुर्दायात्मकदशाःवर्षसमूहात्मकागणितेनागच्छंतितत्रतस्मिन्फलेदैवविन्मतिःदैवज्ञानांबुद्धिःनस्फुरतिकस्मिन्समये

गताःसमाःपादयुताःप्रकृतिघ्नसमागणात् ॥ खवेदाप्तघटीयुक्ताजन्मवारादिसंयुताः ॥ ३ ॥ अब्दप्रवेशेवारादिःसप्ततष्टेत्रनिर्दि
शेत् ॥ शिवघ्नोऽब्दःस्वखाद्रींदुलवाढ्यःखाग्निशेषितः ॥४ ॥ जन्मतिथ्यान्वितस्तत्रतिथावब्दप्रवेशनं । तत्कालेर्कोजन्मका
लरविणास्याद्यतःसमः ॥ ५ ॥ एकैकराशिवृद्ध्याचेत्तुल्योंशाद्यैर्यदारविः । तदामासप्रवेशोद्युप्रवेशश्चेत्कलासमः ॥ ६ ॥
तात्कालिकास्तुखचराःसुधियाविधेयाःस्पष्टाविलग्नमुखभावगणोविधेयः । वीर्यंतथोक्तविधिनानिखिलग्रहाणामब्दाधिपस्य
विधयेकथयामियुक्तिम् ॥ ७ ॥ द्विघ्नंप्रश्नांगभामाद्यंशरलब्धंस्फुटेंथिहा । प्रश्नांगाद्धायनफलेतुर्येशोलग्नपोभवेत् ॥ ८ ॥
जन्मलग्नपतिरब्दलग्नपोमुंथहाधिपइतित्रिराशिपः । सूर्यराशिपतिरन्हिचंद्रभाधीश्वरोनिशिविमृश्यपंचकम् ॥ ९ ॥

किंफलंभवतिसूक्ष्मविचारेबुद्धिःस्फुटानभवतिअतोवर्षमध्येफलज्ञानार्थमिदंवदामीत्यर्थः॥ २॥ गताः समाइत्यादिपंचश्लोकाःसंज्ञातंत्रटीकायांव्याख्याताः। ३। ४। ५। ६ । ७।
॥ ८ ॥ अथश्लोकत्रयेणप्रतिज्ञातंवर्षेश्वरनिर्णयमाह ॥ जन्मेतिबलीयइतिदृगादिसाम्येइतिच । जन्मकालेयल्लग्नंतस्यस्वामी । अब्दलग्नपःवर्षप्रवेशकालिकलग्नस्व।

मीमुथहाधिपःमुथहावक्ष्यमाणास्तस्याःस्वामीति एतदनंतरंत्रिराशिपःसंज्ञातंत्रोक्तत्रैराशिकस्वामी । ततः अह्निदिवसेवर्षप्रवेशेसतिसूर्यराशिपतिः सूर्याधिष्ठितराशि स्वामी। निशिरात्रौवर्षेप्रवेशेसतिचंद्रभाधीश्वरःचंद्राक्रांतराशिस्वामी इदंपंचकंविमृश्यविचार्यएषांपंचानांमध्येयएकतरस्तनुंपश्यतिवर्षप्रवेशकाललग्नंईक्षमाणः पश्यन् बलीपंचवर्गीबलाधिकःसग्रहःपंचान्यतमः वर्षस्वामी । वर्षलग्नमनीक्षमाणः अपश्यन्बलाधिकोपिनैववर्षेश्वरः । बलस्यतुल्यत्वेदृष्टयतिरेकतः दृष्ट्याधिक्यादब्दपोभ

बलीयएषांतनुमीक्षमाणःसवर्षपोलग्नमनीक्षमाणः । नैवाब्दपोदृष्टयतिरेकतःस्याद्बलस्यसाम्येविदुरेवमाद्याः ॥ १० ॥
दृगादिसाम्येप्यथनिर्बलत्वेवर्षाधिपःस्यान्मुथहेश्वरस्तु ॥ पंचापिनोचेत्तनुमीक्षमाणावीर्याधिकोऽब्दस्यविभुर्विचिंत्यः ॥ ११ ॥
बलादिसाम्येरविराशिपोऽह्निनिशींदुराशीडितिकेचिदाहुः । येनेत्थशालोऽब्दविभुःशशीसवर्षाधिपश्चंद्रभपोन्यथात्वे ॥१२॥

वति । एवमित्याद्याःपुरातनाः आचार्याःविदुःआहुः । दृगादिसाम्येदृष्टि साम्येआदिपदाद्बलसाम्येपिअनयोः समतायांअथवानिर्बलत्वेपंचानांलग्नदर्शित्वेपिपंचार्वि शोपकोनपंचवर्गीबलवत्तायां । उभयेत्रमुथहास्वाम्येववर्षेश्वरोभवति । चेद्यदिपंचाधिकारिणोग्रहाअपिवर्षलग्नेक्षमाणाःपश्यंतोनभवंतितदेषांमध्येयोबलाधिकः सएव वर्षस्यविभुःस्वामीविचारणीयः । बलयोःसाम्येमुथहेश्वरएवतिज्ञेयं ॥ ११ ॥ अथमतांतरंचंद्रस्यवर्षेश्वरत्वसंभावनायांविशेषंचाह । बलेति पंचाधिकारिग्रहान्यत तमयोर्बलदृष्टयोःसमतायांअह्निदिवसेवर्षप्रवेशेसतिसूर्याक्रांतराशिस्वामी।अंतिमाधिकारीग्रहोवर्षस्यस्वामी । निशिरात्रौवर्षप्रवेशेसतिइंदुराशीट्चंद्राक्रांतराशिस्वा

मी अंतिमाधिकारीग्रहोवर्षस्यस्वामीभवतीत्येवंकेचिदाचार्याआहुः । पूर्वोक्तप्रकारावगतोवर्षस्वामीचंद्रोयेनग्रहेणममान्यतमेइत्थशालीमुथशिलकारीसग्रहोवर्षस्वा मी अनेकग्रहमुथशिलकारीचेत्तदातद्ग्रहाणांमध्येयोबलाधिकः । बलसाम्येमुथहेश्वरइतिसुधियोह्यं । चंद्रस्यमुथशिलाभावेनिर्णयमाह ॥ चंद्रमपइति । अन्यथात्वे चंद्रस्यमुथशिलाभावेसति चंद्राक्रांतराशिस्वामीवर्षेश्वरोभवति । अनेनप्रकारेणकर्कस्थेचंद्रमसिचंद्रएकवर्षेश्वरोनान्यइतिज्ञेयम् ॥ १२ ॥ अथवर्षेश्वरस्थितिवशे नफलमाह ॥ अब्दाधिपइति । अब्दाधिपोवर्षस्वामी ग्रहः । व्ययषडष्टमभिन्नस्थः द्वादशषष्ठाष्टमस्थानव्यतिरिक्तस्थानस्थितः । यद्यपिलग्नदर्शित्वेनव

अब्दाधिपोव्ययषडष्टमभिन्नसंस्थोलब्धोदयोऽब्दजनुषोःसदृशोबलेन॥निःशेषमुत्तमफलंविदधातिकार्यैर्नृज्यराज्यबलल ब्धिरतीवसौख्यम् ॥ १३ ॥ बलपूर्णेऽब्दपेपूर्णंशुभंमध्येचमध्यमं ॥ अधमेदुःखशोकारिभयानिविविधाःशुचः ॥ १४ ॥

र्षस्वाम्युक्तेवर्षस्वामीषष्ठाष्टमद्वादशस्थानेष्वनवस्थितएवेतिवक्तुमनुचितंतदतिरिक्तस्थानस्थइति । तथापिपंचापिचेन्नोतनुमीक्षमाणाइत्यादिप्रकारेषष्ठाष्टमद्वादश स्थानस्थितस्यापिवर्षेश्वरत्वसंभवःराशिकुंडल्यांदृष्टिसद्भावेनतत्रलग्नद्रष्टृवर्षेश्वरस्यभावकुंडल्यांतत्स्थानस्थितत्वसंभावनायाब्रह्मणोप्यनिवार्यत्वात्लब्धोदयः वर्षप्रवे शकालेप्राप्तोदयोस्तंगतइत्यर्थः । अब्दजनुषोःवर्षजन्मकालयोःबलेनपंचवर्गीबलेनसदृशस्तुल्यःअहीनबलइत्यर्थः । एतादृशोवर्षेश्वरोनिःशेषंसमग्रंउत्तमफलंकरोति तदेवाहकार्यैत्यादिस्पष्टम्॥१३॥अथवर्षेश्वरफलंपंचवर्गीबलानुरोधाद्भवतीत्याह॥बलेति।वर्षस्वामिनिबलेनपंचवर्गीबलेनपूर्णेसतिशुभफलंपूर्णंभवति।मध्यबलेशुभंमध्यं

भवति । अधमेहीनबलेदुःस्वरोगादीत्यादिस्पष्टम् ॥१४ ॥ अथवर्षेश्वरस्यसूर्यबलपूर्णतायांफलमाह ॥सूर्येऽब्दपइति॥ विनश्यतीत्यंतंस्पष्टंफलं । इदमुक्तंफलंजनिखेट युक्त्याजन्मकालग्रहविचारेणवाच्यं । एतदुक्तंभवति । वर्षेश्वरग्रहोजन्मकालेउत्तमबलश्चेदत्राप्युत्तमबलस्तदोत्तमोत्तमं । मध्यबलश्चेदुत्तमं । अधमबलश्चेन्मध्यमं । जन्मकालेमध्यमबलश्चेत्क्रमेणोत्तममध्यमाधमंचभवति । जन्मकालेहीनबलश्चेत्क्रमेणमध्यमाधमाधमानिभवंति ॥ १५ ॥ अथवर्षेश्वरार्कस्यमध्यबलत्वेफलमाह ॥

अथसूर्यः ॥ सूर्येऽब्दपेबलिनिराज्यसुखात्मजार्थलाभःकुलोचितविभुःपरिवारसौख्यम् ॥पुष्टंयशोगृहसुखंविविधाप्रतिष्ठाशत्रुर्वि नश्यतिफलेजनिखेटयुक्त्या॥१५॥ मध्येरवौफलमिदंनिखिलंतुमध्यंस्वल्पंसुखंस्वजनतोपिविवादमाहुः॥स्थानच्युतिर्नचसुखं क्षतताशरीरेभीतिर्नृपान्मुथशिलोनशुभेनचेत्स्यात् ॥१६॥ सूर्येबलेनरहितेऽब्दपतौविदेशयानंधनक्षयशुचोऽरिभयंचतंद्रा ॥ लोकापवादभयमुग्ररुजोतिदुःखंपित्रादितोपिनसुखंसुतमित्रभीतिः ॥ १७॥ चंद्रेऽब्दपेमुथशिलंयेनासावब्दपोऽस्यचेत्॥कं बूलमिंदुनाजन्मनिशिवर्षतदोत्तमम् ॥ १८ ॥

मध्येइति । इदंउत्तमबलसंबंधियत्फलंप्रागुक्तंतत्समग्रंमध्यमंभवति । स्वल्पमित्यादिनृपादित्यंतंस्पष्टं । अनिष्टफलंतदास्याद्यदाशुभेनग्रहेणवर्षेश्वरस्यमुथशिलो नस्यादर्थाच्छुभग्रहमुथशिलंअनिष्टंस्यादित्यपवादउक्तः ॥ १६ ॥ हीनबलार्कस्यफलमाह । सूर्येतिस्पष्टम् ॥ १७ ॥ अथयेनेत्थशालोब्दविभुरितिदार्ढ्यार्थं

पुनर्वर्षदंस्तद्वर्षेश्वरस्यकंबूलयोगेरात्रिजन्मनोवर्षमुत्तमंतदित्याह । चंद्रेति । चंद्रेऽब्दपेसतियेनग्रहेणचंद्रोमुथशिलः । असौवर्षेश्वरः । अस्यवर्षेश्वरस्यचंद्रेणकंबूलचंद्रातिरिक्तग्रहेणमुथशिलमित्यर्थः रात्रौजन्मतदावर्षमुत्तमंज्ञेयमित्यर्थः ॥ १८ ॥ अथचंद्रस्यपूर्णबलस्यफलमाह ॥ वीर्यान्वितेइतिस्पष्टम् ॥ १९ ॥

॥अथचंद्रः॥वीर्यान्वितेशशिनिवित्तकलत्रपुत्रमित्रालयस्यविविधंसुखमाहुरार्याः॥स्रग्गंधमौक्तिकदुकूलसुखानिभूतिर्लाभःकुलोचितपदस्यनृपैःसखित्वं ॥१९॥ वर्षाधिपेशशिनिमध्यबलेफलानिमध्यान्यमूनिरिपुतासुतमित्रवर्गैः॥स्थानांतरेगतिरथोक्तशताशरीरेश्लेष्मोद्भवश्चयदिपापकृतेसराफः ॥ २० ॥ नष्टेऽब्दपेशशिनिशीतकफादिरोगश्चौर्यादिभीःस्वजनविग्रहमप्युशंति ॥ दूरेगतिःसुतकलत्रसुखात्ययश्चस्यान्मृत्युतुल्यमतिहीनबलेशशांके ॥२१॥ अथभौमः॥भौमेऽब्दपेबलिनिकीर्तिजयारिनाशःसेनापतित्वरणनायकताप्रदिष्टा ॥ लाभःकुलोचितधनस्यनमस्यताचलोकेषुमित्रसुतावित्तकलत्रसौख्यम् ॥ २२ ॥

अथचंद्रस्यमध्यबलस्यफलमाह ॥ वर्षाधिपइत्यादिनाश्लेष्मोद्भवश्चेत्यंतंस्पष्टम् । यदिपापग्रहेणेसराफयोगश्चंद्रस्यस्यात्तदाश्लेष्मोत्पत्तिः ॥२०॥ अथनष्टातिहीनबलस्यचंद्रस्यफलमाह ॥ नष्टइति । नष्टेसूर्याक्रांतत्वेनास्तंगते । उत्तरार्द्धेहीनबलस्यफलं ॥ २१ ॥ अथभौमस्यबलपूर्णस्यफलमाह ॥ भौमइतिस्पष्टम् ॥ २२ ॥

अथभौमस्यमध्यबलस्यफलमाह ॥ मध्यइतिस्पष्टं ॥ २३॥अथभौमस्यहीनबलस्यफलमाह ॥ हीनइति। असृग्जिभौमेवर्षेशेहीनबलेसतिभयमित्यादिर्विदेशयानामित्यंतस्पष्टं । गुरुदृष्टिहीनेभौमेसति अपनयतअनीतितःक्षयोनाशः ॥ २४ ॥ अथोत्तमबलिनोबुधस्यफलमाह ॥ सौम्यइति स्फुटार्थं ॥२५॥ अथमध्यबलस्यबुधस्यफल

मध्येऽब्दपेऽवनिसुतेरुधिरस्रुतिश्चकोपोऽधिकोझकटशस्त्रहतिक्षतानि ॥ स्वामित्वमात्मगणतोबलगौरवंचमध्यंसुखंनिखिलमुक्तफलंविचिंत्यम् ॥२३॥ हीनेऽब्दपेसृजिभयंरिपुतस्कराग्निलोकापवादभयमात्मधियाविनाशः॥ कार्यस्यविघ्नमतिरोगभयंविदेशयानंक्षयोऽपनयतोगुरुदृष्टचभावे ॥ २४ ॥ अथबुधः ॥ सौम्येऽब्दपेबलवतिप्रातिवादलेख्यसच्छास्त्रसद्व्यवहृतौविजयोऽर्थलाभः ॥ ज्ञानंकलागणितवैद्यभवंगुरुत्वंराजाश्रयेणनृपतानृपमंत्रितावा ॥ २५ ॥ अब्दाधिपेशशिसुतेखलुमध्यवीर्येस्यान्मध्यमंनिखिलमेतदथाध्ययानम् ॥ वाणिज्यवर्तनमथात्मजमित्रसौख्यंसौम्येत्थशालवशतोपरथानसम्यक् ॥ २६ ॥ सौम्येऽब्दपेऽधमबलेबलबुद्धिहानिर्द्धर्मक्षयःपरिभवोनिजवाक्यदोषात् ॥ निक्षेपतोविपदतीवमृषैवसाक्ष्यंहानिःपरव्यवहृतेःसुतवित्तमित्रैः ॥ २७ ॥

माह ॥ अब्दाधिपइति । एतत्प्रागुक्तंसर्वमध्यमंस्यात् । शुभग्रहसुथशिलानुरोधतः आत्मजमित्रयोः सुखंभवति । अपरथा अशुभग्रहेसरोफेनतयोः सम्यक्शुभंनस्यात् ॥ २६ ॥ अथहीनबलस्यबुधस्यफलमाह ॥ सौम्येइति स्पष्टार्थं ॥ २७ ॥

अथगुरोरुत्तमबलिनोवर्षेश्वरस्यफलमाह॥जीवइति स्पष्टं ॥२८॥ मध्यबलिनस्तस्यफलमाह॥ अब्दाधिपइति। इदंप्रागुक्तंफलंमध्यमं। अशुभग्रहेणेसराफेसतिदारिद्य
मित्यादिश्लोकांतंफलं शेषंस्पष्टम् ॥२९ ॥ हीनस्यतस्यफलमाह ॥ जीवइति स्पष्टम् ॥३०॥ अथशुक्रस्योत्तमबलिनोवर्षेशस्यफलमाह ॥ शुक्रइति स्पष्टम् ॥ ३१ ॥

अथगुरुः ॥जीवेऽब्दपेबलयुतेपरिवारसौख्यंधर्मोगुणग्रहिलताधनकीर्तिपुत्राः॥विश्वास्यताजगतिसन्मतिविक्रमात्तिर्ह्लाभोनिधे
नृपतिगौरवमप्यरिघ्नं॥२८॥अब्दाधिपेसुरगुरौकिलमध्यवीर्य्येस्यान्मध्यमंफलमिदंनृपसंगमश्च॥विज्ञानशास्त्रपरताप्यशुभेस
राफेदारिद्यमर्थविलयश्चकलत्रपीडा ॥२९॥ जीवेऽब्दपेऽधमबलेधनधर्मसौख्यहानिस्त्यजंतिसुतमित्रजननाःसभार्याः॥ लोका
पवादभयमाकुलतातिकष्टंवृत्तिस्तनौकफरुजोरिपुभीःकलिश्च ॥ ३० ॥ अथशुक्रः ॥ शुक्रेऽब्दपेबलिनिनीरुजताविलासस
च्छास्त्ररत्नमधुराशनभोगतोषाः ॥ क्षेमप्रतापविजयावनिताविलासोहास्यंनृपाश्रयवशेनधनंसुखंच॥३१॥ अब्दाधिपेभृगुसुते
खलुमध्यवीर्येस्यान्मध्यमंनिखिलमेतदथाल्पवृत्तिः ॥ गुप्तंचदुःखमखिलंसुनिबद्धवृत्तिःपापारिवीक्षितयुतेविपदोऽर्थनाशः ॥३२॥

मध्यबलस्यतस्यफलमाह॥अब्दाधिपइति। पापग्रहःयश्चशत्रुस्ताभ्यांदृष्टेयुतेवाशुक्रेविपदोर्थनाशइति । अत्रवीक्षितयुतइत्युक्त्याराशिकुंडल्यांदृष्टिर्विलोक्या भावकुं
डल्यांसंयुक्तत्वंद्रष्टव्यमितिस्पष्टीकृतं । अन्यथाताजिकशास्त्रेप्रथमस्थानेदृष्टयुक्तेर्वीक्षितइत्यनेनयुतिसिद्धौयुतइत्यस्यवैयर्थ्यापत्तेः शेषंस्पष्टं ॥ ३२ ॥

अथहीनबलस्यतस्यफलमाह ॥ शुक्रइति स्पष्टं॥ ३३ ॥ अथोत्तमबलिनःशनेवर्षेशस्यफलमाह॥ मंदइति स्पष्टं ॥३४ ॥ मध्यमबलिनस्तस्यफलमाह ॥ अब्दाधिपेइति । पापग्रहयोगेनदृष्ट्यावापापंफलंदुष्टंफलंस्यात् । योगोभावकुंडल्यांद्रष्टव्यइत्याग्रहार्थयुगुक्तिः । शेषंस्पष्टम् ॥ ३५ ॥ हीनबलिनःशनेर्वर्षेशस्यफलमाह॥

शुक्रेऽब्दपेधमबलेमनसोतितापोलोकापहासाविपदोनिजवृत्तिनाशः ॥ द्वेषःकलत्रसुतमित्रजनेषुकष्टादन्नाशनंचविफलंक्रियतानसौख्यम् ॥३३॥ अथशनिः ॥ मंदेऽब्दपेबलिनिनूतनभूमिवेश्मक्षेत्राप्तिरर्थनिचयोयवनावनीशात् ॥ आरामनिर्मितिजलाशयसौख्यमंगपुष्टिःकुलोचितपदाप्तिगुणाग्रणित्वम् ॥३४॥ अब्दाधिपेरविसुतेखलुमध्यवीर्येस्यान्मध्यमंनिखिलमन्नभुजिस्तुकष्टात् ॥ दासोष्ट्रमाहिषकुलान्यरतस्तुलाभःपापंफलंभवतिपापयुगीक्षणेन ॥३५॥ मंदेबलेनरहितेऽब्दपतौक्रियाणांवंध्यत्वमर्थविलयोविपदोरिभीतिः ॥ स्त्रीपुत्रमित्रजनवैरकदन्नभुक्तंसौम्येत्थशालयुजिसौख्यमपीषदाहुः॥३६॥वर्षेश्वरोभवतियःसदशाधिपोब्देज्ञेयोखिलेब्दजनुषोर्बलमस्यचिंत्यम् ॥ वीर्यान्वितेत्रनिखिलंशुभमब्दमाहुर्हीनेत्वानिष्टफलतासमतासमत्वे ॥३७॥

मंदेइति । सौम्येत्थशालयुजिशुभग्रहमुथशिलेशुभग्रहयोगेवाईषत्किंचिद्वर्षेसौख्यमपिभवति । शेषंस्पष्टं ॥ ३६ ॥ वर्षेश्वरइति । योग्रहोवर्षेश्वरोभवति । सग्रहःसंपूर्णेवर्षेदशाधिपोज्ञेयः । तद्वर्षसंपूर्णंतस्यदशेत्यर्थः । अस्यवर्षेशस्यवर्षजन्मकालयोःबलंपंचवर्गीबलंचिंत्यंविचार्यं । उत्तममध्यमाधमादिभेदेनवीर्यान्वितेउभयत्रव

लिष्ठेसतिवर्षेशुभफलत्वंसमत्वेजन्मनिवीर्यान्वितेवर्षेमध्यबलेहीनबलेवाजन्मनिमध्यबलेहीनबलेवा । वर्षेवीर्यान्वितेजन्मनिमध्यबलेवर्षेहीनवलइत्यौदातारतम्येउत्तमा धमपक्षफलापेक्षयावर्षेमध्यफलदाता ॥३७॥ येनेति । वर्षेश्वरस्ययेनग्रहेणमुथशिलः असौमुथशिलकारीग्रहः स्वीयस्वभावात्आत्मीयप्रागुक्तसंज्ञातंत्रोक्तस्वरूपव शतःसुफलंशुभफलंददाति । शुभग्रहकृतेसराफेसतिवर्षेकिंचित्सुखंवर्त्तते । अशुभग्रहकृतेसराफेसतिअनिष्टमेवअशुभफलमेवभवति ॥३८॥ हद्देइति । यःवर्षस्वामीग्रहः याद्द

येनेत्थशालोब्दपतेर्ग्रहोऽसौस्वीयस्वभावात्सुफलंददाति ॥ शुभेसराफेशुभमस्तिकिंचिदनिष्टमेवाशुभमूसरीफे ॥ ३८ ॥
हद्देयाद्दशियःखेटआधत्तेऽत्रचयोमहः ॥ जन्मन्यब्देचताद्दक्तेत्तदात्मफलदस्त्वसौ ॥ ३९ ॥ योजन्मनिफलंदातुंवि
भुर्मूसरिफोस्यचेत् ॥ अब्दलग्नाब्दपभवस्तस्मिन्नब्देनतत्फलम् ॥ ४० ॥ व्यत्यासेफलमादेश्यमित्थशालेविशेषतः ॥
नोभयंचेत्तदाप्यस्तिजन्माश्रयमितिस्फुटम् ॥ ४१ ॥

शिमित्रशत्रुग्रहसंबंधिनिहद्देहद्दांशेभवति । अत्रअस्मिन्मित्र शत्रुग्रहेअत्रवर्षेश्वरइतिकेचित् । योग्रहःचकारान्मित्रशत्रुदृशामहःउक्तांशरूपंतेजःआधत्तेधारयतिमुथशिलकारीभवति । जन्मकालेवर्षप्रवेशकालेपिताद्दगुक्त प्रकारसदृशः असौवर्षग्रहस्तदातदानीमात्मफलदःशुभाशुभफलदातास्यात् ॥३९॥ यइतिव्यत्यासइतिच । जन्मनियोग्रहःस्वभावजंदातुंकर्तुंविभुःसमर्थःस्वभावंपश्यन्न धिष्ठितोवाअस्यग्रहस्ययदिअब्दलग्नाब्दभवःवर्षलग्नस्वामिवर्षस्वामिनोरुत्पन्नःमुशरिफःईसराफयोगःस्यात्तर्हितस्मिन्वर्षेतत्फलंजन्मकालीनभावोत्पन्नफलनं तत्फलना

शोभवतीत्यर्थः । व्यत्यासेईसराफाभावेफलंजन्मकालिकंभावजंफलंआदेश्यंकथनीयं । इत्थशालेमुथशिलेसतिविशेषतःअत्यंततत्फलंस्यात् । उभयमीसराफमुथशि
लौनस्यातांयदितदापिजन्माश्रयंजन्मकालीनभावजंफलमस्तिभवतिइतिस्फुटं । बाधकाभावात्तत्फलंकेनानिवारणीयमित्यर्थः । यद्यपिव्यत्यासेफलमादेश्यमित्यनेन
पौनरुक्त्यंतथापितत्स्पष्टत्वार्थमिदमुक्तं।अन्यथोक्तात्रिष्वेकतमवैयर्थ्यापत्तेः।वस्तुतस्तुग्रंथकृतोत्रप्रमादः ॥४०॥४१॥प्रथमश्लोकस्फुटार्थबोधायोदाहरति ॥ पुत्राधिप
इति । जन्मनिजन्मकालेपुत्राधिपःपंचमभावस्वामीपुत्रभावंपंचमभावंपश्यन्नसौपुत्रस्वामीग्रहःपुत्रफलंदातुंसमर्थःशक्तः । सःफलदाताग्रहःवर्षेयत्रकुत्राप्यवस्थितोव

उदाहरणम् ॥ पुत्राधिपोजन्मनिपुत्रभावंपश्यन्सुतंदातुमसौसमर्थः ॥ वर्षेशपुत्राधिपमूसरीफेपुत्रस्यनाशोभवतीतिवर्षे
॥ ४२ ॥ अब्देश्वरोगुरुर्मित्रहद्देमित्रदृशाशशी । महोत्रादादमूदृक्सवर्षेऽब्दस्तेनशोभनः ॥४३ ॥ एवमुन्नेयमन्यच्चशु
भाशुभफलंबुधैः ॥ बलाबलविवेकेनयोगत्रयविमर्शतः ॥ ४४ ॥ इत्यब्दपफलाध्यायः॥

र्षेशेनेसराफीअतःइहास्मिन्वर्षेपुत्रस्यनाशोभवति । एवमन्यभावेपिवर्षलग्नेशेसराफेनाप्युदाहार्यं ॥ ४२ ॥ हद्देयाद्दशीत्यादिसोदाहरणंस्पष्टयति ॥ अब्देश्वरइति ।
वर्षेश्वरोबृहस्पतिः जन्मनिस्वमित्रस्यहद्दांशेतस्मिन् मित्रदृष्ट्याचंद्रःमहःउक्तंतेजःअधात्धारयाति । मुथशिलकारीत्यर्थः । वर्षेअमूदृक्अमुंगुरुंपश्याति । असौअमू
दृक्।अयमर्थः स्वमित्रादिहद्दास्थितेगुरौयादिचंद्रोमुथशिलद्वारामहःधारयति । सवर्षेश्वरस्तेनकारणेनअब्दः वर्षकालः शुभः । केचित्तुअब्देश्वरइतितुयोगांतरं ।
अमूदृक्षइत्यस्यार्थस्तुअमुंचंद्रंपश्यतीतितन्नउदाहरणप्रकरणपठितत्वेनयोगांतरासंभवात् मूलवाक्याभावाच्च॥४३॥उपसंहरति ॥ एवमिति । अनयोक्तरीत्याअन्यत्

 शुभाशुभफलंबलाबलविवेचनेनयोगत्रयाविमर्शतः । मुथशिलकंबुलेसराफेतियोगत्रयाणांविचारेणबुधैर्ज्ञेयं ॥ ४४ ॥ इतिदिवाकरविरचितायांवर्षफलाध्यायः ॥
अथमुथहाफलार्थंमुथहानयनमाह ॥ स्वजन्मलग्नादिति । संज्ञातंत्रव्याख्यायांस्पष्टम् ॥४५ ॥ अस्याउपपत्त्याग्रहवद्गतिरस्तीत्याह॥प्रत्यहमिति।प्रतिसौरदिनंसामुंथा
 अनुपाततःषष्ट्यधिकशतत्रयसौरांशैरेकराशिकलास्तदैकसौरदिनेनैकाइत्यनुपातात्पंचकलाभिर्वर्द्धते । अनयारीत्यासौरमासेसार्द्धांशद्वयंवर्द्धतेच इत्येवंकेपिपंडिताः

अथमुथहानिरूपणं ॥ स्वजन्मलग्नात्प्रतिवर्षमेकैकराशिभोगान्मुथहाक्रमेण ॥ स्वजन्म
लग्नंरवितष्टयातशरद्युतंसाभमुखेन्थिहास्यात् ॥ ४५ ॥ प्रत्यहंशरलिप्ताभिर्वर्द्धतेसानु
पाततः ॥ सार्द्धमंशद्वयंमासेइत्याहुः केपिसूरयः ॥ ४६ ॥ स्वामिसौम्येक्षणात्सौख्यं
क्षुतदृष्ट्याभयंरुजः ॥ भावालोकनसंयोगात्फलमस्यानिरूप्यते ॥ ४७ ॥ वर्षलग्नात्सुखा
स्तांत्यरिपुरंध्रेष्वशोभना ॥ पुण्यकर्मायगास्वाम्यंदत्तेन्यत्रोद्यमाद्धनम् ॥ ४८ ॥

वदंतिस्वमतेपूर्वग्रंथमध्येमुंथाचलनानुक्तेर्वर्षांतेएवाग्रिमराशावुडीयगच्छतीतियावद्वचनंहिवाचनिकमितिन्यायात्तत्त्वमंगीकृतम् ॥ ४६ ॥ स्वामिसौम्येति । स्वा
मिशुभग्रहदर्शनात्सुखं । क्षुतदृष्ट्यारुजःभयं । अस्यामुथहायाःफलंभावालोकनसंयोगान्निरूप्यते ॥ ४७ ॥ वर्षलग्नादितिस्पष्टम् ॥ ४८ ॥

शत्रुक्षयमित्यादिमुंथाभावफलश्लोकाः द्वादशस्पष्टाः ॥

शत्रुक्षयंमानसुताश्वलाभंप्रतापवृद्धिर्नृपतेःप्रसादं ॥ शरीरपुष्टिंविविधोद्यमाश्चददातिवित्तंमुथहातनुस्था ॥ ४९ ॥
उत्साहतोर्थागमनंयशश्चस्वबंधुसन्माननृपाश्रयाश्च ॥ मिष्टान्नभोगोबलपुष्टिसौख्यंस्यादर्थभावेमुथहायदाब्दे ॥ ५० ॥
पराक्रमाद्वित्तयशःसुखानिसौंदर्यसौख्यंद्विजदेवपूजा ॥ सर्वोपकारस्तनुपुष्टिकीर्तिर्नृपाश्रयश्चेन्मुथहातृतीया ॥ ५१ ॥
शरीरपीडारिपुभीःस्ववर्ग्यवैरंमनस्तापनिरुद्यमत्वे ॥ स्यान्मुंथहायांसुखभावगायांजनापवादामयवृद्धिदुःखम् ॥ ५२ ॥
यदींथिहापंचमगाब्दवेशेसद्बुद्धिसौख्यात्मजवित्तलाभः ॥ प्रतापवृद्धिर्विविधाविलासादेवद्विजार्चानृपतेःप्रसादः ॥ ५३ ॥
कृशत्वमंगेषुरिपूदयश्चभयंरुजस्तस्करतोनृपाद्वा ॥ कार्यार्थनाशोमुथहारिगाचेद्दुर्बुद्धिवृद्धिःस्वकृतोनुतापः ॥ ५४ ॥
कलत्रबंधुव्यसनारिभीतिरुत्साहभंगोधनधर्मनाशः ॥ द्यूनोपगाचेन्मुथहातनोःस्याद्रुजामनोमोहविरुद्धचेष्टा ॥ ५५ ॥
भयंरिपोस्तस्करतोविनाशोधर्मार्थयोर्दुर्व्यसनामयश्च ॥ मृत्युस्थिताचेन्मुथहानराणांबलक्षयःस्याद्गमनंसुदूरे ॥ ५६ ॥

॥४९॥ ॥५०॥ ॥५१॥ ॥५२॥ ॥५३॥ ॥५४॥ ॥५५॥ ॥५६॥

 ॥५७॥ ॥५८॥ ॥५९॥ ॥६०॥ क्रूरैरिति । क्षुतदृशाअशुभदृष्ट्यापापग्रहैर्दृष्टोयस्तन्वादिर्भावः । अत्रअस्मिन्भावेयदिमुथहाभवति । तदातद्भावगंमुथहा
धिष्ठितभावस्थितंशुभफलंनश्येत् । तद्भावसंबंध्यशुभफलंचवर्धते ॥ ६१ ॥ अस्याःफलमाह ॥ शुभमिति । सावीर्ययुक्तामुंथाभावजंस्वाधिष्ठितभावसंबंधिशुभफलंपोष

॥ ६१ ॥ स्वामित्वमर्थोपगमोनृपेभ्योधर्मोत्सवःपुत्रकलत्रसौख्यं ॥ देवद्विजार्चापरमंयशश्चभाग्योदयोभाग्यगतेंथिहायाम् ॥५७॥ २
नृपप्रसादंस्वजनोपकारंसत्कर्मसिद्धिंद्विजदेवभक्तिम् ॥ यशोऽभिवृद्धिंविविधार्थलाभंदत्तेंऽबरस्थामुथहापदाप्तिम् ॥ ५८ ॥
यदींथिहालाभगताविलाससौभाग्यनैरुज्यमनःप्रसादाः ॥ भवंतिराजाश्रयतोधनानिसन्मित्रपुत्राभिमतास्तयश्च ॥ ५९ ॥
व्ययोऽधिकोदुष्टजनैश्चसंगोरुजातनौविक्रमतोप्यसिद्धिः ॥ धर्मार्थहानिर्मुथहाव्ययस्थायदातदास्याज्जनतोपिवैरं ॥ ६० ॥
क्रूरैर्दृष्टःक्षुतदृशायोभावोमुथहात्रचेत् ॥ शुभंतद्भावजंनश्येदशुभंचापिवर्द्धते ॥ ६२ ॥ इतिमुंथाभावफलं ॥ शुभस्वामियु
क्तेक्षितावीर्य्ययुक्तेंथिहास्वामिसौम्येत्थशालंप्रपन्ना॥शुभंभावजंपोषयेन्नाशुभंसाऽन्यथात्वेन्यथाभावऊह्योविमृश्य॥६२॥ ॥ ६१ ॥

येत्वर्द्धयेत् । अशुभफलंतद्भावसंबंधिनवर्द्धयेत् । अन्यथात्वेशुभस्वामियुक्तानभवतिस्वामिसौम्येत्थशालंप्रपन्नाचनभवति । पापदृष्टापापमुथशिलाचभवति । तस्या
मित्यर्थः । अन्यथाभावः स्वभावसंबंध्यशुभफलंवर्द्धयेत् । शुभफलंतत्संबंधिनवर्द्धयेदितिविपरीतभावइत्यर्थः । शुभाशुभदृष्टाशुभाशुभमुथाशिलाचतदातदाविमृश्य

शुभाशुभग्रहबलवशाद्विचार्यशुभमशुभंवाज्ञेयमित्यर्थः ॥ ६२ ॥ जनुर्लग्नतइति । जन्मलग्नात्सप्तमद्वादशषष्ठाष्टमचतुर्थस्थानस्थितामुंथावर्षेसामुंथाचेत्पापग्रहैर्हतायुक्ता तदावर्षेयस्मिन्भावेमुंथासभावःविनश्येत्।एवमुक्तरूपत्वेशुभग्रहस्वामिदृष्टौसत्यांतस्यभावस्यनाशोनभवतिशुभंचभवति ॥६३॥ यदेति । यदाउभयत्रजन्मनिवर्षेचअनिष्टस्थानस्थाहतापापग्रहयुक्तातदासमुंथायुक्तोभावः सर्वथाअवश्यंनश्येत् । उभयत्रजन्मनिवर्षेचशुभत्वेशुभग्रहयुक्तत्वेअसौमुंथायुक्तोभावःवर्द्धतेतरांसुतरामतिशयेनव

जनुर्लग्नतोस्तांत्यषण्मृत्युबंधुस्थिताब्देहताक्रूरखेटैस्तुसाचेत् ॥ विनश्येत्सयत्रेन्थिहाभावएवंशुभस्वामिदृष्टौननाशःशुभंच ॥ ६३ ॥ यदोभयत्रापिहताभावोनश्येत्ससर्वथा ॥ उभयत्रशुभत्वेतुभावोऽसौवर्द्धतेतराम् ॥६४॥ वर्षेप्यनिष्टगेहस्थायद्वावेजनुषिस्थिता ॥ क्रूरोपघातात्तंभावंनाशयेच्छुभयुक्शुभा ॥ ६५ ॥ जनुर्लग्नतस्तुर्यगासौम्ययुक्ताब्दवेशेपैतृकस्यलाभं विधत्ते ॥ नृपाद्भीतिदापापयुक्तातिकष्टाष्टमादावपीत्थंविमर्शोविधेयः ॥ ६६ ॥

र्द्धते ॥६४॥ वर्षेइति । वर्षेलग्नकुंडल्यांअनिष्टस्थानस्थाचतुर्थषष्ठसप्तमाष्टमद्वादशस्थिता अपिशब्दाज्जन्मलग्नादिषुस्थानेषुस्थितातदाजनुषिजन्मकुंडल्यांयस्मिन्भावेस्थिताक्रूरोपधात्वर्षेपापग्रहसंयुक्तत्वात्।तंजन्मस्थितमुथहायुक्तभावंनाशयेत्।वर्षेशुभग्रहयुक्ताचेच्छुभफलदा॥६५॥उदाहरति॥जनुर्लग्नतइति।जन्मलग्नाच्चतुर्थस्थानास्थिता । वर्षप्रवेशकालेशुभग्रहयुक्तातदापितुर्द्रव्यस्यउपलक्षणाच्चतुर्थभावचिंतासंबंधिफलस्येत्यर्थः।लाभंकरोति।पापग्रहयुक्ताचेन्नृपाद्भयंकरोति। अतिकष्टफलदाभवति । इत्थंअनयोक्तरीत्याविमर्शोविचारः अष्टमादौचतुर्थस्थानव्यतिरिक्तानिष्टस्थानेपिविधेयः । तदुक्तभावफलस्यलाभोनाशोवावक्तव्यः ॥ ६६ ॥

 यस्मिन्निति।वर्षलग्नकुंडल्यांअसौमुंथायस्मिन्भावेअधिष्ठितासतीस्वामिशुभग्रहाभ्यांदृष्टा । एषवर्षसंबंधी अयंभावोजन्मनिजन्मलग्नकुंडल्यांयोभावोभवति । मुंथाधि
ष्ठितवर्षभावस्ययोराशिर्जन्मभावकुंडल्यांयस्मिन्भावेभवतीत्यर्थः । तस्यतद्भावसंबंधिचिंतितपदार्थस्यवृद्धिः । पापग्रहैःएवंदृष्टातस्यभावस्यजन्मसंबंधिनोनाशःकथि
 तइत्येवंज्ञेयं । अस्यापवादमाह । वीर्यादिति । वर्षस्वामिवीर्यात् बलवशात्सौख्यमेवकरोति । नमुंथाकृतानिष्टफलंवर्षेशेबलिष्ठेसतिमुंथाजनितानिष्टफलवृत्तिर्भवती

यस्मिन्भावेस्वामिसौम्येक्षिताचेद्भावोजन्मन्येषयस्तस्यवृद्धिः ॥ एवंपापैर्नाशउक्तस्तुतस्येत्यूह्यंवीर्याद्वर्षपःसौख्यमेव
॥ ६७ ॥ यदींथिहासूर्यगृहेयुतावासूर्येणराज्यंनृपसंगमंच । दत्तेगुणानांपरमामवाप्तिंस्थानांतरस्येतिफलंद्वशोपि ॥ ६८ ॥
चंद्रेणयुक्तेंदुगृहेथदृष्टेंदुनापिवाधर्मयशोभिवृद्धिम् ॥ नैरुज्यसंतोषमतिप्रवृत्तिंददातिपापेक्षणतोऽतिदुःखम् ॥ ६९ ॥ कुजे
नयुक्ताकुजभेकुजेनदृष्टाचपित्तोष्णरुजंकरोति ॥ शस्त्राभिघातंरुधिरप्रकोपंसौरीक्षितासौरीगृहेविशेषात् ॥ ७० ॥

त्यर्थः ॥ ६७॥ अथमुथहाग्रहयोगवीक्षणग्रहराशिस्थितफलंवक्तुकामःप्रथमंसूर्यस्याह ॥यदीति । मुथहासूर्यग्रहेसिंहराशौअथवासूर्येणयुक्तातदाराज्यादिदत्तेगुणानां
परभागंउत्कृष्टांशस्थानांतरप्राप्तिंचदत्तेदृशःसूर्यदृष्टेरपिइदंफलमुक्तम् ॥ ६८ ॥ चंद्रस्याह ॥ चंद्रेणेति । ददातीत्यंतंस्पष्टं । पापग्रहदर्शनादतिदुःखंभवति ॥६९॥
भौमस्याह॥कुजेनेति । रुधिरप्रकोपमित्यंतंस्पष्टं । सौरीक्षिताशनिनादृष्टाशनिराशौकुजयुक्तादृष्टामुंथाभवतितदापूर्वोक्तफलंविशेषादधिकत्वेनभवति ॥ ७० ॥

बुधशुक्रयोराह ॥ बुधेनेति । विधत्तेइत्यंतंस्पष्टं । पापग्रहदर्शनात्तद्योगाद्वाकष्टफलंस्यात् ॥७१॥ युतेति । भोगमित्यंतंस्पष्टं । इहपूर्वोक्तेगुरुराशौगुरुयुक्ताद्दष्टावाशु थहेत्यर्थः । शुभग्रहमुथशिलयोगाद्राज्यप्राप्तिः ॥७२॥ शनेराह॥ शनेरिति । चांतंस्पष्टं । गुरुदृष्टचाशुभफलप्राप्तिः॥७३॥अथराहुमुखगतमुथहाफलमाह । तमोमुखइ ति । स्पष्टं । पदंस्थानम् ॥ ७४ ॥ अथराहोर्मुखपृष्ठपुच्छानांलक्षणमाह ॥ भोग्याइति । यस्मिन्राशौराहुरस्तितस्यवक्रगत्यायेभोग्यालवाः भोग्यभागास्तेमुखसंज्ञ

बुधेनशुक्रेणयुतेक्षितावातद्वेपिवास्त्रीमतिलाभसौख्यम् ॥ धर्मंयशश्चाप्यतुलंविधत्तेकष्टंचपापेक्षणयोगतःस्यात् ॥ ७१ ॥
युतेक्षितावागुरुणागुरोर्भेयदींथिहापुत्रकलत्रसौख्यं ॥ ददातिहेमांबररत्नभोगंशुभेत्थशालादिहराज्यलाभः ॥ ७२ ॥ शनेर्गृ
हेतेनयुतेक्षितावायदींथिहावातरुजंविधत्ते ॥ मानक्षयंवन्हिभयंधनस्यहानिंचजीवेक्षणतःशुभाप्तिं ॥ ७३ ॥ तमोमुखेचे
न्मुथहाधनाप्तिंयशःसुखंधर्मसमुन्नतिंच ॥ सितेज्ययोगेक्षणतःपदाप्तिंसुवर्णरत्नांबरलब्धयश्च ॥ ७४ ॥ भोग्याराहोर्लवास्त
स्यमुखंपृष्ठंगतालवाः ॥ ततःसप्तमभंपुच्छंविमृश्येतिफलंवदेत् ॥ ७५ ॥

काः । येगतालवास्तेनभुक्तालवास्तेपृष्ठसंज्ञकाज्ञेयाः । तद्यथा । राहुरिदानींकन्यायांदशभिरंशैर्वक्रोऽस्ति । तत्रादिमादशअंशामुखसंज्ञकाः । भोगस्यकरिष्य माणत्वात् । अन्येभुक्ताविंशत्यंशाःपृष्ठसंज्ञकास्ततोराह्वाक्रांतराशेःसकाशात्सप्तमंभंराशिपुच्छं यथाकन्यायाःसप्तमोराशिर्मीनाख्यःकेत्वाक्रांतराशिः पुच्छसंज्ञकः इतिविमृश्यविचार्यफलंवदेत् ॥ ७५ ॥

अथषष्ठपुच्छगतमुथहायाः फलमाह ॥ तत्पृष्ठभागइतिस्पष्टार्थपद्यम् ॥७६॥ अथजन्मकालीनग्रहवशाच्छुभाशुभफलमाह ॥ येजन्मेति । येग्रहाजन्मकालेबलिनस्ते ग्रहाअब्दकालेवर्षकालेचेद्दुर्बलनिर्बलास्तदातैर्ग्रहैःसमांतेवर्षांतेवर्षस्योत्तरार्द्धेअशुभफलंवाच्यं । अर्थाद्वर्षपूर्वार्द्धेतद्ग्रहफलंशुभं । विपर्ययेजन्मकालेचेद्ग्रहादुर्बलाःस्युःवर्षकालेसबलास्तदापूर्वंवर्षपूर्वार्द्धेफलमनिष्टमुक्तं । अर्थाद्वर्षोत्तरार्द्धेशुभंफलंवाच्यं । उभयत्रजन्मकालवर्षकालयोःसाम्येतुल्यंफलंस्यात् । अयमर्थः । तेग्रहाःजन्मकालवर्ष

तत्पृष्ठभागेनशुभप्रदास्यात्तत्पुच्छभागाद्रिपुभीतिकष्टम् ॥ पापेक्षणादर्थसुखस्यहानिश्चेज्जन्मनीत्थंग्रहवित्तनाशः ॥ ७६॥
येजन्मकालेबलिनोब्दकालेचेद्दुर्बलास्तैरशुभंसमांते ॥ विपर्ययेपूर्वमनिष्टमुक्तंतुल्यंफलंस्यादुभयत्रसाम्ये ॥ ७७॥ षष्ठेऽ
ष्टमेंऽत्येभुविवेंथिहेशोऽस्तगोऽथवक्रोशुभदृष्टयुक्तः ॥ क्रूराच्चतुर्थास्तगतश्चभव्योनस्याद्रुजंयच्छतिवित्तनाशं ॥ ७८॥

कालयोश्चेत्सबलास्तदासंपूर्णवर्षपर्यंतंशुभफलंस्यात् । उभयत्रापियदानिर्बलास्तदासंपूर्णवर्षपर्यंतमशुभंफलंस्यात् ॥७७॥ अथशुभंमुथहास्वामिफलमाह ॥ षष्ठइति । चेन्मुथहेशःषष्ठेऽष्टमेंऽत्येद्वादशे भुवि चतुर्थस्थाने । एष्वनिष्टस्थानेषुभवति । अथवा । अस्तंगतोवक्रीवातथाअशुभैःपापग्रहैर्दृष्टोयुक्तोवास्यात् । तथाक्रूरात् क्रूरग्रहस्थानाच्चतुर्थेअस्तेसप्तमेवागतःस्यात् तदाभव्यःशुभोनस्यात् किंचसमुथहेशोरुजंरोगंवित्तनाशंचयच्छतिददाति ॥ ७८ ॥

अथान्यदशुभंमुथहास्वामिफलमाह ॥ यदीति । यदिअष्टमेशेनवर्षलग्नादष्टमस्थानाधीश्वरेणाशुभग्रहेणपापग्रहेणमुथहास्वामीयुक्तःस्यात् । अथवाक्षुताख्यदृष्टयाच
तुर्थसप्तमैकदशमदृष्टयादृष्टश्चेत्तदानशुभःअनिष्टफलदएव । अस्मिन्योगद्वयेनिधनंमरणमेवस्यात्।द्वयोर्मध्येयदैकोयोगस्तदामृत्युसमत्वंमरणतुल्यंस्यादित्याहुः ॥७९
अथमुथहायास्तत्स्वामिनश्चशुभाशुभफलमाह ॥ मुथहेति । जन्मनिजन्मकुंडल्यांवर्षावगतमुंथातस्याःस्वामीवाविकल्पेनशुभग्रहैःईक्षितयुक्दृष्टयुक्तइति । यथायोग्यं
वर्षारंभेवर्षपूर्वार्द्धेशुभंशुभफलंदत्तेददाति प्रत्येकं । अथजन्मकुंडल्यामुक्तासंभवनांतरंचेद्यदिअब्देवर्षकुंडल्यांवर्षावगतमुंथातस्याः स्वामीवाशुभग्रहैर्दृष्टत्वादृष्टत्वयु

यद्यष्टमेशेनयुतोऽथदृष्टःक्षुताख्यदृष्टयानशुभस्तदापि ॥ योगद्वयेस्यान्निधनंयदैकयोगस्तदामृत्युसमत्वमाहुः ॥ ७९ ॥

मुथहातत्पतिर्वापिजन्मनीक्षितयुक्शुभैः ॥ वर्षारंभेशुभंधत्तेऽब्देचेदंतेन्यथाऽशुभम् ॥ ८० ॥ इतिमुथहानिरूपणम् ॥

अथवर्षारिष्टविचारः ॥ ॥ लग्नेशेऽष्टमगेऽष्टेशेतनुस्थेवाकुजेक्षिते ॥ ज्ञजीवयोरस्तगयोःशस्त्रघातोविपन्मृतिः ॥ ८१ ॥

क्तःप्रत्येकंतर्हिअंतेवर्षोत्तरार्द्धेशुभफलंददाति शुभंदत्ते । अन्यथापापग्रहैर्दृष्टयुक्तःप्रत्येकंजन्मवर्षक्रमेणवर्षस्यपूर्वार्द्धपरार्धयोरशुभफलंददाति । अन्यथेत्यत्राकारप्र
श्लेषः। नसदितियुक्तःपाठः ।उभयत्रसंभवेवर्षशुभमशुभंवार्थसिद्धंनैकत्रार्द्धेउभयत्रासंभवेमध्यमंवर्षंअत्रदृष्टितारतम्यग्रहतारतम्यशुभाशुभग्रहदृष्टितारतम्यादिभिर्वर्षार्द्ध
योर्वर्षस्यवातरतमादिभेदाःबहवःस्वबुद्ध्यासुधीभिरवगंतव्याः ॥ ८० ॥ इतिवर्षतंत्रटीकायांमुथहाध्यायः ॥ अत्रसत्यरिष्टयोगेवक्ष्यमाणंफलंवृथैवेत्याहमाणित्थः ।
वृथाफलंहायनजंहियस्मान्नजीवनंहायनरिष्टयोगात् ॥ रिष्टानितस्मात्प्रथमंप्रवक्ष्येपूर्वैर्विधिज्ञैःकथितानियानीति । प्रथमतोरिष्टाध्यायोव्याख्यायते । तत्राष्टौलग्नेशा

द्यरिष्टमाह ॥ लग्नेशइति । लग्नेशेवर्षलग्नस्वामिनअष्टमगे । अष्टमस्थानगेकुजेनभौमेनेक्षितेदृष्टेसति। अथवा अष्टेशेअष्टमस्थानाधीशेतनुस्थेलग्नस्थेभौमेनदृष्टेसति । अस्मिन्योगद्वयेशस्त्रघातःविपत्ज्वरादिदुःखंवामृतिर्वास्यात् । अथवाज्ञशुक्रयोर्बुधशुक्रयोरस्तगयोः सूर्यसान्निध्यवशादस्तंगतयोः सतोः । शस्त्रघातोविपन्मृतिश्चेति ॥ ८१ ॥ अथान्यदाह ॥ अब्देति । अब्दलग्नेशरंध्रेशौवर्षलग्नेशाष्टमस्थानाधीशौव्ययाष्टहिबुकोपगौद्वादशाष्टमचतुर्थस्थानानांमध्येकस्मिंश्चित्स्थनेस्थितौ । तत्रापिमुथहासंयुतौस्यातां । तदातद्धातुकोपतः तयोर्ग्रहयोर्यौधातूवातपित्तादीतयोःप्रकोपतस्तदुत्पन्नविकारान्मृत्युप्रदौस्यातां । त्रिभिर्मिलित्वाएकएवयोगःनपथक् ।

अब्दलग्नेशरंध्रेशौव्ययाष्टहिबुकोपगौ ॥ मुथहासंयुतौमृत्युप्रदौतद्धातुकोपतः॥८२॥जन्मलग्नाधिपोवीर्योंमृतीशोलग्नपोयदा ॥ सूर्यदृष्टोमृतींधत्तेकुष्ठंकंडूंतथापदः ॥ ८३ ॥

यदाएकतमस्ययोगस्तदाक्लेशमात्रम् ॥ ८२ ॥ अथान्यदाह ॥ जन्मेतिजन्मलग्नाधिपोजन्मकालीनलग्नस्यस्वामी । अब्देवर्षकालेअवीर्यः नविद्यतेपंचवर्गीबलंयस्येतिपंचवर्गीबलरहितः सन् । वर्षलग्नादष्टमस्थानस्थराशेः स्वामीयदायदिअस्तगोवर्षलग्नात्सप्तमस्थानेवर्तमानः इतिकेचिदाहुः । अन्येएवंवदंति ।अस्तगः सूर्यसान्निध्यादस्तगतः सन् । एवंमतद्वयेसूर्येणदृष्टस्तर्हिसग्रहोमृत्युंददाति । कुष्ठंकंडूंआपदः तथासमुद्रयेददाति जन्मलग्नाधिपोवीर्योमृतीशोब्देऽस्तगोयदासूर्यदृष्टोमृतींदत्तेइत्यत्रअस्तगोपदेतिपाठस्तुप्रामादिकएव । यतः ग्रहस्यास्तंगतस्यसूर्यसहचरितत्वाद्दृष्टेश्चसंभवः सूर्यदृष्टइत्यस्यवैयर्थ्यापत्तेः । तथाचसूर्यादितरद्वितीयद्वादशराशिगतस्यअस्तत्वसंभवोदृष्टेस्तुनसंभवः । यद्वा । अस्तगइत्यत्रसप्तमगतइत्यर्थेमूलवचनाभावान्नैबार्थोयंमतव्यः । वस्तुतस्तुअस्तगइत्यत्रलग्नगइतिपाठः । मृतीशोवर्षलग्नादष्टमस्थानाधीशोलग्नगः सूर्येणदृष्टस्तदामृत्युं तथाचोक्तं मणित्थेन । चेज्जन्मनाथोविब

लोमृतीशोलग्नंगतोभास्करदृष्टमूर्तिः । शस्त्राभिघातंबहुधाचकष्टंकुष्ठंशरीरेमरणेनतुल्यमिति ॥ ८३ ॥ अथान्यदाह ॥ अस्तगाविति । मुथहालग्ननाथौमुथहास्वामी वर्षलग्नस्वामीएतौउभौअस्तगौसूर्यसान्निध्यवशादस्तगामिनौअस्तंगतौमंदेक्षितौयदामंदेनशनिनाईक्षितौदृष्टौ स्यातांतदासर्वस्यस्त्रीपुत्रद्रव्यादेर्नाशः मृतिः । स्वस्यमरणं । कष्टंपीडा । आधिर्मानसीव्यथा । व्याधिःशरीररोगः । भयंभीतिः । एतेपदार्थाःस्यु ॥ ८४ ॥ अथान्यदाह ॥ क्रूरेति । अब्देशोवर्षस्वामीक्रूरमूसरिफः पापग्रहेणकृतइसराफोयस्यासौभवति । जन्मेशोजन्मलग्नस्वामीक्रूरितः अस्तंगतत्वादिनाक्रूरतांप्राप्तोभवति । तत्रवर्षेतदन्यतरस्यशुभग्रहैःकृत्वाकंबूलयोगेशुभग्रहे

अस्तगौमुथहालग्ननाथौमंदेक्षितौयदा ॥ सर्वनाशोमृतिःकष्टमाधिव्याधिभयंरुजः ॥८४॥ क्रूरमूसरिफोऽब्देशोजन्मेशःक्रूरितःशुभैः ॥ कंबूलेपिविपन्मृत्युरित्थमन्याधिकारितः ॥८५॥ क्रूरावीर्य्याधिकाः सौम्यानिर्बलारिपुरंध्रगाः ॥ तदाधिव्याधिभीतिःस्यात्कलिर्हानिस्तथाविपत् ॥ ८६ ॥

णमुथशिलीचंद्रस्ताभ्यांसहमुथशिलीचतदन्यतरोभवतीत्यर्थः । अपिशब्दाच्छुभकंबूलयोगेअरिष्टाभावाभासविपन्मृत्युः । नानाविधदुःखानुभवेनमरणंभवति किंपुनः शुभकंबूलाभावेइत्थमुक्तरीत्या । अन्याधिकारितः वर्षेशस्थानेमुथहेशादिकमधिकारिणंगृहीत्वाजन्मेशःक्रूरितइत्यादिके सिद्धेविपन्मृत्युः स्यादित्यर्थः । अत्रकेनचिच्छुभैः कंबूलेइत्यस्यवर्षस्वामिजन्मलग्नस्वामिनोर्मुथशिलयोगेतयोश्चंद्रवत्केनचिच्छुभग्रहेणमुथशिलयोगरूपकंबूलेसतीति व्याख्यानंकृतंतच्छब्देनप्रतिपाद्यंजन्मलग्नवर्षस्वामिनोर्मुथशिलप्रतिपादकशब्दाभावात् । द्वयोर्मुथशिलेताभ्यांचंद्रस्यमुथशिलेसतिकंबूलयोगाभिधानात्चंद्रेतरेणमुथशिलेतस्ययोगस्यभिन्नसंज्ञाभिधानाच्चेत्यलं॥८५॥ अथान्यदाह॥ क्रूराइति। क्रूराः पापग्रहाः वीर्याधिकाः पंचवर्गीबलेनबलिष्ठाः । सौम्याः शुभग्रहाः निर्बलाः पंचव

ता० नी० गर्बिबलेनहीनाः । रिपुरंध्रगाः षष्ठाष्टमस्थानगाश्चेत्स्युस्तदाधिव्याधिभीतिरित्याद्यशुभंफलंस्यादितिस्पष्टं ॥ ८६ ॥ अथान्यदाहनीचइति । शुक्रोयत्किंचित्स्थानेस्थि प्र०
तःसन् नीचेनीचराशावस्ति । गुरुर्यत्किंचित्स्थानेस्थितः सन्शत्रुभागेशत्रुनवांशेस्ति । तदासौख्यलवोपिन नास्ति अयमेकोयोगः अथान्योलग्नेशइति । लग्नेशेवर्ष
॥ ६५ ॥ लग्नस्वामिनिअष्टमगेअष्टमस्थानस्थेसतिवाविकल्पेनअष्टेशेअष्टमस्थानाधीशेतनौलग्नेसतिएवंविधेयोगेमृतिमादिशेत् ॥८७॥ अथान्यदाह ॥ निर्बलाविति । धर्मवि
त्तेशौनवमद्वितीयस्थानाधीशौनिर्बलौ पंचवर्गीबलेनहीनबलौ । दुष्टखेटाः पापग्रहाः तनौलग्नेस्थिताः । एतादृशयोगेलक्ष्मीश्चिरार्जितानश्येदितिस्पष्टम् ॥ ८८ ॥ २

नीचेशुक्रोगुरुःशत्रुभागेसौख्यलवोपिन ॥ लग्नेशेष्टमगेष्टेशेतनौवामृतिमादिशेत् ॥८७॥ निर्बलौधर्मवित्तेशौदुष्टखेटास्तनौस्थि
ताः ॥ लक्ष्मीश्चिरार्जितानश्येद्यदिशक्रोपिरक्षिता ॥ ८८ ॥ नीचेचंद्रेस्तगाःसौम्यावियोगःस्वजनैःसह ॥ शरीरपीडामृत्यु
र्वासाधिव्याधिभयंध्रुवम् ॥ ८९ ॥ अब्दलग्नंजन्मलग्नराशिभ्यामष्टमंयदा ॥ कष्टंमहाव्याधिभयंमृत्युःपापयुतेक्षणात् ॥९०॥
जन्मन्यष्टमगःपापोवर्षलग्नेरुगाधिदः ॥ चंद्राब्दलग्नपौनष्टबलौचेत्स्यात्तदामृतिः ॥ ९१ ॥

अथान्यदाह ॥ नीचेचंद्रइति । क्वचित्स्थानेस्थितश्चंद्रोनीचेनीचराशावस्ति सौम्याःशुभग्रहाःबुधगुरुशुक्राःअस्तगाअस्तंगताःस्युस्तदावियोगइत्याद्यशुभंफलं
स्यात् ॥ ८९ ॥ अथान्यदाह ॥ अब्दलग्नमिति । जन्मलग्नराशिभ्यांजन्मलग्नतःजन्मराशेश्चअब्दलग्नंवर्षलग्नमष्टमंयदास्यात्तदाकष्टंमहाव्याधिभयंफलंस्यात् । ॥ ६५ ॥
वादृशंवर्षलग्नंपापग्रहैर्युतमीक्षितंदृष्टंवावदामृत्युरेवस्यात् ॥९०॥ अथान्यदाह ॥ जन्मनीति । जन्मनि जन्मकालिकलग्नादष्टमगःअष्टमस्थानेपापःपापग्रहस्तिष्ठेत्सयदि

वर्षलग्नेवर्षकालिकलग्नेस्यात्सरुजंरोगमाधिंमानसींव्यथांचददाति । अयमेकोयोगः । अथापरोयोगः ॥ चंद्राब्दलग्नपौवर्षकालिकचंद्रवर्षलग्नेवर्षकालिकलग्नराशिस्वामिनौपंचवर्ग्यांनष्टबलौपंचाल्पबलौचेत्स्यातांतदामृतिःस्यात् ॥९१॥ अथान्यदाह॥जन्मेति । जन्माब्दलग्नपौजन्मलग्नस्वामीवर्षलग्नस्वामीचपापयुक्तौपापग्रहैर्युक्तौपतितभस्थितौपतितभंदुष्टस्थानंचतुर्थषष्ठाष्टमद्वादशंतत्रस्थितौस्यातांतदारोगाधिदौभवतः। यदितौद्वावपिअस्तगौसूर्यसान्निध्यवशादस्तंगतौ । शुभैःशुभग्रहैर्नेक्षितौनदृष्टौ । तदामृत्युकरौभवतः ॥९२॥ अथान्यदाह ॥ व्ययेति । एकर्क्षगाएकराशिगाःजन्मेशाब्दपमुंथहाः जन्मलग्नस्वामीवर्षस्वामीमुंथहाएतेव्ययांबुनिधनारिस्थाद्वादश

जन्माब्दलग्नपौपापयुक्तौपतितभस्थितौ ॥ रोगाधिदौमृत्युकरावस्तगौनेक्षितौशुभैः ॥९२॥ व्ययांबुनिधनारिस्थाजन्मेशाब्दपमुंथहाः ॥ एकर्क्षगास्तदामृत्युःपापक्षुतदृशाध्रुवम् ॥ ९३ ॥ चंद्रोव्ययेशनियुतःशुभःषष्ठोऽथनाशकृत् ॥ चित्तवैकल्यमशुभेसराफान्नशुभेक्षणात् ॥ ९४ ॥

चतुर्थाष्टमषष्ठस्थानेस्थिताः संतस्तदाअसतिप्रतिबंधकेमृत्युःस्यात् । यद्येतेपापग्रहैःक्षुतदृष्ट्याचतुर्थदशमैकसप्तमस्थानस्थदृष्ट्याद्दृष्टास्तदासत्यपिप्रतिबंधकेमृत्युःस्यात् । ध्रुवंनिश्चयेनमृत्युःस्यात् केचिदेवंव्याकुर्वते अब्दपइत्यत्रवर्षलग्नस्वामीमुथहाइत्यत्रमुथहास्वामीतिइदमपिसंभवतिस्वामिप्रकरणपाठात् ॥ ९३ ॥ अथान्यदाह ॥ चंद्रइति । व्ययेद्वादशस्थानेशनियुतश्चंद्रोभवेत् । शुभःषष्ठस्थानस्थितोभवेत् । तदार्थस्यद्रव्यस्यनाशकृत्स्यात् । अशुभेसराफात् । यदाअशुभेनपापग्रहेणसाकंयोगकारकग्रहाणांयथासंभवमीसराफयोगश्चेत्तर्हिचित्तवैकल्यंबुद्धिविपर्यासःस्यात् । नशुभेक्षणात् तत्रशुभग्रहदृष्टिश्चेत्तर्हि अर्थनाशचित्तवैकल्येनस्यातां। केचित्तुपापग्रहकृतःशनिशुक्राभ्यामेवेसरा

 फयोगोनहिचंद्रेणसाकंचंद्रस्यशीघ्रगतित्वात्तदितितन्न अशुभग्रहस्येसराफयोगकर्तृत्वोक्तेरभवात्॥९४॥ अथान्यदाह ॥ चंद्रइति । अर्कमंडलगतोऽस्तंगतश्चंद्रः रिपुरिः
फाष्टबंधुगः षष्ठद्वादशाष्टमचतुर्थस्थानान्यतरस्थानस्थश्चेद्भवतितदात्रिदोषतःवातपित्तकफेभ्यस्तस्यरुजाविविधानानाप्रकारकोरोगःस्यात् । यदिचंद्रोपरिइज्यदृशा
 गुरोर्दृष्टिश्चेत्तदासुखंस्यात् । रिपुरिःफाष्टबंधुगइत्यत्ररिःफाष्टभस्थितइतियुक्तःपाठः।उक्तंचमणित्थेन। रात्रीश्वरेभास्करमंडलस्थेषष्ठेव्ययेवाष्टतिभावसंस्थे । त्रिदोषता
सौबहुभिःप्रकारैःकरोतिकष्टंविविधंदशायामिति॥९५॥ अथान्यदाह॥ हद्देति । हद्दाहायनलग्नेशौवर्षसमयलग्नेहद्दास्वामिवर्षलग्नस्वामिनौसप्तमाष्टमांत्यस्थानस्थितौ

चंद्रोऽर्कमंडलगतोरिपुरिःफाष्टबंधुगः ॥ त्रिदोषतस्तस्यरुजाविविधेज्यदृशाशुभम् ॥९६॥ हद्दाहायनलग्नेशौसप्ताष्टांत्येखला
न्वितौ ॥ स्वदशायांनिधनदौशुभदृष्ट्याशुभंवदेत् ॥ ९६ ॥ अब्दलग्नादृज्वनृजूव्ययार्थस्थौरुजातदा॥एवंवर्षाब्दलग्नेशजन्मे
शैरपिबंधनम् ॥९७॥ नीचेत्रिराशिपेपापदृष्टेकार्यंविनश्यति ॥ इंथिहेशेऽब्दपेवारिभेऽस्तंयातेरुजाविपत् ॥९८॥

संतौखलान्वितौ
चेत्पापग्रहैर्युक्तौभवतस्तदातौस्वामिनौस्वदशायामंतर्दशायांचनिधनदौमरणप्रदौभवतः । यदाशुभग्रहैर्मित्रदृष्ट्यादृष्टौतदासुखंभवेत् ॥९६॥ अथान्यदाह ॥ अब्दलग्ना
दिति॥वर्षलग्नादृज्वनृजूमार्गीवक्रिणौद्वादशद्वितीयस्थानस्थितौस्यातां । तद्यथा। द्वादशेमार्गीपापग्रहः । द्वितीयेवक्रीपापग्रहइत्यर्थः । तदारुजारोगोत्पत्तिःस्यात् ।
एवममुनाप्रकारेणवर्षाब्दलग्नेशजन्मेशैर्वर्षस्वामिनोवावर्षलग्नस्वामिनोवाजन्मलग्नस्वामिनोश्चेत्पापग्रहकृतकर्तरीयोगस्तदाबंधनंकारागृहप्राप्तिःस्यात्॥९७॥ अथान्य
दाह ॥ नीचइति । त्रिराशिपेवर्षलग्नेयस्त्रैराशिकस्वामीसयदिनीचराशिस्थितःसन्पापग्रहैर्दृष्टश्चतदाचिंतितंकार्यंविनश्यतिनाशंप्राप्नोति। अयमेकोयोगः ॥अथान्यः॥

इंत्थिहेशेमुंथहास्वामिनिअब्दपेवर्षस्वामिनिवाअरिभेशत्रुराशौअस्तंयातेसूर्यसान्निध्याद्स्तंगतेसातिरुजारोगाधिक्येनविपत्स्यात् ॥ ९८ ॥ अथचंद्रारिष्टंसापवादंचाह ॥चंद्रइति । वर्षलग्नतःरिःफषडष्टमूद्युनगतोद्वादशपष्ठाष्टमलग्नसप्तमस्थानगतश्चंद्रः अशुभैःपापग्रहैर्दृष्टःशुभग्रहैर्नोदृष्टस्तदासःअरिष्टमथवामृत्युंविदधातिकरोति । एके नद्वाभ्यांवादृष्टोरिष्टंकरोतिसर्वपापग्रहैर्दृष्टोमृत्युंकरोतीत्यर्थः । अत्रारिष्टप्रसंगेभूशब्देनचतुर्थस्थानमंगीकृत्यव्याख्यातंतदसत् । कुतः भूशब्दस्यलग्नवाचकत्वात्यद्यपि भूशब्देनक्वचिच्चतुर्थस्थानमप्युच्यतेतथापिचतुर्थचंद्रस्याशुभफलत्वंकुत्रापिनोक्तंसर्वत्रचतुर्थस्थानस्थितचंद्रस्यशुभफलत्वस्योक्तत्वाच्च । उक्तंच।लग्नास्तांत्यषडष्टगोहि

चंद्रोरिःफषडष्टभूद्युनगतोदृष्टोऽशुभैर्नोशुभैःसोऽरिष्टंविदधातिमृत्युमथवाभौमेक्षणादग्निभीः ॥ शस्त्राद्वाशनिराहुकेतुभिररेर्भी
तिंरुजंवायुजांदारिद्र्यंरविणाशुभंशुभदृशेज्यालोकनादादिशेत् ॥ ९९ ॥ क्रूरान्वितेक्षितयुताशनिनेत्थिहाधिव्याधिप्रदाजनु
षिरिःफसुखारिरंध्रे ॥ द्यूनेचवर्षतनुनैधनगामृतिसादत्तेखलेक्षितयुतेत्यपिचिंत्यमार्यैः ॥ १०० ॥ ॥ इत्यरिष्टाध्यायः ॥

मरुचिरिति । अन्यच्च । निधनतनुमदारिप्रांत्यगःशीतरश्मिरिति । एवंसर्वग्रंथेषु । एतादृशश्चंद्रोभौमेनदृष्टोऽग्निभयंकरोति । शस्त्राद्वाभीतिः । शनिराहुकेतुभिर्दृष्ट श्चंद्रःअरेःशत्रुतोभीतिंददाति । रविणासूर्येणदृष्टश्चंद्रःवायुजांवातसंबंधेनरुजंरोगंदारिद्र्यंधनरहितंकरोति । अथउक्तस्यापवादः॥चंद्रस्यशुभदृशाबुधगुरुशुक्राणांमित्र दृष्टयाशुभंशुभफलंवदेत् । केवलंइज्यालोकनात्बृहस्पतेर्दृष्टिश्चेत्तथापिशुभफलमादिशेत्कथयेत् ॥ ९९ ॥ अथमुथहाकृतमरिष्टयोगमाह ॥ क्रूरान्वितेति । मुथहाक्रूरा न्वितापापग्रहैर्युक्ताशनिनाईक्षितादृष्टायुतावातदाधिव्याधिप्रदा ॥ अयमेकोयोगः॥अथान्यः ॥ सामुथहाजनुषिजन्मलग्नेद्वादशचतुर्थपष्ठाष्टमसप्तमएतत्स्थानानांमध्ये

यत्रकुत्रापिस्थितासतीयदिवर्षतनुनैधनगावर्षलग्नादष्टमस्थानगाविशेषतः खलेक्षितयुतापापग्रहैर्दृष्टायुतावास्यात्तदासामुंथामृतिंमरणंदत्तेददाति इत्यपि आर्यैर्दैवज्ञै श्चित्यम् ॥ १०० ॥ इतिश्रीदिवाकरात्मजविश्वनाथविरचितायांवर्षतंत्रटीकायामरिष्टाध्यायः ॥ ॥ अथारिष्टभंगाध्यायोव्याख्यायते ॥ लग्नाधिपइति । लग्नाधिपो

वर्षलग्नस्वामीबलयुतः पंचवर्गीबलेनबलिष्ठः यदाशुभेक्षितयुतः शुभग्रहेणईक्षितोदृष्टोयुतोवा अथवात्रिकोणकेन्द्रगः त्रिकोणंनवमपंचमं केंद्रं १ । ४ । ७ । १० २
एतत्स्थानस्थः सन्अरिष्टंनाशयेच्चदशायांसुखवित्तदःस्यात् ॥ १ ॥ अथान्यदाह ॥ गुरुरिति । गुरुःकेंद्रेत्रिकोणेवापापादृष्टःपापग्रहैरदृष्टः शुभग्रहैर्दृष्टः एतादृशः

॥ अथारिष्टभंगः ॥ लग्नाधिपोबलयुतःशुभेक्षितयुतोपिवा ॥ केन्द्रत्रिकोणगोऽरिष्टंनाशयेत्सुखवित्तदः ॥ १ ॥ गुरुःकेंद्रे त्रिकोणेवापापादृष्टःशुभेक्षितः ॥ लग्नचंद्रेंत्थिहारिष्टविनाशार्थसुखंदिशेत् ॥ २ ॥ सुखंस्वामियुतंसद्भिर्दृष्टंसौख्ययशोऽर्थदम् ॥ लग्नेतृतीयेऽथगुरुर्जन्मेट्सौख्यार्थदःसुखे ॥ ३ ॥ लग्नेद्युनेशस्तनुगःसुरेज्यःक्रूरैरदृष्टःशुभमित्रदृष्टः ॥ रिष्टंनिहंत्यर्थयशःसुखानिदिशेत्स्वपाकेनृपतिप्रसादम् ॥ ४ ॥

सन्लग्नचंद्रेंत्थिहारिष्टंनाशयेत् ॥ लग्नचंद्रमुथहोत्पन्नमरिष्टंनाशयेत् । पश्चादर्थसुखंदिशेत् ॥२॥ अथान्यदाह ॥ सुखमिति । सुखंवर्षलग्नाच्चतुर्थस्थानंस्वामिनायुक्तं सद्भिः शुभग्रहैर्दृष्टंसौख्ययशोर्थदंभवति ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥गुरुर्लग्नेअथवातृतीयेस्थानेस्यात्तथासुखेचतुर्थस्थानेस्याज्जन्मेट्जन्मलग्नस्वामी तदासौख्यार्थ ॥ ६७ ॥
दःस्यात् ॥३॥ अथान्यदाह ॥ लग्नइति । द्युनेशः सप्तमस्थानाधीशःलग्नेस्यात्सुरेज्यःबृहस्पतिरापितनुगःलग्नगःस्यात् क्रूरैः पापग्रहैर्नदृष्टःशुभग्रहेणमित्रग्रहेणवादृष्ट

स्तदासग्रहोरिष्टंनिहंतिदूरीकरोति स्वपाकेस्वस्वदशायामर्थंयशःसुखाप्तिंनृपतिप्रसादंदिशेत्ददाति ॥ ४ ॥ अथान्यदाह ॥ बलान्वितावििति । धर्मधनाधिनाथौ नवमद्वितीयस्थानस्वामिनौबलान्वितौपंचवर्गीबलेनबलिष्ठौक्रूरैःपापग्रहैरदृष्टावेतादृशौसंतौतनुगौलग्नगौस्यातांतदारिष्टस्यनाशः राज्यमित्यादिशुभफलंस्यात् ॥ ५॥ अथान्यदाह ॥ त्रिषष्ठेति । असौम्यैः पापग्रहैस्त्रिषष्ठलाभोपगतैस्तृतीयषष्ठैकादशस्थानस्थितैः सौम्यैः शुभग्रहैः केंद्रत्रिकोणोपगतैः अरिष्टस्यनाशोभवति । चकारः

बलान्वितौधर्मधनाधिनाथौक्रूरैरदृष्टौतनुगौयदास्ताम् ॥ राज्यंगजाश्वांबररत्नपूर्णंरिष्टस्यनाशोप्यतुलंयशश्च ॥ ५ ॥ त्रि
षष्ठलाभोपगतैरसौम्यैःकेंद्रत्रिकोणोपगतैश्चसौम्यैः ॥ रत्नांबरस्वर्णयशःसुखाप्तिर्नाशोप्यनिष्टस्यतनोश्चपुष्टिः ॥ ६ ॥
यदासवीर्योमुथहाधिनाथोलग्नाधिपोजन्मविलग्नपोवा ॥ केंद्रत्रिकोणायधनस्थितास्तेसुखार्थहेमांबरलाभदाःस्युः ॥ ७ ॥
तुंगेशनिर्वाभृगुजोगुरुर्वाशुभेत्थशालाद्यवनाद्धनाप्तिम् ॥ बलीकुजोवित्तगतोयशोर्थतेजांस्यकस्माच्चसुखानिदद्यात् ॥ ८ ॥

समुच्चयार्थः रत्नांबरइत्यादिस्पष्टार्थम् ॥ ६ ॥ अथान्यदाह ॥ यदेति ॥ यदामुथहाधिनाथः मुथहास्वामीसवीर्यः पंचवर्गीबलेनबलिष्ठः अथवालग्नाधिपः वर्षलग्नस्वा मीबलिष्ठो वाजन्मलग्नस्वामीबलिष्ठःसन् केंद्रत्रिकोणायधनस्थिताः तेसुखार्थहेमांबरलाभदाः स्युः । यदाउक्तस्थानगाः सर्वेपितादृशाः संतस्तदाउक्तपदार्थानां लाभोभूयात् ॥ ७ ॥ अथधनलब्धिमाह ॥ तुंगइति । तुंगेउच्चेशनिर्वाभृगुजः शुक्रः उच्चेवागुरुर्बृहस्पतिरुच्चेसग्रहः शुभेत्थशालात्शुभग्रहेणसाकंमुथशिलंचेत्कुर्वीतित

दायवनाद्धनाप्तिंकुर्यात् ॥ यदातुसर्वेपिएतादृशास्तदाम्लेच्छप्रभुतःमहतीप्राप्तिरित्यर्थतःसिद्धं॥अयमेकोयोगः॥अथापरः॥वित्तगःद्वितीयस्थानस्थितोबलिष्ठोभौमः य
शोर्थेत्यादिशुभफलंदद्यात् ॥ ८ ॥ अथान्यदाह ॥ सूर्येज्येति । सूर्यबृहस्पतिशुक्राःमिथःपरस्परमित्थशालंमुथशिलंकुर्युःकुर्वंति तदाराज्ययशःसुखार्थाःस्युः ॥
अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ सूर्यइति । इंथिहायाःमुथहायुक्तस्थानादुपचयेत्रिषष्ठदशमैकादशस्थानयोर्मध्येयत्रकुत्रापिस्थितःसूर्योभौमोवाचेत्स्यात्तदाभद्रंकल्याणं
यशोमंगलंविवाहादिकृत्यंददातिसमुद्भवेत् ॥ ९ ॥ अथान्यदाह ॥ शुक्रज्ञचंद्राइति । शुक्रबुधचंद्राःपंचवर्गीस्वहद्दायांचेत्स्युःपापाःसूर्यभौमशनयस्त्र्यायगतास्तृ

सूर्येज्यशुक्रामिथइत्थशालंकुर्युस्तदाराज्ययशःसुखार्थाः ॥ सूर्यःकुजोवोपचयेददातिभद्रंयशोमंगलमिंथिहायाः ॥९॥ शुक्रज्ञचंद्राह
द्देस्वेपापास्त्र्यायगतायदि ॥ स्वबाहुबलतोहेमसुखकीर्तीर्नरोऽश्नुते ॥१०॥ बुधशुक्रौमुसरिफौगुरुर्विक्रमभावगः ॥ तदाराज्ययशोहे
मसुक्ताविद्रुमलब्धयः ॥११॥ भौमोमित्रगृहेऽब्देशःकंबूलीस्वगृहादिगैः ॥ गजाश्वहेमांबरभूलाभंदत्तेसुखादिकम् ॥ १२ ॥

तीयैकादशस्थानगतायदिस्युस्तदानरःपुरुषःस्वबाहुबलतःस्वकीयपराक्रमेणसुवर्णसुखकीर्तीरश्नुतेभुनक्ति । अत्रचंद्रःस्वहद्दायामित्युक्तंतर्हिचंद्रस्यहद्दाचक्रमध्येग
णनानास्ति एतदर्थेसंमतिवाक्यंकुत्रापिनास्तीतिकृत्वातेषामाशयंतएवजानंतु ॥१० ॥ अथान्यशुभयोगमाह ॥ बुधशुक्राविति । यदिबुधशुक्रौमुसरिफयोगंकुरुतः
गुरुर्बृहस्पतिःविक्रमभावगस्तृतीयस्थानेस्थितस्तदाराज्ययशोहेमसुक्ताविद्रुमलब्धयःस्युः ॥ ११ ॥ अथान्यदाह ॥ भौमइति । भौमःअब्देशोवर्षेशःसन्मित्रगृहेति
ष्ठतिस्वगृहादिगैःस्वगृहस्थोच्चादिस्थानस्थितैर्ग्रहैःसहमुथशिलयोगंकरोति। स्वगृहोच्चादिस्थानस्थितेनचंद्रेणापिसहमुथशिलंकरोति । तदाकंबूलीत्युच्यते॥ एतादृशो

भौमोगजाश्वहेमांबरभूमिलाभंसुखाधिकंददाति॥१२॥अथबलाबलविचारेणराजयोगसंबंधिशुभाशुभफलमाह॥इत्थामिति।इत्थममुनाप्रकारेणजन्मनिजन्मकालेवर्षेवर्ष कालेचराजयोगकर्तुर्ग्रहस्यबलाबलपंचवर्ग्यांबलिष्ठःस्वोच्चादिगःअथवानिर्बलोनष्टबलोनीचादिगःइतिविमृश्यविचार्यराजयोगंतद्भंगंचकथयेत् ॥ १३ ॥ अथराजयो गभंगमाह ॥ अब्देंत्थिहेशादिखगाइति । अब्देशोवर्षस्वामी इंथिहेशोमुथहास्वामी आदिशब्देनवर्षलग्नजन्मलग्नस्वामी ग्रहाःखलैःपापग्रहैर्युताःदृष्टाःसौम्याःशुभग्र

इत्थंजन्मनिवर्षेचयोगकर्तुर्बलाबलम् ॥ विमृश्यकथयेद्राजयोगंतद्भंगमेवच ॥ १३ ॥ अब्देंत्थिहेशादिखगाःखलैश्चेद्युतेक्षि ताअस्तगनीचगावा ॥ सौम्याबलोनान्नृपयोगभंगंतदाभवेद्वित्तसुखक्षयांश्च ॥१४॥ ॥इत्यरिष्टभंगाध्यायः॥ ॥ श्रीगर्गान्वय भूषणंगणितविच्चिंतामणिस्तत्सुतोऽनंतोनंतमतिर्व्यधात्खलमतध्वस्त्यैजनुःपद्धतिम् ॥ तत्सूनुःखलुनीलकंठविबुधोविद्वच्छि वानुज्ञयाऽवोचद्वर्षमुंथहाफलमथारिष्टादिसद्योगयुक् ॥ १९ ॥

हाबलोनाःहीनबलाश्चेत्स्युस्तदाराजयोगभंगंवदेत्॥अयमेकोयोगः॥अथान्यःअस्तगःसूर्यसान्निध्येनास्तंगतः नीचगावानीचराशौगतावासौम्याःशुभग्रहाःबलोनापंचव र्गीबलेनहीनबलाश्चेत्स्युस्तदाराजयोगभंगंवदेत् योगद्वयेपिफलंवित्तसुखक्षयंचवदेत् । यदिसौम्यग्रहाः स्वोच्चस्वगृहादिगताः केंद्रत्रिकोणायगताश्चेत्स्युस्तदाराज योगकर्तारइत्याहमणित्थः।यदींदुसौम्येज्यसुरारिपूज्याःस्वोच्चंगताःस्वांशगतायदिस्युः॥ त्रिकोणकेंद्रायगताःस्वमित्रैर्दृष्टाश्चयुक्तानिजवर्गसंस्थाः ॥ गजाश्वरत्नांबर

देशलाभंस्त्रीपुत्रलाभंविविधंचसौख्यम् ॥ यच्छंतिखेटाःपरमर्दनंचकुर्वंतिसर्वेबलिनोनराणाम् ॥१४॥१५॥ ॥इत्यरिष्टभंगाध्यायः॥ ॥अथद्वादशभावविचाराध्या
योव्याख्यायते ॥ तत्रादौतनुभावविचारः ॥ योभावइति । द्वादशभावानांमध्येयःस्वामीशुभग्रहः पापग्रहोवासौम्याःशुभग्रहाः आभ्यांस्वामिशुभाभ्यांदृष्टोयुक्तोवाअ
यंभावः एधतेवृद्धिंकरोतियोभावः स्वामिव्यतिरिक्तेनपापग्रहेणदृष्टोयुतोवास्यात्तदातस्यभावस्यनाशः । मिश्रैःशुभग्रहैःपापग्रहैश्चयुक्तोदृष्टोवायोभावोभवति तस्य
भावस्यमिश्रफलंशुभाशुभमिश्रितफलंवदेत्कथयेत्॥गार्गिः । नीचस्थोऽरिगृहस्थोवाग्रहोभावविनाशकृत् ॥ उदासीनगृहेमध्योमित्रस्थर्क्षात्रिकोणगः॥स्वोच्चगश्चग्रहोऽ

॥अथभावविचारः॥ ॥ योभावःस्वामिसौम्याभ्यांदृष्टोयुक्तोयमेधते ॥ पापदृष्टयुतोनाशोमिश्रैर्मिश्रफलंवदेत् ॥१॥ लग्नाधि
पेवीर्ययुतेसुखानिनैरुज्यमर्थागमनंविलासः॥स्यान्मध्यवीर्येऽल्पसुखार्थलाभःक्लेशाधिकत्वंविपदल्पवीर्ये ॥२॥ जन्माब्दांग
पतींथिहापतिसमानाथाद्यधीकारवान्सूर्योनष्टबलस्त्वगक्षिविलयंकुर्यान्निरुत्साहताम् ॥ नीचत्वंपितृमातृतोप्यभिभवश्चंद्रे
क्षिकार्यक्षयोदारिद्र्यंचपराभवोग्रहकलिर्व्याध्यादिभीतिस्तदा॥३॥वश्यंभावृद्धिकरस्मृतइति । तत्रषष्ठाष्टमांत्यभावानांविपरीतानिफलान्याह

बराहः ॥समुपचयविपत्तीसौम्यभावेषुसत्यःकथयातिविपरीतंरिःफषष्ठाष्टमेष्विति॥१॥अथलग्नाधिपस्यशुभाशुभफलमाह॥लग्नाधिपइति। लग्नाधिपेवर्षलग्नस्वामिनिवीर्य
युतेपंचवर्गीबलेनबलिष्ठेसतिसुखानीत्यादिशुभाशुभफलंस्यात् ।मध्यवीर्येमध्यबलेसतिसुखार्थलाभःअल्पःस्यात्। अल्पवीर्येहीनबलेसतिक्लेशाधिकत्वंविपत्स्यात्।अथवर्ष
धिकारिग्रहेनष्टबलेसतिविशेषफलमाह॥जन्माब्दांगेति।जन्माब्दांगपतीजन्मलग्नस्वामीवर्षलग्नस्वामीवाइंथिहापतिःमुथहास्वामीवासमानाथादिवर्षस्वामीआदिशब्दा

त्रैराशिकदिनरात्रिस्वामिनः अधिकारवान्एतेष्वधिकारिषुसूर्यादिग्रहेषुयःकश्चिन्नष्टबलःपंचाल्पबलस्तस्यफलमाह । तत्रादौसूर्यश्चेन्नष्टबलस्तदात्वगक्षिविलयंत्वक्त्व चातस्यकुष्ठादिनाविलयंनाशंकुर्यात् । अक्षिनेत्रयोरंधत्वेनविलयंनाशंकुर्यात् निरुत्साहतांउत्साहराहित्यंकुर्यात् । नीचत्वंअधमवृत्त्याजीवनंपितृतोमातृतोपिअभिभवः क्लेशः । अथचंद्रफलमाह ॥ चंद्रइतिस्पष्टम् ॥ ३ ॥ अथभौमादीनांफलमाहश्लोकद्वयेन । भौमइतिस्पष्टम् ॥ ४॥ ५ ॥ अथलग्नफलमाह ॥ लग्नमिति । लग्नंवर्षलग्नं पापग्रहैर्युतंसौम्यैःशुभग्रहैरदृष्टंअसहितंतदानृणांमनुष्याणांविवादमित्यादिफलंविंदतिप्राप्नोति ॥ ६ ॥ अथाधिकारिणिबलिष्ठेसतिफलमाह ॥ जन्माब्दांगेति ।

भौमेचलत्वंभीरुत्वंबुधेमोहपराभवौ ॥ जीवेधर्मक्षयःकष्टफलाजीवनवृत्तयः ॥ ४ ॥ शुक्रेविलाससौख्यानांनाशःस्त्रीभिःसमंक लिः ॥ सौरेभृत्यजनाद्दुःखंरुजोवातप्रकोपतः ॥ ५ ॥ लग्नंपापयुतंसौम्यैरदृष्टंसहितंनृणाम् ॥ विवादंवंचनांदुष्टमशनंचा पिविंदति ॥ ६ ॥ जन्माब्दांगपरंध्रपाब्दमुथहानाथाबलाढ्यास्तदारम्यंवर्षमुशंतिसर्वमतुलंसौख्यंयशोऽर्थागमः ॥ षष्ठाष्टां त्यगतानचेदिहपुनस्तेदुःखभीतिप्रदानिर्वीर्यायदिवर्षमेतदशुभंवाच्यंशुभेक्षांविना ॥ ७ ॥

जन्मलग्नस्वामीवर्षलग्नस्वामी वावर्षलग्नादष्टमस्थानस्वामीवात्रर्षीयमुथहास्वामीवाएतेबलिष्ठाश्चेत् षष्ठाष्टमांत्यगतानस्युस्तदाअतुलंसर्ववर्षरम्यमुशंतिवदंतिसौख्यंयशोर्थागमश्चस्यात् । एतेबलि ष्ठाःसंतःषष्ठाष्टमांत्यगतायदिस्युस्तदादुःखप्रदाइत्यर्थसिद्धं । इहपुनस्तेचत्वारोनिर्वीर्याःबलरहिताःसंतःषष्ठाष्टमांत्यगताःस्युस्तदादुःखभीतिप्रदाःस्यः ।शुभेक्षांविनाय दिएतेचत्वारःशुभग्रहैर्नदृष्टास्तदाएतद्वर्षमशुभंवाच्यं यदिशुभग्रहाःपश्यंतितदापूर्वोक्तंशुभंवाच्यमिति ॥ ७॥

ता० नी० अथधननाशयोगमाह ॥ सूताविति ॥ सूतौजन्मकालेजन्मलग्नेधनप्रदःखेटोधनप्राप्तिकर्तायोग्रहःधनस्थानाधीशश्चतौद्वौग्रहौयदिवर्षेनष्टबलौभवतस्तदावित्तनाशो प्र०
भवति । अन्यस्यापितद्द्रव्यस्य अभिशापंददाति दत्तेपिनत्वयादत्तमित्यभिशापंददातीत्यर्थः । अर्थाद्यदिद्वौबलिष्ठौतदाधनप्राप्तिकरौभवतइत्यर्थः ॥ ८ ॥ अथा
॥ ७० ॥ न्यदाह ॥ एवमिति । एवमुक्तरीत्यासूतौजन्मकालेसमस्तभावानांनाथास्तत्तद्भावफलदातारोग्रहास्तत्तद्भावस्वामिनश्चयदिवर्षेबलिष्ठाःस्युस्तदातत्तद्भावपोषकाः २
पुष्टिकराभवंति । यदावर्षेनष्टबलाःस्युस्तदातेषांतत्तद्भावानांनाशायविचक्षणैर्दैवज्ञैरूह्याः स्वयमेवज्ञातव्याः ॥९॥ इतितनुभावः ॥ ॥ अथधनभावः ॥ वित्ताधिपइति।

सूतौधनप्रदःखेटोधनाधीशश्चतौयदि ॥ वर्षेनष्टौवित्तनाशान्यनिक्षेपापवाददौ ॥ ८ ॥ एवंसमस्तभावानासूतौनाथाश्चपो
षकाः॥ अब्देनष्टबलास्तेषांनाशायोह्याविचक्षणैः ॥९॥ इतिप्रथमभावविचारः ॥ ॥ अथधनभावविचारः ॥ ॥ वित्ताधिपो
जन्मनिवित्तगोऽब्देजीवोयदालग्नपतीत्थशाली ॥ तदाधनाप्तिःसकलेपिवर्षेक्रूरेसराफेधनधान्यहानिः ॥१॥ जन्मन्यर्थावलोकी
ज्योऽब्देब्देशोबलवान्यदा ॥ तदाधनाप्तिर्बहुलाविनायासेनजायते ॥ २ ॥ जन्मनिजन्मकालेजीवोबृहस्पतिर्वित्ताधिपोधनभावस्वामी
अब्देवर्षेवित्तगोद्वितीयस्थानास्थितःसन् लग्नपतीत्थशालीवर्षलग्नस्वामिनासहमुथशिलयोगंकरोति तदासकलेऽपिसंपूर्णेऽपिवर्षेधनाप्तिर्धनप्राप्तिःस्यात् । यदा ॥ ७० ॥
बृहस्पतिर्लग्नस्वामिव्यतिरिक्तेनक्रूरेसराफेपापग्रहेणईसराफयोगंकरोति तदासंपूर्णवर्षेधनादीनांहानिःस्यात् ॥ १ ॥ अथद्वितीयंधनलब्धियोगमाह ॥ जन्मनीति ।
जन्मकालेबृहस्पतिरर्थावलोकीअर्थंद्वितीयभावमवलोकयतीतितादृशःसन्अब्देवर्षेअब्देशोवर्षस्वामीभूत्वायदाबलवान्बलिष्ठोभवेत् तदातस्मिन्वर्षेधनाप्तिर्बहुलाबहु

प्रकारिकाविनायासेनप्रयत्नेनाविनाधनाप्तिर्जायते॥२॥अथपूर्वोक्तमर्थंसर्वभावेषुअतिदिशाति॥एवमिति । एवममुनाप्रकारेणजन्मनिजन्मकालेगुरुर्बृहस्पतिर्यद्भावपोयद्य त्सहजादिभावस्वामी अस्ति । तादृशःसन्अब्देवर्षेतत्तद्भावगश्चेल्लग्नेशेनेत्थशालीलग्नस्वामिनासहमुथशिलीस्यात्तदातद्भावजंसुखंलभेत् ॥ ३ ॥ अथपुनस्तदेवाह ॥ तथेति ॥ तथातद्वत्जनुषिजन्मकालेगुरुर्बृहस्पतिर्यंभावंपश्येत्तादृशःसन्अब्देवर्षेअब्दपोगुरुर्बृहस्पतिस्तदातद्भावजंतद्भावसंबंधिसौख्यंताजिकवेदिभिरुक्तं ॥ ४ ॥

एवंयद्भावपोजन्मन्यब्देतद्भावगोगुरुः ॥ लग्नेशेनेत्थशालीचेत्तद्भावजसुखंभवेत् ॥ ३ ॥ तथाजनुषियंपश्येद्भावमब्देऽब्दपो गुरुः ॥तदातद्भावजंसौख्यमुक्तंताजिकवेदिभिः॥४॥जन्मषष्ठाधिपःसौम्यःषष्ठोऽब्देस्वल्पलाभदः॥पापार्दितेगुरौरंध्रेऽर्थेवादं डःपतेत्ध्रुवम् ॥ ५ ॥ गुरुर्वित्तेशुभैर्दृष्टयुतोवाराज्यसौख्यदः ॥ जन्मन्यब्देचमुथहाराशिंपश्यन्विशेषतः ॥ ६ ॥ एवंसि तेऽब्दपेभूरिद्रव्यंधान्यंचजायते ॥ वित्तलग्नेशसंयोगोवित्तसौख्यविनाशदः ॥ ७ ॥

अथाल्पधनप्राप्तियोगदंडयोगंचाह ॥ जन्मषष्ठाधिपइति ॥ जन्मकालेषष्ठाधिपःषष्ठभावस्वामीसौम्योबुधःअब्देवर्षलग्नेषष्ठःषष्ठभावगतस्तदास्वल्पफलदःस्यात् ॥ गुरौ पापार्दितेपापग्रहैःपीडितेसतिरंध्रेवर्षलग्नादष्टमभावगतेअथवाधनस्थेसतिध्रुवंनिश्चयेनदंडःराजकृतःपतेत् ॥ ५ ॥ अथान्यधनलाभयोगमाह ॥ गुरुरिति ॥ वित्तेधन स्थानेगुरुर्बृहस्पतिःशुभैःशुभग्रहैर्दृष्टोयुक्तोवास्यात्तदाराज्यार्थसौख्यदः स्यात्॥अयमेकोयोगः॥अथान्यःजन्मनिजन्मलग्नेअब्देचवर्षलग्नेमुथहाराशिंमुथहाक्रांतराशिं शुभग्रहःपश्यन्विशेषतःराज्यदस्सौख्यदःस्यात् ॥६॥ अथशुक्रयोगेनधनयोगंचाह ॥ एवमिति ॥पूर्वोक्तप्रकारेणसितःशुक्रःअब्दपोवर्षस्वामीसन्धनस्थानेशुभग्रहैर्दृ

ष्टोयुतोवास्यात्तदाभूरिधनंचधान्यंचजायतेभवतीत्यर्थः ॥तथाजन्मलग्नेवर्षलग्नेचमुथहाक्रांतराशौशुक्रेणदृष्टेयुक्तेवासातितदाविशेषतोधनधान्यंबहुतरंभवति॥अथधनना शयोगः॥ धनभवनेधनभवनस्वामिवर्षलग्नस्वामिनौअनयोःसंयोगेएकराशाववास्थितौसातिवित्तसौख्यविनाशदः स्यात् ।ननुइदमयुक्तंधनभवनलग्नेशयोर्धनभवनेसंयोग स्यशुभफलत्वेनोक्तत्वादितिचेदत्रायमाशयः॥एकराशिसंयोगस्त्रिप्रकारकः तत्रएकः मुथशिलकृतयोगः द्वितीयः ईसराफयोगः । मुथशिलईसराफयोगाभावेकेवलराशि योगस्तृतीययोगः । एवंयोगत्रयमध्येकेवलराशियोगोमुथशिलयोगश्चशुभः वित्तसौख्यदः ग्रंथांतरेशुभफलत्वेनोक्तत्वात् ॥ अस्मिन्ग्रंथेप्यग्रेवक्ष्यामिउर्वरितस्तुई

एवंविधेसवीर्यस्याल्लिपिज्ञानोद्यमैर्धनं ॥ जन्मलग्नगताःसौम्यावर्षेऽर्थेधनलाभदाः ॥८॥ मालसद्मनिवित्तेवाबुधेज्यसितसंयुते॥
तैर्वादृष्टेधनंभूरिस्वकुलेराज्यमाप्नुयात्॥९॥अर्थार्थसहमेशौचेच्छुभैर्मित्रदृशेक्षितौ॥बलिनौसुखतोलाभप्रदौयत्नादरेर्दृशा ॥१०॥

सराफस्तस्याशुभफलत्वादयंयोगस्त्वशुभउक्तइति॥७॥अथान्यौधनप्राप्तियोगावाह॥एवमिति॥एवमुक्तरीत्याबुधेवर्षस्वामिनिसवीर्येबलिष्ठेधनभावस्थितेशुभग्रहैर्दृष्टेयुते वातथाजन्मलग्नेवर्षलग्नेः चमुथहाक्रांतराशौबुधेनदृष्टेयुतेवासातिलिपिज्ञानोद्यमैर्द्धनंस्यादयमेकोयोगः ॥ अथान्यःजन्मकालीनलग्नगताःसौम्याः शुभग्रहाश्चेत्स्युस्तदा वर्षेवर्षलग्नेतेअर्थेधनभावस्थाभवंतितदाधनलाभदाःस्युः ॥ ८ अथबहुधनप्राप्तियोगमाह ॥ मालसद्मनीतियवनभाषयामालशब्देनधनंसद्मशब्देनसहमंएवंधनसहमे वित्तेवाधनभवनेवाबुधगुरुशुक्रसंयुतेअथवातैर्बुधगुरुशुक्रैर्दृष्टेसातिधनंभूरिस्वकुलेराज्यमाप्नुयात् ॥९॥ अथापरंधनलब्धियोगमाह ॥ अर्थार्थेति ॥ अर्थार्थसहमेशौधनभ वनस्वामिधनसहमस्वामिनौचेच्छुभैः शुभग्रहैर्मित्रदृष्ट्यादृष्टौतदासुखतोलाभप्रदौस्यातां ॥ यदाअरेर्दृशाशत्रुदृष्ट्यादृष्टौतदालाभोयत्नाद्भवतीतिवाच्यम् ॥ १० ॥

अथान्यौधनयोगौतन्नाशयोगावाह ॥ मित्रदृष्टयेति॥ अथागयोःअर्थशब्देनधनभावः ॥ अंगशब्देनवर्षलग्नं ॥ अनयोःस्वामिनौतयोर्मित्रदृष्टयामुथशिलयोगेसतिसुखतःयत्नेनविनाधनंभवति ॥ अथतयोर्धनाधीशलग्नाधीशयोःमूसरीफयोगेवित्तनाशःदुर्नयेनदुष्टनीत्याभीतिर्भवति ॥ अयमर्थस्तुपूर्वमेवव्यक्तीकृतः ॥ ११ ॥ अथान्यंधनयोगमाह ॥ जन्मनीति ॥ जन्मनिजन्मलग्नेईज्योवृहस्पतिःयद्राशौयस्मिन्राशौअस्तिसराशिर्यदिवर्षलग्नगःसन्शुभग्रहैःस्वामिनावादृष्टोयुक्तोवास्यात्तदानैरुज्यंस्वामित्वंवित्तंचस्यात् ॥ १२ ॥ अथान्यौधनलाभधननाशयोगावाह ॥ सूताविति ॥ सूतौजन्मकालेजन्मलग्नेरविःवर्षेधनभावस्थस्तदाधनसौख्यदःस्यात् ॥ वि

मित्रदृष्टयामुथशिलेऽर्थांगयोःसुखतोधनं ॥ तयोर्मूसरिफेवित्तनाशदुर्नयभीतयः ॥ ११ ॥ जन्मनीज्योऽस्तियद्राशौसराशिर्वर्षलग्नगः ॥ शुभस्वामीक्षितयुतोनैरुज्यस्वाम्यवित्तदः ॥ १२ ॥ सुतौलग्नेरविर्वर्षेधनस्थोधनसौख्यदः ॥ शनौवित्तेकार्यनाशोलाभोऽल्पोऽथधनव्ययः ॥ १३ ॥ भ्रातृसौख्यंगुरुयुतेभूतयःस्युःशुभेक्षणात् ॥ क्रूरयोगेक्षणात्सर्वंविपरीतंफलंभवेत् ॥ १४ ॥ वित्तेशोजन्मनिगुरुर्वर्षेवर्षेशतांदधत् ॥ यद्भावगस्तमाश्रित्यलाभदोलग्नआत्मनः ॥ १५ ॥

त्तेधनभावेशनिश्चेत्तदाकार्यनाशादिकंस्यात ॥ १३ ॥ अथशनिदौष्टयापवादधननाशयोगावाह ॥ भ्रातृसौख्यमिति ॥ धनभावस्थेशनौगुरुयुतेसतिभ्रातृजनितंसौख्यंस्यात् ॥ शुभेक्षणात् ॥ तादृशंशनिंशुभग्रहाःपश्यंतितदाभूतयः ऐश्वर्याणिस्युः ॥ पूर्वोक्तसर्वेषुधनलाभयोगेषुधनयोगकारकान्ग्रहानतिक्रूरयोगेक्षणात्पापग्रहयोगेसति अथवादृष्टेसतितदाविपरीतंसर्वंफलंभवेत्धनहानिरित्यर्थः ॥ १४ ॥ अथजन्मकालेधनभावाधीशस्यगुरोर्वर्षलग्नादिद्वादशभावस्थानफलंश्लोकचतुष्टयेनाह ॥

वित्तेशइति ॥ यदिजन्मनि जन्मलग्नेगुरुर्बृहस्पतिर्वित्तेशोधनभावस्वामीसन्वर्षेवर्षकालेवर्षेशतांवर्षस्वामितांदधत्प्राप्तःसन्यद्भावगःयस्मिन्भावेतिष्ठतितंभावंआश्रित्य लाभदोभवति ॥ तद्भावफलंददातीत्यर्थः ॥ तदेवविशदयति ॥ लग्नइति ॥ लग्नेवर्तमानःसन्आत्मनःशरीरस्यपुष्टिंकरोति ॥ १५ ॥ वित्तेधनभावेसुवर्णरूप्यादेर्वृद्धिः ॥ सहजर्क्षगस्तृतीयभावगोभ्रात्रादेःसुखंकरोति ॥ सुहृदिचतुर्थभावेपितृमातृक्षमाक्षेत्रंआदिशब्देनग्रामादिकमेतज्जनितंसुखं ॥ पंचमेपंचमभावे ॥ १६ ॥ सु

वित्तेसुवर्णरूप्यादेर्भ्रात्रादेःसहजर्क्षगः ॥ पितृमातृक्षमादिभ्योवित्तंसुहृदिपंचमे ॥ १६ ॥ सुहृत्तनयतःषष्ठेऽरिवर्गाद्धानिभी तिदः ॥ स्त्रीभ्योद्यूनेऽष्टमेमृत्युरर्थहेतुःपथोंऽकगे ॥ १७ ॥ खेनृपादेर्नृपकुलादायेऽन्त्येव्ययदोभवेत् ॥ इत्थंविमृश्यसुधिया वाच्यमित्थंपरेजगुः ॥ १८ ॥ इतिधनभावविचारः ॥ अथसहजभावविचारः ॥ अब्देशेऽर्केसितेवापिसबलेपापवर्जिते ॥ सौख्यंमिथःसोदराणांव्यत्ययाद्व्यत्ययंवदेत् ॥ १ ॥

हृत्तनयतःसुखं ॥ षष्ठेषष्ठभावेऽरिवर्गात् शत्रुसमूहाद्धानिः ॥ अतिभीतिदः ॥ द्यूनेसप्तमभवनेस्त्रीभ्यःसुखं ॥ अष्टमेअष्टमभावेमृत्युः ॥ अंकगेवर्षभावेअर्थहेतुःधनार्जकः पथोमार्गः ॥ १७ ॥ खेदशमभावेनृपादेः राज्ञः सकाशात्भाग्यवृद्धिः ॥ आयेएकादशभावेनृपकुलाद्धनवृद्धिः । अंत्येद्वादशभावेव्ययदोभवेत् ॥ सुधियाइत्थममुनाप्रकारेणविमृश्यविचार्यवाच्यंवक्तव्यमित्यपरेआचार्याजगुरुक्तवंतः ॥ १८ ॥ इतिधनभावविचारः ॥ अथतृतीयभावविचारः॥ तत्रसहजसंबंधिशुभाशुभफलमाह ॥ अब्देशेऽर्केइति ॥ अब्देशेवर्षस्वामिनिअर्केसूर्येसतिसितेवाशुक्रेवासतिसबलेबलिष्ठेसतिपापवर्जितेपापग्रहयोगदृष्टिरहितेसतिसोदराणामेकोदरप्रसूतानांभ्रातॄणांमिथःपरस्परंसौख्यंस्यात् ॥ व्यत्ययादिति ॥ व्य

त्ययादुक्तवैपरीत्यात् ॥ तद्यथा ॥ सूर्येशुक्रेवावर्षस्वामिनिनिर्बलेसतिपापग्रहैर्युतेदृष्टेवासतिव्यत्ययंभ्रातॄणांपरस्परंविरोधादिकंवदेत् कथयेत् ॥ १ ॥ अथान्यदाह ॥ दग्धेकलिरिति । सहजपेतृतीयभावस्वामिनिवर्षस्वामिनिअब्दपतौवर्षस्वामिनिसतिदग्धेअस्तंगतदुष्टस्थानादिदोपसहितेसतिकलिर्युद्धादिनाकलहःस्यात् । तयोर्वे तितयोःसूर्यशुक्रयोर्वामध्येकश्चिदेकोवर्षस्वामीभूत्वादग्धश्चेद्भवति । तदाकलिःस्यात् । जीवइति । सहजेतृतीयभावेबलेनरहितेनिर्बलेजीवेगुरौसति सहोत्थैर्भ्रातृभिः सहवैरंस्यात् । तृतीयइति वर्षस्वामीतृतीयभावस्वामिनासहईसराफयोगंचेत्करोति । तदामांद्यंशरीरेकष्टंस्वजनतः सुहृद्वर्गतः सोदरतः साक्षाद्भ्रातृतः कलिं

दग्धेकलिःसहजपेऽब्दपतौतयोर्वाजीवेबलेनरहितेसहजेसहोत्थैः ॥ वैरंतृतीयभवनाधिपतीसराफेमांद्यंकलिंस्वजनसोदरतश्च
विंद्यात् ॥ २ ॥ यदेत्थशालःसहजेश्वरेणगुरुस्तृतीयेसहजात्सुखाप्तिः ॥ सारेविधौस्यात्कलहस्तृतीयेदृष्टोयुतौनोगुरुणा
यदातौ ॥ ३ ॥ सहजेसहजाधीशेऽधिकारिणिसमापतेः ॥ लग्नपोवामुथशिलेमिथःसौख्यंसहोत्थयोः ॥ ४ ॥

विंद्यादाप्नुयात् ॥ २॥ अथान्यदाह ॥ यदेति यदावर्षलग्नस्वामिनावर्षस्वामिनावासहजेश्वरेणतृतीयभावस्वामिनासहइत्थशालः मुथशिलयोगश्चेत्तदासहजाद्भ्रातुः सकाशात्सुखाप्तिः स्यात् । अथवा गुरुर्बृहस्पतिस्तृतीयेतदापिभ्रातृतः सुखाप्तिः । सारइति । तृतीयेतृतीयभावेविधौचंद्रेसारेआरेणभौमेनसहविद्यमानेसारेभौमयुक्ते चंद्रेसतिगुरुणायुक्तौदृष्टौवानभवतः तदाभ्रातृभिःसहकलहःस्यात् ॥ ३ ॥ अथान्यौभ्रातृसौख्ययोगावाह ॥ सहजइति । सहजेतृतीयभावेस्वामिसंयुक्तेसहजस्वामिनासंयुक्तेअधिकारिणिपंचाधिकारिणांमध्येएकाधिकारीभूत्वासहजभावस्वामीसन्सहजभावेतिष्ठतीत्यर्थः । तादृशेनसहजसमापतेर्वर्ष स्वामिनोलग्नपोवावर्षलग्नस्वा

 मिनोवामुथशिलयोगश्चेत्करोति तदासहोत्थयोर्भ्रात्रोर्मिथः परस्परंसौख्यंस्यात् ॥ ४ ॥ अथभ्रातृदौष्टययोगावाह ॥ क्रूरेसराफइति । क्रूरेपापग्रहेईसराफे
सहजभावस्वामिनासहईसराफयोगंचेत्करोति तदाभ्रातृणांपरस्परंकलहः स्यात् । तथाशनौभौमर्क्षगेमेषवृश्चिकराशिस्थितेसहजभावेसति भ्रातरिरुजोरो
 गाःस्युः ॥ तथा असृजिभौमेज्ञर्क्षमिथुनकन्याराशिस्थितः सन्सहजगेसहजभावस्थितेसति अनुजेभ्रातरिस्फुटंनिः शंकंमांद्यंरोगादिकंभवेत्कथयेत् ॥ ५ ॥ अथा
न्यद्भ्रातृसौख्ययोगमाह ॥ मंदर्क्षगइति ॥ असृजिभौमेमंदर्क्षगेमकरकुंभराशिस्थितःसन्सहजेभ्रातृभावेसति तथाबुधेकुजर्क्षेमेषवृश्चिकराशिस्थेसति ॥ सहजभावगे

क्रूरेसराफेकलहःशनौभौमर्क्षगेरुजः ॥ ज्ञर्क्षेसृज्यनुजेमांद्यंवदेत्सहजगेस्फुटम् ॥ ५ ॥ मंदर्क्षगेऽसृजिबुधेकुजर्क्षेसहजेशुभैः ॥
युतेक्षितेसोदराणांमिथःसौख्यंसुखंबहु ॥ ६ ॥ जन्माब्दपौबुधसितौसबलौतृतीयेसोदर्यबंधुगणसौख्यकरौगुरुश्च ॥ वीर्या
न्वितेदुगृहगोभृगुजोऽधिकारीसूत्यब्दयोःसहजबंधुगणस्यवृद्ध्यै ॥ ७ ॥

एवंयोगद्वयेपिशुभैःशुभग्रहैर्युतेईक्षितेवादृष्टेसतिसोदराणामेकोदरप्रसूतानांभ्रातॄणांमिथःपरस्परंबहुसुखंस्नेहश्चस्यात् ॥ अयमेकोयोगइतियेवदंतितन्नसंभवति ॥
मंदकुजयोर्भिन्नराशिस्थयोरेकस्थानस्थितत्वासंभवात् ॥ ६ ॥ अथान्यंभ्रातृसौख्ययोगद्वयंचाह ॥ जन्माब्दपाविति ॥ जन्मकालवर्षकालयोर्बुधशुक्रौसबलौसहज
भावगौचेत्स्यातांगुरुश्चतथागुरुबृहस्पतिः बलिष्ठः सन्सहजभावेतिष्ठतितदासोदर्योभ्राताबंधुगणस्तद्भिन्नाःपितृव्यपुत्रादयस्तेषांसौख्यकरौसौख्यकरश्चस्यात् ॥
अयमेकोयोगः ॥ वस्तुतस्तुजन्मनिलग्नेऽथबुधेत्वाधिकारिणीतिसमरवाक्येजन्मनिअर्थात्जन्मलग्नेवर्षलग्नेबुधेशुक्रेवाधिकारवतिगृहहद्दाद्यधिकारवतिसोदरेषुवृद्धिः

अतएवजन्माब्दयोर्बुधसितौसबलेतृतीयेतियुक्तःपाठः ॥ उक्तंचसमरसिंहेन । जन्मनिलग्नेऽथबुधेत्वधिकारिणिसोदरेवृद्धिःस्यात् ॥ योगसुधानिधौ । उभयत्रबुधेऽधिकारयुक्तेसहजस्थेप्यथबंधुवृद्धिरब्धेइति ॥ जन्माब्दपाइतिपाठसंगीकृत्यव्याख्यातंतत्रजन्माब्दपौजन्मलग्नवर्षलग्नस्वामिनौतन्नशब्दार्थाभावात् ॥ तादृगर्थेसंमतेरभावात् ॥ अथान्यः ॥ सूत्यब्दयोर्जन्मकालवर्षकालयोरधिकारीसन्भृगुजः शुक्रोबलिनश्चंद्रस्याधिष्ठितराशौस्थितः सहजबंधुगणस्यवृद्धयेभवति ॥ ७ ॥ अथसहजेदुःखकरयोगानाह ॥ पापान्वितइति ॥ सहजेसहजभावेपापान्वितेयुक्तेसातिसहमेशः भ्रातृसहमस्वामीभावनाथसहजभावस्वामीअनयोरीक्षणेनरहितेतयोर्दृष्टयभावेसातिसहजस्यदुःखंस्यात् ॥ एवमिति । एवममुनाप्रकारेणसहोत्थसहमेपिभ्रातृसहमेपापग्रहैर्युक्तेभ्रातृसहमस्वामीभातृभावस्वामीचाभ्यामदृष्टेसतिसहजेदुःखं

पापान्वितेतुसहजेसहमेशभावनाथेक्षणेनरहितेसहजस्यदुःखं ॥ एवंसहोत्थसहमेऽपिवदेत्तदीशौदग्धौयदासहजनाशकरौविचिंत्यौ॥८॥ तृतीयपादब्दपतौद्युनस्थेलग्नेश्वरेवासहजैर्विवादः ॥ तृतीयपोजन्मनितादृगब्देशुभेक्षितस्तत्रसहोत्थतुष्टयै ॥९॥ इतिसहजभावविचारः ॥

वदेत् ॥ तदीशाविति ॥ तदीशौभ्रातृसहमस्वामिनौभ्रातृभावस्वामिसहमस्वामिनौयदादग्धौअस्तंगतादिदोषसहितौस्यातांतदाभ्रातृणांनाशकरौविचिंत्यौ ॥ ८ ॥ अथसहजानामशुभाशुभयोगावाह ॥ तृतीयपादिति ॥ तृतीयपात्सहजभावस्वामिनःसकाशात्अब्दपतौवर्षस्वामिनिद्युनस्थेसप्तमस्थे ॥ अथवालग्नेश्वरेवर्षलग्नस्वामिनिसहजभावस्वामिनःसकाशात्सप्तमस्थेसति ॥ सहजैःसहविवादःकलहःस्यात् ॥ अयमशुभयोगः ॥ अथशुभयोगः ॥ जन्मनिजन्मकालेतृतीयपः तृतीयभावस्वामीतत्रसहजभावेस्थितःसन्शुभेक्षितेशुभग्रहैर्दृष्टेसति ॥ तादृगब्देवर्षलग्नेसहजभावेस्थितःसन्शुभेक्षितश्चेत्तदासहोत्थतुष्टयैसोदराणांसंतोषायभवति ॥ ९ ॥ इति

सहजभावविचारः ॥ अथचतुर्थभावविचारः ॥ तुर्यइति ॥ तुर्येचतुर्थभावेरविः पापग्रहैर्युतः ॥ पापदृष्टोवातदापितुःपीडा ॥ एवंविधुश्चंद्रश्चेत्तदामातुः पीडास्यात् ॥ द्वयोःस्थित्याउभयोरपिपीडास्यादित्यर्थः ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ जन्मस्थसूर्यर्क्षगतेऽर्कपुत्रेजन्मकालेसूर्योयस्मिन्राशावस्तितस्मिन्राशौवर्षेशनिश्चेत्तदा अवमाननालोकेभ्यःपितुर्मानहानिःस्यात् ॥ पित्रासहवैरकलीस्यातां ॥ १ ॥ अथान्यदाह ॥ एवमनयारीत्याचंद्राक्रांतराशौशनौसतिजनन्यामात्रासहवैरकली स्यातां ॥ अथबंधौचतुर्थस्थानेसुखाधिपेचतुर्थभावस्वामिनिसतिमातापित्रोः प्रीतिसुखान्युशंतिवदंति ॥ अथतुर्याधिपेचतुर्थभावस्वामिनिवीर्यान्वितेबलिष्ठेवर्षलग्नस्वा

अथचतुर्थभावविचारः ॥ तुर्येरवींदूपितृमातृपीडापापान्वितौपापनिरीक्षितौच ॥ जन्मस्थसूर्यर्क्षगतेऽर्कपुत्रेऽवमानना वैरक लीचपित्रा ॥ १ ॥ चंद्रेजनन्यैवमुशंतिबंधौसुखाधिपेप्रीतिसुखानिपित्रोः ॥ तुर्याधिपेलग्नपतीत्थशालेवीर्यान्वितेसौख्य मुशंतिपित्रोः ॥ २ ॥ सौख्याधिपोजनुषिनष्टबलोऽब्दसूत्योःपित्रोरनिष्टकृदथोसहमेतयोस्तु ॥ दग्धेतुरीयगृहगेचयदीथिहा यांनाशस्तयोःसहमयोरपिदग्धयोःस्यात् ॥ ३ ॥

मिनासहमुथशिलेसतिपित्रोःसौख्यमुशंति ॥२॥ अथपित्रोरनिष्टयोगानाह ॥ सौख्येति ॥ जनुपिजन्मकालेसौख्याधिपःचतुर्थभावस्वामीअब्दसूत्योर्वर्षकालजन्मका लयोःनष्टबलःचतुर्थभावस्वामीनष्टबलश्चेत्तदापित्रोर्मातापित्रोरनिष्टकृत्दुःखंकरोति ॥ अथोइति ॥ तयोर्मातापित्रोःसहमेदग्धेक्रूरग्रहैःपीडितेसतियदिमुथहायाःसका शातुरीयगृहेचचतुर्थस्थानस्थेसतितदातयोर्मातापित्रोर्नाशःस्यात् ॥ तथातयोर्मातापित्रोःसहमयोरपिदग्धयोरस्तंगतादिदोषाक्रांतयोःसतोःपित्रोर्नाशःस्यात् ॥३॥

अथपित्रोःक्लेशयोगावाह ॥ जन्मनीति ॥ जन्मनिजन्मकालेयदंबुगृहंचतुर्थस्थानंयश्चतत्पतिश्चतुर्थस्थानपतिश्चतुर्थस्थानचतुर्थस्थानस्वामिनौतत्पदोपगौशन्यारौतयोः पदंस्थानंतत्रगतौशनिभौमौशुभग्रहैर्युतौदृष्टौवाचेन्नतदापित्रोःक्लेशदौ ॥ ४ ॥ अथशुभाशुभयोगावाह ॥ मातुरिति ॥ मातुःपितुश्चसहमेतनुपेत्थशालेवर्षलग्नस्वामिनाइत्थशालेमुथशिलयोगेकृतेसतिपित्रोःसुखान्यवगच्छजानीहि ॥ इत्थममुनाप्रकारेणतुर्येपिचतुर्थभावेवर्षलग्नस्वामिनाकृतेमुथशिलयोगेसतिपितुःसुखान्यवगच्छ ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथाशुभयोगः ॥ मातृपितृसहमेअष्टमाधिपतिनावर्षलग्नादष्टमभावस्वामिनाचेत्कृतमित्थशालंमुथशिलयोगेकृतेसतिपित्रोर्विपत्स्यात्॥अ

जन्मन्यंबुगृहंयच्चतत्पतिस्तत्पदोपगौ ॥ शन्यारौक्लेशदौपित्रोर्नचेत्सौम्यनिरीक्षितौ ॥४॥ मातुःपितुश्चसहमेतनुपेत्थशालेतुर्येपिचेत्थमवगच्छसुखानिपित्रोः ॥ चेदष्टमाधिपतिनाकृतमित्थशालंपित्रोर्विपद्भयमनिष्टकृतेसराफे॥५॥इतिचतुर्थभावः॥अथपंचमभावविचारः ॥ पुत्रायगोवर्षपतिर्गुरुश्चेत्सूर्यारसौम्योशनसोऽथवेत्थं ॥ सत्पुत्रसौख्यायखलार्दितास्तेदुःखप्रदाःपुत्रतएवचिंत्याः ॥१॥

निष्टखगेसराफेयदिमातृपितृसहमेशत्रुकृतईसराफयोगेसतिपित्रोर्विपत्स्यात् ॥ ५ ॥ इतिचतुर्थभावः ॥ अथपंचमभावः ॥ अथपुत्रसंबंधिशुभाशुभफलमाह ॥ पुत्रायगइति ॥ चेद्वर्षपतिर्वर्षस्वामीगुरुर्बृहस्पतिःपुत्रायगःपंचमैकादशस्थानास्थितश्चेत्तदासत्पुत्रसौख्यायभवेत् ॥ अथवासूर्यःआरोभौमः सौम्योबुधःउशनाशुक्रःएषांमध्येयःकश्चिद्वर्षस्वामीग्रहःसन्पंचमैकादशस्थानास्थितोवास्यात्तदेत्थंसत्पुत्रसौख्यकरइत्यर्थः ॥ अथतेग्रहाःगुरुसूर्यभौमबुधशुक्राःखलैःपापग्रहैरर्दिताःपीडिताश्चेत्स्युस्तदापुत्रतएवदुःखप्रदाश्चिंत्याः ॥ १ ॥

अथपुत्रप्राप्तियोगावाह ॥ पुत्रइति ॥ पुत्रेपंचमभावेसुतस्यसहमेपुत्रसहमेसबलेबलिष्ठेसतिसुताप्तिःपुत्रप्राप्तिःस्यात् ॥ यदितत्रपंचमभावेवर्षेट्वर्षस्वामीसौम्येक्षितोपिशुभ ग्रहैर्दृष्टेसतिअतिसुखंस्यादयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ सकुजोबुधःभौमयुक्तोबुधश्चेत्शुभग्रहेशुभग्रहाणांचंद्रबुधगुरुशुक्राणांराशौकर्कमिथुनकन्याधनुर्मीनतुलानांमध्येय स्मिन्कस्मिंश्चिद्राशौस्थितःसन्सौम्येक्षितःशुभग्रहैर्दृष्टःसन्पुत्रायगःपंचमैकादशस्थानस्थितःसुतसुखंपुत्रसुखंकरोति ॥ चेद्भौमयुक्तोबुधोविबलोनिर्बलःप्रोक्तस्थानेषुचेन्न तदासुतार्तिःसुतस्यपुत्रस्यआर्तिरोगंकरोति ॥ २ ॥ अथान्यौपुत्रप्राप्तियोगावाह ॥ जीवइति ॥ जन्मनिजन्मकालेजीवोवृहस्पतिर्यद्राशौयस्मिन्राशावस्तिसराशि

पुत्रेसुतस्यसहमेसबलेसुताप्तिःसौम्येक्षितेऽप्यतिसुखंयदितत्रवर्षेट् ॥ सौम्येक्षितःसुतगृहेसकुजोबुधश्चेत्पुत्रायगःसुतसुखंविब
लःसुतार्तिम् ॥ २ ॥ जीवोजन्मनियद्राशावब्देसौसुतगोबली ॥ पुत्रसौख्यायभौमोज्ञोवर्षेशोऽत्रसुताप्तिदः ॥ ३ ॥ यत्रे
ज्योजनुषिगृहेविलग्नमेतत्पुत्राप्त्यैबुधसितयोरपीत्थमूह्यम् ॥ यद्राशौजनुषिशनिःकुजश्चसोऽब्देपुत्रार्तितनुसुतगःकरोतिनूनम् ॥ ४ ॥

रब्देवर्षकालेसुतगःपंचमस्थानेस्थितःसन्बलीबलिष्ठश्चेद्भवतितदापुत्रसौख्यायभवति ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ भौमोबुधोवावर्षेशःसन्अत्रपंचमभावेसतितदा सुताप्तिदः ॥ ३ ॥ अथपुत्रप्राप्तिपुत्रदौष्टचयोगावाह ॥ यत्रेज्यइति ॥ जनुषिजन्मकालेयत्रयस्मिन्स्थानेईज्योबृहस्पतिरस्ति । तत्स्थानंवर्षकालेविलग्नगृहंचेत्लग्नस्थानं चेत्स्यात् ॥ तदापुत्राप्त्यैपुत्रप्राप्त्यैभवति ॥ इत्थममुनाप्रकारेणबुधसितयोरप्यूह्यं ॥ यथाबुधःशुक्रोवायस्मिन्राशौतिष्ठतिसराशिर्वर्षकालेलग्नस्थोभवेत्तदापुत्राप्त्यैभ वति ॥ अयंशुभयोगः ॥ अथाशुभयोगः ॥ जनुषिजन्मकालेयद्राशौयस्मिन्राशौशनिःकुजश्चस्यात्सराशिरब्देवर्षकालेतनुसुतगोभवेत् ॥ तद्यथा ॥ जन्मकालीन ॥ ७५ ॥

शन्याक्रांतराशिर्जन्मकालीनभौमाक्रांतराशिर्वावर्षलग्नगोभवति ॥ अथवावर्षलग्नात्पंचमस्थानेजन्मकालीनशन्याक्रांतराशिर्भौमाक्रांतराशिर्वास्यात् ॥ अथवाद्वयोरे कत्रावस्थानंस्यात्तदानूनंनिश्चयेनपुत्रार्त्तिंपुत्रपीडांकरोति ॥४॥ अथान्यंसुतप्राप्तियोगमाह ॥ पुत्रइति ॥ पुत्रेवर्षलग्नात्पंचमस्थानेपुण्यस्यसहमंशुभग्रहैर्दृष्टंयुक्तंवास्यात्त दापुत्राप्त्यैपुत्रप्राप्तयेभवति ॥ अयमेकोयोगः ॥अथान्यः॥ पुत्रेवर्षलग्नात्पंचमस्थानेवर्षलग्नस्वामिपंचमभावस्वामिनौयदिबलिनौचेत्तिष्ठतस्तदापुत्रदौभवतः ॥५॥ अथ शुभाशुभयोगावाह ॥ चंद्रइति ॥ सुतेवर्षलग्नात्पंचमस्थानेचंद्रोबृहस्पतिर्वाशुक्रोवास्वोच्चगतःसन्चेत्तिष्ठति ॥ तदासुतदःपुत्रप्राप्तिंकरोति ॥ अयंशुभयोगः ॥ अथाशु

पुत्रेपुण्यस्यसहमंपुत्राप्त्यैशुभदृष्टियुक् ॥ लग्नपुत्रेश्वरौपुत्रेपुत्रदौबलिनौयदि ॥ ५ ॥ चंद्रोजीवोऽथवाशुक्रःस्वोच्चगःसुतदः सुते ॥ वक्रीभौमःसुतस्थश्चेदुत्पन्नसुतनाशनः ॥ ६ ॥ सुताधिपोजन्मनिभार्गवोऽब्देपुत्रेविलग्नाधिपतीत्थशाली ॥ पुत्रप्र दोमंदपदस्थपुत्रेपापाधिकारीक्षितआत्मजार्तिः ॥ ७ ॥

भयोगः ॥ वक्रीति ॥ वक्रीभौमःसुतस्थःवर्षलग्नात्पंचमस्थानेचेत्तिष्ठतितदाउत्पन्नसुतनाशनः ॥ ६ ॥ अथपुत्रप्राप्तितन्नाशयोगावाह ॥ सुताधिपइति ॥ जन्मनिजन्म कालेसुताधिपः पंचमभावस्वामीभार्गवःशुक्रः ॥ अब्देवर्षकालेपुत्रेपंचमस्थानेसन् ॥ विलग्नाधिपतीत्थशालःवर्षलग्नस्वामिनासहमुथशिलयोगश्चेत्तदापुत्रदोभवति ॥ अयंसुतप्राप्तियोगः ॥ अथाशुभयोगः ॥ जन्मकालेमंदपदस्थपुत्रेमंदःशनिःतस्यपदंस्थानंअत्रवर्षेचेत्पंचमंभवेत् ॥ पापाधिकारीपापग्रहःपंचाधिकारिणांमध्येवर्तमा नःसन्ईक्षितदृष्टेसतिआत्मजार्तिःआत्मजःपुत्रस्तस्यार्तिःपीडास्यात् ॥ ७ ॥

अन्यदाह ॥ यद्राशिगइति ॥ सूतौजन्मकालेयद्राशिगोग्रहःयोग्रहःयस्मिन्राशौतिष्ठतिसराशिस्तस्यपदाभिधःस्थानवाच्यःफलमाह ॥ बलीति ॥ सराशिर्वर्षेतद्भावगःसन्बलीचेत्तदाजन्मोक्तसौख्यायजन्मकालीनतद्भावोत्थशुभफलदोभवति ॥ अन्यथातद्दुःखदः वर्षेउक्तस्थानस्थितराशिर्निर्बलश्चेत्तदातद्भावजनितशुभमशुभंस्यादित्यर्थः ॥ ८ ॥ इतिपंचमभावविचारः ॥ अथषष्ठभावविचारः ॥ मंदेऽब्दपइति ॥ मंदेशनौअब्दपेवर्षस्वामिनि । अनृजुगतौवक्रिणिपतितेपापग्रहैः पीडितेअरिगेषष्ठस्थानगतेसतिरुगार्तिः रोगेनआर्तिः पीडास्यात्सन्निपातोवातपित्तकफात्मकः एवंयुगपदेवदोषत्रयस्यउत्पत्तिस्तदुद्भवाभीर्मरणंशूलंशूलपीडागुल्ममुदररोगः ॥

यद्राशिगोग्रहःसूतौसराशिस्तत्पदाभिधः ॥ बलीजन्मोत्थसौख्यायवर्षेतद्दुःखदोऽन्यथा ॥ ८ ॥ इतिपंचमभावः ॥ अथ षष्ठभावविचारः॥ मंदेऽब्दपेऽनृजुगतौपतितेरुगार्तिःस्यात्सान्निपातभवभीररिगेऽत्रशूलं ॥ गुल्माक्षिरोगविषमज्वरभीर्गुरौतुपापार्दितेऽनिलरुजोपिकबूलशून्ये ॥१॥ स्यात्कामलाख्यरुगपीत्थमसृज्यसृग्भीःपित्तंचरिःफगरवौद्दशिशूलरोगः ॥ पित्तंपुनारिपुगृहेऽत्रभृगौनृभेऽगौश्लेष्माभयेक्षितयुतेऽपिकफोऽरिगेंदौ॥२॥

अक्षिरोगोविषमज्वरःएभ्योरोगेभ्योभीर्भयंस्यात् ॥ एवंगुरौवर्षस्वामीभूत्वाषष्ठस्थानगेवक्रिणिपापार्दितेसत्यपिकंबूलशून्येचंद्रमसासहकंबूलयोगरहितेसत्यनिलरुजोवातरोगाःस्युः॥१॥अथान्यदशुभफलमाह ॥ स्यादिति ॥ स्यात्कामलाख्यरुगपीतिपूर्वेणसंबंधः ॥ इत्थमिति ॥ अमुनाप्रकारेणअसृजिभौमेवर्षस्वामिनिषष्ठगेपतितेवक्रिणिसतिअसृग्भीःरक्तविकाराख्योरोगः ॥ रवाविति रवौ वर्षस्वामिनिषष्ठस्थेपतितेपित्तंस्यात् ॥ रिःफगरवौताद्दशरवौद्वादशस्थेद्दशिनेत्रेशूलरोगःस्यात् ॥ तथाताद्दशेभृगौशुक्रेरिपुगतेषष्ठस्थेपुनःपित्तरोगःस्यात् ॥ यदानृभेनरराशौअरौषष्ठेत ॥ ७६ ॥

त्रस्थिंतेशुक्रेभयेक्षितयुतोपिभयेनषष्ठभावस्वामिनादृष्टेयुक्तेपिश्लेष्माख्योरोगःस्यात् ॥ एवंविधेचंद्रेऽरिषष्ठस्थानगेसतिकफसंबंधीरोगःस्यात् ॥ २ ॥ अथबुधस्यफलमाह ॥ एवमिति ॥ एवममुनाप्रकारेणबुधेऽब्दपेवर्षस्वामिनिभूत्वा अरौषष्ठस्थानेपापग्रहैर्युक्तेवक्रिणिसतिवातजनितरोगःस्यात् ॥ जनीति ॥ जनिलग्ननाथः जन्मकालीनलग्नस्वामीपापग्रहःसन् अब्दपेनवर्तमानवर्षस्वामिनाक्षुतदृष्टिदृष्टश्चतुर्थदशमैकसप्तमदृष्ट्याऽदृष्टस्तदारोगप्रदःस्यात् ॥ सपापोमृत्युकरःसजन्मकालीनलग्नस्वामीपापग्रहःसन्वर्षकालेपापग्रहयुक्तोवर्षस्वामिनाक्षुतदृष्ट्याऽदृष्टोमृत्युप्रदःस्यादित्यर्थः ॥ ३ ॥ अथशनिकृतारिष्टयोगमाह ॥ सूत्यांर्किभइति ॥ सूतौजन्मका

एवंबुधेपापयुतेऽब्दपेऽरौवातोत्थरोगोजनिलग्ननाथः ॥ पापोऽब्दपेनक्षुतदृष्टिदृष्टोरोगप्रदोमृत्युकरःसपापः ॥ ३ ॥ सूत्यां
र्किभेलग्नगतेरुक्षशीतोष्णरुग्भयं ॥ शनीक्षितेयाप्यतास्यात्सपापेमृत्युमादिशेत् ॥ ४ ॥एवंभौमेक्षुतदृशारक्तपित्तरुजोऽग्नि
भिः ॥ ततोऽन्येबहुलारोगाःशुभदृष्टौरुगल्पता ॥ ५ ॥ लग्नाधिपाब्दपतिषष्ठपतीत्थशालोरोगप्रदःखचरधातुविकारतः
स्यात् ॥ कांदर्पिकामयभयंपतितेसितेऽर्कस्थानेऽथषष्ठइहरुक्सहमंसपापं ॥ ६ ॥

लेआर्किभेशन्याक्रांतराशौलग्नगतेवर्षकालीनलग्नस्थेसतिरुक्षशीतोष्णरुग्भयंस्यात् ॥ यदिजन्मकालीनशन्याक्रांतराशौवर्षकालेशनिनाक्षुतदृशादृष्टेसतिमृत्युमादिशेत् ॥ ४ ॥ अथभौमकृतारिष्टयोगमाह ॥ एवमिति ॥ एवममुनाप्रकारेणजन्मकालेभौमोयस्मिन्राशौतिष्ठतिसराशिर्यदिवर्षेवर्षकालीनलग्नगतोभवेत् ॥ भौमक्षुतदृशाभौमेनक्षुतदृष्ट्याऽदृष्टश्चेतदारक्तेत्यादिरोगाःइत्यंतंफलंस्पष्टं ॥ सलग्नगतराशिः शुभग्रहैर्दृष्टश्चेत्तदारोगाल्पतास्यात् ॥५ ॥ अथान्यदरिष्टयोगमाह ॥ लग्ना

 धिपेति ॥ लग्नाधिपः वर्षलग्नस्वामी । अब्दपतिर्वर्षस्वामी ॥ षष्ठपतिःषष्ठभावस्वामी ॥ अनयोःपरस्परमित्थशालोमुथाशिलयोगश्चेत्तदाखचरग्रहयुक्तेचेत्स्यात्तदापि
मदनसंबंधीरोगःस्यात् ॥ जन्मकालेशुक्रोयस्मिन्राशावस्तिसराशिर्वर्षकालेषष्ठोभावः स्यात्तस्मिन्भावेषूर्येसतितथाशुक्रेपतितेपष्ठाष्टमद्वादशस्थानान्यतमस्थेसतिकां
 दर्पिकामयभयंमदनसंबंधीरोगःस्यात् ॥ अयमर्थोमूलवाक्यानुसारेण ॥ तद्वाक्यंच ॥ शुक्रस्थानइत्यादि ॥ ६ ॥ अथान्यौरोगोत्पत्तियोगावाह ॥ सपापइति ॥
सपापेपापग्रहयुक्तेगुरौरंध्रगेवर्षलग्नादष्टमस्थानेसति ॥ आरेभौमेलग्नेसति ॥ सतंद्रास्तिमूर्छातंद्राआलस्यंतत्साहितामूर्छाचेष्टाराहित्यंभवति ॥ सचंद्रेचंद्रयुक्तभौमेलग्न

सपापेगुरौरंध्रगेलग्नआरेसतंद्रास्तिमूर्च्छांगनाशःसचंद्रे ॥ खलाःसूतिकेंद्रेऽब्दलग्नेरुगाप्त्यैकफोद्यंघ्रिगैरीक्ष्यमाणेसितेस्या
त् ॥ ७ ॥ दिनेऽब्दप्रवेशोविलग्नेऽब्दसूत्योर्यदादृक्कहद्दागृहाद्योऽधिकारः ॥ रवेर्वाकुजस्यात्रपीडाज्वरात्स्याद्दृशासौम्यखेटो
त्थयान्तेसुखाप्तिः ॥ ८ ॥ निशिसूतौवर्द्धमानेचंद्रेभौमेत्थशालतः ॥ रुग्नश्येदेधतेमंदेत्थशालाद्यत्ययोऽन्यथा ॥ ९ ॥

स्थे ॥ पुनश्चंद्रयुक्तपापयुक्तगुरावष्टमस्थेसति ॥ अंगनाशः कुत्रचिदंगस्यविशेषेणनाशःस्यादयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ सूतिकेंद्रेसूतौजन्मकालेयानिचत्वारि
केंद्राणितेषुखलाः पापग्रहाः स्युस्तेअब्देलग्नेवर्षकालीनलग्नेस्युः ॥ तदारुगाप्त्यैरोगप्राप्त्यैभवंति ॥ तथासितेशुक्रेद्व्यंघ्रिगैर्नरराशिस्थितैः पापग्रहैरीक्षमाणेदृष्टेसति
कफोत्पत्तिःस्यात् ॥ ७ ॥ अथान्यदाह ॥ दिनइति ॥ दिनेदिवसेप्रवेशोवर्षप्रवेशःस्याद्यदाविलग्नेऽब्दसूत्योर्वर्षकालजन्मकालयोर्लग्नस्थस्यरवेःसूर्यस्यवाकुजस्यभौ
मस्यवादृक्कोद्रेष्काणः हद्दास्वगृहाधिकारःप्राप्तःस्यात्तदात्रवर्षेज्वरात्पीडास्यात्॥अयमर्थः॥ पंचाधिकारिणांमध्येअधिकारीभूत्वासूर्येभौमेवालग्नेसतिज्वरात्पीडास्यादि
त्यर्थः ॥दृशासौम्यखेटोत्थयात्रताद्दृशिलग्नेशुभग्रहैर्दृष्टेसतिअंतेपरिणामेसुखाप्तिःस्यात्॥ ८ ॥अथरोगनाशरोगोत्पत्तियोगावाह॥निशीति ॥ निशिरात्रौसूतौजन्मचे

त्स्यात्तत्रवर्द्धमानेशुक्लपक्षीयउपचीयमानेचंद्रेवर्षकालीनभौमेनसहइत्थशालतोमुथशिलयोगेसतिरुक्‌रोगःनश्येत्‌नाशंप्राप्नोति ॥ यदिशुक्लपक्षस्थोपचीयमानेचंद्रेमंदेत्थ शालात्तशनिनासहमुथशिलयोगेसतिरुक्‌रोगःएधतेवृद्धिंप्राप्नोति॥व्यत्ययोन्यथेति ॥ दिवसेजन्मस्यात्कृष्णपक्षस्थचंद्रेभौमेनसहमुथशिलयोगेसतिरोगवृद्धिःस्यात्॥ पुनस्तादृशेचंद्रेशनिनासहमुथशिलयोगेसतिरोगनाशःस्यादित्यर्थः ॥ ९ ॥ अथान्यद्योगद्वयमाह ॥ रवाविति ॥ केतुबुधयुतेरवावीदृशिभौमेनसहमुथशिलयोगेसति अब्दंनिखिलंसंपूर्णवर्षंगदोरोगःस्यादयमेकोयोगः ॥ अथान्यः॥सूतौजन्मकालेकश्चिद्ग्रहःअधिकारीवाबलीसन्‌सग्रहःअब्देवर्षकालेकेतुबुधयुक्तश्चेत्तदासंपूर्णवर्षंरोगप्रदं

रवावीदृशिवित्केतुयुतेऽब्दंनिखिलंगदाः ॥ अधिकारीबलीसूतावब्देकेतुज्ञयुक्तथा ॥ १० ॥ चतुर्थेऽस्तेचमुथहाक्षुतदृष्ट्या शनीक्षिता ॥ शूलपीडापापखगैर्दृष्टेतत्परिणामजम्‌ ॥ ११ ॥ जन्मस्थजीवसितराशिगतेमहीज्येसूर्यांशुगेपिटकशीतलिका दिमांद्यम्‌ ॥ शितोष्णगंडभवरुक्सबुधेचसेंदौकुष्ठंभगंदररुजोऽपिसगंडमालाः ॥ १२ ॥

स्यात्‌॥१०॥अथशूलयोगमाह ॥ चतुर्थइति ॥ वर्षलग्नेचतुर्थस्थानेअस्तेसप्तमस्थानेवामुथहास्यात्‌शनिनाक्षुतदृष्ट्याशत्रुदृष्ट्याचतुर्थदशमैकसप्तमदृष्ट्याईक्षितादृष्टासती तदाशूलपीडास्यात्‌ ॥ तादृशीमुथहापापग्रहैर्दृष्टासतीतत्परिणामजातस्यपरिणामःशूलस्यनाशःततोजाताशूलनाशोत्तरंशूलपीडास्यादित्यर्थः ॥ ११ ॥ अथसकलग्र हवशेनपिटिकादियोगमाह।जन्मस्थेति ॥ जन्मकालेजीवसितराशिगतेमहीजेजीवोबृहस्पतिःसितः शुक्रोवायस्मिन्‌राशावास्तिवर्षेतस्मिन्‌राशौमहीजेभौमश्चेत्स्यात्‌ ॥ कीदृशोभौमः ॥ सूर्यांशगेअस्तंगतोभवेत्तदापिटकशीतलिकादिमांद्यंशीतोष्णगंडभवरुक्‌चस्यात्‌ ॥ बुधेचसेंदौएवंजन्मकालिकजीवसिताधिष्ठितराशौचंद्रयुक्तबुधेस

तिकुष्ठंभगंदररुजोपिसगंडमालाख्यारोगाःस्युः ॥ १२ ॥ अथान्यानिष्टयोगमाह ॥ जन्मेति। जन्मलग्नेथिहानाथौजन्मलग्नस्वामिमुथहास्वामिनौवर्षलग्नात्षष्ठौपापा न्वितेक्षितौपापग्रहैर्युतौदृष्टौवानिर्बलौस्यातांतदाज्वरपीडांगवैकल्याद्यतिकष्टदौभवेतां ॥ १३ ॥ अथरोगप्राप्तिस्त्रीप्राप्तियोगावाह ॥ मुथहा लग्नंतन्नाथौतयोर्मुथहाल ग्नयोर्नाथौएतेचत्वारःपापांतःस्थाःपापग्रहमध्येस्थिताःस्युस्तदारोगदाःस्युः ॥ अनयोर्मध्येकश्चिदेकःपापग्रहमध्यगतस्तदारोगप्रदःस्यात् ॥ अयमशुभयोगः ॥ अथ शुभयोगः ॥ षष्ठेशेपष्ठभावस्वामिनिसौम्येशुभग्रहःसन्षष्ठगेषष्ठस्थानेसतितदास्त्रियाःप्राप्तिःइतीर्यतेज्ञायते ॥ अस्मिन्नर्थेवामनः ॥ षष्ठाधिपेशुभेषष्ठस्थितेप्राप्तिःस्त्रियाभ

जन्मलग्नेथिहानाथौषष्ठौपापान्वितेक्षितौ ॥ निर्बलौज्वरपीडांगवैकल्याद्यतिकष्टदौ ॥ १३ ॥ मुथहालग्नतन्नाथाःपापांतःस्थास्तुरो गदाः ॥ षष्ठेशेषष्ठगेसौम्येस्त्रियःप्राप्तिरितीर्यते ॥ १४ ॥ रोगकर्तायत्रराशावंशेस्यादनयोर्बली ॥ तत्स्थानंतस्यरोगस्यवाच्यंराशिस्वरू पतः ॥ १५ ॥ जन्मषष्ठाधिपेभौमेवर्षेषष्ठगतेरुजा ॥ क्रूरेत्थशालेविपुलःशुभदृग्योगतस्तनुः ॥ १६ ॥ इतिषष्ठभावः ॥

वेदितिकेचित्।तन्न।यतोऽत्ररोगप्रकरणाद्भामिन्यारोगप्राप्तिरुचिता॥नतुकेवलंतत्रस्त्रियाःप्राप्तिर्बाधितत्वात्॥एतदर्थेसमरसिंहोपि॥षष्ठाधिपेचषष्ठंप्राप्तेसौम्येभवेत्स्त्रियां गदप्राप्तिरिति॥१४॥अथरोगस्थानमाह॥रोगकर्तेति ॥पूर्वोक्तरोगकर्ताग्रहोयत्रराशावंशेस्यात् ॥यस्मिन्राशावंशेनवमांशेस्यादनयोर्बलीराशिनवमांशयोर्मध्येयोबली सराशिस्तस्यरोगस्यराशिस्वरूपतःवातपित्तकफप्रयुक्तैःकृत्वातत्स्थानंवाच्यम्॥१५॥अथान्यदाह॥जन्मेति ॥जन्मषष्ठाधिपेजन्मकालीनषष्ठभावस्वामिनिभौमेसतिवर्षेष

ष्ठगतेषष्ठस्थानेचेत्तदारुजंरोगंकरोति॥क्रूरेत्थशाले पापग्रहेणसहमुथशिलयोगेसतिविपुलोभूयान्‌रोगःस्यात्‌॥ शुभदृग्योगतःशुभग्रहैर्दृष्टःयुक्तोवातदातनुःस्वल्पोरोगः स्यात्‌॥ १६ ॥ इतिषष्ठभावः ॥ ॥ अथसप्तमभावः ॥ बलीसितइति ॥ बलीसितःशुक्रःअब्दाधिपोवर्षस्वामीसन्स्मरस्थःसप्तमस्थानेचेत्तदास्त्रीपक्षतःसौख्यकरोविचिं त्यःज्ञेयः ॥ ईज्येक्षितएतादृशःशुक्रोबृहस्पतिनादृष्टस्तदाअत्यंतंसौख्यंकरोति ॥ कुजेनभौमेनअधिकारिणापंचाधिकारिणांमध्येअधिकारीभूत्वादृष्टस्तदामिथःपरस्प रंप्रीतिकरःस्यात ॥ १ ॥ अथजारताविवाहयोगावाह ॥ बुधेक्षितइति ॥ तस्मिन्‌शुक्रेवर्षस्वामिनिसप्तमस्थेसति ॥ बुधेक्षितेबुधेनदृष्टेसति ॥ लघ्व्याअल्पवयस्कया

अथसप्तमभावः॥ बलीसितोऽब्दाधिपतिःस्मरस्थःस्त्रीपक्षतःसौख्यकरोविचिंत्यः॥ईज्येक्षितोऽत्यंतसुखंकुजेनाधिकारिणाप्री तिकरोमिथःस्यात ॥ १ ॥ बुधेक्षितेजारतास्याल्लघ्व्यामंदेनवृद्धया ॥ गुरुदृष्ट्यानवाभार्यासंतंतिस्त्वरितंततः ॥ २ ॥ जन्मलग्नाधिपेऽस्तस्थेदारसौख्यंबलान्विते ॥ जन्मशुक्रर्क्षमस्तेऽब्देस्त्रीलाभायसितेऽब्दपे ॥ ३ ॥

सहजारतास्यात ॥ परविवाहितांभुंक्तइत्यर्थः ॥ तादृशेशुक्रेमंदेनशनिनादृष्टेसतिवृद्धयानार्यासहजारतास्यात्‌ ॥ तादृशेशुक्रेगुरुदृष्ट्याबृहस्पतिनादृष्टेनवाभार्यानवी नाविवाहितास्त्रीभवति ॥ ततस्तस्याःसकाशात्त्वरितंशीघ्रंसंततिःस्यात ॥ एवंसतिगुरुदृष्ट्याइतिपाठःप्रामादिकःईज्येक्षितइतिपूर्वपद्येउक्तत्वादितितत्त्वं ॥ अत्र गुरुयुक्तेनवाभार्येतिपाठःसाधुःपूर्वग्रंथानुरोधात ॥ उक्तंचजातकसारे ॥ संयुक्तेसुरपूजितेनववधूप्राप्तिश्चसद्वंशतइति ॥ वामनः ॥ गुरुयुक्तेनवाभार्यासंततिस्त्वरि तंततः ॥ ताजिकयोगसुधानिधौ॥गुरुयुतेपिचनूतनवल्लभाभवतितत्रचसंततिराशुनहिइति ॥२॥ अथस्त्रीसौख्यविवाहयोगावाह॥जन्मेति ॥ जन्मलग्नाधिपेजन्मलग्नस्वा

ता० नी० मिनिवर्षबलान्वितेबलिष्ठेअस्तस्थेसप्तमस्थानेसति दारसौख्यंस्त्रीजनितंसुखंस्यात् ॥ जन्मकालेशुक्रर्क्षंशुक्रोयास्मिन्राशौतिष्ठतिसराशिरब्देवर्षकालेअस्तेसप्तमस्थाने प्र०
सतिसितेशुक्रेअब्दपेवर्षस्वामिनिसतितदास्त्रीलाभायस्त्रीप्राप्तयेभवति ॥ इदमवधेयं ॥ जन्मशुक्रर्क्षमित्यत्रजन्मशुक्रर्क्षमस्तेतत्रचेच्छुक्रोऽब्दपोवर्षस्वामीतदास्त्री
॥ ७९ ॥ सुखमित्यत्रसंमतेरभावः ॥ यथासमरसिंहः ॥ जातकलग्नाधिपतौवर्षस्थेबलिनिदारसुखं ॥ शुक्रस्थानेवर्षेपरिणयतिग्रहस्थतांयातीति ॥ ताजिकालंकारे ॥ जनुर्ल २
ग्नाधीशेशरदिमदसंस्थेबलयुतेभृशंयोषित्तोषः सितयुतगृहेस्यात्परिणयः ॥ ताजिकयोगसुधानिधौ ॥ जननलग्नपतौशरदस्तगेबलयुतेप्रमदासुखमीरितं ॥ जनन
शुक्रगराशिगतेजनुस्तनुपतौसबलेपरिणायनं ॥ वामनः ॥ जन्मलग्नाधिपेवर्षेलग्नात्सप्तमगेसति ॥ उदितेसबलेचैवंदारसौख्यंप्रजायते ॥ शुक्रोजन्मनियद्राशौवर्षेल

लग्नास्तनाथयोरित्थशालेस्त्रीलाभमादिशेत् ॥ सहमेशोभावपोवाविनष्टःकष्टदःस्त्रियः ॥ ४॥ नष्टेन्दौशुक्रपद
गेमैथुनंस्वल्पमादिशेत् ॥ जन्मशुक्रर्क्षगोभौमःस्त्रीसुखोत्सवकृद्बली ॥ ६ ॥

ग्नेश्वरोयदि ॥ तद्राशौसप्तमस्थेपिपुंसःपरिणयस्तदेति ॥ अत्रपूर्वपरामर्शाल्लग्नेश्वरोजन्मलग्नेश्वरइति ॥ नचवर्षेश्वरोयदीतिपाठः ॥ पूर्वश्लोकविरोधात् ॥ ताट
गर्थसंमतेरभावाच्च।एवंसतिमूलंनिर्मूलमितिमंतव्यं ॥ ३ ॥ अथस्त्रीलाभयोगंस्त्रीकष्टयोगंचाह ॥ लग्नेति ॥ लग्नंवर्षलग्नं ॥ अस्तंसप्तमभावः अनयोर्नाथयोःस्वा
मिनोरित्थशालेमुथशिलयोगेसति । स्त्रीलाभंविवाहादिद्वारास्त्रीप्राप्तिमादिशेत् कथयेत् ॥ सहमेशइति । सहमेशःस्त्रीसहमस्वामी भावपोवा ॥ सप्तमभावस्वा ॥ ७९ ॥
मीवाविनष्टश्चेत्तदास्त्रियाःकष्टदोदुःखदोभवति॥विनष्टग्रहलक्षणंवामनेनोक्तं।क्रूराक्रांतःक्रूरयुतःक्रूरदृष्टश्चयोग्रहः।विरश्मितांप्रपन्नश्चसविनष्टोबुधैःस्मृतः॥इति ॥ ४ ॥
अथस्त्रीस्वल्पसुखमहत्सुखयोगावाह ॥ नष्टेंदाविति । शुक्रपदगेशुक्राधिष्ठितराशिस्थितेवर्षेनष्टेप्राशुक्तविनष्टलक्षणाक्रांतेइंदौचंद्रेसति । स्वल्पंमैथुनमादिशेत्कथयेत् ।

तथाजन्मशुक्रर्क्षगोभौमः जन्मकालेशुक्रोयस्मिन्राशावस्तितस्मिन्राशौवर्षकालेभौमोबलीभवेत्तदास्त्रीसुखोत्सवंकृत् ॥ ५ ॥ अथस्त्रीसौख्ययोगचतुष्टयमाह ॥ जन्मास्त
पइति। जन्मकालीनलग्नात्सप्तमस्थानस्वामिनि॥अब्दपसितेनवर्षस्वामीशुक्रस्तेनयुगीक्षितेयुक्तोदृष्टोवातदास्त्रीसंगमोबहुविलाससुखप्रधानःस्यात्॥अयमेकोयोगः ॥केंद्रे
ति॥ जन्मकालेशुक्रभस्थेशुक्राधिष्ठितराशिस्थितेवर्षकालीनगुरौकेंद्रत्रिकोणगतेसतिस्त्रीसौख्यमुक्तं॥अयंद्वितीयोयोगः ॥इतिहद्दाविवाहयोश्चेति ॥ अमुनाप्रकारेणवर्ष
लग्नेयआगतोहद्दास्वामीसजन्मकालीनशुक्राक्रांतराशिगतःसन्केंद्रत्रिकोणगोभवेत्तदास्त्रीसौख्यंस्यात्अयंतृतीयोयोगः ॥तथावर्षकालेयद्विवाहसहमंतत्स्वामीवाजन्मका

जन्मास्तपेऽब्दपसितेनयुगीक्षितेस्यात्स्त्रीसंगमोबहुविलाससुखप्रधानः ॥ केंद्रत्रिकोणगगुरौजनिशुक्रभस्थेस्त्रीसौख्यमु
क्तमितिहद्दविवाहयोश्च ॥ ६ ॥ अधिकारिपदस्थेऽर्केस्त्रीभ्योव्याकुलताऽनिशं ॥ इंथिहाधिकृतस्थानेगुरुदृष्ट्या
विवाहकृत् ॥ ७ ॥

लीनशुक्राधिष्ठितराशिगतःसन्केंद्रत्रिकोणगोभवेत्तदापिस्त्रीसौख्यंस्यात् ॥ अयंचतुर्थोयोगः ॥ केंद्रमित्यत्रलग्नंविहायचतुर्थसप्तमदशमान्युक्तानिसमरसिंहेन ॥ तद्वा
क्यंच ॥ शुक्रस्थानेवास्यान्नवमेऽस्तेपंचमेचतुर्थेखे। जीवेसतिपूर्णफलंविवाहयेद्धद्दनाथेच ॥ फलसाम्याद्युक्तिलाघवात्ग्रंथकृतालग्नमुक्तमितिबोध्यम् ॥ ६ ॥
अथस्त्रीक्लेशविवाहयोगावाह ॥ अधिकारीति ॥ पंचाधिकारिणांमध्येयस्यकस्यचिदधिकारिणः पदस्थेस्थानेअर्केसूर्येसति स्त्रीभ्योऽनिशंनिरंतरंव्याकुलतास्यात्
॥ एवंइंथिहाधिकृतस्थानेइंथिहामुथहाआधिकृतस्थानंआधिकारिग्रहस्यस्थानेगुरुदृष्ट्यागुरुणादृष्टासतीविवाहकर्त्रीस्यात् ॥ ७ ॥

अथस्त्रीक्लेशयोगावाह ॥ इंथिहेति। द्यूनेवर्षलग्नात्सप्तमस्थानेइंथिहासुथहा अर्कारयुक् अर्कः सूर्यः आरोभौमस्तेनयुक्ताचेत्तदास्त्रीपुत्रेभ्यःकष्टंभवेत् ॥ पापग्रहदृष्ट्याविशे
षतः कष्टंस्यादयमेकोयोगः ॥ अथान्यः। स्त्रीसहमेक्रूरितेपापाक्रांतेवर्षलग्नात्सप्तमस्थानेसतिस्त्रीपुत्रेभ्यःकष्टंस्यात् । पापग्रहैर्दृष्टेसतिविशेषतःकष्टंस्यात् । केचित्तुक्रूरिते
 इत्यस्ययोगद्वयेप्यन्वयः ॥ क्रूरितेद्यूनेइंथिहाकारयुगितिवदंति। तन्न । अर्कारयुगित्यनेनैवद्यूनस्यक्रूरितत्वोपपत्तेः ॥ अन्यथायोगद्वयकल्पनमपिव्यर्थस्यादिति॥८॥
अथविवाहयोगमाह ॥ सूताविति ॥ सूतौजन्मकालेद्यूनाधिपःसप्तमभावस्वामीशुक्रःअब्देवर्षकालेबलवान्बलिष्ठःसन्द्यूनेसप्तमस्थानेभवल्लग्नेशेनेत्थशालश्चेत्वर्षलग्न

इंथिहार्कारयुगद्यूनेक्रूरितेसहमेस्त्रियाः ॥ स्त्रीपुत्रेभ्योभवेत्कष्टंपापदृष्ट्याविशेषतः ॥ ८ ॥ सूतौद्यूनाधिपःशुक्रोऽब्देद्यूनेबल
वान्भवेत् ॥ लग्नेशेनेत्थशालश्चेत्स्त्रीलाभंकुरुतेध्रुवं ॥ ९ ॥ भौमेऽब्दपेसितदृशाशुक्रेऽब्देशेकुजेक्षया ॥ तद्दृष्टेदारसहमेस्त्री
लाभोभवतिध्रुवम् ॥ १० ॥ सूतौवादारसहमेतद्दृष्टेयोषिदाप्यते ॥ स्वामिदृष्टंस्त्रीसहमंशुक्रदृष्टंविवाहकृत् ॥ ११ ॥

स्वामिनासहमुथशिलयोगश्चेत्तदास्त्रीलाभंसुखंचकुरुते॥९॥ अथत्रीन्स्त्रीप्राप्तियोगानाह ॥ भौमइति ॥ भौमेअब्दपेवर्षस्वामिनि सितदृशाशुक्रेणदृष्टेसतिस्त्रीलाभयो
गएकः ॥ तथाशुक्रेब्देशेवर्षस्वामिनिकुजेक्षयाभौमेनदृष्टेसतिस्त्रीलाभयोगोद्वितीयः ॥ अथवादारसहमेवर्षीयस्त्रीसहमेतद्दृष्टेताभ्यांशुक्रभौमाभ्यांदृष्टेसतिध्रुवंनिश्चयेनस्त्री
लाभोभवति ॥ तृतीयोयोगः ॥ १० ॥ अथपुनर्विवाहयोगद्वयमाह ॥ सूताविति ॥ वाप्रकारांतरेणसूतौजन्मकालेदारसहमेस्त्रीसहमेतद्दृष्टेशुक्रभौमाभ्यांदृष्टेसतियोषि
त्स्त्रीप्राप्यते ॥ उक्तंच समरसिंहेन ॥ जन्मनिदृष्टौसत्यांस्त्रीसहमात्सौचपरिवारः ॥ अयमर्थः ॥ यथावर्षकालेस्त्रीसहमंतथैवजन्मकालेप्रश्नकालेचस्त्रीसहमंकार्यमिति

संज्ञातंत्रेसहमप्रकरणेउक्तमस्ति ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ स्त्रीसहमंस्वामिनादृष्टंशुक्रदृष्टंतदाविवाहकृत् ॥ ११ ॥ अथस्त्रीसुखप्राप्तियोगावाह ॥ सूताविति॥ सूतौजन्मकालेद्यूनाधिपेसप्तमभावस्वामिनि वर्षेवर्षकालेसहमेशेस्त्रीसहमस्वामीभवेत्तदास्त्रियःसुखं स्त्रीतःसुखंस्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ जन्मास्तपे ज न्मकालीनसप्तमभावस्वामी इंथिहानाथःवर्षकालीनमुथहास्वामी वर्षेशोवर्षस्वामी एतेखेदशमस्थाने तथाद्यूनेसप्तमस्थानेस्युस्तदास्त्रीतः सुखंस्यात् ॥ उक्तंचताजिक योगसुधानिधौ ॥ जन्मास्तनाथेऽब्दपतौचमुंथेशेऽस्तंगतेव्योमगतेऽपितद्वत् ॥ अतएववर्षेशाश्चेत्द्यूनेतथेतिपाठकल्पनमपिनिरस्तं ॥ १२ ॥ अथसप्तमस्थानस्यमार्ग

सूतौद्यूनाधिपेवर्षसहमेशेस्त्रियाःसुखम् ॥ जन्मास्तपेंथिहानाथवर्षेशःखेद्युनेतथा ॥ १२ ॥ मुथहातोद्यूनसंस्थःस्वगृहोच्चग तःशशी ॥ विदेशगमनंकुर्यात्क्लेशःपापेक्षणाद्भवेत् ॥ १३ ॥ इतिजायाभावविचारः ॥ अथाष्टमभावविचारः ॥ भौमेऽब्दपे क्रूरहतेऽयसाघातोबलोज्झिते ॥ अग्निभीरग्निभेक्रूरनराद्द्विपदभेमृतिः ॥ १ ॥

स्थानत्वाद्विदेशगमनयोगमाह ॥ मुथहातइति ॥ वर्षेस्वगृहस्वोच्चगतःशशीचंद्रोमुथहातोमुथहाधिष्ठितस्थानात् द्यूनस्थःसप्तमस्थानेस्यात्तदाविदेशगमनंकुर्यात्॥ एता दृशश्चंद्रःपापेक्षणात् पापग्रहैर्दृष्टश्चेत्तदाक्लेशदोभवेत् ॥ १३ ॥ इतिसप्तमभावविचारः ॥ अथअष्टमभावविचारः ॥ भौमइति ॥ भौमेअब्दपेवर्षस्वामिनिसति क्रूरहते युद्धादिनापीडिते बलोज्झिते निर्बलेयत्किंचित्स्थानगतेसति अयसालोहेनघातोभवेत् ॥ तथाभौमेअग्निभेवन्हिराशौसंज्ञातंत्रोक्तमेषसिंहधनुषाख्येस्थितेसतिअग्निभी र्वन्हिसंबंधाद्भीतिर्भयंभवति ॥ तथाभौमेद्विपदभेमिथुनकन्याधनुःपूर्वार्द्धराशिस्थेक्रूरनरात् उग्रस्वभावमनुष्याच्चौरादितोमृतिर्मरणंस्यात् ॥ १ ॥

 अथताद्दशस्यभौमस्यविशेषस्थानगतस्ययोगावाह ॥ वियतीति ॥ वर्षस्वामिनिभोमेनिर्बलेक्रूरहतेएताद्दशेयदिवियति दशमस्थानगतेसति तदाअवनिपामात्यात्
राजप्रधानतोरिपुतःशत्रुतःतस्करतश्चौरतोभयंवक्तव्यं ॥ अथताद्दशेभौमेतुर्येचतुर्थस्थानस्थेसतिमातुःपितृव्याद्वा मातुलात्पितृतःगुरोःपितुः सकाशाद्गुरोःसकाशाद्भयंवा
च्यम् ॥ २ ॥ अथमहामृत्युयोगानाह ॥ लग्नेथिहापतिसमापतयोमृतीशाइति ॥ वर्षलग्नस्वामी मुथहास्वामी वर्षस्वामी एतेत्रयोमृतीशाश्चेदित्थशालिनः अष्टमभाव २
स्वामिनासहमुथशिलयोगश्चेत्तदानिधनप्रदामरणप्रदाःस्युः ॥ चेत्पाकरिष्टस्यदशारिष्टस्यसमयेमृतिरेवस्यात् ॥ अयमर्थः ॥ जन्मकालिकपापग्रहदशायांपापग्रहस्यां

वियत्यवनिपामात्यरिपुतस्करजंभयम् ॥ तुर्येमातुःपितृव्याद्वामातुलात्पितृतोगुरोः ॥ २ ॥ लग्नेथिहापतिसमापतयोमृती
शाश्चेदित्थशालिनइमेनिधनप्रदाःस्युः ॥ चेत्पाकरिष्टसमयेमृतिरेवतत्रसार्केकुजेनृपभयंदिवसेऽब्दवेशे ॥ ३ ॥ सुर्येमूसरि
फेसितेनजननेवर्षेधिकारीतथाकेंद्रेराजगदाद्भयंचरुगसृक्स्थानेऽधिकारींदुजे ॥ सौम्येक्रूरदशाकुजस्यरुगसृग्दोषादिनांशु
स्थितेदग्धेबंधमृतीविदेशतइतिप्राहुर्बुधेताद्दशे ॥ ४ ॥

तद्दशाचेद्भवतितदामरणमेवस्यादित्यर्थः ॥ अन्यदाह ॥ तत्रेति ॥ तत्रवर्षकालेदिवसेऽब्दवेशेदिवावर्षप्रवेशेसतिसार्केकुजेसूर्यसहितेभौमेसतिनृपभयंराज्ञःसकाशाद्भ
यंस्यात् ॥ ३ ॥ अथचतुरोमृत्युयोगानाह ॥ सूर्यइति ॥ सूर्येजननेजन्मकालेसितेनशुक्रेणसहमूसरिफयोगेसति ॥ तथावर्षेअधिकारीपंचाधिकारिणांमध्येअधिकारी ॥ ८१ ॥
भवति केंद्रेसति राजगदाद्भयंचराज्ञःसकाशात् तथारोगाद्भयंस्यात् ॥ अयमेकोयोगः॥ अथद्वितीयः ॥ जन्मकालेअसृक्स्थानेभौमाक्रांतराशौअधिकारिणिवर्षपंचा
धिकारिणांमध्येअधिकारिणिइंदुजेबुधेसतिरुक्रोगःस्यात्॥अथतृतीयः॥ अथवासौम्येबुधेअधिकारिणिसतिक्रूरदशाकुजस्यभौमस्यक्रूरदशाचतुर्थदशमैकसप्तमदृष्टयाद्द

ष्टेसतिअसृक्दोषादिनारक्तविकारजनितदोषादिनारुक्रोगःस्यात्॥अथचतुर्थोयोगः ॥ पुनरपिताद्दशेबुधेआधिकारिणिक्रूरदृष्ट्याभौमेनदृष्टेअंशुस्थिते अर्थात्कुजस्यांशु
स्थितेकुजरश्मिस्थितेदग्धेसतिकुजेनयुद्धादिनापीडितेइत्यर्थः॥तदाविदेशतःपरदेशेबंधनस्मृतीस्यातामितिबुधाःप्राहुः॥उक्तंचसमरसिंहेन। दग्धेचरश्म्यधःस्थात्परदेशब
धनंमरणमिति ॥ ताजिकालंकारे ॥ सौम्येक्रूरदृशाक्षातिः कुजदृशादग्धंचतद्रश्मिभिर्निर्बंधेहननंविदेशमरणंस्मृत्योर्लभेन्निश्चितमिति ॥ केचित्तुइनांशुस्थितेसूर्यसान्नि
ध्येनास्तंगतेसूर्यमंडलगतेइत्यर्थः ॥ दग्धेपापाक्रांतेकुजपदसान्निध्येनकुजयुक्तइत्यर्थः ॥ अतएववामनः ॥ भौमयुक्तेबुधेसार्केविदेशेबंधनंस्मृतिरिति ॥ तन्न ॥ भिन्नरा
शिस्थितस्यापिबुधस्यास्तंगतत्वेनसार्कत्वाभावात्समरवाक्येसूर्यपदसांनिध्याभावेनसूर्यस्याप्रसक्त्यासूर्यरश्म्यधःस्थादित्यर्थकल्पनस्यान्याय्यत्वाच्च ॥ नचवामनवा

भौमस्थानेऽधिकारींदौगुप्तंनृपभयंरुजः ॥ मंदोऽधिकारीखेलोहहतेपीडाकरःस्मृतः ॥ ९ ॥ भौमेऽष्टमेभयंवह्नेःप्रहारोवानृपाद्भयम् ॥ आरेखस्थेचतुष्पद्भ्यःपातोदुःखंरुजोसृजा ॥ ६ ॥

क्यस्यकागतिरितिवाच्यं ॥ भौमयुक्तेबुधेइत्यस्यस्वोक्तार्थविरुद्धार्थत्वाभावेनसार्केत्यस्याधिकोक्त्याविरोधाभावादिति ॥ ४ ॥ अथरोगयोगावाह ॥ भौमस्थानइति ॥
जन्मकालेभौमस्थाने भौमोयस्मिन्राशावस्तितस्मिन्राशौवर्षेअधिकारिणिइंदौचंद्रेसतिगुप्तमप्रकाश्यंनृपभयं राज्ञः सकाशाद्भयंरुजोरोगाःस्युः ॥ अयमेकोयोगः
॥ अथान्यः । मंदः शनैश्वरः । अधिकारीपंचाधिकारिणांमध्येअधिकारीभूत्वाखेदशमस्थानेचेत्स्यात्तदालोहहतेर्लोहप्रहारात्पीडाकरःस्मृतः ॥ ५ ॥ अथाल्पमृ
त्युयोगावाह ॥ भौमइति ॥ वर्षलग्नादष्टमस्थानेभौमेसतिवह्नेः सकाशात् भयं प्रहारोवा शस्त्रादिनाघातोवा नृपात्राज्ञाः सकाशाद्भयंवास्यात् ॥ अयमेको

योगः ॥ अथान्यः ॥ आरेभौमेखस्थेदशमस्थानेसतिचतुष्पद्भयश्चतुष्पदेभ्यःपातःपतनंदुःखं असृजः रक्तविकारजानितरुजोरोगाः स्युः ॥६॥ अथधननाशविवादयोगा वाहः वित्ताष्टगेति ॥ यदिअब्देशः वर्षेशः ईज्योगुरुःवित्ताष्टगः द्वितीयेअष्टमस्थानेवासन् अशुभेक्षितःपापग्रहदृष्टस्तदाधनहाधननाशकर्तास्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ मंदेशनौद्यूनेसप्तमस्थानेसतिदुर्वचनापवादकलिभर्त्सनंधिक्कारंप्राप्नोति ॥ ७ ॥ अथमहाल्पमृत्युयोगावाह ॥ पतितइति ॥ पतितेज्ञेबुधे क्रूरदृशाचतुर्थदश मैकसप्तमदृष्ट्याआरे भौमेत्थशालेमुथाशिलयोगंकरोति तदामृतिंवदेत् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ तादृशेबुधेकुजहद्दास्थिते भौमहद्दायांस्थितेनाशःद्रव्य

वित्ताष्टगेज्योधनहायद्यब्देशोऽशुभेक्षितः॥मंदेद्यूनेदुर्वचनापवादकलिभर्त्सनम् ॥७॥ पतितेज्ञेक्रूरदृशाऽऽरेत्थशालेमृतिंवदेत्॥
कुजहद्दास्थितेनाशःसौम्यदृष्ट्याशुभंभवेत् ॥ ८ ॥ लग्नाधिपेनष्टदग्धेयोषिद्वादोऽशुभान्विते ॥ जन्मन्यष्टमगोजीवोनाधिका रीकलिःपृथुः ॥ ९ ॥ जयःशुक्रेक्षणादुक्तःप्रत्युत्तरवशेनतु ॥ भौमेंऽत्यगेधनेसूर्येवादात्क्लेशंविनिर्दिशेत् ॥ १० ॥

स्यस्यादित्यपरोयोगः शुभदृष्ट्यातादृशेबुधेयोगद्वयेपिदृष्टश्चेतशुभंवदेत्॥८॥अथझकटयोगावाह॥लग्नाधिपइति ॥ लग्नाधिपेवर्षलग्नस्वामिनिनष्टदग्धेनष्टेहीनबलेदग्धे अस्तंगतेअशुभान्वितेअशुभैःपापग्रहैरन्वितेयुक्तेसतियोषिद्भिः अन्यस्त्रीभिःसहवादःकलहःस्यात्॥अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः॥जन्मनिजन्मकालेअष्टमगोअष्टमस्थानेजी वोबृहस्पतिश्चेत्सवर्षेनाधिकारीपंचाधिकारिणांमध्येअधिकारीनस्यात् ॥ तदापृथुर्महान्कलिःकलहःस्यात् ॥ ९ ॥ अथजयवादयोगावाह ॥ जयइति ॥ प्रागुक्त तादृशेगुरौशुक्रेक्षणात् शुक्रेणदृष्टेसतिस्त्रीविवादेप्रत्युत्तरवशेनजयउक्तःकथितः अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ भौमेऽत्यगेभौमेअंत्यमेवर्षलग्नाद्द्वादशस्थानेसति धने ॥ ८२ ॥

द्वितीयस्थानेसूर्येसति तदावादात्क्लेशंविनिर्दिशेत् ॥ १० ॥ अथान्यौकलिरोगयोगावाह ॥ रिपुगइति ॥ अब्दपेवर्षस्वामिनि कुजहते भौमेनपीडितेसति रिपुभिःश त्रुभिर्गोत्रैःस्ववंशस्थैःसहकलिःस्यात् ॥ संख्येसंग्रामेभीतिर्भयंचस्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ जन्मांगपोजन्मकालीनलग्नस्वामीवर्षेदग्धोअस्तंगतःसन्नष्ट मोअष्टमस्थानेचेद्भवति तदारोगकलीदिशेत्कथयेत् ॥ ११ ॥ अथकलहयोगावाह ॥ सूत्यब्दयोरिति ॥ गुरुर्बृहस्पतिः सूत्यब्दयोर्जन्मकालवर्षकालयोरधिकृतोअ धिकारीभूत्वाभौमस्थानेजन्मकालिकभौमाक्रांतराशिस्थःसन्हतःपापैःग्रहैर्हतश्चेद्भवतितदालोकैःसहस्फुटोवादःस्यादयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ शनेःपदेजन्मकालि

रिपुगोत्रकलिर्भीतिः संख्येकुजहतेऽब्दपे ॥ दग्धोजन्मांगपोवर्षेऽष्टमोरोगकलीदिशेत् ॥११॥ सूत्यब्दयोरधिकृतोभौमस्था
नेगुरुर्हतः ॥ पापैर्वादःस्फुटोप्येवंतादृशींदौशनेःपदे ॥ १२ ॥ सूत्यब्दयोरधिकृतेचंद्रेबुधपदेहते ॥ क्रूरैर्विदेशगमनं
वादःस्याद्विमनस्कता ॥ १३ ॥ मेषेसिंहेधनुष्यारेवृषेरंध्रेऽसितोभयम् ॥ मृतौमृतीशलग्नेशौमृत्युदौपापदृग्युतौ ॥ १४ ॥

कशन्याक्रांतराशौतादृशिजन्मकालवर्षकालयोरधिकारिणिपापग्रहैश्चहतेइंदौचंद्रेतिष्ठतिसतिएवमेवंफलःस्फुटःकलहःस्यात् ॥१२॥ अथविदेशगमनादियोगमाह ॥ सू त्यब्दयोरिति॥ सूत्यब्दयोर्जन्मकालवर्षकालयोः अधिकृते अधिकारंप्राप्तेचंद्रेबुधपदेजन्मकालीनबुधाक्रांतराशौस्थितेहतेक्रूरैः पापग्रहैर्हतेसति विदेशगमनंवादःविमन स्कतावास्यात् ॥ १३ ॥ अथाल्पमृत्युयोगावाह ॥ मेषइति ॥ आरेभौमे मेषेसिंहेधनुषिवृषेरंध्रेअष्टमस्थानेसतिअसितः खड्गाद्भयंस्यात्॥अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः॥ मृतौअष्टमस्थानेमृतीशलग्नेशौअष्टमस्थानस्वामिवर्षलग्नस्वामिनौपापदृग्युतौपापग्रहैर्दृष्टोयुतौवासत्यांमृत्युदौमरणदौभवतः ॥ १४ ॥

अथसामान्यवर्षयोगमाह॥यत्रर्क्षइति॥जन्मनिजन्मकालेकुजोभौमःयत्रर्क्षेयस्मिन्राशौस्यात्सराशिर्यदाअब्दलग्नोपगः वर्षलग्नेभवेत्तत्रबुधोवर्षपतिर्वर्षस्वामीसन्नष्टबलोभवेत्तदानशोभनंशुभफलदोनस्यात्॥१५॥अथवाहनाद्भयपतनयोगावाह॥सार्कइति॥सार्केशनौसूर्ययुक्तशनौ भौमयुतेसभौमेखाष्टस्थेदशमाष्टमस्थानस्थेसतिवाहनाद्भयंभवति॥अयमेकोयोगः॥अथान्यः॥सार्कभौमेसूर्ययुक्तभौमेऽष्टमस्थानस्थेसतिवाहनात्पतनंवदेत्कथयेत् ॥ १६ ॥ अथमहामृत्युयोगावाह ॥ सारेब्दपइति ॥ सारेऽब्दपेआरेणभौमेनसहवर्तमानेसारेएतादृशेअब्दपेवर्षस्वामिनिअष्टमेसतिमृतिर्मरणंस्यात्॥तथाअंत्यारिमृतौद्वादशषष्ठाष्टमस्थानेषुचंद्रेसतिमृतिर्मरणं। अयमेकोयोगः॥अथान्यः ॥

यत्रर्क्षेजन्मनिकुजःसोऽब्दलग्नोपगोयदा ॥ बुधोवर्षपतिर्नष्टबलस्तत्रनशोभनं ॥ १५ ॥ सार्केशनौभौमयुतेखाष्टस्थेवाहनाद्भयम् ॥ सार्केभौमेऽष्टमस्थेतुपतनंवाहनाद्भवेत् ॥ १६ ॥ सारेऽब्दपेऽष्टमेमृत्युश्चंद्रेंत्यारिमृतौमृतिः ॥ उदितेमृतिसद्मेशे निर्बलेजीवितेमृतिः ॥ १७ ॥ पुण्यसद्मेश्वरःपुण्यसहमादष्टगोयदा ॥ सूत्यष्टमेशःपुण्यस्थोमृतिदःपापदृग्युतः ॥ १८ ॥ सूत्यष्टमगतोराशिःपुण्यसद्मनिनाथयुक् ॥ अब्दलग्नाऽष्टमर्क्षेवाचेदित्थंस्यान्मृतिस्तदा ॥ १९ ॥

मृतिसद्मेशेमृत्युसहमस्वामिनि उदितेउदयंप्राप्तेनिर्बलेबलरहितेसतिजीवितेमृतिःस्यात्॥१७ ॥ अथान्यौमहामृत्युयोगावाह॥पुण्यसद्मेश्वरइति॥ पुण्यसद्मेश्वरःपुण्यसहमस्वामीपुण्यसहमस्थानादष्टमस्थानस्थः पापदृग्युतः पापग्रहैर्दृष्टोयुक्तोवास्यात्तदामृतिःस्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ सूत्यष्टमेशः सूतौजन्मकालेअष्टमेशः। अष्टमस्थानस्वामी पुण्यस्थः । पुण्यसहमस्थानस्थः पापग्रहेणदृष्टोयुतोवास्यात्तदामृतिर्मरणंस्यात् ॥ १८ ॥ अथान्यौमृत्युयोगावाह ॥ सूत्यष्टमगतइति ॥ सूत्यष्ट

मगतोराशिःभूतौजन्मकालिकलग्नादष्टमराशिर्वर्षकालीनपुण्यसद्मनिपुण्यसहमस्थानस्थोभवन्नाथयुक्स्वस्वामिनायुक्तश्चेत्तदामृत्युःस्यात्॥ अयमेकोयोगः॥ अथान्यः॥ तथाअब्दलग्नाद्वर्षलग्नादष्टमर्क्षअष्टमोराशिरित्थंपुण्यसहमस्थस्वामिनायुक्तश्चेत्तदामृत्युःस्यात् ॥ १९ ॥ अथान्यमृत्युयोगावाह ॥ पुण्यसद्मेति ॥ पुण्यसद्मंपुण्यसहमं अशुभाक्रांतंपापग्रहैर्युक्तंस्याद्यदिमृतीशःअष्टमस्थानस्वामीअंत्यारिरिंध्रगःद्वादशषष्ठाष्टमस्थानस्थश्चेद्भवतितदामृत्युंवदेत् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥मुथहेशः ॥ मुथहास्वामीअब्दपोवावर्षस्वामीवातत्रतथैवपापाक्रांतःद्वादशषष्ठाष्टमस्थानश्चेत्तदामृत्युंविनिर्दिशेत् ॥ २० ॥ अथमहामृत्युयोगानाह ॥ सक्रूरइति ॥ जन्मपेजन्मलग्न

पुण्यसद्माशुभाक्रांतंमृतीशोंऽत्यारिरिंध्रगः ॥ मुथहेशोऽब्दपोवापिमृत्युंतत्रविनिर्दिशेत् ॥२० ॥ सक्रूरेजन्मपेमृत्योमृतिश्चेदिं थिहार्किंयुक् ॥ भौमक्षुतेक्षणेतत्रमृत्युःस्यादात्मघाततः ॥ २१ ॥ मंदोऽष्टमेमृतीशेत्थशालान्मृत्युकरःस्मृतः ॥ शुभेत्थ शालात्सर्वेऽपियोगानाशुभदायकाः ॥ २२ ॥

स्वामिनिसक्रूरेवर्षेपापग्रहयुक्तेमृत्यौअष्टमस्थानस्थेसतिमृतिर्मरणंस्यात् ॥ चेर्दिंथिहामुथहायत्रकुत्रापिस्थितः आर्किंयुक्ताशनियुक्तातदामृतिः॥भौमक्षुतेक्षणात् भौमेनक्षु तदृष्ट्याचतुर्थदशमैकसप्तमदृष्ट्यादृष्टासतीतत्रईदृशेयोगेआत्मघाततोमृत्युःस्यात् ॥ २१ ॥ अथमहामृत्युयोगंसर्वमृत्युयोगपरिहारंचाह ॥ मंदइति ॥ मंदःशनैश्चरःअ ष्टमेवर्षलग्नादष्टमस्थानेस्थितः ॥ मृतीशेत्थशालात् मृतीशः अष्टमभावस्वामीतेनसहमुथशिलयोगात्मृत्युकरःस्मृतःकथितः ॥ अथैतद्योगानामपवादमाह॥ सर्वेपिमृत्यु योगाः शुभेत्थशालात् यद्यरिष्टकारकाणांग्रहाणांशुभग्रहैःसाकंमुथशिलयोगस्तर्हिअशुभदायकाअनिष्टदायकानभवंति ॥ २२ ॥

अथमहामृत्युयोगमाह ॥ सूतिरिंध्रपतिरिति ॥ सूतौजन्मकालेरंध्रपतिः अष्टमभावस्वामीमंदः शनिः अब्देवर्षेवर्षलग्नादष्टमस्थानस्थःसन्लग्नपेनवर्षलग्नस्वामिनाचे
त्क्रूरदृशाचतुर्थदशमैकसप्तमदृष्ट्याइत्थशालीमुथशिलयोगंकरोति तदातत्कालेतस्मिन्समयेमृत्युदायकोभवति ॥ २३ ॥ २४ ॥ इतिअष्टमभावविचारः ॥ अथन
वमभावविचारः ॥ तत्रनवमभावेमार्गेधर्मविचारस्तावद्गमनयोगमाह ॥ भौमइति ॥ भौमेऽब्दपे भौमेवर्षस्वामिनि त्रिनवगेतृतीयगेनवमस्थानेवाक्रूरायुक्तेक्रूरैः
पापग्रहैरयुक्तेयोगरहितेबलान्वितेवाब्लिष्ठेसतितदामार्गेः गमनंगुणावहः लाभादिसुखकरः ॥ चरंकार्यंत्वरयासाध्यमपिकार्यं ततः तस्मात्स्थिरंविलंबसाध्यंभवति ॥१॥

सूतिरिंध्रपतिर्मंदोऽष्टमोऽब्देलग्नपेनचेत् ॥ इत्थशालीक्रूरदृशातत्कालंमृत्युदायकः ॥ २३ ॥ पुण्यसद्मनिविधुस्तनौतथाऽ
स्तेखलोमृतिरथार्थरिप्फगौ ॥ मृत्युदौखलखगावथोजनुर्वर्षवेशतनुपौमृतौमृतिः ॥२४॥ इत्यष्टमभावः ॥ अथभाग्यभावविचारः॥ भौ
मेऽब्दपेत्रिनवगेक्रूरायुक्तेबलान्विते ॥ गुणावहस्तदामार्गश्चिरंकार्यंस्थिरंततः ॥ १ ॥ त्रिधर्मस्थोऽब्दपःसूर्यःकंबूलीमार्गसौख्यदः ॥
अन्यप्रेषणयानंस्यात्सचेन्नाधिकृतोभवेत् ॥२॥ शुक्रेऽब्दपेत्रिनवगेमार्गेसौख्यंविलोमगे ॥ अस्तेवाकुगतिःसौम्येदेवयात्रातथाविधे ॥ ३ ॥

अथान्यदाह ॥ त्रिधर्मस्थइति॥सूर्यःअब्दपः वर्षस्वामीभूत्वाकंबूलीकंबूलयोगवान्सन्त्रिधर्मस्थः तृतीयनवमस्थानस्थस्तदामार्गसौख्यदः सचेन्नाधिकृतःपंचाधिकारि
णांमध्येअधिकारीनभवेत्तदाअन्यप्रेषणेनयानंगमनंस्यात् ॥२॥ अथान्यान्गमनयोगान्सार्द्धश्लोकेनाह ॥ शुक्रइति ॥ क्रूरार्दितइति ॥ शुक्रेऽब्दपेवर्षस्वामिनित्रिनवगे
तृतीयनवमस्थानेसति मार्गेगमनंमार्गेसौख्यंस्यात् ॥ अथताद्दशेशुक्रेविलोमगेवक्रिणिअस्तेवा अस्तंगते वासतिकुगतिःकुत्सितगतिःकुगमनंकार्यसिद्धिर्नस्यादित्यर्थः

तथाबुधेताद्दशेवर्षस्वामिनिसबले त्रिनवगेसौम्येबुधेसाति देवयात्रादेवोद्देशेनयात्रास्यात् ॥ इदंतीर्थयात्रादेरप्युपलक्षणं ॥ ताद्दशेशुक्रेबुधेक्रूरार्दितेपापग्रहैःपीडि तेयुक्तेवासति कुयानंकुत्सितगमनंस्यात् ॥ एवममुनाप्रकारेणवर्षस्वामिनित्रिनवगेगुरौसतिदेवयात्रांविचिंतयेत्कथयेत् तस्मिन्गुरौक्रूरार्दितेतुकुयानंस्यात् ॥ ३ ॥ अथचिंतितयात्रायोगमुत्तरार्द्धेनाह। इत्थशालइति। लग्नधर्मपत्योःवर्षलग्नस्वामिनासहनवमभावस्वामिनःइत्थशालेमुथशिलयोगेसति अचिंतिताअकस्मात्यात्रास्या त् ॥ ४ ॥ अथवैपरीतंमुथशिलमन्यत्रातिदेशमाह। लग्नेशइति॥लग्नेशोवर्षलग्नस्वामीधर्मपेननवमभावस्वामिनामुथशिलयोगंकरोति तदाचिंतितगमनं। एवममुना

क्रूरार्दितेकुयानंस्याद्गुरावेवंविचिंतयेत् ॥ इत्थशालेलग्नधर्मपत्योर्यात्रास्त्यचिंतिता ॥ ४ ॥ लग्नेशोधर्मपंयच्छन्स्वंमहाश्विं तिताध्वदः ॥ एवंलग्नाब्दयोर्योगेमुथहांगपयोरपि ॥ ९ ॥ गुरुस्थानेकुजेधर्मेसद्यात्राभृत्यवित्तदा ॥ ज्ञस्थानेलग्नपो भौमोदृष्टःसद्यानसौख्यदः ॥ ६ ॥

प्रकारेणलग्नाब्दपयोर्योगेवर्षलग्नस्वामीवर्षस्वामीअनयोर्योगेसतितथामुथहस्वामी अंगपोवर्षलग्नस्वामीअनयोर्योगेसतिमुथशिलंपूर्वोक्तंस्यात् ॥५॥ अथसद्यात्रायोगा वाह ॥ गुरुस्थानइति॥गुरुस्थानेजन्मकालेगुरुर्बृहस्पतिर्यस्मिन्राशावस्तितस्मिन्राशौवर्षकालीनेकुजेभौमेधर्मे नवमस्थानगतेसति सद्यात्रासमीचीनायात्रा ॥ भृत्यः सेवकःवित्तंभृत्यद्रव्यप्राप्तिकारिकास्यात् ॥ अयमेकोयोगः॥अथान्यः॥ ज्ञस्थानेजन्मकालेबुधोयस्मिन्राशावस्ति तस्मिन्राशौवर्षकालीनेभौमेलग्नपेलग्नस्वामिनादृष्टः सन्सद्यानसौख्यदःस्यात् ॥ ६ ॥

अथान्यंसद्यात्रायोगंश्लोकार्द्धेनाह ॥ स्वस्थानगइति ॥ जन्मकालेभौमः स्वस्थानगोमेषवृश्चिकगतोवर्षेपिमेषवृश्चिकराशिगतःसन् ॥ नवमेबलवान्स्यात् ॥ लग्नद
र्शीलग्नंपश्यति ॥ तदासुयानदःशुभगमनंभवेत् ॥ अथशुभयात्रायोगान्सार्द्धश्लोकेनाह ॥ जन्माधिकारीति ॥ ज्ञोबुधः जन्माधिकारीजन्मकालेअधिकारीभूत्वा मंद
स्थाने जन्मकालीनशन्याक्रांतराशिगतःसन्वर्षेनवमस्थानगतः क्रूरयुतःपापग्रहयुक्तोयदाभवेत्तदारिपोःशत्रोर्झकटकात् कलहप्रसंगात्पंथाःमार्गगमनंस्यात् ॥ गु
रुरध्वेति ॥ इंदुजीवयोः इंदुश्चंद्रःजीवोबृहस्पतिः अमुनाप्रकारेणजन्मकालेअधिकारीभूत्वाजन्मकालीनशन्याक्रांतराशिगतःसन्वर्षेनवमस्थानगतयोः पापग्रहयुत

स्वस्थानगोवाबलवान्लग्नदर्शीसुयानदः ॥ जन्माधिकारीज्ञोमंदस्थानेक्रूरयुतोयदा ॥ ७ पंथारिपोर्झकटकाद्गुरुरध्वेंदुजीव
योः ॥ धर्मेशनिर्नाधिकारीपंथानमशुभंवदेत् ॥ ८ ॥ इत्थंगुरौदूरयात्रानृपसंगस्ततोगुणः ॥ कुजेऽब्दपेनष्टबलेस्वजनाद्दूर
तोगतिः ॥ ९ ॥

योःसतोःशत्रुकलहाद्गुरुर्भूयानध्वामार्गःस्यात् ॥ धर्मेइति ॥ वर्षेनाधिकारीपंचाधिकारीरहितः शनिर्धर्मेनवमस्थानेसन्नशुभंपंथानंवदेत्कथयेत् ॥ ७ ॥ ८ ॥ अथदू
रयात्रायोगावाह ॥ इत्थमिति ॥ इत्थममुनाप्रकारेणवर्षे अधिकाररहितेनवमस्थानगतेगुरौसति दूरयानंस्यात् नृपसंगः राज्ञासहमेलनंस्यात्ततोगुणः ततःराज्ञः
सकाशाद्गुणः द्रव्यप्राप्तिश्चस्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः कुजेभौमे अब्दपेवर्षस्वामिनि नष्टबले नवमस्थानगतेसति स्वजननात्स्वकीयकुटुंबवर्गा
द्दूरेगतिः गमनंस्यात् ॥ ९ ॥

अथप्रबलविदेशयात्रायोगंश्लोकपूर्वार्धेनाह ॥ द्यूनेंथिहेति ॥ द्यूनंसप्तमस्थानेइंथिहासुथहाधर्मइंदौधर्मेनवमस्थानेइंदौचंद्रेसबलेबालिष्ठेसतिविदेशगः परदेशगमनप्रयो जकः अध्वामार्गोभवति ॥ अथवर्षाधिशस्यकेंद्रगतत्वेनविशेषफलमेतच्छ्लोकोत्तरार्द्धाग्रिमश्लोकपूर्वार्द्धाभ्यामाह ॥ वर्षेशइति वर्षेशोवर्षस्वामीबलवान् बलिष्ठः पापायुतः पापग्रहैर्नयुतः अधिकारवान्पंचाधिकारिणांमध्येअधिकारीभूत्वाकेंद्रेसति अधिकारोगतिःप्राप्तिः स्यात्संख्येसंग्रामेसेनापत्यंवदेत् ॥ अथान्यदाह ॥ एवमिति ॥ एवमुक्तप्रकारेणबुधेकुजेभौमेवाबलयुते अर्कान्निर्गतेउदितेजीवयुतेबृहस्पतियुतेकेंद्रवर्तिनिसतिपुनःपरसैन्योपरिगतिर्गमनंस्यात् ॥ तत्सकाशाज्जयः

द्यूनेंथिहाधर्मइंदौसबलेऽध्वाविदेशगः ॥ वर्षेशोबलवान्पापायुतःकेंद्रेऽधिकारवान् ॥ १० ॥ अधिकारोगतिःसंख्येसेनापत्यंपिवावदेत् ॥ एवंबुधेकुजेजीवयुतेर्कान्निर्गतेपुनः ॥ ११ ॥ परसैन्योपरिगतिर्जयःख्यातिसुखावहः ॥ जीवान्नवमगेभौमेशुभायात्रानृणांभवेत् ॥ १२ ॥ इतिनवमभावविचारः ॥ अथदशमभावविचारः ॥ सबलेऽब्दपतौखस्थेराज्यार्थसुखकीर्तयः ॥ स्थानांतराप्तिरन्यस्मिन्केंद्रेगृहसुखाप्तयः ॥ १ ॥

ख्यातिसुखावहःस्यात् ॥ अथोत्तरार्द्धेनविशेषमाह ॥ जीवादिति ॥ जीवात्गुर्वाक्रांतराशेःसकाशान्नवमगेनवमस्थानेभौमेसतिनृणांमनुष्याणांयात्राशुभाभवेत् ॥११ ॥ १२ ॥ इतिनवमभावविचारः ॥ अथदशमभावविचारः सबलइति ॥ सबलेबलिष्ठे अब्दपतौ वर्षस्वामिनि खस्थे दशमस्थानस्थेसति राज्यार्थसुखकीर्तयोभवंति ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ अन्यस्मिन्केंद्रेदशमव्यतिरिक्तस्थाने स्थानांतराप्तिः गृहसुखाप्तयश्चभवंति ॥ १ ॥

 अथस्थानविशेषेणवर्षस्वामिनःसूर्यस्यविशेषफलमाह ॥ इत्थमिति ॥ इत्थमसुनाप्रकारेणवर्षस्वामीभूत्वाबलीबलिष्ठोरविःसूर्यःभूस्थःचतुर्थस्थानस्थःपूर्वार्जितपदाप्तिकृ
त् ॥ अस्मिन्नेतादृशेसूर्येएकादशस्थानस्थेसतिनृपामात्यगुणोत्तमैःसख्यंस्यात् ॥ २ ॥ अथराज्यप्राप्तियोगंनृपाद्बंधनयोगंचाह ॥ रविस्थानेंथिहेति ॥ रविस्थानेजन्म
 कालीनसूर्याधिष्ठितराशौ वर्षकाले इंथिहासुथहाभवेत् लग्नेवर्षलग्नेखेदशमस्थानेवाराज्यप्राप्तिसौख्यदास्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ तथाअर्कःसूर्यःनीचेनीच
राशिगतःपापसंयुक्तःपापग्रहयुक्तःसन् दशमस्थानगतश्चेत्तदाभूपाद्राज्ञःसकाशाद्बंधःबंधनंहननंवादिशेत्कथयेत् ॥३ ॥ अथान्योस्थानप्राप्तियोगावाह ॥ सिंहइति ॥ सिंहे

इत्थंबलीरविर्भूस्थःपूर्वार्जितपदाप्तिकृत् ॥ एकादशेऽस्मिन्सख्यंस्यान्नृपामात्यगणोत्तमैः ॥ २ ॥ रविस्थानेंथिहालग्नेखेवा
राज्याप्तिसौख्यदा ॥ नीचेऽर्कःपापसंयुक्तोभूपाद्बंधवधंदिशेत् ॥ ३ ॥ सिंहेरविर्बलीखस्थःस्थानलाभोनृपाश्रयः ॥ स्था
नांतराधिकाराप्तिरिंदुरारपदेबली ॥ ४ ॥खेशलग्नेशवर्षेशेत्थशालोराज्यदायकः ॥ वर्षेशेराज्यसहमेऽर्केत्थशालेमहानृपः ॥५॥

रविःमूलवाक्यानुरोधाज्जन्मनीतिपदमत्राध्याहार्यं ॥ जन्मकालेसिंहराशिगतःसूर्योवर्षकालेबलीबलिष्ठःसन् खस्थः दशमस्थानस्थश्चेत्तदास्थानं पदं तस्यलाभो नृपा
श्रयःराजाश्रयश्चस्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ एवंजन्मकालेआरपदेभौमाक्रांतराशौ वर्षे तद्राशिगतःइंदुश्चंद्रः बलीचेत्तदास्थानांतरेअधिकारप्राप्तिः स्या
त्॥४॥ अथान्यौराज्यप्राप्तियोगावाह॥खेशइति ॥ खेशःवर्षकालीनदशमस्थानस्वामीलग्नेशःवर्षलग्नस्वामीवर्षेशःएतेषांइत्थशालेपरस्परमुथशिलयोगेसतिराज्यदायकः
राज्यप्रदोभवति ॥ अयमेकोयोगः॥अथान्यः॥ वर्षेशेवर्षस्वामिनिराज्यसहमेराज्यसहमस्थानगतेसतिअर्केत्थशालेसूर्येणसहमुथशिलयोगेसतिमहानृपोराजास्यात् ॥५॥

अथान्यंद्रव्यनाशयोगमाह ॥ शनिस्थानइति ॥ जन्मकालेशनिस्थानेशन्याक्रांतराशौवर्षकालेकुजोभौमः दशमगःसन्यदिमुथहापश्यतितदापापकर्मतःनृपभीतिवित्त नाशंचदद्यात् ॥ ६ ॥ अथपापपुण्यवृद्धियोगावाह ॥ ईदृशइति ॥ ईदृशेजन्मकालीनशन्याक्रांतराशौवर्षेत्रिनवस्थेतृतीयनवमस्थानस्थेऽस्मिन्भौमेदग्धेऽस्तंग तेनष्टेहीनबलेअघसंचयःअघस्यपापस्यसंचयोवृद्धिःस्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ मंदःशनैश्चरःअब्दपःवर्षस्वामीअधिकारीपंचाधिकारिणांमध्ये अधिकारीभूत्वात्रिधर्मगःततीयनवमस्थानस्थश्चेत्स्यात्तदाधर्मवृद्धिदोभवति ॥ ७ ॥ अथदुष्टयोगौशुभयोगंचाह ॥ तस्मिन्निति ॥ तस्मिन्वर्षस्वामिनिशनौअधिकारि

शनिस्थानेकुजःपश्यन्मुथहापापकर्मतः ॥ नृपभीतिंवित्तनाशंदद्याद्दशमगोयदि ॥ ६ ॥ ईदृशेत्रिनवस्थेऽस्मिन्दग्धनष्टेऽ
घसंचयः ॥ मंदोऽब्दपोधिकारीत्रिधर्मगोधर्मवृद्धिदः ॥ ७ ॥ तस्मिन्दग्धेविनष्टेचपापकृद्धर्मनिंदकः॥ ईदृशीदृक्फलंसूर्येगु
रावित्थंनयार्थभाक् ॥ ८ ॥ तत्रस्थामुथहापुण्यागमंपापंखलाश्रयात् ॥ सूतौखेशेरवौखस्थेवर्षेमुथशिलंयदि ॥ ९ ॥

णिदग्धेवाविनष्टेवासतिपापकृद्धर्मनिंदकश्चभवेत् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ ईदृशिसूर्येवर्षस्वामिन्यधिकारिणित्रिनवगेदग्धेवाविनष्टेवासतिईदृक्फलंपापकृद्धर्म निंदकश्चपुरुषःस्यात् ॥ अथशुभयोगः ॥ गुरावित्थमिति ॥ इत्थममुनाप्रकारेणवर्षस्वामिन्यधिकारिणितृतीयनवमगेदग्धेवाविनष्टेवागुरौसतिनयार्थभाक् नयेननीतिमा र्गेणार्थद्रव्यंप्राप्नोति ॥८॥अथमुथहासंबंधिशुभाशुभफलंश्लोकपूर्वार्द्धेनाह ॥तत्रस्थेति । तत्रस्थातृतीयनवमस्थानस्थामुथहापुण्यागमनंकरोति॥अथराज्यप्राप्तियोगमाह ॥सूताविति॥सूतौजन्मकालेखेशेदशमभावस्वामिनि रवौसूर्ये वर्षेवर्षकालेखस्थेदशमस्थानेस्थितःसन यदिलग्नाधिपेनवर्षलग्नस्वामिनासहमुथशिलंमुथशिलयोगोभवेत्तदा

वीर्यानुमानतःसूर्यस्यविश्वात्मकबलानुमानेनराज्याप्तिःराज्यप्राप्तिरुक्ताकथिता ॥ अथधर्मराज्यनाशयोगौश्लोकस्योत्तरार्द्धेनाह ॥ धर्मेति। धर्मकर्माधिपौनवमभावस्वामीदशमभावस्वामीएतावुभौदग्धौस्यातांतदाधर्मराज्यक्षयावहौनाशकर्तारौभवतः ॥ नवमभावस्वामीदग्धबलश्चेत्तदाधर्मनाशः ॥ दशमभावाधीशश्चेद्दग्धबलस्तदाराज्यनाशः ॥९॥१०॥ इतिदशमभावविचारः ॥ अथायभावविचारः ॥ तत्रलाभयोगमाह ॥ अब्दपेज्ञइति ॥ अब्दपे वर्षस्वामिनिज्ञे बुधेऽर्थगेधनभावगेशुभदृग्युते शुभग्रहैर्दृष्टेयुक्तेसति वाणिज्याल्लाभः स्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ अस्मिन्बुधेवर्षस्वामिनि शुभग्रहैर्दृष्टयुक्तेसेंथिहाइंथिहायुक्तःलग्नगतेवर्षकालीनलग्नगतेस

लग्नाधिपेनराज्याप्तिरुक्तावर्यानुमानतः ॥ धर्मकर्माधिपौदग्धौधर्मराज्यक्षयावहौ ॥ १० ॥ इतिराज्यभावविचारः ॥

अथाऽऽयभावविचारः ॥ अब्दपेज्ञेऽर्थगेलाभोवाणिज्याच्छुभदृग्युते ॥ सेंथिहेऽस्मिन्लग्नगतेलाभःपठनलेखनात् ॥ १ ॥

अस्मिन्षष्ठाष्टांत्यगतेसक्रूरेनीचकर्मकृत् ॥ क्रूरेक्षणेनवालाभोऽस्तंगतेलिखनादितः॥ २॥ जीवेऽब्दपेक्रूरहतेलग्नेहानिर्भयंनृपात् ॥ अस्मिन्नाधिकृतेद्यूनेव्यवहाराद्धनाप्तयः ॥ ३ ॥

तिपठनलेखनाल्लाभः॥१॥अथाशुभंफलमाह॥ अस्मिन्निति ॥ अस्मिन्बुधेवर्षाधीशेषष्ठाष्टांत्यगतेषष्ठाष्टमद्वादशस्थानगते सक्रूरे पापग्रहयुक्ते सतिनीचकर्मकृत् पुरुषः स्यात्॥तादृशोबुधोवर्षस्वामीसन्षष्ठाष्टांत्यगेक्रूरेक्षणेपापग्रहैर्दृष्टेसतिलाभोनास्तीतिवाच्यम्॥२॥वाअस्तगतेसति लिखनादितःलेखनतःलाभोनास्ति॥ अथाशुभशुभयोगावाह॥जीवइति॥जीवेगुरौअब्दपेवर्षस्वामिनिक्रूरहतेपापग्रहपीडितेलग्नेवर्षलग्नेसतिहानिर्द्रव्यनाशःनृपात्राज्ञःसकाशात्भयंचस्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥

अस्मिन्गुरौअधिकृतेपंचाधिकारिणांमध्येअधिकारीसन् द्यूनेसप्तमस्थानेसतिव्यवहाराद्वाणिक्कर्मणाधनाप्तयःद्रव्याप्तिःस्यात् ॥ ३ ॥ अथप्राप्तियोगावाह ॥ लग्ना येशेत्थशालइति ॥ वर्षलग्नस्वामीआयेशः लाभभावस्वामी अनयोरित्थशालेपरस्परमुथशिलयोगेसातिलाभःस्यात् स्वजनेषुगौरवंचस्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ सर्वेपिसर्वग्रहाः सबलाःसंतः लाभेएकादशस्थानेसन्तोवित्ताप्त्यैद्रव्यप्राप्त्यैभवंति ॥ यदिलाभस्थाः सर्वेग्रहाःनिर्बलास्तदाद्रव्यप्राप्त्यैनभवंति ॥ ४ ॥ अथ निखातद्रव्यप्राप्तियोगमाह॥सवीर्यइति॥ज्ञोबुधःसवीर्यः बलयुक्तः पुनःकीदृशः समुथहामुथहायुक्तोलग्नेवर्षलग्नेस्यात् ॥ बलिष्ठोमुथहासहितोबुधोवर्षलग्नेस्यादित्यर्थः ॥

लग्नायेशेत्थशालेस्याल्लाभःस्वजनगौरवं ॥ सर्वेपिलाभेवित्ताप्त्यैसबलानिर्बलानतु ॥ ४ ॥ सवीर्योज्ञःसमुथहोलग्नेऽर्थसहमेशु भाः ॥ तदानिखातद्रव्यस्यलाभःपापदृशानतु ॥ ५ ॥ इत्यायभावविचारः ॥ अथव्ययभावविचारः ॥ लग्नाब्दपौहतब लौव्ययषण्मृतिस्थौयद्राशिगौतदनुसारिफलंविचिंत्यम् ॥ षष्ठेऽब्दपेभृगुसुतेऽर्थविनष्टवीर्येदृष्टेखलैःक्षुतदृशाद्विपदर्क्षसंस्थे ॥१॥

अर्थसहमेद्रव्यसहमेपिशुभाःशुभग्रहालग्नेचेत्स्युस्तदानिखातद्रव्यस्यगर्तस्थापितद्रव्यस्यलाभोभवेत् ॥ पापदृशाएतादृशलग्नस्थयोगेपापग्रहैर्दृष्टेसतिनिखातद्रव्यस्य लाभोनस्यान्नास्त्येव ॥५॥ इत्यायभावविचारः॥अथव्ययभावविचारः॥अथसार्द्धश्लोकेनव्ययविचारमाह॥लग्नाब्दपावितिलग्नाब्दपौवर्षलग्नस्वामिवर्षस्वामिनौ हतब लौनिर्बलौ व्ययषण्मृतिस्थौ द्वादशषष्ठाष्टमस्थानगतौसंतौयद्राशिगौ यस्मिन्राशावास्थितौस्यातां ॥तदातदनुसारिफलंतस्मिन्स्थानेयादृशंफलमुक्तंतादृशंफलंविचिं त्यंज्ञातव्यं ॥ यथावर्षस्वामीषष्ठगतः सचतुष्पदराशिगतश्चेत्तदाचतुष्पदनाशोवाच्यः॥ एवमष्टमद्वादशस्थयोरपीत्यर्थः ॥ अथषष्ठस्थानास्थितस्यशुक्रस्यविशेषमाह ॥

शुक्रइति॥भृगुसुतेशुक्रेऽब्दपेवर्षस्वामिनिषष्ठेषष्ठस्थाने॥विनष्टवीर्यैर्हीनबलेखलैःपापग्रहैःक्षुतदृशाचतुर्थदशमैकसप्तमदृष्टयादृष्टे द्विपदर्क्षसंस्थेनृराशिसंस्थेसतिभृत्यक्षतिः
सेवकानांनाशःस्यात् ॥ तादृशेशुक्रेचतुरंघ्रिभस्थेचतुष्पदराशिगतेसतितुरगहाअश्वहानिकरःस्यात् ॥ अश्वइत्युपलक्षणं ॥ अन्यचतुष्पदहानिरपिद्रष्टव्या ॥ एवमन्य
स्मिन्नपि अब्दनाथेवर्षस्वामिनिषष्ठाष्टमद्वादशस्थानेपुनरपितद्राशिगेसति इदमुदितंपूर्वोक्तभृत्यनाशादिफलंवाच्यं ॥ अथवर्षस्वामीभौमस्तस्यस्थानविशेषेफलंश्लोक
स्योत्तरार्द्धेनाह ॥ खस्थइति ॥ वर्षस्वामिनिकुजे भौमे शशियुते चंद्रयुक्ते खस्थेदशमस्थानस्थेसति अश्वादीनांनाशः मनसिव्याकुलत्वंचस्यात्॥अथतादृशेचंद्रयुक्ते

भृत्यक्षतिस्तुरगहाचतुरंघ्रिभस्थेऽन्यस्मिन्नपीदमुदितंफलमब्दनाथे ॥ खस्थेकुजेशशियुतेतुरगादिनाशःस्याद्व्याकुलत्वमशु
भोपहतेव्ययेवा ॥ २ ॥ षष्ठेरवौखलहतेचतुरंघ्रिभस्थेभृत्यैःसमंकलिरथाष्टमरिःफगेऽपि ॥ मंदेऽब्दपेबलयुतेरिपुरिःफसंस्थे
भूवासनद्रुमजलाशयनिर्मितिश्च ॥ ३ ॥

वर्षस्वामिनिभौमेअशुभोपहतेपापग्रहहतेव्ययेद्वादशस्थानस्थेसतिअश्वादीनांनाशादिफलंवाच्यं॥अत्रशशियुतेइतिपाठः स्वबुद्धयाग्रंथकर्त्राकृतः। वस्तुतस्तु खस्थेकुजे
शनियुतइतिपाठः पूर्वग्रंथानुरोधात् ॥ उक्तंचसमरसिंहेन ॥ शनियुजिकुजेगगनगेबह्वाकुल्यंतुरंगनाशश्चेति ॥ ताजिकालंकारे ॥ भौमेमंदयुतेस्थितेचदशमेस्यादाकुल
त्वंमनस्यश्वानांक्षतिरेवेति ॥ तथाचखस्थेकुजेशनियुतेतुरगादिनाशः आकुलत्वंच ॥ अयमेकोयोगः अथान्यः ॥ कुजेअशुभोपहतेव्ययेसतीत्यर्थः ॥ अथवापापाक्रांते
व्ययभवनेसति तुरगादिनाशइत्यादि॥१॥२॥ अथसूर्यशन्योरप्यब्दपयोरशुभस्थानगतयोःफलमाह॥षष्ठेइति॥रवौसूर्ये वर्षस्वामिनिषष्ठेषष्ठस्थाने खलहते पापग्रहाक्रांते

चतुरंघ्रिभस्थे चतुष्पदराशिसंस्थे अथाष्टमरिःफगेपि अष्टमस्थानगतेऽथवाद्वादशस्थानगतेसतिभृत्यैःसेवकैःसहकलिःकलहःस्यात् ॥ अथमंदेशनौअब्दपेवर्षस्वामि निबलयुते रिपुरिःफस्थे षष्ठद्वादशस्थानसंस्थेसति भूवासनंउज्जटभूमौग्रामनिर्मितिःतस्मिन्भूमौद्रुमाणांजलाशयानांकूपतडागानांनिर्मितिश्चस्यात् ॥ ३ ॥ अथ स्थानांतरगतानांग्रहाणांफलमाह ॥ स्वर्क्षोच्चगइति ॥ सूर्यपुत्रेशनौवर्षस्वामिनिस्वर्क्षे स्वराशौ मकरकुंभसंस्थे स्वोच्चेतुलाराशौस्थिते कर्मणिदशमस्थानेसति नैरु ज्यंशरीरेआरोग्यमर्थाधिगमःद्रव्यप्राप्तिश्चस्यात् ॥ एतादृशेजीवेगुरौवर्षस्वामिनिधनुर्मीनकर्कस्थेदशमगतेसतिआरोग्यंद्रव्यप्राप्तिश्चस्यात् ॥ तादृशेसूर्येसिंहमेषस्थे

स्वर्क्षोच्चगेकर्मणिसूर्यपुत्रेनैरुज्यमर्थाधिगमश्चजीवे॥सूर्येनृपाद्बाहुबलात्कुजेऽर्थोबुधेभिषग्ज्योतिषकाव्यशिल्पैः॥४॥ मंदेऽ ब्दपेगतबलेनैराश्यंदौःस्थ्यमादिशेत् ॥ सूर्येऽब्देशेशशिस्थानेमंदेऽब्दजनुषोर्हते ॥ ५ ॥ सर्वकर्मसुवैकल्यंवक्रेऽस्तेचत थापुनः ॥ कर्मकर्मेशसहमनाथाःशनियुतेक्षिताः ॥ ६ ॥

सतिदशमस्थेराज्ञोनृपात्सकाशादर्थप्राप्तिः ॥ एतादृशेकुजेभौमेवर्षस्वामिनिमेषवृश्चिकमकरगतेसतिदशमस्थेस्वबाहुबलाद्द्रव्यप्राप्तिःस्यात् ॥ एतादृशेबुधेवर्षस्वामि निमिथुनकन्यास्थेसतिदशमस्थेभिषक्ज्योतिषकाव्यशिल्पैःकृत्वाद्रव्यप्राप्तिःस्यात् ॥ ३ ॥ अथनिर्बलशनेःफलंश्लोकपूर्वार्धेनाह ॥ मंदइति ॥ मंदेशनैश्चरेअब्दपेवर्ष स्वामिनिगतबलेनिर्बलेदशमास्थितेसतिनैराश्यंआशाराहित्यंदौःस्थ्यंचंचलचित्तत्वमादिशेत्कथयेत् ॥ अथवर्षेशसूर्यस्यफलमाह ॥ श्लोकोत्तरार्द्धोत्तरश्लोकपूर्वार्द्धा भ्यां ॥ सूर्येऽब्देशेवर्षस्वामिनिसतिमंदेशनैश्चरेअब्दजनुषोःअब्देवर्षकालेजनुषिजन्मकालीनराशिस्थानेचंद्राक्रांतराशिगतेतथाहतेवर्षकालजन्मकालयोर्हतेपापग्रहैः

पीडितेसतिसर्वकर्म सुवैकल्यंज्ञानादिराहित्यंस्यात् ॥ तथाताद्दशेपुनःशनौवक्रेअस्तंगतेवासतिसर्वकर्मसुवैकल्यंस्यात् ॥ अथकर्मभावकर्मेश्वरकर्मसहमेश्वराणां शनियुतिदृष्टिभ्यामशुभफलमुत्तरार्द्धेनाह ॥ कर्मेति ॥ कर्मभावकर्मेशकर्मभावस्वामिसहमनाथाःकर्मसहमाधीशाःशनियुतेक्षिताःशनिनायुक्तदृष्टाश्चेद्भवंतितदासर्व कर्मसुवैकल्यंस्यात् ॥ ५ ॥ ६ ॥ अथदुष्टस्थानस्थस्यवर्षेशस्यफलमाह ॥ षडष्टव्ययगइति ॥ अब्देशेवर्षस्वामिनिषडष्टव्ययगेषष्ठगेऽष्टमगतेद्वादशगतेवासति । तथाकर्मेशेचदशमभावस्वामिनिसूतावब्देचसूतौजन्मकालेअब्देवर्षकालेचबलोज्झितेनिर्बलेनशुभंस्यात् ॥ तत्राऽब्देतस्मिन्वर्षेमृतिपेअष्टमभावस्वामिनितथातद्वत्

षडष्टव्ययगेऽब्देशेकर्मेशेचबलोज्झिते॥सूतावब्देचनशुभंतत्राऽब्देमृतिपेतथा॥ ७ ॥ यत्रभावेशुभफलोदुष्टोवाजन्मनिग्रहः॥ वर्षेतद्भावगस्तादृक्तत्फलंयच्छतिध्रुवं ॥ ८ ॥ येजन्मनिस्युःसबलाविवीर्यावर्षेशुभंप्राक्चरमेत्वनिष्टम् ॥ दद्युर्विलोमंविप रीततायांतुल्यंफलंस्यादुभयत्रसाम्ये ॥ ९ ॥ इतिव्ययभावविचारः ॥

षष्ठाष्टमद्वादशगतेनिर्बलेवासतिनैवशुभंस्यात्॥७॥ अथवर्षेसामान्यतःशुभाशुभफलमाह॥यत्रभावइति॥जन्मनिजन्मकालेयत्रयस्मिन्भावेशुभफलदोदुष्टफलदोवायःक श्चिद्ग्रहोऽस्तिसग्रहोवर्षेऽपितद्भावगः सन्ताद्दशस्तत्फलंशुभाशुभफलंध्रुवंनिश्चितंयच्छतिददाति॥८॥अथवर्षेग्रहाणांफलपाककालमाह॥ येजन्मनिस्युरिति ॥ जन्मनि जन्मकाले ये ग्रहाःसबलाःबलिष्ठाःस्युस्तेग्रहाःवर्षेविवीर्यानिर्बलाःस्युस्तदातेग्रहाःप्राग्वर्षस्यपूर्वार्द्धेसुखंदद्युः ॥ चरमेवर्षस्योत्तरार्द्धेत्वनिष्टंअशुभफलंदद्युः ॥ अथ विपरीतायांउक्तवैपरीत्येविलोमंविपरीतंफलंदद्युः ॥ तद्यथा ॥ येग्रहाःजन्मकालेनिर्बलाःवर्षकालेसबलास्तेवर्षपूर्वार्द्धेअनिष्टंफलंदद्युः ॥ वर्षोत्तरार्द्धेसुखंदद्युः ॥

उभयत्रसाम्येतुल्यंफलंस्यात् ॥ तद्यथा ॥ येग्रहाजन्मकालेवर्षकालेपिबलिष्ठास्तेसंपूर्णेवर्षेशुभंफलंदद्युः ॥ येग्रहाजन्मकालेवर्षकालेचानिर्बलास्तेसंपूर्णेवर्षेदुःखमेवदद्युः ग्रहजनितंसर्वंफलंतत्तद्ग्रहदशायामंतर्दशायांवाच्यमितितत्वम्॥९॥इतिव्ययभावविचारः॥अथाधिकारोपसंहारमाह ॥ श्रीगर्गेति॥स्पष्टम् ॥ १०॥इतिदिवाकरविरचित

श्रीगर्गान्वयभूषणोगणितविच्चिंतामणिस्तत्सुतोऽनंतोऽनंतमतिर्व्यधात्खलमतिध्वस्त्यैजनुःपद्धतिम् ॥ तत्सूनुःखलुनील
कंठविबुधोविद्वच्छिवानुज्ञयासत्तुष्ट्यैव्यदधाद्विवेचनमिदंभावेषुसत्ताजिकात्॥१०॥२॥अथदशाक्रमविचारः॥स्पष्टान्सलग्नान्
खचरान्विधायराशीन्विनात्यल्पलवंतुपूर्वम् ॥ निवेश्यतस्मादधिकाधिकांश्चक्रमादयंस्यात्तुदशाक्रमोऽब्दे ॥ १ ॥ न्यूनं
विशोध्याधिकतःक्रमेणांशाद्यंविशुद्धांशकशेषकैक्यम् ॥ सर्वाधिकांशोन्मितमेवतत्स्यादनेनवर्षस्यमितिस्तुभाज्या ॥ २ ॥
शुद्धांशकास्तान्गुणयेदनेनलब्धध्रुवांकेनभवेद्दशायाः ॥ मानंदिनाद्यंखलुतद्ग्रहस्यफलान्यथासांनिगदेत्तुशास्त्रात् ॥ ३ ॥
शुद्धांशसाम्येबलिनोदशाद्याबलस्यसाम्येऽल्पगतेस्तुपूर्वा ॥ साम्येविलग्नस्यखगेनचिंत्याबलाधिकालग्नपतेर्विचिंत्या ॥४॥

वर्षतंत्रटीकायांद्वादशभावविचारःसमाप्तः॥ ॥अथदशाध्यायोव्याख्यायते॥ तत्रदशासाधनंपूर्वमेवोक्तं ॥ अथदशाफलान्याह ॥ तत्रपूर्णमध्याधमनष्टबलानांग्रहाणां फलपद्यानिस्पष्टार्थानि ॥ ॥ १ ॥ ॥ २ ॥ ॥ ३ ॥ ॥ ४ ॥ ॥ ७ ॥

 ॥ ५।६।७।८।९।१०।११।१२॥ ॥ अथसूर्यस्यस्थानविशेषावस्थित्याफलतारतम्येनदशाफलमाह॥लग्नादिति ॥ लग्नाद्रविः सूर्यःनिंद्योपिनष्टबलोपित्रिदशायसंस्थः

हेममुक्ताफलद्रव्यलाभमारोग्यमुत्तमम् ॥ कुरुतेस्वामिसन्मानंदशालग्नस्यशोभना ॥ ५ ॥ लाभंदृष्टेनवित्तस्यमानहीनस्यसे

 वनं ॥ मनसोविकृतिंकुर्याद्दशालग्नस्यमध्यमा ॥ ६ ॥ विदेशगमनंक्लेशबुद्धिनाशंकदव्ययम् ॥ मानहानिंकरोत्येवकष्टा

लग्नदशाफलं ॥ ७ ॥ क्रूरलग्नदशामध्यासौख्यंस्वल्पंधनव्ययं ॥ अंगपीडांत्वपुष्टिंचकुरुतेमृत्युविग्रहम् ॥ ८ ॥ दशा

रवेःपूर्णबलस्यलाभंगजाश्वहेमांबररत्नपूर्णम् ॥ मानोदयंभूमिपतेर्ददातियशश्चदेवद्विजपूजनादेः ॥ ९ ॥ दशारवेर्मध्यबल

स्यपूर्वमिदंफलंमध्यममेवदत्ते ॥ ग्रामाधिकारव्यवसायधैर्यैःकुलानुमानाच्चसुखादिलाभः ॥ १० ॥ दशारवेरल्पबलस्यपुंसांद

दातिदुःखंस्वजनैर्विवादात् ॥ मतिभ्रमंपित्तरुजंस्वतेजोविनाशनंधर्षणमप्यरिभ्यः ॥ ११ ॥ दशारवेर्नष्टबलस्यपुंसांनृपाद्रि

पोर्वाभयमर्थनाशम् ॥ स्त्रीपुत्रमित्रादिजनैर्विवादंकरोतिबुद्धिभ्रममामयंच ॥ १२ ॥ लग्नाद्रविःषट्त्रिदशायसंस्थोनिंद्योपि

दत्तेशुभमर्द्धमेव ॥ मध्यत्वमूनःशुभतांचमध्योयातीत्थमत्यंतशुभःशुभःस्यात् ॥ १३ ॥ षष्ठतृतीयदशमैकादशस्थानसं

स्थःसन्नर्द्धमेवशुभफलंस्वदशायांदत्तेददातीत्यर्थः ॥ एवंषट्त्रिदशायसंस्थोरविरूनःहीनबलोपिसन्मध्यत्वंमध्यमफलदःस्यात्॥एवमुपचयस्थानगतोमध्योमध्यमबलो

पिशुभतांचशुभफलंददाति ॥ इत्थममुनाप्रकारेणोपचयस्थानगःशुभःपूर्णबलःअत्यंतंशुभःपूर्णबलःअत्यंतंशुभः स्यात् ॥ एतत्स्थानरहितोरविःअन्यस्मिन्स्थानेयथो

अथचंद्रदशाफलम् ॥इंदोर्दशापूर्णबलस्यदत्तेशुक्लांबरस्त्रङ्मणिमौक्तिकाद्यम् ॥ स्त्रीसंगमंराज्यसुखंचभूमिलाभंयशःकांतिबला
भिवृद्धिम् ॥१४॥ इंदोर्दशामध्यबलस्यसर्वमिदंफलंमध्यममेवदत्ते ॥ वाणिज्यमित्रांबरगेहसौख्यंधर्मेमतिंकर्षणतोऽन्नला
भम्॥१५॥ इंदोर्दशास्वल्पबलस्यदत्तेकफामयंकांतिविनाशमाहुः॥मित्रादिवैरंजननंकुमार्याधर्मार्थनाशंसुखमल्पमत्र ॥१६॥
इंदोर्दशानष्टबलस्यलोकापवादभीतिंधनधर्मनाशम् ॥ शीतामयंस्त्रीसुतमित्रवैरंदौस्थ्यंचदत्तेविरसान्नभुक्तिम् ॥ १७ ॥ ष
ष्ठाष्टमांत्येतरराशिसंस्थोनिंद्योपिदत्तेऽर्द्धसुखंदशायाम् ॥ मध्यत्वमूनः शुभतांचमध्योयातीत्थमिंदुःसुशुभः शुभःस्यात्
॥ १८ ॥ अथभौमदशाफलम् ॥ दशापतिःपूर्णबलोमहीजःसेनापतित्वंतनुतेनराणाम् ॥ जयंरणेविद्रुमहेमरत्नवस्त्रादिला
भंप्रियसाहसत्वम् ॥ १९ ॥ दशापतिर्मध्यबलोमहीजःकुलानुमानेनधनंददाति ॥ राजाधिकारोप्यथतत्परत्वंतेजास्विता
कांतिबलाभिवृद्धिं ॥ २० ॥ दशापतिःस्वल्पबलोमहीजोददातिपित्तोष्णरुजांशरीरे ॥ रिपोर्भयंबंधनमास्यतोऽसृक्स्रवं
चवैरंस्वजनैश्चशश्वत् ॥२१ ॥ क्तफलदःस्यात् ॥ एवंसर्वत्रव्याख्या ॥ १३ ॥ ॥१४॥ ॥१५॥ ॥१६ ॥१७॥ ॥१८॥ १९॥ २०॥ २१॥

ता० नी० दशापतिर्नष्टबलोमहीजोविवादसुग्रंजनयेद्रणंवा ॥ चौराग्नियंरक्तरुजंज्वरंचविपत्तिमन्यस्वहृतिंचखर्जूम् ॥ २२ ॥ त्रिष प्र०
डायगतोभौमोनष्टवीर्यःशुभार्द्धदः ॥ मध्योहीनःशुभोमध्यःशुभोऽत्यंतंशुभावहः ॥ २३ ॥ अथबुधदशाफलम् ॥ दशापतिः
॥ ९१ ॥ पूर्णबलोबुधश्चेद्यशोऽभिवृद्धिंगणितात्सुशिल्पात् ॥ तनोतिसेवांसफलांनृपादेर्दूत्यंचवैदूष्यगणोदयंच ॥ २४ ॥ दशापति २
र्मध्यबलोबुधश्चेद्गुरोःसुहृद्भ्र्चोलिपिकाव्यशिल्पैः ॥ धनातिदार्यीसुतमित्रबंधुसमागमान्मध्यममेवसौख्यम् ॥ २५ ॥ दशा
पतौस्वल्पबलेबुधेस्यान्मानस्यनाशःस्वजनापवादः ॥ अकार्यकोपस्खलनाद्यनिष्टंधनव्ययंरोगभयंचविंद्यात् ॥ २६ ॥
दशापतौहीनबलेबुधेस्यात्स्वबुद्धिदोषोवधबंधभीतिः ॥ दूरेगतिर्वातकफामयार्तिर्निखातवित्तस्यचनापिलाभः ॥ २७ ॥
षडष्टांत्येतरर्क्षस्थोनष्टोज्ञोऽर्द्धशुभप्रदः ॥ मध्योहीनःशुभोमध्यःशुभोऽत्यंतंशुभावहः ॥ २८ ॥ अथगुरुदशाफलं ॥ गुरोर्द
शापूर्णबलस्यदत्तेमानोदयंराजसुहृद्गुरुभ्यः ॥ कीर्त्यर्थलाभोपचयंसुखानिराज्यंसुताप्तिंरिपुरोगनाशम् ॥ २९ ॥
गुरोर्दशामध्यबलस्यधर्मेमतिंसखित्वंनृपमंत्रिवर्गैः ॥ तनोतिमानार्थसुखाभिलाभंसिद्धिंसदुत्साहबलातिरेकम् ॥ ३० ॥ ॥ ९१ ॥
॥२२॥ ॥ २३ ॥ ॥२४ ॥ ॥२५॥ ॥ २६ ॥ ॥ २७ ॥ ॥ २८ ॥ ॥ २९ ॥ ॥ ३० ॥

दशागुरोरल्पबलस्यदत्तेरोगंदरिद्रत्वमथारिभीतिम् ॥ कर्णामयंधर्मधनप्रणाशंवैराग्यमर्थंचगुणंनकिंचित ॥ ३१ ॥ गुरोर्द
शानष्टबलस्यपुंसांददातिदुःखानिरुजंकफार्तिम् ॥ कलत्रपुत्रस्वजनारिभीतिंधर्मार्थनाशंतनुपीडनंच ॥ ३२ ॥ षडष्टरिः
प्फेतरगोगुरुर्नियोर्द्धसत्फलः ॥ मध्योहीनःशुभोमध्यःशुभोऽत्यंतंशुभावहः ॥ ३३ ॥ अथशुक्रदशाफलं ॥ दशाभृगोःपूर्ण
बलस्यसौख्यंस्वर्गगंधहेमांबरकामिनीभ्यः ॥ हयादिलाभःसुतकीर्तितोषानैरुज्यगांधर्वरतिःपदाप्तिः ॥ ३४ ॥ दशाभृगोर्म
ध्यबलस्यदत्तेवाणिज्यतोर्थागमनंकृषेश्च ॥ मिष्टान्नपानांबरभोगलाभंमित्रांश्चयोषित्सुतसौख्यलाभम् ॥ ३५ ॥ दशाभृगो
रल्पबलस्यदत्तेमतिभ्रमंज्ञानयशोऽर्थनाशम् ॥ कदन्नभोज्यंव्यसनामयार्तिंस्त्रीपक्षवैरंकलिमप्यरिभ्यः ॥ ३६ ॥ दशाभृगो
र्नष्टबलस्यदत्तेविदेशयानंस्वजनैर्विरोधम् ॥ पुत्रार्थभार्याविपदोरुजश्चमतिभ्रमोपिव्यसनंमहच्च ॥ ३७ ॥ षडष्टरिःप्फेत
रगोभृगुर्नियोऽर्द्धसत्फलः ॥ मध्योहीनःशुभोमध्यःशुभोऽत्यंतंशुभावहः ॥ ३८ ॥ अथशनिदशाफलम् ॥ दशाशनेःपूर्णब
लस्यदत्तेनवीनवेश्मांबरभूमिसौख्यम् ॥ आरामतोयाश्रयनिर्मितिश्चम्लेंच्छातिसंगान्नृपतेर्द्धनाप्तिः ॥ ३९ ॥

३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ ३७ ॥ ३८॥ ३९ ॥

 ॥४०॥४१॥४२॥४३॥अथलग्नदशाफलंवक्तुकामस्तावल्लग्नस्वामिफलानिचरादिलग्नगतद्रेष्काणवशेनफलतारतम्यंश्लोकाभ्यामाह ॥ दशातनोरिति॥तनोर्लग्नस्यदशा
स्वामिबलेनतुल्यं स्वस्वामिनोयादृशंबलंतादृशंफलंददाति॥अथलग्नदशायामपरोविशेषः॥ चरेचरलग्नेसतिप्रथमेद्रेष्काणेयदितदाशुभाशुभफलदादशास्यात् ॥ यदिद्वि

 दशाशनेर्मध्यबलस्यदत्तेखरोष्ट्रपाखडजतोधनार्त्तिं ॥ वृद्धांगनासंगमदुर्गरक्षाधिकारचिंताविरसान्नभोगः ॥ ४० ॥
दशाशनेःस्वल्पबलस्यपुंसांतनोतिदुःखंरिपुतस्करेभ्यः ॥ दारिद्र्यमात्मीयजनापवादंरोगंचशीतानिलकोपमुग्रम् ॥ ४१ ॥
दशाशनेर्नष्टबलस्यपुंसामनेकधातुव्यसनानिदत्ते ॥ स्त्रीपुत्रमित्रस्वजनैर्विरोधंरोगाभिवृद्धिंमरणेनतुल्यम् ॥४२॥ त्रिषष्ठला
भोपगतोमंदोनिंद्योर्द्धसत्फलः ॥ मध्योहीनःशुभोमध्यःशुभोऽत्यंतंशुभावहः ॥ ४३ ॥ दशातनोःस्वामिबलेनतुल्यंफलंददा
तीत्यपरोविशेषः ॥ चरेशुभामध्यफलाऽधमाचद्विमूर्तिभेस्माद्विपरीतमूह्यम् ॥ ४४ ॥ अनिष्टमिष्टंचसमस्थिरर्क्षेक्रमाद्दृका
णैःफलमुक्तमाद्यैः ॥ सत्स्वामियोगेक्षणतःशुभंस्यात्पापेक्षणात्कष्टफलंचवाच्यम् ॥ ४५ ॥ तीयद्रेष्काणेलग्नंतदामध्यफलदादशास्यात् ॥
यदितृतीयद्रेष्काणेलग्नंतदाअधमफलदादशास्यात्॥ द्विमूर्तिभे द्विस्वभावलग्नेअस्माच्चरलग्नाद्विपरीतमूह्यं॥तद्यथा। द्विस्वभावराशौलग्नंप्रथमद्रेष्काणेदशाअधमफलदा
॥ द्वितीयद्रेष्काणेतदादशामध्यमफलदा ॥ तृतीयद्रेष्काणेतदाशुभफलदास्यादित्यर्थः ॥४४॥ अनिष्टमिति ॥ स्थिरर्क्षेस्थिरराशौलग्नगतेयदि प्रथमद्रेष्काणस्तदा

निष्टमनिष्टफलदादशा॥यदिद्वितीयोद्रेष्काणस्तदाइष्टंउत्तमफलदादशा ॥ यदितृतीयद्रेष्काणस्तदासमंमध्यमफलदादशेत्यर्थः॥क्रमादाद्यैःपूर्वाचार्यैर्द्रेष्काणैर्द्रेष्काण बशाल्लग्नदशायाःफलमुक्तं॥अथापवादमाह॥ सत्स्वामीति॥तल्लग्नंसत्शुभग्रहःस्वामिनाचयोगेक्षणतःयुतमीक्षितंचेत्स्यात्तदाअशुभफलमपिशुभंस्यात् ॥ शुभंचेच्छुभतरं स्यात् ॥ यदितल्लग्नंपापेक्षणात् पापग्रहैःस्वामिव्यतिरिक्तैर्दृष्टंयुतंवाचेत्स्यात्तदाकष्टफलंवाच्यम् अत्रचतुर्विधग्रहबलवशाद्दशाफलंवाच्यं ॥ तद्यथा ॥ पंचदशविंशो

दशामानंसमामानंप्रकल्प्योक्तेनवर्त्मना ॥ अंतर्दशाःसाधनीयाःप्राक्पात्यांशवशेनतु ॥ ४६ ॥ आदावंतर्दशापाकपतेस्त
त्क्रमतोऽपराः ॥ शुभेक्षणान्वयान्मैत्र्यातत्फलंपरिचिंतयेत् ॥ ४७ ॥ चंद्रारजीवाःसौम्येज्यशुक्रारविविधूतथा ॥ मंदेज्य
शुक्रासूर्यैंदुभौमाःसौम्येज्यसूर्यजाः ॥ ४८ ॥ जीवज्ञशुक्राःसूर्यादेःशुभाअंतर्दशाइमाः ॥ अन्येषामशुभाज्ञेयाइतिवाम
नभाषितं ॥ ४९ ॥ इतिग्रहदशाफलानि ॥ अथभावस्थग्रहफलान्युच्यंते ॥ सूर्यारमंदास्तनुगाज्वरार्तिधनक्षयंपापयुगिंदु
रित्थम् ॥ शुभान्वितःपुष्टतनुश्चसौख्यंजीवज्ञशुक्राधनधान्यलाभम् ॥ ५० ॥

पकाधिकोग्रहोविंशत्यंशावधिपूर्णबलः दशविंशोपकाधिकोग्रहःपंचदशविंशोपकावधिमध्यबलः पंचविंशोपकाधिकोदशावधिअधमबलः पंचविंशोपकादूनेनष्टबलइ ति ॥ उक्तंचवामनेन ॥ पूर्णमध्याधमानष्टान्ग्रहोक्षान्वादशाफलं ॥ तत्क्रमेणैववक्ष्यामिप्रत्येकंचचतुर्विधमिति ॥ इतिदशाफलानि ॥ ग्रहदशास्वंतर्दशासाधनंपूर्वमे वोक्तं ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ ४९ ॥ इतिदिवाकरविरचितेदशांतर्दशाध्यायः ॥ अथसकलभावस्थग्रहफलान्याह ॥ तत्रतावल्लग्नस्थितसकलग्रहफलमाह ॥

ता० नी० सूर्यारेति ॥ सूर्यभौमशनयः प्रत्येकंसामुदायिकंवातनुगालग्नगतायदिस्युस्तदाज्वरार्तिर्ज्वरपीडाधनक्षयंचकुर्युः ॥ इत्थममुनाप्रकारेणपापयुगिंदुःपापग्रहयुक्तइंदुश्चेत्त प्र०
थापिज्वरार्तिधनक्षयंचकुर्यात् ॥ यदाचंद्रःपुष्टतनुःवर्द्धमानतनुःशुभान्वितःशुभग्रहैर्युक्तश्चलग्नगःसन्सौख्यंकरोति॥ तथाजीवज्ञशुक्रालग्नगाश्चेत्स्युस्तदाधनराज्यलाभं

॥ ९ ॥ चंद्रज्ञजीवास्फुजितोधनस्थाधनागमंराज्यसुखंचदद्युः ॥ पापाधनस्थाधनहानिदाःस्युर्नृपाद्भयंकार्यविघातमार्किः ॥९१ ॥ २
दुश्चिक्यगाःखलखगाधनधर्मराज्यलाभप्रदाबलयुताःक्षितिलाभदाःस्युः ॥ सौम्याःसुखार्थसुतमानयशोविलासलाभायहर्ष
मतुलंकिलतत्रचंद्रः ॥ ९२ ॥ चंद्रःसुखेखलयुतोव्यसनंरुजंचपुष्टःशुभेनसहितःसुखमातनोति ॥ सौम्यःसुखंविविधमत्रख
लाःसुखार्थनाशंरुजंव्यसनमप्यतुलंभयंच ॥ ९३ ॥ पुत्रावित्तसुखसंचयंशुभाःपुत्रगाभृगुसुतोऽतिहर्षदः ॥ पुत्रवित्तधनबुद्धि
हारकास्तस्करामयकलिप्रदाःखलाः ॥ ९४ ॥ षष्ठेपापावित्तलाभंसुखार्तिंभौमेऽत्यंतंहर्षदःशत्रुनाशं ॥ सौम्याभीतिंवि
त्तनाशंकलिंचचंद्रोरोगंपापयुक्तःकरोति ॥ ९५ ॥ सपापःशशीसप्तमोव्याधिभीतिंखलाःस्त्रीविनाशंकलिंभृत्यभीतिम् ॥ ॥ ९३ ॥
शुभाःकुर्वतेवित्तलाभंसुखार्तिंयशोराजमानोदयंबंधुसौख्यम् ॥९६ ॥

कुर्युः ॥ ९०॥ अथधनभावस्थितसकलग्रहफलमाह ॥ चंद्रेतिस्पष्टं । अष्टमभावफलपर्यंतंस्पष्टं ॥ ९१ ॥ ९२ ॥ ९३ ॥ ९४ ॥ ९५ ॥ ९६ ॥

॥ ५७ ॥ अथनवमभावगतसकलग्रहफलमाह ॥ तपसीति ॥ तपसिनवमस्थानेखलगेपापग्रहेसतिसोदरभीःपशुपीडनंचस्यात् ॥ अत्रचेद्रविःसूर्यस्तदामुदःहर्षयुक्तो भवति ॥ रवेस्तत्रहर्षस्थानस्थितत्वात् ॥ शुभखगाःशुभग्रहानवमस्थानस्थाःधनधर्मविवृद्धिदाःखलखगेपिनवमस्थानस्थेसतिशुभाशुभफलदाइत्यपरेजगुः ॥ ५८ ॥

चंद्रोऽष्टमेनिधनदःखलखेटयुक्तःपापाश्चतत्रमृतितुल्यफलंचविंद्यात् ॥ सौम्याःस्वधातुवशतोरुजमर्थहानिंमानक्षयंमुथशि लेशुभजेशुभंच ॥ ९७ ॥ तपसिसोदरभीःपशुपीडनंखलखगेतिमुदोरविरत्रचेत् ॥ शुभखगाधनधर्मविवृद्धिदाःखलखगेपिशुभा न्यपरेजगुः ॥ ९८ ॥ गगनगोरविजःपशुवित्तहारविकुजौव्यवसायपराक्रमौ ॥ धनसुखानिपरेचधनात्मजाऽवनिपसंगमुखा निवितन्वते ॥ ९९ ॥ लाभेधनोपचयसौख्ययशोभिवृद्धिंसन्मित्रसंगबलपुष्टिकराश्चसर्वे ॥ क्रूराबलेनरहिताःसुतवित्तबुद्धिना शंशुभास्तुतनुतांस्वफलस्यकुर्युः ॥६०॥ पापाव्ययेनेत्ररुजंविवादंहानिंधनानांनृपतस्करादेः ॥ सौम्याव्ययंसद्व्यवहारमा र्गेकुर्युःशनिर्हर्षविवृद्धिमत्र ॥ ६१ ॥ इतिभावस्थग्रहफलानि ॥ श्रीगर्गान्वयभूषणोगणितविच्चिंतामणिस्तत्सुतोऽनंतोऽ नंतमतिर्व्यधात्खलमतिध्वस्त्यैजनुःपद्धतिम् ॥ तत्सूनुःखलुनीलकंठविबुधोविद्वच्छिवानुज्ञयाभावस्थग्रहपाकदौःस्थ्यसुख तायुक्तंफलंसोऽभ्यधात्॥६२॥३॥द्वादशपर्यंतंस्पष्टं हर्षविवृद्धिमत्रेतिद्वादशशनेर्हर्षस्थानत्वात्॥५९॥६०॥६१॥६२॥इतिवर्षतंत्रटीकायांभावफलाध्या

यः॥अथमासदिनप्रवेशफलाध्यायः॥तत्रसंज्ञातंत्रोक्तप्रकारेणमासदिनप्रवेशकालौनिर्णीयअधिकारिनिर्णयंश्लोकषट्केनाह॥मासेतिषड्भिः॥ मासप्रवेशकालेपूर्वोक्तप्रकारे णग्रहान्भावांश्चतन्वादिद्वादशभावांश्चसाधयेत् ॥ तदनंतरंमासपतिनिर्णयार्थंषडधिकारिणोविचार्यास्तद्यथा॥ तत्रएकःमासतनोर्नाथोमासलग्नस्वामी॥ द्वितीयःमुथ हेशोवर्षकाली नमुथहासार्द्धद्वयांशगणितगतमाससंख्ययायुतासामासमुथहाज्ञेयातस्याःस्वामी॥तथातृतीयोजन्मलग्नस्वामी ॥ चतुर्थस्त्रिराशिपःत्रिराशिकस्वामी॥तथा

अथमासप्रवेशफलानि ॥ मासार्कस्यतदासन्नपंक्तिस्थेनसहांतरम् ॥ कलीकृत्वार्कगत्याप्तंदिनाद्येनयुतोनितम् ॥ १ ॥
तत्पंक्तिस्थंवारपूर्वंमासार्केऽधिकहीनके ॥ तद्वाराद्येमासवेशोद्युवेशोप्येवमेवहि ॥ २ ॥ मासप्रवेशकालेज्ञोग्रहान्भावांश्च
साधयेत् ॥ तत्रमासतनोर्नाथोमुंथहोजन्मपस्तथा ॥ ३ ॥ त्रिराशिपोदिननिशोरवींदूभपतिस्तथा॥अब्दप्रवेशलग्नेश
एषांवीर्याधिकस्तनुम् ॥ ४ ॥

दिननिशोरवींदुभपतिःपंचमःदिवसेमासप्रवेशश्चेत्तदासूर्याक्रांतराशिस्वामीरात्रौमासप्रवेशश्चेत्तदाचंद्राक्रां तराशिस्वामी ॥ तथावर्षप्रवेशलग्नस्वामी षष्ठः ॥ एषांषण्णामधिकारिणांमध्येवीर्याधिकःबलाधिकः सन् तनुंलग्नंपश्यन्मासपतिः सएवमासस्वामीज्ञेयः ॥ लग्नम नीक्षमाणेत्यादिपूर्ववत् ज्ञेयमइतः मासपतेःसकाशाच्छुभाशुभंफलंवाच्यं ॥ अत्रअपरे आचार्याः मासलग्नस्वामिनमेवमासस्वामीत्यूचिरेउक्तवंतः॥ तेषांमतेपूर्वोक्ताधि कारिणः संत्येव ॥ तथाअन्येषांमतेदिनलग्नेशं दिनप्रवेशलग्नस्वामिनं दिनेशं विचक्षणाः दैवज्ञाः प्रोचुः ॥ अत्रापिअधिकारिनिर्णयोनास्त्येव ॥ एवंनिर्णीतयो र्मासदिनप्रवेशस्वामिनोः फलंवर्षेशवद्बुधैर्वाच्यं ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥

॥ ५ ॥ ६ ॥ अथमासफलमाह । लग्नांशाधिपतिरिति॥ लग्नांशाधिपतिः मासलग्नगतनवांशस्वामी विलग्नपनवांशेशेनमासलग्नस्वामीग्रहाक्रांतराशितन्नवांशस्वामि ना शुभग्रहेणपापग्रहेणवा मैत्रीदृशामित्रदृशा तृतीयैकादशनवमपंचमदृष्टयादृष्टोवायुक्तःचेत्स्यात् च पुनः शशी चंद्रः यदितौमासलग्नस्वामिमासलग्ननवांशस्वामि नौ मैत्रीदृशामित्रदृष्ट्याआलोकतेपश्यति तदातस्मिन्मासितनौशरीरेनानाविधंबहुप्रकारंसुखंनीरोगताचस्यात् ॥ इत्थममुनाप्रकारेणमासफलंतावत्कालपर्यंतंस्यात्

पश्यन्मासपतिर्ज्ञेयस्ततोवाच्यंशुभाशुभम् अपरेमासलग्नेशंमासाधिपतिमूचिरे ॥ ९ ॥ दिनेशंदिनलग्नेशंतथाप्रोचुर्विचक्ष णाः ॥ मासपस्त्रेशयोर्वाच्यंफलंवर्षेशवद्बुधैः ॥ ६ ॥ लग्नांशाधिपतिर्विलग्नपनवांशेशेनमैत्रीदृशादृष्टोवासहितःशशीचयदितौ मैत्रीदृशालोकते ॥ तस्मिन्मासितनौसुखंबहुविधंनैरुज्यमित्थंफलंतावद्यावदिमेस्युरित्थमथतान्संचार्यवाच्यंफलम् ॥७॥ तौ चेच्छत्रुदृशामिथश्चशशिनादृष्टौमनोदुःखदौरोगाधिक्यकरौचकश्चिदनयोर्नीचोस्तगोवायादि ॥ कष्टात्सौख्यमिहद्वयंयदि पुनर्नीचास्तगंस्यान्मृतिःसूत्यब्दोद्भवरिष्टतोमृतिसमंस्यादन्यथेत्यूचिरे ॥ ८ ॥

यावदिमेग्रहाः लग्ननवांशस्वामिलग्नेश्वरांशस्वामिनौचंद्रश्च इत्थमेवंप्रकारकाःस्युः॥अयमर्थः॥ एषांत्रयाणांप्रत्यहंगच्छतांयावत्तद्राशिसंचारस्तावत्कालपर्यंतंशुभफलं वाच्यं॥७॥अथानिष्टफलमाह॥तौचेच्छत्रुदृशेति ॥ तौलग्नांशनाथलग्नेश्वरांशनाथौचेत्मिथःपरस्परंशत्रुदृशा चतुर्थदशमैकसप्तमदृष्टयादृष्टौ पुनस्तादृशौशशिनाचंद्रे णापिशत्रुदृष्टयादृष्टौ संतौ मनोदुःखदौमानसदुःखकरौरोगाधिक्यकरौचस्यातां॥ अनयोर्लग्नांशनाथलग्नेश्वरांशनाथयोर्मध्येयःकश्चिन्नीचोनीचराशिगतोऽस्तंगतोवाय

ता० नी० दिस्यात्तदाकष्टात्सौख्यं कष्टंप्राप्यपश्चात्सौख्यदः स्यात् ॥ इहयदिद्वयंतौद्वावपिपुनः नीचास्तगौनीचगामिनौअस्तंगतौवा अथवाएकः नीचगः अपरः अस्तंगतोवा प्र०
तदामृतिर्मरणंस्यात्सूतौजन्मकाले॥अब्देवर्षकालेचरिष्टयोगोत्पत्तिःस्यात्॥अन्यथाजन्मकालवर्षकालयोरिष्टयोगाभावस्तदामृतिसमंकष्टंस्यादित्यूचिरेउक्तवंतः ॥८॥
॥९९ ॥ अथमासलग्नसंबंधि शुभाशुभफलमुक्त्वाइदानींधनभवनादिद्वादशांतेषुभावेषुतादृशमेवशुभाशुभफलमाह॥भावांशाधिपतिरिति ॥ भावांशाधिपतिः मासलग्नेयद्भाववि २
चारः क्रियते तद्भावनवांशस्वामीस्वभवनपनवांशेशेन तद्भावस्वामिनानवांशस्वामिनामैत्रीदृशामित्रदृष्ट्यादृष्टोवासहितोयुक्तोवाभवेत्तत्रशशीचंद्रोपियदितौद्वौभावनवां

भावांशाधिपतिःस्वभावपनवांशेशेनमैत्रीदृशादृष्टोवासहितःशशीचयदितौमैत्रीदृशालोकते ॥ तद्भावोत्थसुखंविलोक्यमथत
द्व्यत्यासतःकीर्तितंनीचास्तादिफलंचलग्नवदिदंविद्वाद्भिरूह्यंधिया ॥ ९ ॥ लग्नेशमासेशसमेश्वरांशनाथायदंशाधिपमित्रदृ
ष्ट्या ॥ दृष्टायुतावाशशिनाचतत्तद्भावोत्थसौख्यायनचेदनिष्टम् ॥ १० ॥

शस्वामिभावस्वामिनवांशस्वामिनौमित्रदृष्ट्यालोकतेपश्यतितदातद्भावोत्थसुखंतस्मिन्मासिभवति॥अथतद्व्यत्यासतः विलोममिति॥तद्यथा॥यदातौद्वौग्रहौशत्रुदृष्ट्या
दृष्टौयुक्तौवाभवतस्तौचेच्चंद्रोपिशत्रुदृष्ट्यापश्यति॥तदाविलोमंविपरीतंतद्भावसंबंधिकष्टंतस्मिन्मासिकीर्तितंकथितं ॥ इदंनीचास्तादिफलंचलग्नवत्धियाबुद्ध्याविद्वद्भिरू ॥९९ ॥
ह्यंज्ञातव्यं ॥ तद्यथा ॥ तयोर्द्वयोर्मध्येएकोनीचगः अस्तगोवाभवेत्तदातद्भावसंबंधिदुःखमनुभूयपश्चात्सुखंप्राप्नोति ॥ यदातुद्वावपिनीचगावस्तगौवातदातस्मिन्मासि
तद्भावोत्थदुःखप्राप्तिरेवस्यात् ॥ ९ ॥ अथप्रकारांतरेणतद्भावसौख्यमाह ॥ लग्नेशेति ॥ लग्नेशोवर्षलग्नस्वामी मासेशःमासस्वामी ॥ समेश्वरोवर्षस्वामीअंशना

थः मासलग्नस्यांशस्वामीएतेचत्वारोयत्र्यस्ययस्यभावस्यांशाधिपनवांशस्वामिनास्वामिभ्यांस्वामिवाभित्रदृष्ट्याद्दृष्टोयुतोवा तथैतेपुनः शशिनाचंद्रेणमित्रदृष्ट्याद्दृष्टायु क्तावाचेत्स्युस्तद्भावोत्थसौख्यायतस्यतस्यभावस्यधनसहजादेःसौख्यंस्यात् ॥ नचेदनिष्टमिति ॥ अनिष्टंभवति ॥ १० ॥ अथकेवललग्ननवांशवशादेवतत्तद्भावजशु भाशुभफलमाह ॥ निर्बलाइति ॥ एषांव्ययषष्ठाष्टांशपाः व्ययभावषष्ठभावाष्टमभावानामनिष्टानामंशपाः नवांशस्वामिनश्चेन्निर्बलाः स्युस्तदासत्फलदायकाः॥तद्भावे भ्यः शुभफलदायकाःस्मृताः ॥ अन्येउर्वरितभावानांनवांशस्वामिनःसवीर्याबलिष्ठाश्चेत्स्युःस्तदातत्तद्भावेभ्यः शुभदाः शुभफलदातारःस्युः ॥ व्यत्ययेव्यत्ययइति

निर्बलाव्ययषष्ठाष्टांशपाःसत्फलदायकाः ॥ अन्येसवीर्याःशुभदाव्यत्ययेव्यत्ययःस्मृतः ॥ ११ ॥ लग्नेशमासेशसमेशमुं थाधीशाःषडष्टोपगताःसपापाः ॥ दृष्टाःखलैःशत्रुदृशात्रमासेव्याध्यादिविड्भयदुःखदाःस्युः ॥ १२ ॥ केंद्रत्रिकोणाय गतास्तुलग्नमासाब्दपावीर्ययुतानराणाम् ॥ नैरुज्यशत्रुक्षयराज्यलाभमानोदयात्यद्भुतकीर्तिदाःस्युः ॥ १३ ॥

यदाव्यत्ययेनषष्ठाष्टमभावनवांशस्वामिनः सबलाश्चेत्स्युस्तदादुष्टफलदातारःस्युः ॥ तथाअन्यभावनवांशस्वामिनश्चेन्निर्बलाःस्युस्तदादुष्टफलदातारइत्यर्थः ॥११ ॥ अथाधिग्रहाणांविरुद्धस्थानावस्थित्यानिष्टफलमाह ॥ लग्नेशेति ॥ लग्नेशःवर्षलग्नस्वामीमासेशःमासस्वामी समेशोवर्षस्वामीमुंथाधीशोमुंथास्वामीएतेचत्वारःषडष्टो पगताःषष्ठाष्टमस्थानस्थिताःसंतःसपापाःपापग्रहयुक्ताःखलैःपापग्रहैःशत्रुदृशाचतुर्थदशमैकसप्तमदृष्ट्याद्दृष्टाअत्रअस्मिन्मासेव्याधिविड्भयदुःखंव्याधिशत्रूद्भवदुःखदाः स्युः ॥ १२ ॥ अथैषामेवअधिकारिग्रहाणांविहितस्थानावस्थित्याशुभाशुभफलमाह ॥ केंद्रत्रिकोणायेति ॥ वर्षलग्नेशमासेशवर्षेश्वराःबलिनःकेंद्रत्रिकोणायगताः

केंद्राणिलग्नचतुर्थ,सप्तम,दशम,स्थानानित्रिकोणंनवमपंचमंआयमेकादशमेतदन्यतमस्थानास्थिताःक्रमेणान्वयःसर्वेषांशुभस्थानानांसाधारण्यात्शेषंस्पष्टं ॥१३॥ अथमतांतरमाह ॥ इंथिहालग्नयोरिति ॥ इंथिहामाससमुंथहालग्नपोर्मासलग्नपोर्मध्येबलीराशिःतत्रतस्मिन्राशौयेहद्दांशस्वामिनःतेस्वांशतुल्यैर्दिनैर्दशास्वामिनोभवंति॥ पाठक्रमेणएवमागमात्मूलशास्त्रात्कैश्चिदुक्तं ॥१४॥ अथान्यैरेतद्दूपितमित्याह॥रवींद्वोरिति ॥ परेआचार्याःएतत्पूर्वमतंसूर्यचंद्रयोःअसमावेशात्संबंधाभावात् ॥ यु

इंथिहालग्नपोराशियोर्बलीतत्रहद्दपाः ॥ दशेशाःस्वांशतुल्याहैरित्युक्तंकैश्चिदागमात् ॥ १४ ॥ रवींद्वोरसमावेशान्नैतद्यु
क्तंपरेजगुः ॥ दशांतरदशाच्छेदेफलमाब्दंतुयुज्यते ॥ १५ ॥ दिनप्रवेशकालेऽपिग्रहान्भावांश्वसाधयेत् ॥ चंद्रलग्नां
शकाभ्यांतुफलंतत्रवदेद्बुधः ॥ १६ ॥ चतुष्कमिंथिहेशादिदिनमासाब्दलग्नपाः॥एषांबलीतनुंपश्यन्दिनेशःपरिकीर्तितः॥१७॥
त्रिकोणकेंद्रायगताःशुभाश्चेच्चंद्रात्तनोर्वाबलिनःखलास्तु ॥ षट्त्र्यायगास्तत्रदिनेसुखानिविलासमानार्थयशोयुतानि॥१८॥

क्तंसत्नजगुःनेत्याहुः ॥ अथमासदशांतर्दशयोःफलमाह ॥ दशांतर्दशाच्छेदइति ॥ दशांतर्दशायांवर्षदशांतरदशाविभागरीत्याकृतविभागेवर्षोक्तंदशाफलंवक्तुं युक्तंभवति ॥ १५ ॥ अथदिनेशफलमाह ॥ दिनप्रवेशेति ॥ दिनप्रवेशसमयेपिमासप्रवेशकालेनसमुच्चयार्थःखेटान्सूर्यादिग्रहान्लग्नादिद्वादशांशाधिभावान्साधयेत्कुर्यात् ॥ तत्रदिनप्रवेशेचंद्रलग्नयोर्नवांशाभ्यांबुधःपंडितःफलंशुभाशुभंकथयेत् ॥ १६ ॥ अथदिनस्वामिनिर्णयमाह ॥ चतुष्कमिति ॥ इंथिहेशादिचतुष्कंमुथहेशज ॥ ९६ ॥

न्मलग्नेशत्रैराशिकेशदिनप्रवेशदिनरात्रीशइति। दिनमासाब्दलग्नपाःदिनलग्नेशमासलग्नेशवर्षलग्नेशाइतित्रयःइत्येतेषांसप्तानांमध्येयोबलीदिनलग्नंपश्येत्सदिनस्वामी बुधैरुक्तः॥१७ ॥ १८॥१९॥अथदिनेग्रहाणांशुभाशुभफलमाह ॥ लग्नांशकइति॥लग्नांशकः दिनलग्नांशराशिः सौम्यखगैः शुभग्रहैःसमेतोयुक्तोऽथवादृष्टोमित्रदृशातृतीयैकादशनवमपंचमदृष्ट्याचंद्रेणापियुक्तस्तद्दृष्ट्याद्दृष्टस्तदानैरुज्यंत्यादिस्पष्टं ॥ अतः अस्मात्कारणात् अन्यथात्वेमासोक्तिवत् चेत्तौशत्रुदृशेतिमासोक्तरीत्यावै

षडष्टरिःफ्फोपगतादिनाब्दमासेन्थिहेशाःखलखेटयुक्ताः ॥ गदप्रदामानयशोहराश्चकेंद्रत्रिकोणायगताःसुखाप्त्यै ॥ १९ ॥

लग्नांशकःसौम्यखगैःसमेतोदृष्टोपिवामित्रदृशेंदुनापि ॥ नैरुज्यराज्यादिशरीरपुष्टिर्मासोक्तिवद्दुःखमतोऽन्यथात्वे ॥ २० ॥

यदंशकःसौम्ययुतेक्षितोवास्निग्धेक्षणाद्भावजसौख्यकृत्सः ॥ दुःखप्रदःप्रोक्तवदन्यथात्वेसर्वेषुभावेष्वियमेवरीतिः ॥ २१ ॥

षष्ठांशकःसौम्ययुतोरोगदःपापयुक्शुभः ॥ व्ययांशेशुभयुग्दृष्टेसद्व्ययःपापतस्त्वसत् ॥ २२ ॥

परीत्येदुःखंस्यात् ॥२०॥ अथोक्तरीतिभावफलार्थमतिदिशति॥यदंशकइति।यदंशकःयस्यभावस्यनवांशराशिःशुभग्रहैर्युक्तःस्नेहदृष्ट्याद्दृष्टोवासभावांशःतद्भावजनितसौख्यकृत्स्यात् ॥ अन्यथात्वेवैपरीत्येमोक्तवत् ॥ पूर्वोक्तरीत्यादुःखदःस्यात्। इयंरीतिःसर्वेषुभावेषुज्ञेया ॥ २१ ॥ अथषष्ठद्वादशभावयोर्विशेषमाह ॥ षष्ठांशकइति ॥ षष्ठांशकःषष्ठभावस्यनवांशराशिः सौम्ययुक्तःशुभग्रहयुक्तःरोगदःरोगप्रदः स्यात् ॥ पापयुक्पापग्रहयुक्तः शुभः शुभफलदः ॥ व्ययांशेव्ययभावनवांशराशौशुभदृग्दृष्टेशुभदृष्ट्यातृतीयैकादशपंचमनवममस्थानदृष्ट्याद्दृष्टस्तदासद्व्ययःभवेत् ॥ पापतः पापग्रहयुक्तदृष्टःअसत् असन्मार्गे व्ययःस्यात् ॥ २२ ॥

जायांशइति॥जायांशः जायाभावस्यअंशकः शुभयुग्दृष्टः तदास्त्रीविलासादिसौख्यंस्यात् ॥ पापैःयुक्दृष्टःगृहकलिर्दुःखंस्यात् ॥ पापांतस्थेपापग्रहमध्यवर्तीचेत्तदामृ
 तिंवदेत्॥ २३॥अथान्यदाह॥शुभमध्यस्थितेत्र्यंशइति ॥सप्तमभावनवांशराशिःशुभग्रहमध्यस्थितःबहुलंकामिनीसुखंस्यात्॥ त्र्यंशस्थितेगुरौस्वस्यांस्वकीयकामिन्यांरतिं
प्राप्तिंवदेत् ॥ अन्यखगेत्र्यंशस्थेअन्यासुपरकीयकामिनीषुरतिंवदेत् ॥ २४ ॥ अथाष्टमभावफलमाह ॥ मृत्यंशइति ॥ मृत्यंशेअष्टमभावनवांशराशिःमृत्युगैः सौम्यैः

जायांशःसौम्ययुग्दृष्टःस्वस्त्रीसौख्यविलासकृत् ॥ पापैर्गृहकलिर्दुःखंपापांतस्थेमृतिंवदेत् ॥ २३ ॥ शुभमध्यस्थितेत्र्यंशे
बहुलंकामिनीसुखं ॥ स्वस्यांरतिर्गुरावन्यखगेऽन्यासुरतिंवदेत् ॥ २४ ॥ मृत्यंशेमृत्युगेसौम्यैर्युग्दृष्टेमरणंरणे॥ मिश्रैर्मिश्रं
खलैः सौख्यंवर्षलग्नानुसारतः ॥ २५ ॥ द्विर्द्वादशेखलाहानिर्व्ययेसौम्याःशुभंव्ययं ॥ कर्तरीपापजारोगंकरोतिशुभजाशु
भम् ॥ २६ ॥ लग्नेऽष्टमेवाक्षीणेंदुर्मृत्युदःपापदृग्युतः ॥ रोगोवाग्रहणंवापिरिपुतः शत्रुभीरपि ॥ २७ ॥

दिनप्रवेशलग्नेअष्टमस्थानस्थितैःशुभग्रहैर्युग्दृष्टेरणेमरणंभवेत् ॥ मिश्रैःशुभपापग्रहमिश्रितैर्युग्दृष्टंमिश्रंमिश्रितंफलंवदेत्॥ खलैःपापग्रहैर्युग्दृष्टेसौख्यंस्यात् ॥ वर्षलग्नानु
सारतः ॥ २५ ॥ अथकर्त्तरीयोगफलमाह ॥ द्विर्द्वादशइति ॥ द्विर्द्वादशेदिनप्रवेशलग्नाद्द्वितीयद्वादशस्थानेखलाःपापग्रहास्तदाहानिंर्द्रव्यादिनाशः ॥ व्ययेद्वादश
स्थानेसौम्याःशुभग्रहाःतदाशुभव्ययंसद्व्ययमित्यर्थः ॥ पापजापापग्रहजनिताकर्तरीरोगंकरोति ॥ शुभजाशुभग्रहजनिताकर्तरीशुभंशुभफलदास्यात् ॥२६ ॥ अथचंद्र
कृदनिष्टफलमाह ॥ लग्नइति ॥ लग्नेअष्टमस्थानेवाक्षीणेंदुः पापदृग्युतःपापग्रहदृष्टियुक्तःमृत्युदः ॥ अन्यत्स्पष्टम् ॥२७ ॥

अथान्यदाह। चंद्रेसभौमइति। स्पष्टं ॥ २८ ॥ अथशुभफलमाह॥ शुभाःद्यूनइति।शुभाःशुभग्रहाःद्यूनेसप्तमस्थानेसतिद्यूनात् जयदाजयप्रदाः॥अर्थेद्वितीयेस्थानेसुखावहाःनवमेनवमस्थानेधर्मेत्यादिस्पष्टं ॥२९॥अथदिनप्रवेशेचंद्रावस्थामाह ॥ दिनप्रवेशेऽस्तीति ॥ दिनप्रवेशेयादृशिअवस्थायांविधुश्चंद्रः अस्तितदवस्थातुल्यंफलंअसौदत्तेददाति नसंशयः संदेहोनास्तीत्यर्थः॥३०॥अथावस्थानयनमाह॥ विहायराशिंचंद्रस्येति॥चंद्रस्यराशिंविहायत्यक्त्वकोशषभागाद्विघ्नाद्विगुणाःकार्याःशरोद्धृता

चंद्रेसभौमेनिधनारिसंस्थेनृणांभयंशस्त्रकृतंरिपोर्वा ॥ पापैःसुखस्थैःपतनंगजाश्वयानात्तनौस्याद्बहुलाचपीडा ॥२८॥ शुभाद्यूनेविजयदाद्यूतादर्थसुखावहाः॥नवमेधर्मभाग्यार्थराजगौरवकीर्तिताः ॥ २९ ॥ दिनप्रवेशेऽस्तिविधुरवस्थायांतुयादृशि ॥ तदवस्थातुल्यमसौफलंदत्तेनसंशयः ॥ ३० ॥ विहायराशिंचंद्रस्यभागाद्विघ्नाःशरोद्धृताः॥लब्धंगताअवस्थाःस्युर्भोग्यायाःफलमादिशेत् ॥ ३१॥ प्रवासःप्रवासोपगेरात्रिनाथेऽर्थनाशस्तुनष्टोपगेमृत्युभीतिः ॥ मृतावस्थितेस्याज्जयायांजयस्तुविलासस्तुहास्योपगेकामिनीभिः ॥ ३२ ॥ रतौस्याद्रतिःक्रीडितासौख्यदात्रीप्रसुप्तापिनिद्रांकलिंदेहपीडां ॥ भयंतापहानीसुखंस्यात्तुभुक्ताज्वराकंपितासुस्थितासुक्रमेण ॥ ३३ ॥

पंचभिर्भक्ताःलब्धाःप्राप्तागताअवस्थाःस्युःयाभोग्याएष्यातस्याःफलमादिशेत्कथयेत् ॥३१ ॥ अथश्लोकद्वयेनफलमाह ॥ प्रवासइति ॥ प्रवासावस्थायांगतेरात्रिनाथेचंद्रेप्रवासः स्यात् ॥ नष्टोपगेनष्टावस्थायांअर्थनाशःद्रव्यनाशः ॥ मृतावस्थायांमृत्युभीतिःस्यात् ॥ जयायामवस्थायांजयः ॥ हास्योपगेहास्यावस्थायांकामिनीभिर्विलासः ॥ रतौरत्यवस्थायांरतिः विषयसौख्यंस्यात् ॥ क्रीडितावस्थासौख्यदात्री ॥ प्रसुप्ताप्रसुप्तावस्थानिद्रां ॥ कलिंकलहमपिकुरुते ॥ भुक्तावस्थादेहपीडां । ज्वरावस्थाभयं । कंपितावस्थातापहानी ॥ असु

स्थितासुस्थितावस्थाऽसुखंसुखंक्रमेणस्यादित्यन्वयः ॥३३॥इतिदिवाकरविरचितेमासादिनप्रवेशादिविचारः ॥ अथमृगयाविचारः ॥ सवीर्याविति ॥ कुजज्ञौभौमबुधौ सवीर्यौबलिष्ठौतदानृपाखेटसिद्धचैराज्ञांमृगयासिद्धचैभवतः ॥ अथयदातौवीर्यहीनौनिर्बलौतदामृगयासिद्धिर्नस्यात् ॥ जलाख्यैःजलसंज्ञकराशिभिःकर्कवृश्चिकमीनाख्यैःजलाखेटमाहुः जलसंबंधिआखेटंमृगयामाहुः पर्वतसंज्ञकराशिभिः मेषसिंहधनुर्धराख्यैः ॥ नगाखेटंपर्वतसंबंधिमृगयांप्राहुः॥३४॥अथान्यदाह॥लग्नास्तनाथावि

अथमृगयाविचारः ॥ सवीर्यौकुजज्ञौनृपाखेटसिद्धचैनासिद्धिर्यदावीर्यहीनाविमौक्तः ॥ जलाखेटमाहुःसवीर्यैर्ग्रहक्षैर्जलाख्यैर्नगाख्यैर्नगाखेटमाहुः ॥३४॥ लग्नास्तनाथौकेंद्रस्थौनिर्बलौक्लेशदायिनी ॥ मृगयोक्ताशुभफलावीर्याढ्यौयदितौपुनः ॥ ३५ ॥ अथभोजनचिंता ॥ लग्नाधिपोभोज्यदातासुखेशोभोज्यमीरितं ॥ बुभुक्षामदपःकर्मपतिर्भोक्तेतिचिंतयेत् ॥ ३६ ॥ लग्नेलाभेचसत्खेट्युतदृष्टेसुभोजनम् ॥ जीवेलग्नेसितेवापिसुभोज्यंदुःस्थितावपि ॥ ३७॥ मंदेतमसिवालग्नेसूर्येणालोकितेयुते ॥ लभ्यतेभोजनंनात्रशस्त्रभीतिस्तदाक्वचित् ॥ ३८ ॥ रविदृष्टंयुतंवापिलग्नंनयदितत्रहि ॥ उपवासस्तदावाच्योनक्तंवाविरसाशनम् ॥ ३९ ॥

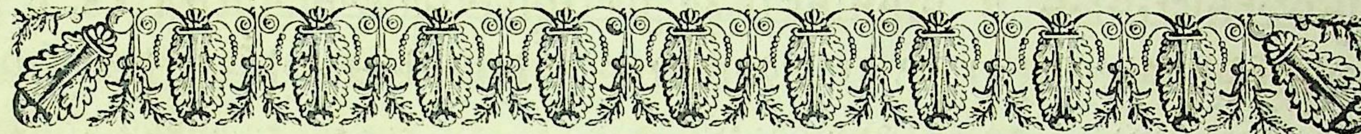
ति ॥ लग्नास्तनाथौलग्नसप्तमभावस्वामिनौकेंद्रः १ । ४ । ७ । १० एतदन्यतमस्थानस्थितौविबलौनिर्बलौ तदामृगयाक्लेशदायिनीउक्ताकथिता॥ पुनर्यदितौवीर्याढ्यौबलिष्ठौतदामृगयाशुभफला ॥ ३५ अथभोजनचिंता ॥ लग्नाधिपइति॥ लग्नस्वामीभोज्यदाताभोजनदाता ॥ सुखेशः चतुर्थस्थानस्वामीभोजनंभोजनवस्तुईरितंउक्तं ॥ मदपःसप्तमस्थानस्वामीबुभुक्षाभोक्तुमिच्छा ॥ कर्मपतिःदशमस्थानस्वामीभोक्ताभोजनकर्ताइतिचिंतयेत् विचारयेत् ॥ ३६ ॥ अथान्यदाह दुःस्थितावपि

भोजनप्राप्त्यसंभवज्ञानेपि अकस्मात्सुभोजनप्राप्तिः॥३७॥३८॥३९॥४०॥४१॥स्थिरराशिगतेसतिसकृदेकवारंद्विस्वभावराशिगतेद्विवारं॥४२॥मूलेति॥यस्मिन्कस्मिंश्चि

चंद्रेकर्मगतेभोज्यमुष्णंशीतसुखेकुजे ॥ तुर्येखेटस्यवसतोभोज्यान्नेरसमादिशेत् ॥ ४० ॥ स्निग्धमन्नंसितेतुर्येतैलसंस्कृतमर्कजे ॥ नीचोपगेकदशनंविरसंनचसं कृतं ॥ ४१ ॥सूर्यादिभिर्लग्नगतैःसवीर्यैराजादिगेहेभुजिमामनंति ॥ सुखेसुखेशेसबलेसुभोज्यंचरादिकंस्यादसकृत्सकृद्धिः ॥ ४२ ॥ मूलत्रिकोणगेखेटेलग्नेपितृगृहेऽशनम् ॥ मित्रालयेमित्रभस्थेशत्रुगेहेऽरिगेहगे ॥ ४३ ॥ शुभेक्षितयुतेलग्नेबलाढ्येस्वगृहेभुजिः ॥ गृहराशिस्वभावेनयत्नादन्यत्रचिंतयेत् ॥ ४४ ॥ तिलान्नमर्केहिमगौसुतंडुलाभौमेमसूराश्चणकाश्चभोज्यम् ॥ बुधेसमुद्गाःखलुराजमाषागुरौसगोधूमभुजिःसवीर्ये ॥ ४५ ॥ शुक्रेयवावाजरिकायुगंधराःशनौकुलित्थादिसमाषमन्नम् भोज्यंतृषान्नंशिखिराहुवीर्याच्छुभेक्षणालोकनतःसहर्षम् ॥ ४६ ॥ सूर्येमूलंपुष्यमिंदौकुजेस्यात्पत्रंशाखाचापिशाकंसवीर्ये ॥ शुक्रेज्यज्ञैर्व्यंजनंभूरिभेदंमंदेनेत्थंसामिषंराहुकेत्वोः ॥ ४७ ॥ अथस्वप्नचिंता ॥ लग्नांशगेऽर्कैतनुगेऽपिवास्मिन्दुःस्वप्नमीक्षेतयथार्कबिंबं ॥ रक्तांबरंवान्हिमथापिचंद्रेशुभ्राश्वरत्नांबरपुष्पवज्रम् ॥ ४८ ॥ स्त्रियःसुरूपाश्चकुजेसुवर्णरक्तांबरस्रङ्माणिविद्रुमाणि ॥ बुधेहयस्वर्गतिधर्मवार्तागुरौरतिर्धर्मकथासुरक्षा ॥ ४९ ॥

त्खेटेमूलत्रिकोणस्थलग्नस्थेसतिपितृगेहेभोजनं ॥ ४३ ॥ अन्यदासमाप्तिस्पष्टम् ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ ४९ ॥

 सद्वंधुसंगश्चसितेजलानांपारेगतिर्दैवरातिर्विलासः ॥ शनावरण्याद्रिगतिश्चनीचैःसंगश्चराहौशिखिनीत्थमेव ॥ ५० ॥ सहजधीमदनायरिपु
स्थितोयदिशशीगुरुभानुसितोक्षितः ॥ नवमकेंद्रगतेषुशुभग्रहेस्वबलयामनुजोरमतेतदा ॥ ५१ ॥ इतिस्वप्नचिंता ॥ आसीदसीमगुणमंडि
 तपंडिताग्र्योव्याख्यद्भुजंगपगवीःश्रुतिवित्सुवृत्तः ॥ साहित्यरीतिनिपुणोगणितागमज्ञश्चितामणिर्विपुलगर्गकुलावतंसः ॥ ५२ ॥ तदात्म
जोनंतगुणोस्त्यनंतोयोऽधोक्सदुक्तिकिलकामधेनुम् ॥ संतुष्टयेजातकपद्धतिंचन्यरूपयद्दुष्टमतंनिरस्य ॥ ५३ ॥ पद्मांबयासाविनतोवि
पश्चितश्रीनीलकंठःश्रुतिशास्त्रनिष्ठः॥ विद्वच्छिवप्रीतिकरंव्यधासीत्समाविवेकंमृगयावतंसम्॥५४॥शाकेनंदाभ्रबाणेंदु १५०९मितआश्विन
मासके॥ शुक्लेऽष्टम्यांसमातंत्रंनीलकंठबुधोऽकरोत्॥५५॥इतिश्रीगर्गवंशोद्भवश्रीदैवज्ञानंतसुतश्रीनीलकंठदैवज्ञविरचितंवर्षतंत्रंसमाप्तम् ॥२॥
॥५०॥५१॥५२॥५३॥५४॥५५ ॥ इतिदिवाकरदैवज्ञात्मजश्रीविश्वनाथदैवज्ञविरचितायांवर्षतंत्रटीकायांस्वप्नविचारः समाप्तः॥समाप्तमिदद्वितीयं तंत्रम् ॥ २ ॥

॥ इति ताजिकनीलकंठ्यां द्वितीयं वर्षतंत्रं सटीकं समाप्तम्. ॥

॥ अथ ताजिकनीलकंठ्या तृतीयं प्रश्नतंत्रं प्रारभ्यते ॥

श्रीगणेशायनमः ॥ अथप्रश्नप्रकरणंनिरूप्यते ॥ अथप्रश्नविचारस्यप्रयोजनमाह वराहः ॥ दैवज्ञस्यहिदैवेनसदसत्फलवांच्छया
॥ अवश्येगोचरेमर्त्यैःसर्वःसमुपनीयते ॥ १ ॥ अश्रौषींच्चपुराविष्णोर्ज्ञानार्थेसमुपस्थितः ॥ वचनंलोकनाथोपिब्रह्माप्रश्नादिनिर्णयं ॥ २॥
आदिशब्देनस्वरशकुनादिकम्॥ तस्मान्नृपः कुसुमरत्नफलाग्रहस्तःप्रातःप्रणम्यवरयेदपिप्राङ्मुखस्थः ॥होरांगशास्त्रकुशलान्हितकारिणश्चसं
हृत्यदैवगणकान्सकृदेवपृच्छेत्॥३॥उत्पलः ॥दशभेदंग्रहगणितंजातकमवलोक्यनिरवशेषमपि॥यःकथयतिशुभमशुभंतस्यनमिथ्याभवेद्वाणी
॥४॥ एतच्चप्रश्ननिरूपणंविनीतेभ्योदीयमानंसत्फलंनान्येभ्यइत्युक्तंसमरसारे॥विनयावनतायदीयमानाप्रभवेत्कल्पलतेवसत्फलायेति ॥ ५
श्रुतिरपि॥विद्याहवैब्राह्मणमाजगामगोपायमाशेवधिष्टेअहमस्मि ॥ असूयकायानृजवेऽयतायनमांब्रूयादवीर्यवतीतथास्यामिति ॥ शेवधिर्नि
धिः॥दीयमानमित्यनेनउपदेशःशिष्येभ्यःप्रष्टृभ्योनिरूपणमुभयमप्युच्यते ॥ अतएवश्रुतौनमांब्रूयादितिसामान्येनोक्तम् ॥ वचिरत्रप्रति
पादनक्रिया॥यस्तत्रप्रष्टाकुटिलःसरलोवेतिज्ञानंप्रश्नतंत्रे॥ऋजुरयमनृजुर्वायंप्रष्टापूर्वंपरीक्ष्यलग्नबलात्॥गणकेनफलंवाच्यंदैवंतच्चित्तगंस्फुरति
॥१॥लग्नस्थेशशिनिशनौकेंद्रस्थेज्ञेदिनेशरश्मिगते॥भौमज्ञयोस्समदृशालग्नगचंद्रेऽऋजुःप्रष्टा॥२ ॥लग्नेशुभग्रहयुतेसरलःक्रूरान्वितेभवेत्कुटि
लः ॥ लग्नेऽस्तेसौम्यदृशाविधुगुरुदृष्ट्याचसरलोऽयं ॥३॥ यदिगुरुबुधयोरेकःपश्यत्यस्ताधिपंचरिपुदृष्टचा ॥ तत्कुटिलःप्रष्टाखल्वनयोरेक

स्तयोः साधुः।। ४ ।। दशभेदादीप्तादयस्तांश्चसमनंतरमेववक्ष्यामः ।। अपरेतुमध्यमदेशांतरचरांतरोदयांतरभुजफलस्फुटीकरणवक्रमार्गोद
यास्तभेदेनदशभेदत्वमाहुः ।। यदाचरांतरदेशांतरमध्यगतमेवेतिमतंतदाजविसंस्कारवशेनदशभेदतोह्या ।। अथयत्रबहवःप्रश्नायुगपत्संभ
वंतितत्रनिरूपणप्रकारश्चण्डेश्वरप्रश्नविद्यायाम् ।। आदिमंलग्नतोज्ञानंचंद्रस्थानाद्द्वितीयकम् ।। सूर्यस्थानात्तृतीयंस्याच्चतुर्थंजीवगृहाद्भवे
त् ।। बुधभृग्वोर्बलीयःस्यात्तद्गृहात्पंचमंपुनरित्यादिरुक्तःसतुनयुक्तः।।सकृदेवपृच्छेदितिवराहवाक्यस्वरसात् ।। नानाकर्तृकानेकप्रश्नेष्व
पिगणकस्यानेकनिरूपणनिषेधात् ।। तदुक्तंज्ञानमुक्तावल्याम् ।। सम्यग्विचार्यलग्नंब्रूयात्प्रश्नंसकृद्यथाशास्त्रं ।। यस्त्वेकंब्रूतेऽसौतस्यन
मिथ्याभवेद्वाणी ।। अतएवचिंतामणौ ।। राशिचक्रंसमभ्यर्च्यफलैःपुष्पैःसरत्नकैः ।। प्रष्टासुभूमौदैवज्ञानेकंपृच्छेत्प्रयोजनम् ।। दशभेदंग्रहा
णांचगणितंभावजंतथा ।। विमृश्यैकंचकथयेन्नानेकंप्राहपद्मभूरिति ।। दीप्ताद्यंदशभेदंचग्रहाणांभावजंफलं ।। विचार्यप्रवदेद्यस्तुतस्योक्तंना
न्यथाभवेत् ।। दीप्तोदीनोथमुदितःस्वस्थःसुप्तोनिपीडितः ।। मुषितःपरिहीनश्चसुवीर्यश्चाधिवीर्यकः ।। स्वोच्चेदीप्तःसमाख्यातोनीचेदीनः
प्रकीर्तितः ।। मुदितोमित्रगेहस्थःस्वस्थश्चस्वगृहेस्थितः ।। शत्रुगेहस्थितःसुप्तोजितोन्येननिपीडितः ।। नीचाभिमुखगोहीनोमुषितोऽस्तंग

तोग्रहः ॥ सुवीर्यःकथितःप्राज्ञैःस्वोच्चाभिमुखसंस्थितः ॥ अधिवीर्योनिगदितःसुरश्मिःशुभवर्गजः ॥ दीप्तेसिद्धिश्चकार्याणांदीनेदुःखसमाग
मः ॥ स्वस्थेकीर्तिस्तथालक्ष्मीरानंदोमुदितेमहान् ॥ सुप्तेरिपुभयंदुःखंधनहानिर्निपीडिते ॥ सुपीतेपरिहीनेचकार्यनाशोऽर्थसंक्षयः॥ गजा
श्वकनकावाप्तिःसुवीर्येरत्नसंपदः ॥ अधिवीर्येराज्यलब्धिर्ग्रहैर्मित्रार्थसंगमः ॥ अथग्रहस्वरूपम् ॥ पूर्वःसत्वंनृपस्तातःक्षत्रंग्रीष्मोरुणश्चलः
॥ मधुदृक्पैत्तिकोधातुःसूरःसूक्ष्मकचोरविः ॥ कफोवर्षाम्बुदुर्माताप्योगौरश्चसात्विकः॥जीवोवैश्यश्चरोवृत्तोमारुताशोविधुः सुदृक्॥ग्रीष्मः
क्षत्रतमोरक्तोयाम्यःसेनाग्रणीश्चरः ॥ युवाधातुश्चापिंगाक्षःक्रूरःपित्तंशिखीकुजः॥ शरदीशोहरिर्दीर्घःषंढोमूलंकुमारकः ॥ लिपिज्ञउत्तरेशश्च
शूद्रःसौम्यस्त्रिधातुकः ॥ सत्वंपित्तोहिमःश्लेष्मादीर्घोमंत्रीद्विजोनरः ॥ मध्वैशानीकफोजीवोमधुपिंगलदृक्तथा ॥ शुक्रःशांतोद्विजोनारी
वैश्योमंत्रीचरःसितः ॥ आग्नेयीदिक्कफश्चाम्लः कुटिलासितमूर्द्धजः ॥ कृष्णस्तमःकृशोवृद्धःषंढोमूलांत्यजोऽलसः॥ शिशिरःपवनःक्रूरःप
श्चिमोवातुलःशनिः ॥ राहुर्धातुःशिखीमूलंशेषमन्यच्चमंदवत् ॥ चिंतनीयंविलग्नेज्ञात्केंद्रगाद्वाबलाधिकात् ॥ अथप्रश्नजातंकस्माल्लग्नादिभा
वाद्विचारणीयमित्याह ॥ सौख्यमायुर्वयोजातिरारोग्यंलक्षणंगुणं ॥ क्लेशाकृतीरूपवर्णास्तनोश्चिन्त्यांविचक्षणैः ॥ मुक्ताफलंचमाणिक्यंरत्न

१ स्वोच्चस्थेदशसूर्येनवचंद्रेपंचभूपुत्रे पंचेंदुजेतथेज्येसप्ताष्टौभार्गवेशनौपंच नीचविहीनचक्राच्छुद्धःषड्वनतोयदाम्याधिकः आत्मीयरश्मिगुणितःषड्भक्ताद्रश्मयोयस्मात् पंचेंदुतो
यथायथाधिकास्तथातथाशुभकलाधिक्यम्

धातुधनांबरं ॥ हयकार्याध्वविज्ञानंवितस्थानाद्विलोकयेत् ॥ भुवनदीपके ॥ भगिनीभ्रातृभृत्यानांदासकर्मकृतामपि ॥ कुर्वीतवीक्षणं विद्वान्सम्यग्दुश्चिक्यवेश्मतः ॥ वाटिकाखलकक्षेत्रमहौषधिनिधीनपि ॥ विवरादिप्रवेशंचपश्येत्पातालतोबुधः ॥ गर्भापत्यविनेयानांमं त्रसंधानयोरपि ॥ विद्याबुद्धिप्रबंधानांसुतस्थानेविनिर्णयः ॥ चौरभीरिपुसंग्रामखरोष्ट्रक्रूरकर्मणाम् ॥ मातुलातंकभृत्यानांरिपुस्थानाद्विनि र्णयः ॥ वाणिज्यंव्यवहारंचविवादंचसमंपरैः॥ गमागमकलत्राणिपश्येत्प्राज्ञःकलत्रतः ॥ नद्युत्तारेध्ववैषम्येदुर्गेशात्रवसंकटे ॥ नष्टेदुष्टेरणे व्याधौछिद्रेच्छिद्रंनिरीक्षयेत् ॥ वापीकूपतडागादिप्रपादेवगृहाणिच ॥ दीक्षांयात्रांमठंधर्मंधर्मान्निश्चित्यकीर्तयेत् ॥ राज्यंमुद्रांपरंपुण्यंस्थानं तातंप्रयोजनम् ॥ वृष्ट्यादिव्योमवृत्तांतंव्योमस्थानान्निरीक्षयेत् ॥ गजाश्वयानवस्त्राणिसस्यकांचनकन्यकाः॥ विद्वान्विद्यार्थयोर्लाभंलक्षये ल्लाभलग्नतः ॥ त्यागभोगविवादेषुदानेष्टकृषिकर्मसु ॥ व्ययस्थानेषुसर्वेषुविद्धिविद्वन्व्ययंव्ययात्॥ षट्पंचाशिकायां॥ योयोभावःस्वामिदृष्टो युतोवासौम्यैर्वास्यात्तस्यतस्यास्तिवृद्धिः ॥ पापैरेतंतस्यभावस्यहानिर्निर्देष्टव्यापृच्छताजन्मतोवा ॥ १॥ सौम्येविलग्नेयदिवास्ववर्गेशी र्षोदयेसिद्धिमुपैतिकार्यम् ॥ अतोविपर्यस्तमसिद्धिहेतुकृच्छ्रेणसंसिद्धिकरंविमिश्रम् ॥ २ ॥ भुवनप्रदीपे ॥ लग्नपतिर्यदिलग्नंकार्याधिपश्च वीक्षतेकार्यम् ॥ लग्नाधीशःकार्यंकार्येशःपश्यतिविलग्नम् ॥ लग्नेशःकार्येशंविलोकयेल्लग्नपंतुकार्येशः ॥ शीतगुदृष्टौसत्यांपरिपूर्णाकार्यसंसि

 द्धिः ॥ कथयंतिपादयोगंपश्यतिसौम्योनलग्नपोलग्नं॥ लग्नाधिपंचपश्यतिशुभग्रहश्चार्द्धयोगोत्र ॥ एकःशुभोग्रहोयदिपश्यतिलग्नाधिपंविलो
कयाति॥लग्नंपादोनयोगमाहुस्तदाबुधाःकार्यसंसिद्धौ॥लग्नपतौदर्शनेसतिशुभग्रहौद्वौत्रयोथवालग्नम् ॥ पश्यंतियदितदानीमाहुर्योगंत्रिभागोनं
 क्रूरवैक्षणवर्ज्यश्चंद्रःसौम्यखेचरालग्नं ॥ लग्नेशदर्शनेसतिपश्यंतःपूर्णयोगकराः॥क्रूराक्रांतःक्रूरयुतःक्रूरदृष्टश्चयोग्रहः ॥ विरश्मितांप्रपन्नश्च
सोऽनिष्टफलदायकः ॥ समरसिंहे ॥ अमुकंगदेतिकार्यंकदाभविष्यत्यमुत्रपृच्छायां ॥ लग्नंलग्नाधिपतिःकार्यंकार्याधिपःपश्येत्॥लग्नस्थःका
र्येशःपश्यतिचेल्लग्नपंतदेवभवेत् ॥ तत्कार्यंयद्यन्यास्थितंसत्वरंतदानस्यात् ॥ पश्यतियदाचलग्नंद्रक्ष्यतिचंद्रंविलग्नपंचयदा ॥ लग्नेकार्येच
यदाद्वयोश्चयोगेतदासिद्धिः ॥ यदिलग्नपंपश्यतिकार्याधीशोविलग्नमथतस्य॥ कार्यस्यहानिरुक्तालग्नमृतेकिमपिनोवाच्यम्॥ इतिसामान्य
तोभावनिरूपणं ॥ अथप्रत्येकंभावप्रश्ननिरूपणम् ॥ ताजिकशास्त्रोक्तप्रश्नतंत्रे ॥ भूतंभवद्भविष्यन्ममकिंकथयेतिजातपृच्छायां ॥ लग्न
पतेःशशिनोवाबलमन्वेष्यंबलाभावे ॥ दृष्ट्वानवांशकबलंशुभदृग्योगंचसर्वकालेषु ॥ प्रष्टुःशुभमादेश्यंविपरीतंव्यत्ययादेषा ॥ लग्नेशोमूसरि
फोयस्मात्तस्मादतीतमाख्येयम् ॥ येनंयुतस्तस्माद्भवदेष्यंयोयोक्ष्यतेतस्मात्॥ यदिलग्नेलग्नपतिः सौम्ययुतोवाविलोकितःसौम्यैः ॥ तत्प्र
ष्टुर्व्याकुलताशरीरदोषाविनश्यंति ॥ पापोयदिलग्नपतिस्तदाकलिव्याधिधननाशाः ॥ सौम्येनिर्वृतिबुद्धिर्द्रव्याप्तिःसौख्यमतुलंच ॥ अथ

द्वितीयस्थानपृच्छातत्रैव ॥ धनलाभस्यप्रश्नेलग्नेशेनेंदुनाथधननाथः ॥ कुरुतेयदीत्थशालंशुभयुतिदृग्यांभवेल्लाभः ॥ क्रूरग्रहैर्धनस्थैर्दूरे लाभोऽन्यदप्यशुभं ॥ क्रूरमुथशिलेधनेशेप्रष्टाम्रियतेथवाविलग्नेशे ॥ धनधनपेत्थशालेमंदगतिर्यत्रभावानाम् ॥ तनुधनसहजादीनांप्रष्टुस्त द्वारतोलाभः॥ प्रश्नदीपके ॥ लग्नस्थंचंद्रजंचंद्रःक्रूरोवायदिपश्यति॥धनलाभोभवत्याशुकिंत्वनर्थोपिपृच्छतः॥चंद्रलग्नधनाधीशादृष्टायुक्ताः परस्परम् ॥ धनकेंद्रत्रिकोणस्थाःसद्योलाभकराःस्मृताः ॥ शुभदस्वामिषड्वर्गेलग्नेसौम्ययुतेक्षिते ॥ प्रष्टुस्तात्कालिकीलब्धिरल ब्धिस्तुविपर्यये ॥ चतुर्थेसप्तमेचंद्रेखेरवौलग्नगेशुभे ॥ प्रष्टुःसद्योऽर्थलाभःस्याल्लग्नेवासुरमंत्रिणि ॥ अथतृतीयभावपृच्छा प्रश्न तंत्रे ॥ सहजपतिर्यदिसहजंपश्यतिचेत्तद्वयंशुभैर्दृष्टम् ॥ तद्भ्रातरोगतरुजःस्वस्थाःक्रूरेक्षणेवामं ॥ यदिसहजपातिःपृष्ठेतत्पतिनामुथ शिलेऽथतन्मांद्यम् ॥ षष्ठेशेसहजस्थेसहजपतौक्रूरितेवापि ॥ सूर्यस्यरश्मिसंस्थेभयावहंप्रष्टुरादेश्यम् ॥ षष्ठइत्युपलक्षणम् ॥ अष्टमस्थेपि ॥ षष्ठाष्टमभावेशौयद्भावेशेनेत्थशालिनौस्याताम् ॥ पीडांतस्यप्रवदेत्षष्ठाष्टमसंस्थगेवापि ॥ एवंसर्वेयथापित्रोस्तुर्येसुता नांच ॥ भृत्यचतुष्पदवर्गस्यास्ते स्त्रियाःसुहृदोये ॥ अथचतुर्थस्थानपृच्छा ॥ लग्नपतींदुचतुर्थेयदिमुथशिलमथवाग्रहेगमनं ॥ प्रष्टुःपृ थ्वलिभदमसौख्यदृग्योगतौनैव ॥ यदिपृच्छतिकृषिकोमेक्षेत्राल्लाभोभवेन्नवा ॥ लग्नंकृषिकस्तुर्यभूमिर्द्यूनंचकृषिस्तरुर्दशमम् ॥ लग्नेक्रूरो

ति॥३॥लग्नेशेंद्वोः सौम्येत्थशालतोरोगनाशनंवाच्यम्॥वक्रेतुतत्रखेटेभूयोपिगदः समुपयाति॥ ४ ॥भूमिस्थलग्नस्थद्यूनस्थशशीमुथशिलेभवे
न्मृत्युः॥लग्नस्थेरंध्रपतौलग्नपशशिनोर्विनाशेवा॥५॥लग्नाधिपेचसूर्येचंद्रःसप्तेशमुथशिलविधायी॥सप्तेशेषष्ठस्थेतन्मरणंरोगिणोवाच्यम्॥६॥
रंध्रेशेनाविनष्टेनास्तामितेनापिकेंद्रस्थे ॥ लग्नेशस्थमुथशिलेमृत्युःस्याद्रोगपृच्छायाम् ॥ ७ ॥ अथवातयोश्चकेंद्रेमुथशिलतःक्रूरपीडितेम
रणम् ॥ यदिकेंद्रेक्रूरग्रहस्तदापीडा॥अष्टमेषलग्नेशौचमुथशिलीनौतदामृत्युःस्यादि ॥तिवाचामित्यर्थः॥ सूर्यद्वादशभागंप्रविष्टेलग्नेश्वरेप्येव
म् ॥ ८ ॥ लग्नेचरेचरोगीक्षणेक्षणेस्यादरुक्सरुक्चापि ॥ द्विशरीरेपररोगःस्थिरेगदस्यैवरोगत्वम्॥शशिनोवक्रमुथशिलेस्थिररोगोमंदमुथ
शिलेपूर्वं ॥ मूत्रनिरोधाद्रोगोत्पत्तिर्ज्ञेयाकृतप्रश्ने॥१०॥ अथपृच्छायाःपूर्वेसप्ताहानिचविलोक्यचत्वारि ॥ यदितेषुशशांकरवीशुभयुतदृष्टौ
तदाशस्तम् ॥ ११ ॥ अथमंदोऽयमथनवेतिप्रश्नेलग्नेश्वरोऽथचंद्रोवा ॥ षष्ठेशमुथशिलीस्यात्तदस्तमितोवातदामंदः ॥ रोगवानित्य
र्थः ॥ अथस्वामिभृत्यचतुष्पादप्रकरणम् ॥ईशोऽन्योममभावितानवेतिलग्नेश्वरस्ययदिकेंद्रे॥ नोभवतिमुथशिलंषष्ठांत्यपतिभ्यांतदानान्यः
॥ १ ॥ वक्रीवान्येनसमंलग्नपतिःसहजनवमसंस्थेन ॥ कुरुतेयदीत्थशालंतदान्यनाथोभवेत्प्रष्टुः ॥ २ ॥लग्नपतौकेंद्रस्थेरिपुदृष्ट्याक्रूरवीक्षि
तेपुण्ये ॥ रविरश्मिगतेथभवेद्यावज्जविंचनान्यपातिः ॥ ३ ॥ अयमीशोभद्रोमेपृच्छायांलग्नपस्यकंबूले ॥ स्वामीसएवभव्योद्यूनेशस्यचशु

भोन्येशः ॥ ४ ॥ ग्रहभूमिस्थानानांचलग्नप्रश्नेपुरोक्तएवविधिः॥सम्यग्विचार्यवाच्यंशुभमशुभंपृच्छतःस्वधिया ॥९ ॥भृत्यचतुष्पदलाभं
प्रश्नेलग्नेशशीतगूषष्ठे ॥ षष्ठेशमुथशिलेवालग्नेषष्ठेश्वरोथतल्लाभः ॥ ६ ॥ भृत्यस्यवाहनस्यचयद्वाप्रश्नेचलग्नलग्नपती ॥ अर्थीदातासप्त
मसप्तमपौतद्वलात्प्राप्तिः॥ ७ ॥लग्नस्यचसप्तमेशेनमुथशिलेसप्तमस्यवालग्नेशेनमुथशिलेलग्नेशसप्तमेशयोर्वापरस्परंमुथशिलेभृत्यादिकस्यपृ
च्छकाभिलाषविषयस्यलाभइत्यर्थः ॥ अथसप्तमस्थानपृच्छास्त्रीलाभस्यप्रश्नेस्मराधिपेलग्नपेनशशिनावा॥कृतमुथशिलेयुवत्या अयाचि
तायाभवेल्लाभः ॥१॥ यदिलग्नपोविधुर्वाद्यूनेतदयाचितांस्त्रियंलभते ॥ लग्नेशान्भूसरिफेचंद्रेस्तपमुथशिलेस्वयंलाभः॥२॥ येनसमंमुथशिल
तत्रविनष्टेचपापयुतदृष्टे ॥ निकटीभूयतदाकिलविनश्यतिस्त्रीगतंकार्यं॥३॥ पापेत्ररंध्रनाथेस्त्रीजातेरेवविघटतेकार्यम् ॥ सहजपतौभ्रातृभ्य
स्तुर्येशेपितृव्यएवनान्येभ्यः ॥ ४ ॥ सौम्यकृतयुक्तिदृग्भ्यांपूर्वोक्तस्थानतःशुभंवाच्यं ॥९॥ अथस्त्रीस्नेहः ॥ प्रीतिस्थानप्रश्नेस्मरपतिलग्ने
शमुथशिलेस्नेहः ॥ झकटकदृशाझकटकः शशिकंबूलेतुसापिशुभा ॥ १ ॥ यदिमंदोलग्नेशःकेंद्रेचस्यात्तदाबलीप्रष्टा ॥ अस्तेश्वरेचमंदेकेंद्रे
प्रतिवादिनोऽस्तिबलम् ॥ २ ॥ उभयोरेकस्थितयोर्ज्ञातव्याझकटकंतयोःप्रीतिः ॥ सूर्येनशुभंविबलेनरस्यशुक्रेस्त्रियोद्वयोर्द्वितयौ ॥ ३ ॥
अथरुष्टागमनम् ॥ ममगृहिणीरुष्टापुनरेष्यतिनाथभूम्यधःस्थरवौ ॥ भूपरिगतेचशुक्रेनैतिपुनर्वक्रितेऽभ्येति ॥४॥ सूर्यान्निर्गतशुक्रेवक्रेपि

समेतिचान्यथारुष्टा ॥ क्षीणेंदौबहुदिवसैःपूर्णविधौचतद्रुमुपैति ॥ भूमिशब्देनचतुर्थस्थानं ॥ तस्मादधःपूर्वलग्नपर्यंतमितियावत् ॥ लग्न
मारभ्यचतुर्थपर्यंतंहिस्त्रीणांहर्षस्थानंनपुंसांरविश्वपुरुषग्रहस्तेनरुष्टायानागमनंएवंभुवश्चतुर्थादुपरिसप्तमपर्यंतंनराणांहर्षस्थानंनस्त्रीणां ॥शु
क्रस्यस्त्रीग्रहत्वान्नहर्षस्थानं ॥ इतिनरुष्टागमनमित्याशयः॥ अथकन्यापरीक्षा ॥ एषाकुमारिकाकिलनिर्दोषाकिन्नवेतिपृच्छायाम् ॥ लग्ने
स्थिरेस्थिरर्क्षेलग्नपशशिनोश्चनिर्दोषा ॥ १ ॥ चरराशिगतैरेतैरियंकुमार्यपिचजातदोषास्यात् ॥ द्विशरीरस्थेचंद्रेचरलग्नेस्वल्पदोषा
स्यात् ॥ २ ॥ शशिभौमावेकर्क्षेस्थिरवर्जेतत्परेणगुप्तमियम् ॥ रमिताशनिचंद्रमसोर्लग्नगयोःप्रकटमुपभुक्ता ॥ ३ ॥ यदिभौमशनिकेंद्रेवि
धुदृष्टोवृश्चिकेऽथशुक्रःस्यात् ॥ तद्रेष्काणेऽथतदानिभ्रांतंजातदोषैषा ॥ ४ ॥ अथस्वपरप्रसूतिपरीक्षा ॥ एषाकिलप्रसूतासितेघटेऽहह
रौचनोसूता ॥ अनयोरलिवृषगतयोःसूतानारीपरिज्ञेया ॥ १ ॥ सिंहस्थेबुधेशुक्रस्यकुंभगतत्वमसंभावितंतेनयोगद्वयमेतद्वैकल्पिकम् ॥
एवंवृषवृश्चिकगतत्वंव्याख्येयम् ॥ भौमबुधशुक्रचंद्राद्विशरीरेचापवर्जितेचेत्स्युः ॥ अग्रेऽस्तितत्प्रसूतिश्चापेनाग्रेनपृष्ठतः सूता ॥२॥ क्रूर
श्चेच्चरराशौपरतःसूतास्थिरेतुनिजपत्युः ॥ मिश्रेतुमिश्रमूत्यंजातकसंदेहपृच्छायाम् ॥ ३ ॥ पंचमेशलग्नेशयोरन्यःक्रूरस्ताभ्यांसहजमुथ
शिलीवाक्रूरस्ततइदंफलमादेश्यंतदेवाग्नेऽभिव्यनक्ति ॥ गुर्विण्येषास्वपत्युःपरपुरुषाद्वेतिलग्नसुतपत्योः॥ शुभयुतिदृग्भ्यांस्वपतेः शनिभौम

दृशाऽन्यतोगुर्वी ॥ ४ ॥ अथपातिव्रत्यपरीक्षा ॥ कुलटासतीग्रमथवेतिलग्नपतिश्चंद्रमाश्चभौमेन ॥ एकांशेमुथशिलकृतदैवभवनेभजत्य
न्यम् ॥ १ ॥ यदिगृहनिजगोभौमस्तदान्यदेशंप्रयातिजारकृते ॥ रविणेतिमुथशिलेसत्युपभुक्तातुराजपुरुषेण ॥ २ ॥ सौम्येनलेखकव
णिग्निजभेशुक्रेणयोषयैवस्त्री ॥ एतैर्योगैरसतीविपरीतेसुचरितेतिविज्ञेयम् ॥ ३ ॥ लग्नपतिनाथशशिनाम्रूसरिफेभूसुतेभवेज्जारः ॥ युक्तः
पुनर्गुरुदृशापुत्रभयाद्बविदृशाचराजभयात् ॥ ४ ॥ सितदृष्ट्यापरनारीभयात्सितज्ञैकराशिगतदृष्ट्या ॥ जारस्यस्थविरत्वालज्जित्वात्पतति
जारंसा ॥ ५ ॥ अथाष्टमस्थानपृच्छा॥नृपसंग्रामप्रश्नेविलग्नलग्नेशसंस्थितात्खेटात्॥ शशिम्रूसरिफात्प्रष्टास्तास्तपसस्थेंदुमुथशिलाच्छत्रुः
॥१॥तेषांचबलात्तयोर्बलमित्यर्थः ॥ अथवाशनिकुजजीवाःशीघ्रेभ्योबलयुताउपरिचराः॥ बुधसितचंद्रास्तेभ्यश्चदुर्बलाधश्चराश्चसंचिंत्याः॥
॥ २ ॥ मंदात्प्रष्टुर्ग्रहाःशन्यादयोयदिशीघ्रेभ्यःसितादिभ्योऽग्रेसराभवंति तदासितादिभ्यःशत्रुगेहेभ्यस्तेजोलब्ध्वाजयभाजोभवंतिप्रष्टारः॥
यदातुप्रश्नकालेशन्यादयोनाग्रेसरास्तदाशीघ्रेभ्यस्तेजोलब्धुमशक्ताः पराभूताभवंतीत्यर्थतःसिद्धम् ॥ लग्नपतावस्तपतेः षट्त्रिदृशाथमुथ
शिलेद्वयोःस्नेहः ॥ वर्गद्वयमध्याधःपतितःसोऽन्येनबध्यःस्यात् ॥३॥ वर्गद्वयाधिपानाम्रूसरिफेऽस्तंगतेनरणदैर्घ्यं ॥ लग्नस्वामिनिमंदेकंबू
लेउपरिगेजयःप्रष्टुः ॥ ४ ॥ एवंगुणेतुतस्मिन्विप्रविनष्टेस्तपतितनीचस्थे ॥ केंद्रेऽस्तेवास्तपतौप्रष्टुर्हानिःप्रवक्तव्या॥५ ॥लग्नादधः शुभे

 पगतेस्याच्चौरोपद्रवस्तुकृषिकर्तुः ॥ वक्रातिचारवर्ज्येक्रूरेचौरस्यकृषिलाभः ॥ लग्नस्थेशुभखेटेसाफल्यंकर्षकस्यकृषितःस्यात् ॥ तुर्ये
चक्रूरगतेत्यक्त्वाभूमिंप्रयात्येषः ॥ द्यूनेचशुभोपगतेशुभंकृषेस्त्वन्यथातुविपरीतं ॥ दशमेदशमपतौवाशुभयुतदृष्टेशुभाद्वृक्षा॥ःभूभाटकपृच्छा
 यांलग्नंप्रष्टाचभाटकंद्यूने ॥ तस्योत्पत्तिर्दशमेतथावसानंचतुर्थेस्यात् ॥ लग्नस्यलग्नपस्यचशुभयोगेशुभमशोभनंवामे ॥ द्यूनेक्रूरोपगतेयस्मा
दपिभाटकस्ततोऽनर्थः ॥ दशमेक्रूरोपगतेनोत्पत्तिर्बहुतराभवेत्प्रष्टुः ॥ क्रूरार्दितेतुतुर्येस्यादवसानेशुभंनास्य ॥ अथपंचमस्थानपृच्छा ॥
यदिपृच्छत्येतस्याःस्त्रियोभवेन्मेप्रजानवाकाश्चित् ॥ लग्नेशेंद्वोःसुतपतिनामुथशिलभावेप्रसूतिःस्यात् ॥ सुतपतिर्विलग्नेलग्नपचंद्रौसुते
थवास्याताम् ॥ सत्वरितमेववाच्यासविलंबंनक्तयोगेन ॥ द्विशरीरेचाविलग्नेशुभयुतपुत्रेद्व्यपत्ययोगोऽस्ति ॥ यदिलग्नपुत्रपतिपुंरा
शौतत्सुतोगर्भे ॥ अथचंद्रः ॥ पुंराशौपुंग्रहकृतमुथशिलयुतस्तदापिसुतः ॥ अथवाविधुरपराह्णेसूर्यास्पृष्टेतदास्त्रीस्यात् ॥ होरा
स्वामीपुरुषःपुंराशौचेत्तथापिसुतगर्भः ॥ चंद्रयुक्तेक्षितेगर्भेसौम्ययुक्तेक्षितेपिवा ॥ उच्चस्थेभ्युदितेतत्रपुण्यापत्यंप्रजायते ॥ पुण्यापत्यं
आयुष्मदपत्यम् ॥ एषागर्भवतीकिलनवाप्रमाणंप्रयातिगर्भोऽयम् ॥ प्रश्नेलग्नपशशिनोःसुतस्थयोर्गर्भवत्येव ॥ यद्येतयोर्मुथशिलंकेंद्रेसुत
पेनगर्भिणीतदपि ॥ आपोक्लिमेत्थशालादनीक्षणाल्लग्नपुत्रयोर्नैवम् ॥ चरलग्नेक्रूरेंद्वोर्मुथशिलभावेविनश्यतिहिगर्भः ॥ लग्नपशशिनोस्तत्प

तिस्थवक्रिमुथशिलेपितथा ॥ जीवितमरणप्रश्नेबालानामंत्यपेशुभैर्दृष्टे ॥ केंद्रस्थेसितपक्षेशुभयुक्तेऽत्येविधौजीवित् ॥ क्रूरश्चेदंत्यपतिर्दग्ध
श्चापोक्लिमेऽयुतः ॥ क्रूरैस्तुजातमात्रोम्रियतेबालोऽथवागर्भे ॥ प्रसवज्ञानप्रश्नेभुक्तांल्लग्नांशकान्परित्यज्य ॥ भोग्याद्विचिंत्यशेषाननुमि
त्येवंवदेद्दिवसान्॥यावंतोनवमांशागतास्तावंतोगर्भस्यमासागताः॥यावंतोभोग्यास्तावद्भिरग्रतःप्रसवइतिव्याख्या॥अपरेतु॥मासज्ञानंशुक्रा
वस्थानादाहुः॥मासज्ञानस्यपृच्छायांगर्भिण्याभृगुनंदनः॥लग्नात्स्याद्यावतिस्थानेमासानाख्यातितावतः ॥ सुतात्संख्यातदावाच्याद्यदाध
र्मात्परंगतः॥इतिभुवनप्रदीपकोक्तेः॥लग्नांतर्दिनराशिर्दिवाग्रहोलग्नपश्चाद्दिनराशौ॥तद्दिवसेजन्मवाच्यंविपरीतेव्यत्ययश्चैषाम् ॥ अथरात्रिल
ग्नमहूर्तदधिपतिश्चेत्तुतस्यराशिपतेः ॥ बलमूह्यंदिनहोरापुंराशिस्त्रीग्रहेप्येवम्॥अस्मिन्वर्षेऽपत्यंभविताविलग्नपंचमाधीशौ॥भजतोयदीत्थ
शालंतत्रैवाब्देभवतिनूनम्॥यदिवामिथोग्रहगतौस्यातामेतौचसंततिस्तदापि॥वाच्यातस्मिन्वर्षेशुभयोगादन्यथानपुनः॥सूताप्रसूतयुवति
ज्ञानेसुतपोऽथषष्ठपःसूर्यात्॥निर्गत्योदयमायाततःप्रसूतेचनारीयम्॥अथजीवसौम्यशुक्राआकाशेउदयिनस्तथाप्येवम् ॥ अथषष्ठस्थानपृ
च्छा ॥ रोगादयमुत्थास्यतिनवेतिलग्नंभिषक्चूनं ॥ व्याधिर्दशमंरोगीहिबुकंभेषजमिहाहुराचार्याः ॥ १ ॥क्रूरार्दितेविलग्नेवैद्यान्नगुणस्तदो
षधाद्रोगः॥वृद्धिमुपयातिदशमेक्रूरैर्निजबुद्धितोप्यगुणः॥२॥अस्तेचक्रूरयुतेमांद्यान्मांद्यंतथौषधाद्दंधौ ॥सौम्योपगतैरेतैरोगतारोगिणोभव

सतिऽपरिचमंदेशुभःसहायःस्यात् ॥ लग्नपतारंध्रस्थेरंध्रपमुथशिलेमतिःप्रष्टुः ॥ ६ ॥ सप्तेशेधनसंस्थेधनेशकृतमुथशिलेरिपोर्नाशः ॥ लग्ने
शदशमपत्योर्मुथशिलतःपृच्छकस्यजयवीर्यें ॥ ७ ॥ तुर्यास्तपयोरेवंशत्रोर्योगेजयोज्ञेयः ॥ उभयवर्गेपिकेंद्रेतत्पतिकृतमुथशिलेबलंज्ञेयम्
॥ ८ ॥ बलवान्मुथशिलंयत्रवर्गेतस्यवर्गस्यजयइत्यर्थः ॥ चरराशौसबलत्वंजित्वाप्रांतेविनाशस्तु ॥ लग्नपतावंत्यस्थेप्रष्टानश्यतिपरोऽस्त
पेषष्ठे ॥ ९ ॥ खपतौलग्नेप्रष्टुस्तुर्येशेऽस्तेरिपोःसहायबलम् ॥ यन्मुथशिलैरवींद्रूतस्यबलंमूसरिफेहानिः ॥ १० ॥ अथनवमस्थानपृच्छा
॥ ममगमनंभविताकिंनवेतिलग्नेश्वरेनवाकेंद्रे ॥ नवमेशमुथशिलेसतिनवमेशेवाभवेद्गमनं ॥१ ॥ लग्नस्थेनवमपतौलग्नाधिपमुथशिलेचसंचारा
त् ॥ रहितोयातिपुनर्नोनवमदृशावर्जितेयोगे ॥ २ ॥ लग्नपतौकेंद्रस्थेसहजग्रहमुथशिलेचाविक्रूरे ॥ गमनंस्यादस्मिन्वाकेंद्रेक्रूरेचनास्ति
गतिः ॥ ३ ॥ अस्तेक्रूरेचयत्कार्येनिर्यातिनिघ्नमतएव ॥ आकाशस्थेपापेराजकुलाज्ज्येष्ठतोनिजाद्वापि ॥ ४ ॥ नवमेशेमुथशिलगेलग्ना
धीशेनपापरिपुदृष्टे ॥ गमनेवसानतःस्यात्प्रष्टुःकष्टंक्षयोऽर्थस्य ॥५॥ लग्नेशेनवमेशेमुथशिलकृतिरंध्रसप्तमेकष्टम् ॥ उदयेस्मिन्यायाद्विनिः ॥ १०७॥
सृतिःस्यात्सुखकरःपंथाः ॥ ६ ॥ लग्नान्मार्गानुभवोव्योम्नःकार्यस्मराद्गतिस्थानम् ॥ भूमेःकार्यपरिणतिरेवंलग्नेशरीरसुखम्॥ ७ ॥ दशमे
शुभेचासिद्धिःकार्यस्यास्तेप्रयातियत्स्थाने ॥ तत्रशुभंचचतुर्थेपरिणामःसुंदरःकार्ये ॥ ८ ॥ लग्नेशंशशिनंवायःक्रूरस्तुदतितत्रमनुजर्क्षे ॥ म

नुजात्रिराशिकेवातदाभयंद्विपदतोगंतुः ॥ ९ ॥ जलराशौवारिभयंचतुष्पदर्क्षेतथाश्वादेः ॥ घटचापेद्रुमकंटकभयंहरौव्याघ्रसिंहादेः ॥ १०॥
नमरप्रवेशतोऽस्मान्फलमस्तिनवाप्रवेशलग्नमिह ॥ तस्मिन्धनपेवक्रेनोरहणंकार्यसिद्धिर्वा ॥ ११ ॥ रहणंस्थितिरित्यर्थः ॥ अतिचरिते
बहुदिवसंरहणंनोकार्यसिद्धिरीषदापि ॥ नवमतृतीयगेस्मिन्कार्यंकृत्वाशुनिजपुरंयाति ॥ १२ ॥ लग्नेकर्मण्यायेधनपयुतेशोभनंज्ञेयम् ॥ स
क्रूरसप्तमस्थेपथिविघ्नान्ज्ञकटकश्चतुर्थस्थे ॥ १३ ॥ अथदशमस्थानपृच्छा॥राज्याप्तिप्रश्नलग्नेलग्नेशेशशिनिवानभःपतिना॥कृतमुथशिलेंब
रदृशाराज्यंरूपक्रमाद्भवति ॥ १ ॥ स्वकुलोचितंराज्यंभवतीत्यर्थः ॥अन्योन्यभवनगमनाक्रूराभावेऽर्थाचिंतितप्राप्तिः।।लग्नस्थेनान्येनचसौ
म्येनांबरस्यमुथशिलेप्येवम् ॥२॥ पापार्दितेतुमंदोनिकटीभूयोत्तरत्यधोराज्यं ॥ मंदगामीयोग्रहोत्राधिकारीतस्मिन्पापयुतेराज्यनाशइतिता
त्पर्यं॥ भूमिस्थेक्रूरदृशात्वपवादःशुभदृशाकीर्तिः॥ ३ ॥ मंदग्रहेबलवतिक्रूरवियुक्तेयदाशशीविबलः॥ मंदेबलेनभ्रमणात्राज्यप्राप्तिर्भवेत्प्रष्टुः
॥ ४ ॥ लग्नाधिपतौस्वगृहेलाभोराज्यस्यतुंगगेभौमे ॥ लग्नांबराधिपौयदिकंबूलौकेंद्रगेंदुमुथशिलतः ॥ ५ ॥ उत्तमराज्यावाप्तिःस्वर्क्ष
स्थेचेंदुतोविपुला ॥ यत्रर्क्षेलग्नेशस्तत्पतिरशुभेगृहेतदाकार्यम् ॥ ६ ॥ नस्यादस्तेकष्टाद्दशमदृशाकटुकताकार्ये॥राज्यप्राप्तौसत्यांयदिष्ट
च्छतिकोपिपरिणतिंचतदा ॥७॥ लग्नंशरीरकार्यंगृहकर्मास्तंनभश्चराज्यार्थं॥ लाभोमित्रस्यार्थेचतुर्थकंकर्मणोवसितयेच॥८ ॥ द्रव्यंधनाय

ता० नी० सहजंभृत्येभ्योरिपुश्चवैरिभ्यः ॥ एतैःशुभैःशुभंस्यादशुभैर्वामंचसर्वकार्याणाम् ॥९॥ वित्तस्वामिनिभौमेनौचित्येपारदारिकेव्ययकृत् ॥ जीवेध
र्मायरिपौगुरुपूजायैसितेविलासाय ॥ १० ॥ वाणिज्यायज्ञेपुनरिंदौमुथशिलिनिचान्यथान्यार्थम् ॥ लग्नपतौपतितस्थेविबलेराज्यात्यय प्र०
॥१०८॥ स्तुकंबूले ॥ ११ ॥ कोपिगुणःस्यात्पापाक्रांतैरशुभंच्युतोभवति ॥ नरपतिसचिवस्नेहप्रश्नेकंबूलेलग्नसप्तपयोः ॥ १२ ॥ मुथशिलयोःशुभ
दृष्ट्याशुभताराज्येमिथःस्नेहः ॥ राज्यंचरंस्थिरंवालग्नपमगनेशयोःसहयोः ॥ १३ ॥ यद्येकोमंदःस्यात्केंद्रेतात्स्थितमथोन्यथावाच्यम् ॥ य ३
दिवासवाममार्गेभूमौवाप्रच्युतिर्भवेत्पूर्वम् ॥१४॥ कंबूलेसतिलभतेशीघ्रंमुसरिफेतुनपुनः ॥ १५ ॥ अथैकादशस्थानपृच्छा ॥ नृपतेर्गौरव
लाभाशादिममस्यान्नवेतिचप्रश्ने ॥ आयेशलग्नपत्योःस्नेहदृशामुथशिलेद्रुतंभवति ॥ १ ॥ रिपुदृष्ट्याबहुदिवसैःकेंद्रेचायेशचंद्रकंबूले ॥ वा
च्यापूर्णवाशाचरस्थिरद्विभावगेस्वनामफलं ॥ २ ॥ मंदेक्रूरोपहतेभूत्वाशाशुप्रणाशमुपयाति ॥ क्रूरायुक्तेशुभयुज्यधिकारवशेनलभ्याशा
॥३॥ मित्रेणसहप्रीतिर्भवितालग्नेश्वरायपत्योश्च ॥ प्रियदृष्ट्यामुथशिलतःप्रीतिर्वान्योन्यगृहयानात् ॥४॥ केंद्रेस्थितयोरनयोर्मैत्रीकिलपूर्वजा
तैव ॥ पणफरगतौपुरस्तादापोक्लिमतोमहाप्रीतिः ॥५॥ गुप्तंकार्यमिदंमेसिध्यतिलग्नेश्वरेऽथचंद्रमसि ॥ शुभमुथशिलगेकेंद्रेतन्निकटेवाथसि ॥ १०८ ॥
द्धिःस्यात्॥६॥अथद्वादशस्थानपृच्छा॥रिपुविग्रहपृच्छायांबलवतिषष्ठेरिपुःसबलः॥द्वादशपेशुभदृष्टेबलवतिवाच्यंबलंप्रष्टुः॥१॥ रिपुविग्रह

पृच्छायांनामोच्चारोरिपोर्बलिन्यस्ते ॥ गुर्तेचद्वादशपेबलवतिवाच्यंबलंप्रष्टुः॥२॥ शुभयुतदृष्टेसद्व्ययमशुभेक्षणयोगतोव्ययमनर्थात्॥एवंभावे
ष्वखिलेषूह्यंसदसत्फलंसुधिया ॥ ३ ॥ इतिसंक्षेपतोद्वादशभावप्रश्ननिरूपणम् ॥ अथकेचिद्विशेषतःप्रश्नाः॥ तत्रादौपाथिकागमनम् ॥
ताजिकेसमरसिंहे ॥ आगमनेपृच्छायांलग्नेशेलग्नमध्यसंस्थेन ॥ कृतमुथशिलेसमेतिहिसुखमस्ततुरीयगेकष्टात्॥१॥स्थानाच्चलितःप्रश्नेलग्न
पतौसहजनवमगृहसंस्थे ॥ लग्नस्थेनमुथशिलेपंथानंवहतिपाथिकोऽयं ॥ २ ॥ रंध्रेथधनेतस्मिन्नाकाशसंस्थेनमुथाशिलेप्येवं ॥ केंद्रस्थिते
त्थशालेलग्नेक्षणवर्ज्यमेतिनकदापि ॥ ३ ॥ लग्नाधिपतौवक्रेलग्नंपश्यत्यमुत्रचंद्रेवा ॥ वक्रगमुथशिलेसतिसमेतिपाथिकःसुखंशीघ्रं॥ ४॥अंत्य
स्थितलग्नपतौशशिनाकृतमुथशिलेद्रुतमुपैति ॥ लग्नाद्वापिचतुर्थाच्छुभाद्द्वितीयतृतीयगावापि ॥ ५ ॥ कथयंतिनष्टलाभंप्रवासिनश्चागमं
त्वरितम् ॥ चिंतामणौ ॥ ग्रहःषष्ठेऽथजामित्रेवाक्पतिःकंटकेस्थितः ॥ पथिकागमनंब्रूतेसितेज्ञेवात्रिकोणगे ॥ ६ ॥ षष्ठोदयेपापदृष्टेशुभदृ
ग्वर्जितेबुधः ॥ लग्नात्षष्ठेयदापापायातुश्चनिधनंवदेत् ॥ ७ ॥ यदाक्रूरास्तृतीयस्थादेशाद्देशांतरंगतः ॥ चौरेणैवहृतस्वश्चपथिकःकेंद्रमायदि
॥ ८ ॥ पापैःषष्ठत्रिलाभस्थैःकंटकस्थैःशुभग्रहैः ॥ प्रवासीसुखमायातिदूरस्थोपिसुनिश्चितम् ॥ ९ ॥ चतुरस्रैत्रिकोणेवापापगेहस्थितःश
निः ॥ पापदृष्टश्चनियतंबंधनंयातुरादिशेत् ॥ १० ॥ शुभयुक्तेस्थिरेलग्नेस्थिरोबंधश्चरेऽन्यथा॥ द्वितनौसौम्यसंयुक्तेबंधमोक्षौक्रमेणतु॥ ११॥

पापास्त्रिकोणजामित्रेविलग्नेषष्ठकोदये ॥ शत्रुभिर्वीक्ष्यमाणाश्चयातुःकष्टंवदेत्सुधीः ॥ १२ ॥ मार्गस्थानगतैः सौम्यैर्मार्गेतस्यशुभंवदेत् ॥ क्रूरैर्दुःखंविलग्नस्थैःपापैः क्लेशमवाप्नुयात् ॥ १३ ॥ चरलग्नेचरांशेवाचतुर्थेचंद्रमाःस्थितः ॥प्रवासीसुखमायातिकृतकार्यश्चवेश्मनि ॥१४॥ कंटकैःसौम्यसंयुक्तैःपापग्रहविवर्जितैः ॥ प्रवासीसुखमायातिनिधनस्थेसुधाकरे ॥ १५ ॥ गमागमौतुनस्यातांयोगेदुरुधराकृते॥ शुभैःशुभ कृतोरोधःपापैस्तस्करतोभयम् ॥ १६ ॥ गमागमौहिनस्यातांस्थिरराशौविलग्नगे ॥ नरोगोपशमोनाशोद्रव्याणांनपराभवः १७॥ वि परीतंचरेवाच्यंफलंमिश्रंद्विमूर्तिषु ॥ स्थिरवत्प्रथमेखंडेपरार्धेचरराशिवत् ॥ १८ ॥ प्रवासीशीघ्रमायातिगुरुशुक्रौनिवित्तगौ ॥ चतुर्थ स्थानगावेतौशीघ्रमायातिकार्यकृत् ॥ १९ ॥ इंदुःसप्तमगोलग्नात्पथिकंवक्तिमार्गगम् ॥ मार्गाधिपश्चराश्यर्द्धात्परभागेव्यवस्थितः॥२०॥ शुक्रार्कजीवसौम्यानामेकोपिस्याद्धरायगः ॥ तदाशुगमनंब्रूयात्प्रष्टुर्नगमनंव्यये ॥ २१ ॥ लग्नाद्यावत्तिथेस्थानेबलीखेटोव्यवस्थितः ॥ ब्रूयात्तावत्तिथेमासेपथिकस्यानिवर्तनम् ॥ २२ एवंकालंचरांशस्थेद्विगुणंचास्थिरांशके ॥ द्विस्वभावांशगेखेटेत्रिगुणंचिंतयेत्सुधीः ॥ २३ ॥ यातुर्विलग्नाज्जामित्रभवनाधिपतिर्यदा ॥ करोतिवक्रमावृत्तेःकालंतुग्रुवतेपरे ॥ २४ ॥ चतुर्थेदशमेवापियदिसौम्यग्रहोभवेत् ॥ तदा नगमनंक्रूरैस्तत्रस्थैर्गमनंभवेत् ॥ २५ ॥ लग्नाद्वालग्ननाथाद्वायत्संख्याःक्रूरखेचराः ॥ नवमेद्वादशेवापितत्संख्याःस्युरुपद्रवाः॥ २६ ॥

लग्नाद्वालग्ननाथाद्वायावंतःसौम्यखेचराः ॥ मार्गेतत्रोदयावाच्याःस्थानेस्थानेविचक्षणैः ॥ २७ ॥ क्रूरयुक्तोक्षितोमंदःशुभदृग्योगवर्जितः॥
धर्मस्थस्तनुतेव्याधिंप्रोषितस्याष्टगोमृतिम् ॥ २८ ॥ जामित्रस्यशुभोत्थेयातानायातिदुरुधरायोगे ॥ मित्रस्वामिनिषेधात्पापोत्थेशत्रु
रुक्चौरात ॥ २९ ॥ चंद्रार्कयोश्छिद्रगयोर्यमेनसंदृष्टयोःस्यात्परशस्त्रभीतिः ॥ रंध्रेसितेज्ञेचसुखाप्तिरारेमंदेभयंपापयुगीक्षितेऽध्व
नि ॥ ३० ॥ अथदूरस्थोजीवतिमृतोथवेत्थंयदाप्रश्नः ॥३१॥ लग्नेश्वरेशीतकरेऽथषष्ठेतुर्येऽष्टमेवाप्यतिनीचगेवा ॥ अस्तंगतेछिद्रपती
त्थशालयुक्तेशुभैर्दूरगतोमृतःस्यात् ॥ ३२ ॥ भूमेरधःस्थेनवचक्रगेणयदीत्थशालंकुरुतेशशांकः ॥ सौम्यैरदृष्टेमरणंप्रकुर्याद्दूरास्थितस्या
पिविदेशगस्य ॥ ३३ ॥ सौम्यैःषष्ठांत्यरंध्रस्थैर्विबलैश्वशुभेक्षितैः ॥ पापयुक्तोशशांकाःकौतदादूरास्थितोमृतः ॥ ३४ ॥ पृष्ठोदयेपापयुते
त्रिकोणकेंद्राष्टषष्ठोपगतैश्वपापैः ॥ सौम्यैरदृष्टैःपरदेशसंस्थोमृतोगदार्तोनवमेचसूर्ये ॥ ३५ ॥ तुर्योपरिस्थेनखगेनचंद्रमायदीत्थशालंकुरु
तेशुभेक्षितः ॥ सौम्यैर्युतोवापरदेशसांस्थितःसुखीचजीवेत्पथिसौख्यमेति ॥ ३६ ॥ अथपरचक्रागमनपृच्छा ॥ षट्पंचाशिकायाम् ॥ मा
र्गान्निवर्ततेशत्रुःपापैःशत्रुग्रहाश्रितैः ॥ चतुर्थगैरपिप्राप्तःशत्रुर्भग्नोनिवर्तते ॥३७॥ झषालिकुंभकर्कटारसातलेयदास्थिताः ॥ रिपोःपराजय
स्तदाचतुष्पदैःपलायनम् ॥ ३८ ॥ मेषधनुःसिंहवृषायद्युदयस्थाभवंतिहिबुकेवा ॥ शत्रुर्निवर्ततेतदाग्रहसहितावावियुक्तावा ॥ ३९ ॥

ता॰ नी॰ नागच्छतिपरचक्रंयदार्कचंद्रौचतुर्थभवनस्थौ ॥ गुरुबुधशुक्राहिबुकेयदातदाशीघ्रमायाति ॥ ४० ॥ स्थिरोदयेजीवशनैश्चरेस्थितेगमागमौ प्र॰
नैववदेत्तुपृच्छतः ॥ त्रिपंचषष्ठारिपुसंगमायपापाश्चतुर्थाविनिवर्तनाय ॥ ४१ ॥ दशमोदयसप्तमगाःसौम्यानगराधिपस्यविजयकराः ॥
॥११० ॥ आरार्किज्ञगुरुसिताःप्रभंगदौविजयदानवमे ॥ ४२ ॥ नवमेभौमशनीभंगदौ बुधगुरुशुक्राविजयदाइत्यर्थः ॥ उदयर्क्षाच्चंद्रर्क्षंभवतिचयाव ३
द्दिनैश्चतावद्भिः॥आगमनंस्याच्छत्रोर्यदिनमध्येग्रहःकश्चित् ॥४३॥ अन्यत्रापिप्रश्नप्रदीपे ॥ दैत्येज्यवाचस्पतिसोमपुत्रैरेकर्क्षगैर्लग्नगतैर्बला
ढ्यैः ॥ द्वाभ्यामथेज्येभृगुजेऽथलग्नेहन्याद्रणेयायिनृपंपुरेशः ॥ ४४ ॥ सूर्यैंदुभौमार्कजसैंहिकेयैःसर्वैश्चतुर्भिस्त्रिभिरेवलग्नगैः ॥ हन्यात्तदा
स्थायिनमाशुयायीद्यूनस्थितैर्यायिनृपंपुरेशः ॥ ४५ ॥ शुक्रेज्यशीतांशुबुधाःसुरेज्यैःसर्वैस्त्रिभिर्यूनगतैर्बलाढ्यैः॥ हन्याद्रणेस्थायिनमाशुया
यीसुखास्पदस्थैश्चशुभैःसुसंधिः ॥ ४६ ॥ कुजेत्थशालेहिमगौविलग्नेबंधोऽथमृत्युर्युधिनागरस्य ॥ भौमेत्थशालेचविधौकलत्रेबंधंमृतिंवालभते
ऽत्रयायी ॥ ४७ ॥ लग्नेशजामित्रपयोश्चमध्येभवेद्ग्रहोयःस्वगृहोच्चसंस्थः ॥ तद्वर्गमर्त्यानृपयोश्चसंधिर्ज्ञेयोबुधैर्लेखकपंडिताभ्यां ॥ ४८ ॥

सू. चं.	मं.	बु.	बृ. शु.	श.
राजानौ	सेनापतिः	युवराजः	मंत्रिणौ.	दासः

राजानौरविशीतगूइत्यादिवर्गः ॥ क्रूरेकलत्रेह्युदयेशुभग्रहोयच्छेद्धनंयायिनृपायनागरः॥ विपर्ययाद्यायि ॥११०॥
नृपःपुरेश्वरंदुर्गाद्धिनिष्काश्यददातिवास्पदम्॥ ४९॥ रवीत्थशालेशशिजेसुगुप्ताश्चराभवेयुश्चकुजेसराफा

त ॥ ग्रहाच्छशांकेनयुतश्चतस्मिन्येयेन्यवेषाश्चभवंतिचाराः ॥ ९० ॥ चिंतामणौदुर्गप्रश्नः ॥ प्रश्नेविलग्नेक्रूरेवादुर्गभंगोनजायते ॥ विशेष
तोभूमिपुत्रेराहौवामूर्त्तिगेसति ॥ ९१ ॥ सप्तमेसिंहिकासूनौदुर्गंशीघ्रेणलभ्यते ॥ जामित्रोदयगेक्रूरेरिःफगेलग्ननायके ॥ ९२ ॥ द्वितीये
वाष्टमेषष्ठेतदादुर्गंनलभ्यते ॥ सक्रूरोलग्नपोवक्रीयुद्धदःकेंद्रसंस्थितः ॥ ९३ ॥ षष्ठाधिपेद्यूनगतेपापेवायुद्धमादिशेत् ॥ पृच्छायांकेंद्र
गैःक्रूरैःकोटेदुर्गेवधोनृणाम् ॥ ९४ ॥भौमाष्टमेशावेकत्रतदातिनिधनंनृणाम् ॥ स्वायपुत्रस्थितेजीवेकोटमध्येभयंनहि ॥ ९५ ॥ शनौभौमे
चकेंद्रस्थेबहूनांवधबंधनम् ॥ लग्नतोयदिपापःपापेनयुतेक्षितोवास्यात् ॥ लग्नात्पूर्वापरगौपापोयुद्धंतदाघोरम् ॥ ९६ ॥ अथरोगिणः
शुभाशुभम् ॥ विलग्नेषष्ठपःपापोजन्मराशिनिरीक्षिते ॥ रोगिणस्तस्यमरणंनिश्चयेनवदेद्बुधः ॥९७॥ चतुर्थाष्टमगेचंद्रेपापमध्यगतेपिवा ॥
मृतिःस्याद्बलसंयुक्तसौम्यदृष्ट्याचिरात्सुखं ॥ ९८ ॥ विधौलग्नेस्मरेभानौरोगीयातियमालयम् ॥ प्रश्नेक्रूरग्रहेलग्नेरोगवृद्धिश्चिकि
त्सकात् ॥ ९९ ॥ तथालग्नगतेसौम्येवैद्योक्तममृतंवचः ॥ लग्नेवैद्योद्युनेव्याधिःखंरोगीतुर्यमौषधम् ॥ ६० ॥ रोगिणोभिषजोमैत्रीमैत्रीभिष
जरोगयोः ॥ व्याधेरुपशमोवाच्यःप्रकोपःशात्रवेत्रयोः ॥ ६१ ॥ लग्ननाथेचसबलेकेंद्रसंस्थेशुभग्रहे ॥ उच्चगेवात्रिकोणेवारोगीजीवतिनिश्चय
म् ॥ ६२ ॥ एकःशुभोबलीलग्नेत्रायतेरोगपीडितं ॥ सौम्याधर्मारिलाभस्थास्त्रितीयस्थागदापहाः ॥ ६३ ॥ अथदेवदोषज्ञानम् ॥ वन्ह्यं

ता० नी० कद्रादशेषष्ठेलग्नात्पापग्रहोयादि॥हतोगदैर्जलैश्शस्त्रैस्तस्यदोषःकुलोद्भवः ॥६४॥ प्रेताश्चराहौपितरःसुरेज्येचंद्रेबुदेव्यस्तपनेपिदेव्यः॥स्वगो प्र०
त्रदेव्यश्चशनौबुधेचभूतानिविंद्याद्व्ययरंध्रसंस्थे ॥ ६५ ॥ शाकिन्यआरेभृगुजेंबुदेव्योगृह्णंतिमर्त्यांविमुखंमुकुंदात् ॥ स्वर्क्षोच्चगेवीर्ययुतेच
॥१११॥ साध्याश्चंद्रेचनीचेविबलेनसाध्याः ॥ ६६ ॥ केंद्रस्थैर्बलिभिःपापैरसाध्यादेवतागणाः ॥ सौम्यग्रहैश्चकेंद्रस्थैःसाध्यामंत्रस्तवार्चनैः ॥६७॥ ३
कंटकाष्टत्रिकोणस्थाःशुभाउपचयेशशी ॥ लग्नेचशुभसंदृष्टेरोगीरोगाद्विमुच्यते ॥६८॥रोगग्रहणमुपलक्षणम् ॥ संतानप्रतिबंधादावप्येवंदोष
।३।५।६।७।८।११।
निरूपणम् ॥ अथस्वामिभृत्यप्रश्ने ॥ त्रैलोक्यप्रकाशे ॥ शीर्षोदयेसौम्ययुतेक्षितोवासौम्यैर्द्वितीयाष्टमसप्तमस्थैः ॥ तृतीयलाभारिगतैश्च
पापैःसौख्यार्थलाभोनृपसेवकस्य ॥ ६९ ॥ लग्नाद्द्वितीयेमदनेष्टमर्क्षेवित्तक्षयंसंभ्रममार्तिमृत्युम् ॥ कुर्वंतिपापाःक्रमशोनरेंद्रात्भृत्यस्यत
स्मात्परिवर्जयेत्तम् ॥७० ॥ लग्नाद्द्वितीयाष्टमसप्तमर्क्षाःपापाःप्रणाशंनृपभृत्ययोर्द्वयोः ॥कुर्वंतितेष्वेवगताश्चसौम्याःकुर्युर्धनारोग्यसुखानि
चोभयोः ॥ ७१ ॥ शशांकसौम्यैरुदयास्तभावौदृष्टौयुतौवासबलैर्नपापैः ॥ प्रष्टुस्तदास्याद्धृदिपार्थिवस्यस्नेहप्रसादावकृपाप्रतीपात् ॥ १११ ॥
॥७२॥ अथान्यईशोममभविष्यतिनवाइतिप्रश्ने॥षष्ठेश्वरेणव्ययपेनकेंद्रेयदीत्थशालंकुरुतोविलग्नपः ॥प्रष्टस्तदान्यःप्रभुरर्थदःस्यादतःप्रतीपा

न्नभवेत्परः प्रभुः ॥ ७३ ॥ लग्नेश्वरेस्वर्क्षगतेस्वतुंगकेंद्रास्थितेशीतकरेत्थशाले ॥ शुभग्रहैर्दृष्टयुतेबलान्वितेप्रष्टुर्निजस्वाम्यमितार्थलाभः ॥ ७४ ॥ जायेश्वरेस्वोच्चनिजर्क्षसंस्थेकेंद्रास्थितेशीतकरेत्थशालगे ॥ शुभग्रहैर्दृष्टयुतेबलोत्कटैःप्रष्टुस्तदान्यःप्रभुरर्थदोभवेत् ॥ ७५ ॥ इदं गृहंवाशुभमन्यदालयंस्थानंत्विदंवाशुभमन्यदालयं ॥ ममात्रभद्रङ्गमनात्तुतत्रवापृष्टोदयेत्थंविधिनाविमृश्य ॥ ७६॥ अथनष्टद्रव्यलाभप्रश्नः ॥ तत्रधनप्राप्तौप्रश्नचिंतामणौ ॥ प्रश्नेचतुर्थाधिपतिस्तत्रस्थेवावलोकिते ॥ अवश्यंवर्तततत्रधनंचंद्रेऽथवावदेत् ॥७७॥ वित्तपेधनगेबंधौवास्तितत्रधनंबहु॥पापेतुर्यगतेद्रव्यंस्थितंतूर्णंनलभ्यते ॥७८॥ भौमेसप्ताष्टराशिस्थेधनमन्यत्रनाप्यते॥लग्नेतमोरविशिछद्रेतदाद्रव्यंनलभ्यते॥सप्ताष्टदशपातालेशोविधुर्धनदोगुरुः॥७९॥लग्नेश्वरेद्यूनगतेविलग्नेजायेश्वरेनष्टधनस्यलाभः ॥जायेशलग्नाधिपतीत्थशालेद्यूनोविनष्टंधनमेतिमर्त्यः॥८०॥लग्नेशजायाधिपतीत्थशालेलग्नेश्वरंयच्छतितस्करोऽर्थं॥सूर्येविलग्नेऽस्तमितेशशांकेनलभ्यतेयद्द्रविणंविनष्टम्॥८१॥कर्मेशलग्नाधिपतीत्थशालेचौरःस्वमादायपुरात्पलायते॥चंद्रेऽस्तपेचार्ककरप्रविष्टेतल्लभ्यतेनष्टधनंसतस्करं॥८२॥ अस्तेश्वरेकेंद्रगतेऽस्तिचौरस्तत्रैववान्यत्रपुराद्विनिर्गतः॥धर्मेशदुश्चिक्यपतीत्थशालेजायेश्वरेऽन्यत्रगतःसचौरः॥८३॥कर्मेशलग्नाधिपतीत्थशालेतल्लभ्यतेराजकुलाच्चचौर्यं ॥ त्रिधर्मपद्यूनपतीत्थशालेत्वन्यत्प्रदेशाद्गमनेतदाप्तिः॥८४॥शुभेत्थशालेहिमगौविलग्नेस्वस्थेथवानष्टधनस्यलाभः ॥ सुस्नेहदृष्टचारविणाशुभेनद्र

 ष्टेविलग्नेहिमगौचलाभः॥८६॥षट्पंचाशिकायाम्॥स्थिरोदयेस्थिरांशेवावर्गोत्तमगतेपिवा॥स्थितंतत्रैवतद्द्रव्यंस्वकीयेनैवचोरितम् ॥ ८६ ॥
आदिमध्यावसानेषुद्रेष्काणेषुविलग्नतः॥द्वारदेशेतथामध्येगृहांतेचवदेद्धनम्॥८७॥प्रश्नतंत्रे।पतितधनस्थप्रश्नेमिथोगृहस्थौविलग्नसप्तेशौ॥य
 दिमुथशिलंतयोःस्यात्तदाशुतत्रैववदंतिधनम्॥८८॥नष्टंक्कादिशिप्राप्तंपृच्छायांलग्नगेविधौप्राच्यां।तत्स्थानेयाम्यायामस्तेवारुण्यांवाभुव्युदी
च्यां।८९।भुविचतुर्थे।यादिनेंदुःकेंद्रेतच्चत्वांरिशांकैश्चपंचयुतैः॥भागेदिक्क्रमउक्तोवन्ह्यवनीवायुवारिराशौवा।९०।नष्टवीतवित्तलब्धेःपृच्छायां
चौरसप्तमंततोलाभः।हिबुकंद्रव्यस्थानंलग्नंचंद्रश्चधननाथः॥९१।लग्नेशोऽस्तेस्तपतिनाचेन्मुथशिलीततोलाभः।यद्यष्टेशोलग्नेतदास्वयंतस्क
रोऽर्पयाति॥रविरश्मिगेधनेशेवास्तमितेतस्करस्यलाभःस्यात्॥९२॥लग्नेशदशमपत्योर्मुथशिलतःप्राप्यतेस्ववान्चौरः॥लग्नेशदृष्टचभावेचौरः
सहमात्रयायाति ॥ ९३ ॥ अस्ताधिपतौदग्धेरविरश्मिगतेऽथलभ्यतेचौरः॥लग्ननृपप्रकृतेत्थशालेराजभयाद्धनमिदंस्वयंदत्ते॥९४॥लग्नास्त
पयोर्नस्याद्यदिदृष्टिर्लग्नपस्तथाविकलः ॥ तत्तस्करोस्यहस्ताद्ददातिचौर्यंहिराजकुले ॥ ९५॥लग्नपमध्यपयोगेराजकुलंप्राप्यलभ्यतेचौर्यम् ॥ ११२ ॥
॥रंध्रंचौरस्यधनंधनपेतत्राथसप्तमेनाप्तिः॥९६॥रंध्रपतौधनपस्यतुमुथशिलयोगेप्राप्यतोवित्तं ॥ रंध्रपतौदशमपतेर्मुथशिलगेचौरपक्षकद्भूपः॥
धनपेविलग्नपेसतिदृष्टिविहीनेश्रुतिर्भवतिनाप्तिः॥९७॥ चौरज्ञानप्रश्नेलग्नगराशिदृशास्वगृहचौरः ॥ अनयोरेकदृशागृहसमीपवर्तीवसत्येषः

॥९८॥लग्नस्थेलग्नपतावस्तपयुक्तेचगृहगतश्चौरः॥अस्ताधिपतावंत्येसहजेवास्वीयभृत्योऽयम् ॥९९॥ अस्तेशेतुंगस्थेस्वगृहेवातस्करःप्रसि
द्धःस्यात् ॥ लग्नदशमास्तभावाः क्रमेणवीक्ष्याःस्वतुंगभवनादौ ॥ १०० ॥ यःखेटःस्याद्बलवान्सज्ञेयस्तस्करस्यबली ॥ लग्नादिषुयोग्र
हःस्वोच्चादिबलीतिष्ठातिसयज्जातिः ॥ सतस्यसहायकंकरोतीत्यर्थः ॥ एवंयोगंतुविनाद्यूनेशस्यैवबलमभिग्राह्यम् ॥ इत्थंचौरज्ञानेचौर.
सूर्येग्रहेश्वरस्यपिता ॥ चंद्रेमाताशुक्रेभार्यामंदेसुतोभवेन्नीचे ॥१॥जीवेगृहप्रधानं भौमेपुत्रोथवाभ्राता ॥ ज्ञेस्वजनोमित्रंवाज्ञात्वेत्थंपुण्यसह
ममावेश्यं॥२॥तस्मिन्क्रूराहष्टेपुरानचौरोऽस्तपेपुरापिस्यात् ॥ अस्तेशान्मूसरिफेभौमेचौरःपुरापिनिगृहीतः ॥३॥सप्तेशेरविपुत्रेचंद्रदृशा
तस्करोहिपाखंडी॥जीवोविलोक्यलोकंभौमेखातेनपालकंभक्त्या॥४॥प्रातिकुंचिकयापहृतंसितेतिथिर्ज्ञेप्रपंचकरः॥चौरस्यवयोज्ञानेसितेयुवा
ज्ञेशिशुर्गुरौमध्यः ॥ ५ ॥ तरुणोभौमेमंदेवृद्धोर्केस्यादतिस्थविरः ॥ रविनभयोःस्वमंदिरेस्मरभूमिलग्नयोर्मध्यं॥६॥चरतिरवौनवमध्यमवृद्ध
वयोतीतकाःक्रमशः॥नष्टस्थानेप्रश्नेतुर्येभूम्यग्निवायुजलमध्यात्॥७॥योभवतिराशिरस्मात्स्थानंज्ञेयंगतधनस्य ॥ अथचतुर्थगृहेतुर्येश्वरोथ
यःस्याद्ग्रहस्ततोज्ञेयम्॥ ८ ॥ मंदेमलिनस्थानेचंद्रेंबुनिगीष्पतौसुरारामे॥भौमेवन्हिसमीपेरवौगृहाधीश्वरासनस्थाने ॥९ ॥तल्पेशुक्रेसौम्ये
पुस्तकवित्तान्नयानपार्श्वेच॥अंबुपदेनकूपादिसन्निधौहस्तपादप्रक्षालनस्थानेवेत्यर्थः॥चौरोयमथनवेतिक्रूरेंद्रोमुथशिलेचचौरःस्यात् ॥१०॥

ता० टी० सौम्यशशिमुथशिलेखलुनभवतिचौरःप्रवक्तव्यम् ॥ किमनेनतस्करत्वंकदापिविहितंनवेतिपृच्छायाम् ॥ ११ ॥ लग्नपशशिनोरेकस्मादपिमूस १०
रिफेऽस्तपेविहितं ॥ चौरःस्त्रीपुरुषोवापृच्छायामस्तपेस्त्रियोराशौ ॥ १२ ॥ स्त्रीखेटेस्त्रीदृष्टेचौरःस्त्रीव्यत्ययात्पुरुषः ॥ ल
॥११३॥ ग्नेशेनवमांशतोवयःप्रमाणजातयोज्ञेयाः ॥ चौरोयमिहानंतंशास्त्रंकथितोयमुद्देशः ॥ १३ ॥ अथविशेषतःसंतानप्रश्नःलग्नेश्वरेणाथ ३
निशाकरेणयदीत्थशालंकुरुतेसुतेशः ॥ पंचमेशइत्यर्थः॥शुभःशुभैःसंयुतईक्षितःस्यात्ससंततिंप्रष्टुरसौविदध्यात् ॥ १४ ॥ पुंस्त्रीगृहाः
पुत्रगृहंविलग्नात्पश्यंतियावंतिइहातिवीर्याः॥तत्संख्यकाःस्युस्तनयाश्चकन्याःशुभेशयोगात्सुतभांशतुल्याः॥१५ ॥ लग्नेशपुत्राधिपतीपरस्प
रंनपश्यतश्चेदुदयंचपंचमं॥पापेत्थशालौसुतलग्नपौचप्रष्टुस्तदासंततिनास्तितांवदेत् ॥१६ ॥ पुत्रालयेसिंहवृषालिकन्याःप्रश्नोदयाज्जन्मभत
स्तथेंदोः॥अल्पप्रजःसंततिपृच्छकःस्यात्पापैःसुतर्क्षेसहितेक्षितेवा॥१७॥स्वर्क्षस्थितौरंध्रगतौयमार्कौप्रष्टुःस्त्रियंसंदिशतश्चवंध्यां॥छिद्रस्थि
तौचंद्रबुधौसदोषांवाकाकवंध्यातनयांप्रसूतिम् ॥ १८ ॥अत्रचंद्रेबलवतिकन्याप्रसूतिं ॥ पुंग्रहदृष्टेकाकवंध्येतिज्ञेयम् ॥ बुधेबलवतिवंध्या ॥११३॥
॥ मृतप्रजाछिद्रगयोःसितेज्ययोर्गर्भस्त्रवाभूमिसुतेष्टमर्क्षे ॥ छिद्रेश्वरेछिद्रगतेऽतिवीर्येपुष्पंनविंदत्यबलासुतप्रदम् ॥ १९ ॥ शुक्रार्कयोरष्ट

मसंस्थयोर्वाक्रूरैर्द्धेनांत्याष्टमराशिसंस्थैः ॥ जाताःपुरस्तान्म्रियतेप्रजावैप्रष्टुर्नचाग्रेशुभसंततिःस्यात् ॥ २० ॥ रिःफेश्वरेकेंद्रगतेचसौम्यैर्युते
क्षितेजीवतिबालकश्च ॥ आपूर्य्यमाणेशुभयुक्तइंदौकेंद्रेशिशुर्जीवातिदीर्घकालं ॥ २१ ॥ चिंतामणौ ॥ पंचमेशोऽथलग्नेशोविषमर्क्षगतौयदा॥
पुत्रजन्मप्रदौज्ञेयौकन्यानांसमराशिगौ ॥ २२ ॥ सुताधिपंनृराशिस्थंपुंराशिस्थोपिलग्नपः ॥ वीक्ष्यतेपुत्रदःप्रोक्तोयुग्मराशौचदारिका ॥
२३ ॥ युग्मराशिगतेलग्नेयदातत्रशुभग्रहाः ॥ गर्भेपत्यद्वयंवाच्यंदैवज्ञेनविपश्चिता ॥ २४ ॥ विषमोपगतोलग्नाच्छनिःपुत्रसुखप्रदः ॥
समभेयोषितांजन्मविशेषोजातकोक्तिवत् ॥ २५ ॥ अथभोजनचिंता ॥ चिंतामणौ ॥ कटुकोलवणस्तिक्तोमिश्रितोमधुरोरसः ॥ अ
म्लःकषायकथितारव्यादीनांरसाबुधैः ॥ २६ ॥ लग्नंपश्यतियःखेटस्तस्ययःकथितोरसः ॥ भोजनेऽसौरसोवीर्यक्रमाद्वाच्याःपरेरसाः ॥२७
चंद्रोयस्यमुथशिलस्तस्यविशेषंवदेद्भुक्तौ ॥ लग्नेराहौमंदेरविदृष्टेभोजनाभावः ॥ २८ ॥ प्रश्नतंत्रे ॥ कीदृग्भोज्यभुक्तंपृच्छायांयदिभवे
त्स्थिरंलग्नं ॥ तद्भुक्तमेकवेलंह्यात्मनिवेलद्वयंचरेत्वसकृत् ॥ २९ ॥ चंद्रेलग्नगतेस्यात्क्षारंभौमेचकटुकमम्लंगुरौ ॥ मधुरंदिनकृतितिक्तं
शुक्रेस्निग्धंबुधेचसर्वरसं ॥ ३० ॥ मंदेकषायमशुभान्मूसरिफेशशिनिमुथशिलेशुभेऽरिदृशा ॥ उद्वाहात्प्रियदृष्ट्याप्रायणिकत्वात्समागतंभो
ज्यम् ॥ ३१ ॥ अयमस्यार्थः ॥ चंद्रःशुभेनमुथशिलीपापेसराफश्चेत्तदेतदुक्तं ॥ पापेसराफेचशुभेत्थशालेचंद्रेतुभुक्तंशुभमन्नमीशं ॥ ३२॥

शुभेसराफेत्वशुभेत्थशालेचंद्रेकदन्नंमधुआज्यवर्ज्यं ॥ पापेत्थशालेऽथखलेसराफेशक्यंनभोक्तुंपरतोपिलब्धम् ॥ ३३ ॥ चंद्रेस्वनाथदृष्टेसु
खभोजनमन्यथाकष्टात् ॥ गुरुमुथशिलेसगौरवमर्केणमुथशिलेऽतिशुचितीक्ष्णम् ॥ ३४ ॥ शुक्रेसुस्वादुरसंसहास्यगीतंबुधेजनाकीर्णं ॥ श
स्त्रकथाढ्यंशनिनाकुस्थानगतंकुजेचोष्णम् ॥ ३५ ॥ यदिवदतिभोजनार्थनिमंत्रितोयामिशशिमहीसुतयोः ॥ एकास्थितयोःकेंद्रेमुथशिल
योर्वापिपूर्णताभवति ३६ ॥ विधिनानेनशनेःस्यात्कुभोजनंज्ञसितयोरभीष्टान्नं ॥ जीवस्यतुष्टिजनकंहोरेशेतनुखगेस्वयमुपैति ॥ ३७ ॥
यश्चंद्रेणमुथशिलीतास्मिन्नीशेतनोःस्वगृहभोज्यं ॥ वित्तेशेभृत्यगृहेभ्रातॄणांसहजपेतथाऽन्यत्र ॥ ३८ ॥ यश्चंद्रेणमुथशिलीसयस्यभावस्ये
शस्तत्संबंधेनभोजनमितिज्ञेयं ॥ लग्नस्थितेसूर्यसुतेऽथराहौसूर्येक्षितेवैरिनिमंत्रितस्य ॥ स्याच्छस्त्रघातःशशिभौमयोश्चलग्नस्थयोःसौरिदृ
शास्तिघातः ॥ ३९ ॥ जीवेसितेचंद्रगतेबलाढ्येचंद्रेबुधेकेंद्रगतेशुभान्विते ॥ त्रिलाभषष्ठास्पदगैश्चपापैःस्यात्प्रेमनिर्वैरकरंसुभोजन
म् ॥ ४० ॥ भोज्यंबुभुक्षाभोक्ताचसुखाद्यांगबलक्रमात् ॥ लग्नपोभोज्यदस्तेषांबलेनफलमादिशेत् ॥ ४१ ॥ तुर्येशलाभाधिपतीत्थशाले
शुभग्रहेक्षायुतितत्सुभोजनं ॥ इत्थंखलग्नास्तपतीत्थशालेलाभेश्वरेतत्सुखलाभऊह्यः ॥४२ ॥ अथस्वप्नः ॥ लग्नेऽर्केन्दुपतिर्वाह्निशस्त्रेपश्य

तिलोहितं ॥ श्वेतंपुष्पंसितंवस्त्रंगंधंनारींचशीतगौ ॥४३॥ रक्तमांसंप्रवालंचसुवर्णंधरणीसुते ॥ बुधेखेगमनंजीवेधनंबंधुसमागमं ॥४४॥
जलावगाहनंशुक्रेशनौतुंगावरोहणम् ॥लग्नलग्नांशपवशात्स्वप्नोवाच्योऽथवाबुधैः॥४५॥सर्वोत्तमबलाद्वापिखेटान्बुद्ध्याविचिंतयेत्॥ बलसाम्ये
फलंमिश्रंदुःस्वप्नोनिर्बलैःखगैः॥४६॥उत्पलः॥रविलग्नेशशिदृष्टेरविशशिसमेतविलग्नाद्वा॥स्वप्नंदृष्टंप्रवदेत्प्रष्टुर्लग्नांतरात्कालः ॥४७॥अथाखे
टकः॥लग्नेशजामित्रपतीत्थिशालेसुस्नेहदृष्ट्यात्वनयोर्द्वयोश्च॥आखेटकःस्यात्सफलोऽरिदृष्ट्यास्यान्निःफलोवाल्पफलोऽतिकष्टात्॥४८॥ लग्ने
श्वरेद्यूनगतेविलग्नजायेश्वरेयान्मृगयाप्रभूता॥ जामित्रनाथेहिबुकेनभःस्थेचाखेटकःस्वल्पतरोऽपिनस्यात् ॥४९॥ ज्ञभौमौसबलौसिद्धिरस्तां
शेमृगयाच्युतिः ॥लग्नद्यूनेतत्पतीचहेतुस्तैर्जलराशिगैः ॥५०॥ जलजंखेटकंब्रूयाद्वन्यर्क्षैर्वनसंभवः ॥क्रूराक्रांतानियावंतिमध्येभार्नादुलग्नयोः
॥५१॥तावंतःप्राणिनोवाच्याद्वित्रिघ्नाःस्वांशकादिषु॥५२॥अथकलहः॥भुवनदीपके॥क्रूरःखचरोलग्नेविवादपृच्छासुजयतिविवादंतम् ॥सर्वाव
स्थासुपरंनीचेऽस्तेजयतिनाद्विषतः ॥५३॥ लग्नद्यूनेमुक्त्वापरस्परंक्रूरयोर्झकटदृष्टौ ॥ विवदद्वादियुगंतच्छुरिकाभ्यांप्रहरतितदैवम् ॥५४॥
लग्नेद्यूनेचयादिक्रूरःखचरोविवादिनोर्नतदा ॥ कलहनिवृत्तिःकालेजयतिहिबलवान्गतबलंतु ॥५५॥ लग्नेशसुतदःसौम्याःकेंद्रेसंधिर्नवा
न्यथा ॥ लग्नद्यूनेशषष्ठेशारित्वेप्यन्योन्यविग्रहः ॥ ५६ ॥ गृहमागतोनयदसौकिंबद्धःकिमथवाहतइतिप्रश्ने ॥ मूर्तौक्रूरोयदितन्नहतोबद्धो

थवापुरुषः ॥८७॥ त्रिकोणचतुरस्रास्तस्थितः पापग्रहोयदि ॥ ग्रहैर्निरीक्षितः पापैर्नूनंबंधनमादिशेत् ॥८८॥ सप्तमगोऽष्टमगोवाचेत्क्रूरस्तद्व
 तोपिवाबद्धः ॥ मूर्तौचसप्तमेवायद्वालग्नेष्टमेपिभवेत् ॥ क्रूरस्तदसौपुरुषोबद्धश्चहतश्चमुच्यतेचपरं ॥ ८९ ॥ बद्धःसप्ताष्टगेक्रूरेमूर्त्यस्तेचा
 ष्टलग्नगे ॥ बद्धोविमुच्यतेऽत्याशुक्रूरःश्रेयांस्तनौतदा ॥ ९० ॥ अथबद्धमोक्षप्रश्नः ॥ प्रश्नदीपके ॥ बद्धोऽस्तितत्किंभवितेतिप्रश्नेविमु
च्यतेऽसौखलुमृत्युयोगे ॥ कदाविमुच्येदितिपृच्छमानेशुभंकदाभाविचतैर्मृतिःस्यात् ॥ ९१ ॥ मुक्तिप्रश्नेयदाकेंद्रेकेंद्रेशाःस्युर्नमोक्षदाः ॥
तस्मिन्वर्षेऽस्थलग्नेशःपतितःकेंद्रगेनच ॥ ९२ ॥ संबंधेप्सुःसचेत्क्रूरोमृतीशःस्यात्तदामृतिः ॥लग्नेशेस्तमितेऽबुस्थेकुजदृष्टेतदामृतिः ॥९३॥
चंद्रश्चांबुगपापेनमृत्युनाथेनयोगकृत् ॥ तदागुप्त्यांमृतिश्चंद्रःकेंद्रेमंदयुगीक्षितः॥ ९४॥ दीर्घपीडाचभौमेनयुग्दृष्टौबंधताडने ॥ दृश्यार्द्धेलग्न
पश्चेत्स्याद्व्ययपेनेत्थशालवान् ॥ ९५ ॥ पलायतेतदाबद्धोव्ययगेलग्नगेपिवा ॥ तृतीयनवमस्वामीव्ययगोलग्नपेनच ॥ ९६ ॥ यदी
त्थशालयोगेप्सुस्तदापिचपलायते ॥ दृश्यार्द्धेत्वुपचारेणचंद्रोमुथशिलस्तदा ॥ ९७ ॥ बंधमोक्षस्त्रिधर्मेशःसंग्रहःशीघ्रमोक्षकृत् ॥ प
तितेंदुस्त्रिधर्मस्थग्रहसंबंधकृत्तदा ॥ ९८ ॥ केंद्रस्थत्रिभवेशेनयोगेप्सुश्चेत्तदाचिरात् ॥ यावच्छुक्रोबलीलग्नेतावत्कर्ताबलाधिकः ॥ ९९ ॥

अस्तंगतेतनौशुक्रेबद्धमोक्षादिसंभवः ॥ म्रियतेयेनयोगेनतेनयोगेनमुच्यते ॥ ७० ॥ मेषेतुलेचशीघ्रंस्यात्कर्केनक्रेसकष्टता ॥ स्थिरेचि
राद्विदेहस्थेमोक्षोमध्यमकालतः ॥ ७१ ॥ अथनौकाप्रश्नः ॥ क्षेमायातंवहित्रस्यमज्जनंवपनंजले ॥ पण्यव्यवहतौलाभोनाविप्रश्नेचतु
ष्टयं ॥ ७२ ॥ वहित्रमत्रनौका ॥ नौर्लाभदास्यान्ममनेतिपृष्टेकेंद्रेशुभाश्चेदितरेषुपापाः ॥ ७३ ॥ बलोज्झिताःक्षेमजयार्थदानौर्भावीति
वाच्यंविदुषाविमृश्य ॥ ७४ ॥ लग्नाधिपेवक्रिणिचास्यनाथेव्यावृत्यनौरेतिचमार्गतःसा ॥ चेत्सौम्यदृष्टःकुशलेनपापैर्दृष्टस्तदावस्तुवि
नेतिवाच्यम् ॥ विलग्नरंध्राधिपतीस्वगेहेप्रवेक्ष्यतश्चेद्व्यवहारलाभः ॥ यदाऽष्टमेसौम्यखगाबलाढ्यास्तदातरीलाभसुखप्रदास्यात् ॥ ७५ ॥
कुशलायातिपृच्छायांमृत्युयोगेसमागते ॥ तदानौरेतिशीघ्रेणलाभाद्यंचान्ययोगतः ॥ ७६ ॥ लग्नेशंचंद्रनाथंवाचंद्रंवामृत्युपोयदि ॥ पश्ये
त्क्रूरदृशानावासमंनश्यतिनौपतिः ॥ ७७ ॥ लग्नेशाष्टपतिःस्वस्यगेहंनालोकतेयदि ॥ तदायानस्यवक्तव्यंनिश्चितंमज्जनंबुधैः ॥ ता
वुभौसप्तमस्थौचेज्जलेवापनिकांवदेत् ॥७८॥ पूर्वस्मिन्योगेवस्तुसहितनौकामज्जनेनचतत्रलाभः ॥ द्वितीययोगेनौकायातिवस्तुनोमज्जन
मितिविशेषः ॥ तदुक्तंयवनाचार्यैः ॥ द्यूनेवापनिकांकृत्वायानमायातिमंदिरं ॥ नौकायामारोप्यमाणंवस्तुवापनीयंसाजलेमज्जतीति
भावः ॥ लग्नचंद्रपतिक्रूरदृष्ट्याऽन्योन्यंयदीक्षितौ ॥ तदापोतजनानांचमिथःकलहमादिशेत् ॥ ७९ ॥ अथकिंवदंतीजनश्रुतिः किंभवती

तिसत्याप्रश्ने ॥ लग्नंतुलग्नेश्वरशीतगूदयैःशुभान्वितैःकेंद्रगतैस्तुसत्या ॥ ८० ॥ शुभदृग्योगतःसौम्यांवार्तासत्यांविनिर्दिशेत् ॥ पातदृ
ग्योगतोदुष्टावार्तासत्येतिकीर्त्यते ॥ ८१ ॥ लग्नेश्वरेभाविवक्रेमिथ्यावार्ताभविष्यति ॥ ८२ ॥ अथक्रयिविक्रयिणौ ॥ क्रेतालग्नपतिर्ज्ञेयोवि
क्रेताग्रपतिःस्मृतः ॥ गृह्णाम्यहमिदंवस्तुप्रश्नएवंविधेसति ॥ ८३ ॥ बलशालिविलग्नंचेद्गृह्यतेतत्क्रयाणकम् ॥ तस्मात्क्रयणकाल्लाभःप्रभुर्भ
वतिनिश्चितम् ॥ ८४ ॥ विक्रीणाम्यमुकंवस्तुप्रश्नेएवंविधेसति ॥ आयस्थानेबलवतिविक्रेतव्यंक्रयाणकं ॥ ८५ ॥ अथसस्यनिष्पत्तिः॥
दिशिकस्यांभवेत्सस्यनिष्पत्तिःक्वचसानहि ॥ पूर्वदेशस्यभंगोहिकदिशिक्वतनेनहि ॥ ८६ ॥ चतुर्णामपिकेंद्राणांमध्येयत्रशुभग्रहः ॥ त
स्यांचसस्यनिष्पत्तिःस्वस्थंचैवभविष्यति ॥ ८७ ॥ यस्यांदिशिशनिःपापैर्युतोवाप्यवलोकितः ॥ दिशितस्यांचतत्स्वास्थ्यंदुर्भिक्षंचभ
विष्यति ॥ ८८ ॥ दिशियस्यांरविस्तत्रधान्यनाशोनृपाद्भवेत् ॥ यत्रापिमंगलस्तत्रधान्यनाशोऽग्निभिस्तथा ॥ ८९ ॥ यस्यांदिशिशु
भाःखेटाःसमस्तबलशालिनः ॥ निष्पन्नासैवविज्ञेयासस्यस्वास्थ्यंचतत्रहि ॥ ९० ॥ केंद्रेषुसर्वतःपापाःसमस्तबलसंयुताः ॥ देशस्तदा
विनष्टोऽसौज्ञातव्यः शास्त्रकोविदैः ॥ ९१ ॥ अथप्रकीर्णकाध्यायः ॥ भुवनदपिके ॥ लग्नपोमृत्युपश्चापिमृत्यौस्यातामुभौयदि ॥ स्थि

तौद्रेष्काणएकस्मिन्प्रष्टुर्लाभस्तदाध्रुवं ॥ ९२ ॥ एवंद्वादशभावेषुद्रेष्काणैरेवकेवलम् ॥ बुधैर्विनिश्चयंब्रूयाद्योगेष्वन्येषुःनिस्पृहः ॥ ९३ ॥
प्रश्नकालेसौम्यवर्गेलग्नेयदधिकोभवेत् ॥ ग्रहभावानपेक्षेणतदाख्येयंशुभंफलम् ॥ ९४ ॥ लग्नाधिपश्चलाभस्याधीशश्चदायकोभवेत् ॥ लग्ना
धिपस्ययोगोलाभाधीशेनलाभकरः ॥ ९५ ॥ भवतिपरलाभकरस्तदैवसयादिचंद्रदृग्लाभे ॥ योगाःसर्वेप्यफलाश्चंद्रमृतेव्यक्तमेतच्च ॥९६॥
कर्माधीशेनैवंकर्माधीशेनचनिवृत्त्यधीशेन ॥ मृत्युपतिनाचयोगेलाभाधिशस्यवक्तव्यम् ॥ ९७ ॥ तत्तत्स्थानेक्षणतःपुण्यविवृद्धिश्चकर्मवृ
द्धिश्च ॥ विबुधैस्तदानिवृत्तिर्मृत्युर्भावापरेप्येवम् ॥ ९८ ॥ लग्नेशोयदिषष्ठःस्वयमेत्यारिपुर्भवत्यात्मा ॥ मृत्युकृदष्टमगोसौव्ययगोसौसततं
व्ययंकुरुते ॥ ९९ ॥ लग्नस्थचंद्रजंचंद्रःक्रूरोवायदिपश्यति ॥ धनलाभोभवत्याशुकिंत्वनर्थोपिपृच्छतः ॥ १०० ॥ अथसामान्यतोभाव
विचारः ॥ इंदुःसर्वत्रबीजाभोलग्नंचकुसुमप्रभम् ॥ फलेनसदृशोंशश्चभावःस्वादुसमप्रभः ॥ १ ॥ लग्नपतिर्यदिलग्नंकार्याधीशश्चवीक्षतेकार्यं ॥
लग्नाधीशःकार्यंकार्येशःपश्यतिविलग्नम् ॥ २ ॥ लग्नेशःकार्येशंविलोकयेल्लग्नपंचकार्येशः ॥ शीतगुदृष्टौसत्यांपरिपूर्णाकार्यसंसिद्धिः ॥ ३ ॥
कथयंतिपादयोगंपश्यतिसौम्योनयल्लग्नम् ॥ लग्नाधिपंचपश्यतिशुभग्रहश्चार्द्धयोगोत्र ॥ ४ ॥ एकःशुभोग्रहोयदिपश्यतिलग्नाधिपंविलोकय
ति ॥ पादोनंयोगमाहुस्तदाबुधाःकार्यसंसिद्धिः ॥ ५ ॥ अथलाभादौकालावधिनिर्णयः ॥ उत्पलः ॥ उदयोपगतंराशिंतत्कलीकृत्याले

स्तितःशेषः॥६॥ग्रहगुणकारोज्ञेयोदैवविदापंचविंशतिःसैका॥मनवोंकाष्टौत्रितयंभवाश्च९।२१
ता० नी० तिकागुणयेत्॥छायांगुलैश्चकुर्यात्तद्धत्वामुनिभिस्ततःशेषः॥६॥ग्रहगुणकारोज्ञेयोदैवविदापंचविंशतिःसैका
मणयित्वैवंप्राग्वत्तद्धत्वासौम्यस्यभवेदुदयः ॥ कार्यप्राप्तिःप्रष्टुर्वक्तव्यानेतरैर्ग्रहैर्भवति ॥ ८ ॥ ३
१४।९।८।३।११ सूर्यादितोज्ञेयाः ॥ ७ ॥ यस्यनशुध्यतिवर्गोविज्ञेयस्तद्वशात्कालः ॥ ९ ॥ आरदिवाकरशेषेदिवाकरपक्षाश्चभृगु
॥११७॥ गुणकारैक्यविभक्तःकार्यःसूर्यादिगुणकसंशुद्धः ॥ यस्यनशुध्यतिवर्गोविज्ञेयस्तद्वशात्कालः

आधानेथप्राप्तौगमनागमनेपराजयेविजये॥रिपुनाशेवाकालेपृच्छायांनिश्चि
शशिनोः ॥ गुर्ववशेमासऋतवःसौम्येशनैश्चरेब्दाःस्युः ॥१०॥ चंद्रस्यचनिर्दिष्टास्तैःस्युःप्रथमोद्भवैर्वर्णैः ॥ १२ ॥ ज्ञात्वा
तंब्रूयात् ॥ ११ ॥ अकचटतपयशवर्गारविकुजसितसौम्यजीवसौराणाम् ॥ रात्रौलग्नंप्रवदेत्पृच्छायुग्मंकुजज्ञजीवानाम् ॥
तस्माल्लग्नंविज्ञायशुभाशुभंचवदेत् ॥ वर्गादिमध्यमांत्यैर्वर्णैःप्रश्नोद्भवैर्विषमराशिः ॥ १३ ॥
सितरविजयोश्चनैवंरविशशिनोरेकराशित्वात् ॥ १४ ॥ तस्मात्प्राग्वत्प्रवदेत्पृच्छासमयेशुभाशुभंसर्वम् ॥ कालस्यचविज्ञानादेत
च्चिंत्यंबहुप्रश्ने ॥ १५ ॥ अथमासचिंता ॥ पृथुयशाः ॥ स्वांशेविलग्नेयदिवात्रिकोणेस्वांशेस्थितःपश्यतिधातुचिंता ॥ परांश ॥ ११७ ॥
कस्थश्चकरोतिजीवंमूलंपरांशोपगतःपरांशम् ॥ १६ ॥ धातुंमूलंजीवमित्योजराशौयुग्मेविंद्यादेतदेवप्रतीपम् ॥ लग्नेयोंशस्तत्क्रमा
द्रण्यमेवंसंक्षेपोयंविस्तरात्तत्प्रभेदः ॥ १७ ॥ उत्पलः ॥ बलिनौकेंद्रोपगतौरविभौमौधातुकरौप्रश्ने ॥ बुधसौरीमूलकरौशशिगुरु

शुक्राःस्मृताजीवाः ॥ १८ ॥ मेषालिसिंहलग्नेकुजार्कयुक्तेनिरीक्ष्यतेप्यथवा ॥ धातोश्चिंतांप्रवदेद्युगघटकन्यागतैर्लग्नैः ॥ १९ ॥ बुधरवि जयुतैर्मूलंवृषतुलहरिमीनचापकर्कटकैः ॥ चंद्रगुरुशुक्रयुतैर्दृष्टैर्जीवोविनिर्देश्यः॥२० ॥ अत्रधातुचिंतायांधातोर्बह्वातिस्वरूपविशेषनिर्णयो ग्रहलग्नराशिवशाद्वाज्ञेयः॥राशिस्वरूपंग्रहस्वरूपंचजातकेप्रश्नेउपोद्धातप्रसंगेनिरूपितम्॥एवंजीवचिंतायांब्राह्मणादिजातिगौरादिज्ञानंचो ह्यं ॥ अथकस्यभावस्यसंबंधेनायंप्रश्नइतिजिज्ञासायांवाज्ञानप्रकाशे ॥ लग्नलाभपयोःप्राणितयोर्यद्भावगःशशी॥तस्यभावस्ययाचिंताप्रष्टुः साहृदिवर्तते ॥ १ ॥ भावचिंतारूपलक्षणवर्णानामित्यादिनानिरूपिता ॥ एवंबलाधिकाचंद्राल्लग्ननाथोयतःस्थितः ॥ दैवज्ञेनविनिर्णेयः प्रश्नसद्भावसंभवः ॥ २ ॥ पृथुयशाः ॥ आत्मसमंलग्नगतैस्तृतीयगैर्भ्रातरःसुतंसुतगैः ॥ मातावाभगिनीवाशत्रुगैः शत्रुर्भार्यास्यात् ॥ ३ ॥ सप्तमसंस्थैर्नवमैर्द्धर्माश्रितागुरुर्दशमैः ॥ स्वांशपतिमित्रशत्रुप्रुतथैववाच्यंबलयुतेषु ॥ ४ ॥ चरलग्नेचरभागेमध्याद्भ्रष्टेप्रवासचिंतास्यात् ॥ भ्रष्टःसप्तमभवनात्पुनर्निवृत्तोयदिनवक्री ॥ ९ ॥ मयाकास्त्रीउपभुक्तामनसिचिंतितावाकीदृशीवेतिप्रश्ने ॥ अस्तेरविसितवक्रैःपरजायां स्वांगुरौबुधेवेश्याम् ॥ चंद्रेचवयःशशिवत्प्रवदेत्सौरेंऽत्यजादीनां ॥६॥ कुमारिकांबालशशीबुधश्चवृद्धांशानिःसूर्यगुरुप्रसूताम् ॥ स्त्रीकर्क शांभौमसितौचधत्तेएवंवयःस्यात्पुरुषेषुचैवम् ॥ ७ ॥ ॥ अथसुरतप्रश्नः ॥ शुभेत्थशालेहिमगौचतुष्टयेसौख्यातिरेकःसविलासहासः ॥

क्रूरेत्थशालेहिमगौसरोषेक्रूरान्वितेभूत्कलहोनृवध्वोः ॥ ८ ॥ पीडाथवासीत्सुरतेयुवत्यारजोयथास्तर्क्षमुपैतितद्वत् ॥लग्नेसुरेज्येभृगुजेकल
ता० नी० त्रेतुर्येहिमांशौसविलासहासौ ॥ ९ ॥ शुभग्रहोत्थेचकबूलयोगेयुतोरजःपुष्पसुगंधयुक्तम् ॥ स्वर्क्षोच्चगेहर्म्येरतंनिगद्यंस्थितेद्विदेहेवनितास्व प्र०
कीया ॥ १० ॥ चरोदयेसारमितेपरस्त्रीकेंद्रेशनौसासुरजोदिवारतिम् ॥ निशोदयेशात्रिखगेचरात्रौदिवानिशंतद्बलिनोर्द्विखेटयोः ॥ ११॥
॥११८॥ अथमहर्घचिंता ॥ मेषवृषेचमिथुनेशुभयुक्तदृष्टेनग्रैष्मिकंतुसुलभंभवतिपृथिव्यां ॥ सूर्येधनुर्मृगघटेषुचसारधान्यंकुर्यात्समर्घमशुभैःसहितोऽ ३
समर्घं ॥ १ ॥ लग्नेबलाढ्येनिजनाथसौम्यैर्युक्तेक्षितेकेंद्रगतैःशुभैश्च ॥ सर्वैःसमर्घंविबलैर्विलग्नेकेंद्रेषुपापैःसकलंसमर्घं ॥ २ ॥ राकाकुहूश
शिपभास्वदजप्रवेशेलग्नेश्वराशुभखगैर्युतवीक्षिताश्चेत् ॥ तद्वत्सरेजगतिसौख्यमलंप्रकुर्युःपापार्दितेगदनरेंद्रभयंप्रजानां ॥ ३ ॥ मेषप्रवे
शोदयतःस्वरांशःकेंद्रेषुपापोडुपतीत्थशाले ॥ पापग्रहैर्दृष्टयुतेऽथतस्मिन्वर्षेगदार्तिःप्रियमन्नमुर्व्याम् ॥४॥ भानोर्मेषःप्रवेशोदयभवनपतिः
सद्ग्रहःस्वोच्चसंस्थःस्वर्क्षस्थोवापिकेंद्रेशुभगगनचरैर्दृष्टयुक्तोबलाढ्यः ॥ तस्मिन्वर्षेविदध्याज्जगतिशुभसुखंभूरिसस्यंसुवृद्धिःक्रूरःक्रूरार्दितो
वादिशतिनृपभयंकष्टमन्नंमहर्घम् ॥ ५ ॥ अथमनुष्याणांजन्मलग्नात्प्रतिवर्षेशुभाशुभज्ञानम् ॥ जन्मोदयाद्भास्वदजप्रवेशलग्नंहियद्भावगतं ॥११८॥
शुभान्वितम् ॥ तद्भाववृद्धिंविदधातितस्मिन्वर्षेनृणांपापयुतंतदन्यथा ॥ ६ ॥ जन्मोदयेदेहसुखंधनेऽर्थलाभस्तृतीयेचकुटुंबवृद्धिः॥तुर्येसुहृ

त्सौख्यमथात्मजाप्तिः पुत्रेऽथषष्ठेऽरिपराजयःस्यात् ॥ ७ ॥ स्त्रीसौख्याप्तिर्भवतिमदनेमृत्युरुग्भीश्चरंध्रे धर्मार्थाप्तिस्तपसिदशमेवित्तसौ
ख्यास्पदाप्तिः ॥ लाभेलाभःसुखधनचयोदुःखदारिद्र्यमंत्येपुंसोमेषंप्रविशतिरवौजन्मलग्नाद्विलग्ने ॥ ८ ॥ अथताजिकमतानुसारेणप्रश्नाद्यु
पयोगिनइत्थशालादयोयोगाःकतिपयानिरूप्यंते॥नवपंचमयोर्दृष्टिःपादोनासर्वदृष्टितःसबला॥ मेलापकदृष्टिरियंप्रत्यक्षस्नेहदृष्टिरिति॥९॥
तृतीयैकादशयोर्दृष्टौयोवीक्षतेतत्तृतीयदृशा ॥ तद्दृष्टिर्द्व्यंशोनानान्यत्रतुषड्भागदृष्टिश्च ॥ १० ॥ अनयोर्दृष्टिर्गुप्तस्नेहाद्दृष्टिःसर्व
त्रकार्यसिद्धिकरी ॥ दशमचतुर्थदृष्टिःपादोनादुर्जनाख्यातुः ॥११॥ यत्रोभयसप्तमकेसासकलाप्रत्यक्षदुर्जनादृष्टिः ॥ एकर्क्षयोःस्थितयोर्दृ
ष्टिर्मतासकलातिस्त्रोदृशःक्षुताख्याःस्युः ॥ सर्वाश्चैताहिदृशोर्द्वादशभागांतरेभवेयुश्चेत् ॥ तत्सर्वविशेषःप्रोक्तोदृष्ट्यनुसारात्फलंचिंत्यं
॥ १२ ॥ सूर्यःपंचदशांशैरिंदुर्द्वादशभिरवनिजोऽष्टाभिः ॥ सप्तांशैर्बुधशुक्रौगुरुमंदौनवभिरीक्षेते ॥ १३ ॥ एतेदीप्तांशकाःपूर्वतःपरतश्च
ज्ञेयाः ॥ यदिशीघ्रस्वल्पांशैःपश्चात्मंदंधनांशमुपगम्य।।स्वदीप्तभागमस्तैर्दत्तेध्रुवमित्थशालयोगोऽयम् ॥ १४॥ लिप्तार्द्धविलिप्तिकाभ्यांय
दिहीनोमंदतोप्यतुल्यःस्यात् ॥ तत्पूर्णमित्थशालमुथशिलमपिकथ्यतेतज्ज्ञैः ॥ १५ ॥ अथशीघ्रोमंदगतेरपिभागैकंसमुत्तरत्यग्रे ॥ तदे
सराफसंज्ञोमूसरिफःकथ्यतेत्वशुभः ॥ १६ ॥ यद्युभयदृष्टिरहितोयद्यन्यःशीघ्रगोंऽतरेभूत्वा ॥ पश्चात्तदन्यस्मैददातितेजः सनक्तसंज्ञः

स्यात् ॥ १७ ॥ उभयोर्लग्नेशकार्येशयोरितिज्ञेयम् ॥उदाहरणम् ॥ स्त्रीलाभस्यप्रश्नेकन्यालग्नेबुधःपतिःसिंहे ॥ मीनेचतत्पतिर्गुरुस्तत्रा
नयोर्नत्वस्तिदृष्टिस्तु ॥ १८ ॥ शीघ्रश्चंद्रोद्वाभ्यांदृष्टोबुधात्तन्महोनीत्वा ॥ जीवायददौतद्धत्परहस्ताद्योषितःप्राप्तिः ॥ १९ ॥ अथयदिमं
दोऽतस्थोद्वावप्यपश्यतिनिजोक्तदीप्तदृशा ॥ तेजोनीत्वाशीघ्राद्ददातिमंदायतद्यमया ॥ २० ॥ मंदायमंदगतये ॥ उभयेत्थशालयोगे
यदिचंद्रोप्यत्रमुथशिलविधायी ॥ तत्कंबूलंहिभवेदुत्तममध्याधमैर्भेदैः ॥ अयमर्थः॥यदिलग्नेशकार्येशयोरित्थशालयोगः तौचेत्स्वगृहेस्वोच्चे
वाचंद्रोपिस्वर्क्षोच्चगतस्तदोत्तमंकंबूलं॥यदाचंद्रःस्वर्क्षादौनतदोत्तममेव॥यदित्रैराशिकहद्दामुसल्लहाद्यधिकारवांस्तदामध्यमं ॥पंचाधिकारर
हितत्वमुभयोश्चतदाऽधमम् ॥ उभयोर्नीचारिराशिगतत्वेधमाधममितिविकल्पना ॥ एतेचेत्थशालादयोदृष्टिस्थानदीप्तांशकांतरेद्वादशां
तरेवाज्ञेयाः ॥ नकेवलमेकराश्यंशस्थानएवेतिज्ञेयम् ॥ एतच्चास्मत्कृतेताजिकरत्नेस्पष्टतरंप्रपंचितमेवावधारणीयं ॥ स्वगृहोच्चनवांशनि
रूपणंजातकावसरेनिरूपितं ॥ नवांशकएवमुसल्लहावाच्यः ॥ त्रैराशिकपदेनद्रेष्काणेशाः ॥ यथामेषादेःषट्त्रिंशद्द्रेष्काणानामधीश्वराज्ञे
याः ॥ प्रथमोभौमस्तस्मात्षष्ठश्चभौमांतं ॥ हद्दापदेनत्रिंशांशाउच्यंतेयथामेषेषडंगवसुशरबाणाः ६ । ६ । ८ । ५ । ५ । गुरुसित

ज्ञकुजमंदाः ॥ वृषभेवसुरसवसुशरशिखिनः ८ । ६ । ८ । ५ । ३ । शुक्रज्ञजीवमंदाराः ॥ मिथुनेषडंगशरनगषण्णां ६ । ६ । ५ । ७ । ६ । बुधशुक्रजीवकुजसौराः ॥ कर्केऽद्रिरसषडद्रिश्रुतिषु च ७ । ६ । ६ । ७ । ४। कुजशुक्रसौम्यगुरुमंदाः ॥सिंहेगबाणशैलांगांगाः ६ । ५ । ७ । ६ । ६ । देवेज्यशुक्रार्किबुधाराणां ॥ युवतौशैलाशाब्ध्यद्र्याक्षि ७ । १० । ४ । ७ । २ ।ज्ञसितजीवकुजशनीनां ॥रसाष्टाद्रिनगाक्षिभागाः ६ । ८ । ७।७। २। कोणबुधगुरुसिताराश्च॥ अलिन्यद्र्यंबुधिगजबाणांगाः ७ । ४ । ८ । ५ । ६ ।भूसुतशुक्रसौम्यगुरुमंदाः ॥ चापेरविबाणाब्धिशरवेदाः १२।५।४।५।४ देवगुरुसितज्ञकुजसूर्यजाः ॥ मकरेऽद्र्यद्रिनागाब्धिवेदाः ७।७।८।४।४। बुधेज्यदैत्यगुरुशनिभौमाः ॥ कुंभेऽद्र्यंगाद्रिबाणबाणाः ७।६।७।५।५। बुधसितेज्यकुजमंदाः ॥ मीनेर्काब्ध्यग्निनंदद्विः १२।४।३।९।२सितगुरुज्ञकुजसौराः ॥ इतिश्रीदैवज्ञानंतसुतश्रीदैवज्ञनीलकंठविरचितेश्रीनीलकंठ्यांप्रश्नतंत्रेतृतीयंसमाप्तम् ॥३॥ छ छ ॥समाप्तोऽयंग्रंथः छ छ

इदंपुस्तकंश्रीकृष्णदासतनयाभ्यांगङ्गाविष्णुखेमराजगुप्ताभ्यां "श्रीकल्पतरु"नाम्निमुद्रणालयेमुद्रयित्वाप्रकाशितम्॥आवृत्तिःप्रथमा १ ।

शके १८१० । संवत १९४५ सन १८८९

ब्राह्मणोत्पत्ति–मूल संस्कृत और हिंदिभाषाटीकासह इसमें सर्व प्रकारके ब्राह्मणोंकी उत्पत्ति सविस्तर है. ग्रन्थसंख्या १०,००० किं० ३॥ रु० ट० म० ८ आना.

क्रीडाकौशल्य–मूल संस्कृत और हिंदीभाषाटीकासह इस ग्रन्थमें सतरंज, गंजफा, चौपड, आदि अनेक प्रकारके खेलोंकीं रीती परमोत्तम वर्णित है. ऐसा अद्भुत ग्रन्थ अबतक कहीं नही छपा और प्रत्येक खेलकी न्यारी तसबीरभी है सब खेल ९३ प्रकारके हैं. किं० १॥ रु० ट० म० ४ आना.

चर्य्याचन्द्रोदयभाषाटीकासहित

इसग्रन्थमें दिनचर्य्या खाद्य लड्डू जलेबी पेडा बरफी घेवर पूपअपूप पूरी कचौरी भातदाल सागकढी शिखरणी आदिसम्पूर्ण पदार्थोंके बनानेकी विधि, तथा भोजन विधि सबपदार्थोंका गुणदोष इंद्रियोपक्रमणीयाध्याय रात्रिचर्य्या शय्यालक्षण शयनविधि स्त्रीपुरुषलक्षणादि अनेक विषयहैं यहग्रन्थ सम्पूर्ण सद्गृहस्थोंकें रखनेलायक प्रशंसाजोकीजाय थोडीहै देखनेसे इच्छा पूर्ण होगी मूल्य २॥रु०

छंदोग्रंथाः

श्रुतबोध वृत्तरत्नाकर	-।≡	≈–
छन्दश्चिन्ह	≈=	≈॥

ज्योतिषग्रंथाः

बृहत् मुहूर्तसिंधु	२	-।-
बृहज्जातकसटीक	२	-।-
ग्रहलाघव सटीक	-।।।-	≈=
चमत्कारचिंतामणि*	-।=	≈–
जातकाभरज्ण	-।।।-	≈=
जातकालंकार	-।=	≈–
लघुपाराशरीसटीक	-।-	≈॥
मुहूर्तगणपति	-।।।-	≈=
मुहूर्तमार्तंड*	-।।।-	≈=
मुहूर्तचिंतामणि प्रमिताक्षरा	१॥	≈≡
मुहूर्तचिंतामणि पीयूषधारा टीका*	३-।≡	
बालबोध	≈=	≈॥
ताजिकनीलकंठीसटीकतंत्रत्रयात्मक	१॥	
शीघ्रबोधभाषाटीका	-।=	≈–
षट्पंचाशिकासटीक	≈≡	≈॥
भुवनदीपक सटीक	-।-	≈॥
जैमिनीसूत्रसटीक	-।।-	≈–
रमलनवरत्न	-।।-	≈–
सवार्थचिंतामणि	-।।।-	≈=
लघुजातकसटीक	-।=	≈–
सामुद्रिकभाषाटीका	-।-	≈॥
मानसागरीपद्धति*	१।	≈=
यवनजातक	≈=	≈॥
लीलावती जिल्द	-।।-	≈=

और अनेक संस्कृत और भाषाके पुस्तक हमारे यहां विक्रयार्थ छपके तयार है. जिसको मंगाना होय–वह हमकू लिखे आधाआनेका टिकिट भेजनेसे सूची पत्र भेजा जायगा पत्र नाटपेट लेवेंगे नहीं.

पत्ताः—गंगाविष्णु श्रीकृष्णदास "श्री वेंकटेश्वर" छापखाना मुंबई.

